

vokno

časopis

pro druhou i jinou kulturu

CENSUROVÁNO!

Obvodní soud pro Prahu 2

dne

PAVEL ONDŘEJ

OPATOV

ROZPRAČITÝ

Opatovské přehlídky /a bylo jich už pět/ jsou obvykle koncipovány se snahou představit co nejradikálnější a nejnekonformější křídlo českého rocku. To je siče fajn, ale níkterak to nezabrání pravidelné zkušenosti, že předem se těšíci divák odcházejí obvykle jako zpráskaný pes. Jednou proto, že výkony kapel jsou tak slabé, že se nedají poslouchat, jindy zase jako by se muzikanti až příliš vzhledli v zahraničních vzorech; často je koncert složen jen z neuvěřitelně nudý, zlobí zvukář, organizace vázne. Jen občas zazáří nějaká perla a díky ní má divák chut' přijít znova.

A tak tomu bylo i tentokrát. Zvukář přijel ve chvíli, kdy obecenstvo už čekalo na vpuštění do sálu, vázla organizace, takže nakonec vše skončilo naprostou anarchií. Hudba byla většinou špatná a kde za něco stála,

podepsal se na ní technik. Prostě jako dávne undergroundové festivaly - průser, který čas oplete mytem velkolepostí. Ale vezmeme kapely podle toho, jak šly za sebou. Zahajovala Emilie, která jako by se zapomněla ve středním proudu s, jeho otravným reggae a la Bohemia. Chytla první písnička a zaujal saxofonista, vlastně Oba, Zbyšek za noc nestál. Veselí Filistínové předvedli za úplné tmy pokus o industriální hudbu. Hodně vadila nepůvodnost a fakt, že rock je také trochu vizuálně záležitost, takže by se na scéně mohlo také dít něco, co by potěšilo divákovo oko. Nemohu si pomoci, ale se zájmem bych se podívala, kdo to tak kouzelně ježí a podobně. Takhle si je moh pustit doma z pásku nebo kazety. Efekt bude stejný. Rozkvět předvedl hardcorevý minimalistický rock, nudný, nezajímavý a bez výraznější koncepce. Italské pop texty? Proč ne, ale když je

NÁRODNÍ TŘÍDA

to jen jediný nápad.... Chor chor bude patrně zárodkem nových Krásných nových strojů. Hudba tu však sloužila jen jako kulisa /nebo rovnocenná složka/ k pantomimickému výjevu. Ten byl velmi sdělný, snad až příliš. Kapela sama v nových instrumentálních excelovala, měla obrovský drajv a hlavně trumpetista s bubeníkem předvedli výborné momenty. Vcelku velmi příjemný zážitek a naděje do budoucna. Zeny, které /kterí/ po nich nastoupily/i/, tuto naději ještě podtrhly/i/. Pořad k šedesátému výročí vzniku postavy Hurvínska měl vtip a náboj humoru, který vystoupení povýšil nad obyčejný happening.

Pak přišla přestávka, při níž publicisté, jichž byla pomalu polovina sálů, mohli vést své přemoudřelé řeči. Nějak se nám ti samozvani arbitři rozmohli, takže bylo vzkutku potěšením sledovat, jak vyděšení muzikanti běhali ze zákulisí poslouchat, co jim o jejich vystoupení ti snobové řeknou. A když Je Vlček, Hanzel nebo Černý pochválili, byl tu známý egomaniak Chadima, kterému se nelíbí nic kromě toho, co dělá sám, takže jeho odsudek určitě našli.

Večer zahájilo další příjemné překvapení - Národní třída. Podobně jako Zeny založili své vystoupení na konceptuálním žoku. Polovina sálu dlouhou dobu ani nezaregistrovala, že z pódia zni jen playbacky a kapela jen markýruje a předvádí vlastně divadelní představení. Aniž by se uchylili k parodiím, které při podobném vtipu doslova lákají, vytvořili zajímavou podívanou. Překvapila i playbacková hudba, již kapela sama natočila - byla opravdu moderní, dokonce trochu funky. Trochu netypické pro prostředi, z něhož pochází. Jediný problém - podobně jako Zeny nemohou podobnou akci opakovat se stejným dopadem - důležitý moment překvapení už bude chybět. Pak následovala skupina druhého Topola, ale Filip měl velkou smůlu, protože zvukář tentokrát zřejmě pocitoval velkou averzi vůči všem zpěvákům. Vzhledem k tomu bylo sice zajímavé poslouchat, jak hraje piáno, ale v sále mu nerozuměl nikdo. Skoda. PVO však budou s tímto problémem muset počítat i do budounosti, protože podobným způsobem je popraví každý druhý zvukář. Pak následoval další příjemný objev - tepličti Už jsme doma. Punková čtveřice, obohacená o dva saxofony, se pochlubila moderní hudebou, vtipnými aranžemi a hlavně zachovala punkovou energii. V této podobě je přijatelná jak pro oficiální scénu, tak pro nás.

V tu dobu se už koncert organizačně hroutil. Casu ubývalo a zbývaly jen dvě kapely, ta první, jejíž jméno si ani nepamatují, ještě vystoupila. Pražští výtvarníci se v ní marně pokoušeli hrát rock. Spočívalo to v tom, že klávesistka ječela jako by ji na nože brali, zatímco ostatní upadli do tranzu v primitivním rytmu, který nebyli schopni zastavit. To se podařilo až potom, co vyhořelo basové kombo a pseudouniklec Kudela protřhl u bicích blánu. Vzhledem k tomu, že bicí i kombo patřily brněnské kapele Z kopce, poslední skupina už nevystoupila. Navíc bylo už moc hodin, sál poloprázdný, protože každý, kdo nebydlel na Jížáku, spěchal na metro, takže žádná škoda. Soubor, o němž jdou z Brna velmi pochvalné reference, bude muset na svou pražskou premiéru ještě chvíli počkat.

Takže konec utonul ve zmatku. Příčinou byla křečovitá snaha pořadatelů naprat do jednoho dne co nejvíce. Chápu je. Kolik takových příležitosti dnes v Praze existuje?! Ale co, byl to prý poslední Opatov. Na podzim to vezmou do rukou jiní lidé a ti budou kosit líp. Už je prý objednána Lída Novová, Arnošt Pátek a podobná individua. Kam budeme asi chodit oplakávat svá zklamání?

VETRÁNÍ PRÁTELOVÉ

Dne 2.5.86 se uskutečnilo v malém valašském městě Rožnově pod Radhoštěm setkání přátel za účasti osmi hudebních skupin naší podzemní amatérské scény. Byly to skupiny: Stará dobrá ruční práce - tato skupina kromě dobré hudby nápaditých textů předvedla ještě i vizuální šou což přispělo k výbornému začátku této akce. Jako druhá nastoupila skupina Posádková hudba Marného Slávy. Tato skupina ač zahrála jen 4 skladby svého repertoáru /novou baskytarista/ byla největším přínosem co po muzikální a textové stránce. Po této nastoupila skupina Bratřova svatba, která hrála v punkovém stylu /některé texty by chtělo předělat/. Jako další nastoupila skupina Duševní otres, která překvapila obecensivo svým prvním vystoupením a dobrými hudebními nápady. Skupina Ham-tam-ham v pořadí pátá se svým vystoupením byla asi nejslabším účastníkem a do nápaditosti v muzice. Jako šestá kapela hrálo už více známá

sdružení Hallie Belly. Po nich nastoupilo duo Švéraci kazajka. Kytara, foukací harmonika a tahací harmonika bylo také výborným zpeřtením této akce. Jako poslední vystoupila skupina Paranoid, která svým Undergoundovým stylem vše ukončila. Nechtěl jsem se tady rozepisovat o skupinách co do podrobnosti o jejich hudebním stylu atd., ale poukázat na chut' a elán s jakým skupiny přijely a odehrály. Vůbec nejvíce bych chtěl poukázat na organizaci této akce co se týče aparatury, ozvučení sálu, zajistění sálu, jídla, pití a hlavně dopravy na místo určení. Tu se obětovalo spousta lidí s auty a mikrobusem, aby okamžitě z nádraží odvezli účastníky na místo. Neboť potulující se vlasatí lidé ve větším množství jsou vždy lákadlem pro snazivé soudruhy. A toto většinou vede ke zkáze dobré akce. Z toho by si měli některí organizátoři podobných akcí vzít příklad, aby tato naše kultura mohla ještě více vzkvétat!

M.P.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Entartované umění 1982 Praha 12. října
Účastníci výstavy 12. října v české Lípě

Plán
VLB

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Bude pršet, nebo pršet nebude? Ano, povaha počasi má dosti značný význam v případě takové události, jakou je severočeská výstava obrazů a grafiky neoficiální tvorby v České Lípě. 'Účastníci se věk letos měli možnost přesvědčit o tom, že to nebyl význam podstatný. Severočeské přehlídky neoficiální tvorby v České Lípě nejsou pro undergroundové hnutí v Česku nahodilou záležitostí, ale mají zde své pevné místo. 'Sírší autorská skupina severočeských výtvarníků je rekrutována vesměs z osob vytlačených z galérií a veřejných prostor (STB, OKS, OV), zaměřených na eliminaci všech živých kulturních podnětů i s jejich nositeli. Autoři, ani jejich díla nevymizeli však zcela z prostředka dělnického ráje, dokumentovaného žel nikoli zcela přesvědčivě i pečlivě učesanými výstavami organizovaným u příležitosti nejrůznějších výstav, přemožení, nastoupení a oslav. Naopak, tito autoři se scházeli každoročně v České Lípě, aby nejen sobě navzájem, ale i stejně svobodně orientovaným jednotlivcům se zájmem o moderní živé umění ukázali výsledky své celoroční práce. Nejde tu jen o prosté shlédnutí obrazů, ale především o společenství, o vzájemné upřevnění ducha osob, které se rozhodly žít svobodně. Odbývají se tu proto živé debaty, navazují se tu osobní přátelské kontakty.

Tato iterativní setkání na neoficiální podě mají tedy svůj význam především v tom, že umožňují lidem kteří se chtějí vidět a poznat, aby se zde sešli. Významu těchto setkání jsou si vě domy i místní složky mocenských orgánů, které se snaží tato setkání překazit at' už pohrůžkami a nátlakem na domnělé organizátory, nebo přímými mocenskými zásahy. Vzpomeňme na jejich zásah v roce 1984, kdy byly zabaveny obrazy rozvěšené uprostřed lesa a vystříchanu na dvacet osob účastnících se instalace obrazů. Jekot policejních siren při těchto policejních zákrocích je slyšet daleko a vyháně z lesů nejen účastníky výstavy, ale i zvěř.

Letosní setkání bylo určeno na sobotu 19. července. Organizátoři výstavy byli postaveni před nesnadný úkol uniknout pozornosti mocenských orgánů v podmírkách zvýšené represe proti neoficiální kultuře, kterou byli v poslední době postiženy v souvisech 'Cechách zejména Teplice. Proto byl kladen důraz na důsledně konspirační charakter organizace výstavy. Setkání neprálo tentokrát ani počasi, kdy se z dopoledních občasných přezámků spustil vytrvalý drobný lijk, hrozící překazit snahu pořadatelů, kteří se však rozhodli výstavu uskutečnit děj se co děj. Uproti jiným letořím došlo především k omezení aspirace pořadatelů na všeobecnou osvětu a tak byl na výstavu pozván užší okruh zasvěcených zájemců, kteří se tento setkání zúčastnili již v minulosti. Ani vytrvalý dešt' neumenší nijak podstatně jejich počet a tak se pod barokními převísy skal poblíž Sloupu v České Lípě sešlo něco kolem čtyřiceti osob, aby shlédlo díla čtyřech severočeských výtvarníků. I když bychom v jejich vyjádření marně hledali realsocialistickou manýru, jejich vidění skutečnosti i přes značnou osobní odvíslost podávalo přesný obraz deformované společnosti, jež nás obkloupuje. Tito výtvarníci, anž by vědomě sledovali nějaký společný program, nastavili 'křivé hubě křivé zradit', aby se skutečná ošklivost zjevila ve své nahé a syrové podobě. Tomuto cíli nejspíš vyhovuje deformující karikatura neotsurrealistické asambláže, jejíž příkoplíctví lze přisoudit skupině 'Smidru', působící na české výtvarné scéně v průběhu posledních let. 'Usta uzamčená zipem, ztrnulá oční protéza tláčíci se klíčovou dírkou však přesahuje rámec akteukouzelní hry a sdílejí i své svědectví a pocitech individua pronásledovaného a na každém kroku vytvárá sledovaného jen pro svoji odlišnost mechnským avarátem. I další z autorů používá metody objektu, jež balancuje mezi plošností obrazu,

připouštějí jen oficiální náskrobenost a vážnost, kterí persekují sebemenší náznak zlehčování, jsou ve své podstatě nelidští.

Spoustu let se snaží se smrtelně vážným zaujetím budovat šťastnou budoucnost pro naši generaci. Tak smrtelně vážně, že každého komu by na tomto snažení připadalo něco směšného, je nutno izolovat. Také toho, kdo by se nepostavil do řady smrtelně vážných tváří, toho, kdo je spontánně sám sebou a nezrekl se práva na kritické přehodnocování a ještě dokonce sděluje svá stanoviska dalším.

U Posledních časech nás šokovala honička v Teplicích. A strach, který podle arabského příslovi pozírá duše, ten strach se sytil i na našich dušičkách. A pochybnosti, jeho drápků, škrabou na dveře.

Má to vůbec smysl být sám sebou, má to smysl být spontánní, má to smysl mít své vlastní názory, žít podle svých hodnot? Má to smysl malovat, psát, hrát a zpívat tak, jak skutečně cítím a chci?

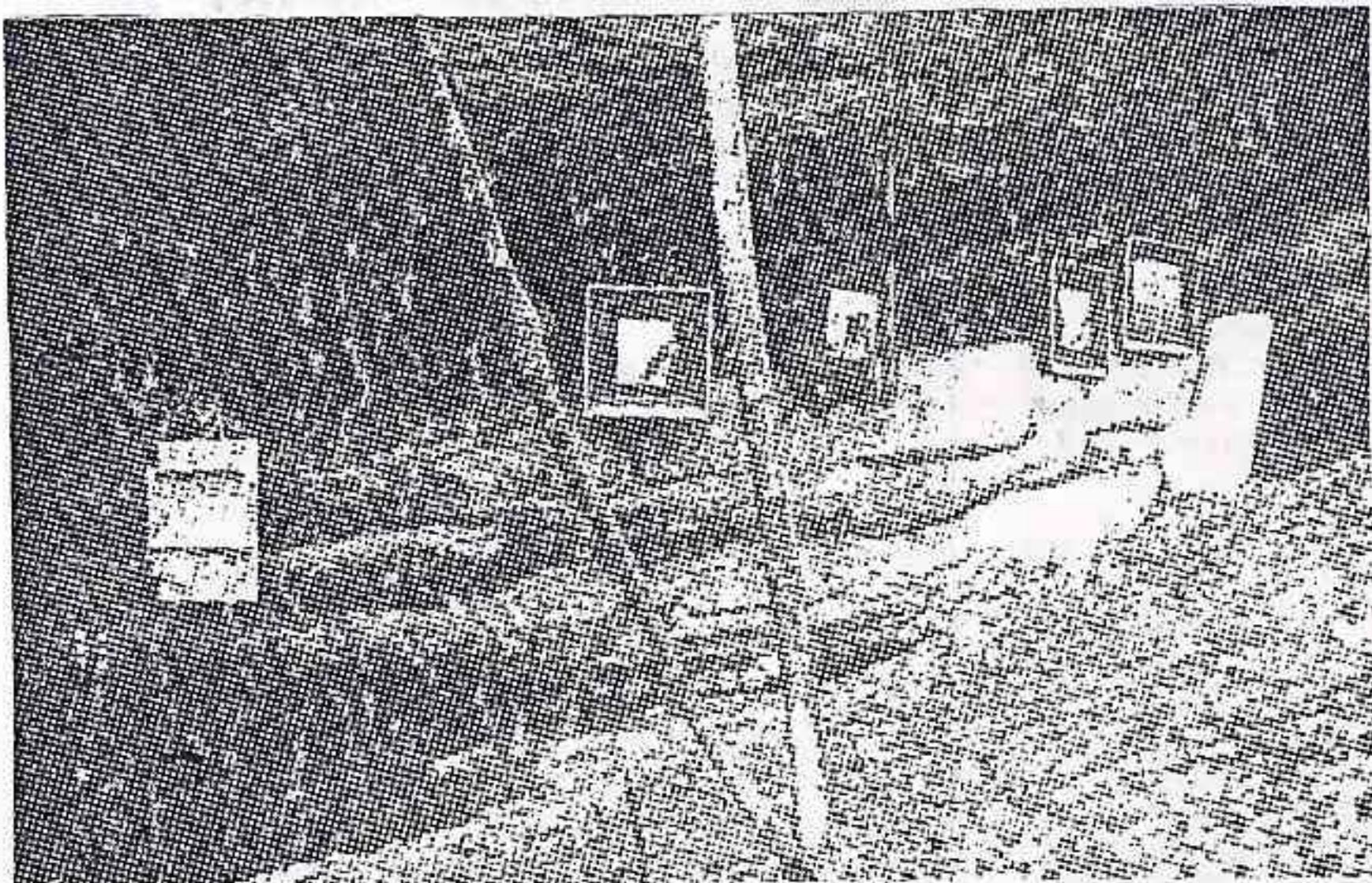
Ale budu ještě člověkem?"

I přes značnou vůli pořadatelů po utajení výstavy, došlo při instalaci obrazů v přírodním exteriéru k jejímu odhalení Pionýrskou jednotkou, která zde měla své shromážděstě. Díky pochopení vedoucích pionýrského oddílu však nedošlo k narušení přípravy výstavy. Organizátoři naopak umožnili vedoucím i celému pionýrskému oddílu prohlídku instalovaných prací, jež se pionýrům libily. Pátou jubilejnou výstavu obrazů v České Lípě tak zcela netradičně doprovázela zpěv pionýrů za veselého mihotání táborařského ohně.

a trojrozměrností sochy. Nefigurativní vyjádření postupuje ve svém vývoji od černo-bílých biologických objektů vyjadrujících jakési imbroglia vzdaleně z jejíme ovlivněných pracemi Bedřicha Dlouhého k triviálnim dílům ironického náboje typu "Pozučíme větru dešti", "vývojový úkol", a "veselá rakovina". Autor zde zřejmě parodouje ideově heroické úsilí ve snaze uchopit neuchopitelné věci ovládnutí a mocenské manipulace přírodních a tvůrčích sil. Nepřízní počasí žel neunikla drobná grafická díla, jež měla ve svém námetu problematiku osamocenosti individua vymítaného, anebo z vlastní vůle opousťejícího vymezený a ohrazený prostor. Pozornost diváků rovněž upoutaly snové poetické krajinu vyhotovené kontrastními barvami, neboť poskytovaly selektivně rezonujícímu divákovi iluzi čistotu a pocitu bezpečí v krajině, jež jakoby zázrakem zůstala ušetřena barbarství a násilí nátlakových skupin.

Užíván a nevzrušený průběh výstavy byl poznamenán i nedavnými událostmi v Teplicích, kterým byl věnován i předstov Zahajující výstavu. Z něho vyžádává i obava z problémů a komplikací při prozrazení, jež letos odradila několik autorů od účasti na severočeské výstavě. Nebude od věci očitovat tu úvodní slovo, po němž byla výstava zahajena.

"Jeden z chytrých lidí, na jehož jméno si už nevzpomínám, vyjádřil v jednoduchém shrnutí míru humanity společnosti i jednotlivce. Podle jeho názoru je lidská ta společnost a ten jednotlivec, který dokáže sám sebe zlehčit v humoristické nadsázce, lidově řečeno, dovede si ze sebe udělat sstrandu. Naopak, společnost a jednotlivci,

Okolo Hradce v male ... no není tak úplně malá ta stodola, do které se v sobotu odpoledne siela asi stovka přátel. Mnozí se sice viceli orvně, ale přes to byli předem přátelé nebo spíš sourozenci, abych použil termín z klasika. Očekávání autentického zážitku bylo asi hlavní důvod proč přijeli, některí až dvěstě sedmdesát kilometrů. Ráno si jeden kluk a jedna holka došli na výlet po ratítko, které je mimo jiné opravňuje k tomu, aby proti vše nemuseli podávat svědeckou výpověď. Alespoň něco, když už jim nezaručuje třeba právo na byt. Situace úplně klasická: svatba a po ní hudební čárky. Za všechny je obstaraly čtyři respektive pět kapel. Skupina Parodontza z Chomutova měla svou ji premiéru. Nervozita, která vždy provází první příležitost s kapely celkem rychle spadla. Vystoupení bylo velmi znafitu. Za povšimnutí stojí hlas zpěvačky (a la Janis Joplin) a výkon bubeníka, který druhý den přivedl, že má ještě na víc. Domácí skupina V.K.N je rovněž začínající kapelou, i když už veřejně vystupovala. Netradiční složení (kytara, saxofon, bicí) sebou nese jazz-rockové prvky, zároveň však i vysoké nároky na zručnost skladeb, které skupina ne vždy splnila. Z vystoupení V.K.N byla především cítit chut' hrát, a to je nejlepší předpoklad pro vývoj k lepšímu.

Další těleso bylo složeno ze členů východočeských skupin Hudobní kluch a 'Ustav přírodního myšlení'. Charakterisoval bych je jako něco mezi DRZB7 a Never & vaselina tandem. Utípné texty mají blízko k Jimu 'Certovi'. Jediné co bych jim vyniknutí působi trochu dojmem skupin z konce sedmdesátých let. Ale u diváků měly značně Oscéchi, musely přijímat. Na závěr koncertní části začala skupina Oscar band. Ta je zcela bez diskuse, jen superlativy, je vyzrála po hudební i textové stránce. Mohu jen doporučit: seženete si jejich nahrávky. Pokud jde o práci zvukačů dostat slušnou kvalitu zvuku z muzeálních zesilovačů a reproboxen domácí výrobě je velké umění, rozhodně větší než sítka a židly do mixpultů za miliony. Těmto chlapíkům pásky nevyhledaly, ale dalo se to poslouchat a dokonce i nahrat. Po přestávce následovalo téměř čtrnáctinové jam session. Ti, kdo nehráli, si s chutí zatancovali. Bajáčná atmosféra se dá těžko vyložit. Kencuac by prostě napsal: byli jsme v TOM. Ani sto Paláců kultury nemělo ten večer na tu starou stodolu.

V noci jsme se koupali v rybníku, hvězdy na nás svítily a holky byly neskutečně krásné.

VÝSTAVA

Jedno jarní ráno jsme se sešli, s přáteli a s jejich přáteli v opuštěném prostorném domě, jehož prázdnota doposud vybízela jen k tomu, aby zde kdokdo ukradl či rozbil vše co mohl. Po zprůchodení sutin a všech místností se začal celý dům zaplnovat nejrůznějšími realizacemi. Objevila se zde akční malba, objekty, instalace, oděvní koláže, ready mades, kinetické modely, materiály, obrázky, fotografie atd. Poměrně málo byly zastoupeny obrazy a kresby - to bylo dáno zřejmě tím, že na ponurovou atmosféru tohoto místa měli aktéři potřebu reagovat jinak, tedy tak, jak reagovali. Některá díla byla volně sdružena do cyklu - viz "Usrůk Pytler mezi námi", jiná zabírala celou prostoru místnosti - instalace "Plaváček" (igelitové pásky, panenka, drát) - "Neklidné pole" - kinetické modely rozseté po celé hliněné podlaze (drát, nitě, papír). V snaze alespoň trochu uspořádat tento nesourodý slépenec nápadu byly obrazy, fotografie a dokumenty z akci rozmištěny do oddělených místností. Respektován byl i požadavek, aby tvůrci mohli v případě přání zaplnit "autorský" celou místnost vším možným, např. "Zašupovátko a zastřkovátko" - erotické objekty, instalace, návody. Vydatnou měrou přispěly i místní děti z

okolních domů, které se přidaly kresbami křídou. Během dne přicházeli další a další lidé, přispěli svým dílem a někteří se utáborili v zarostlé zahradě za domem u hořícího ohně, nebo se účastnili podle chuti hudebních jam svých přátel. Samotný dům oživovala hudba z Prinesených reprobeden. Kromě jiných byly přehrány Koncert pro Klimu, Velkoměsto II, Captain Beefheart, Faust I, III apod. Závrer cele, jinak klidné a inspirující akce, patřil v podvečer UB přivoláne udavačem zřejmě proto, aby nám připoměl realitu, v níž žijeme, i když některí z diváků si letoš vzpomněli na obdobné konce akcí DADA ze začátku našeho století. Tito nepříjemní avšak velmi vnímaví "diváci" si s velkým zájmem vše prohlédli, všechny přítomné perlustrovali a naridili vše ihned zlikvidovat a některé exponáty si vzali s sebou (např. známý plakát s gorilou a nápisem "Náš radoš vaši navštěvy nezná mezi"). Užili jsme tedy ten den dle jejich vůle, avšak s pocitem, že den se nám i divákům vydalil a že budeme jindy opět pokracovat. Vášchni jsme byli amatéri a nové. Počet exponátů nebyl tak velký, jak by snad z textu vyplývalo.

PRAHA 1986

-UX-

d. ročník Akustiády, 30. - 31. 8. 1986

Pod zřízeninou malo známeho hradu
Cimburku se v lesích českých konal
jiz d. ročník tradiční akustiády,
pořávané u příležitosti znechucení
letkovou čarou ČSFR, a u jejího
pravidelného termínu. Ačkoliv pořadata
skupiny nemají, nestříhaných a
nehlídaných postpubertálních ženou, ne
sou sice ženy českého zvyku, jako učurzení.
Akce se konáde každoročně publiku jiného
malého městečka, o čemž vystavuje jeho
ani patrný, a jako součást akce
krajovou nehauskenduje. Některé akce jsou
jsou ovšem dost nevratné, obouzásné, ne
četnozásobných jakéhokoli kempu.

Tak se jíz u pátek organizatöci rozhodli uskystat všechny pokyny pohostejí, citající nezbytné písmo a nezbytný quasrek. Děkuji hejce kroužku ročníku rozevratí hodiny. Tím jíz za kurorou, kterou se jaty křistí alespoň nezbytné ingredience mohou. Chlapci jíz zároveň pochali, jakým způsobem. Pátek je předchozích dnech také jenil svátku přijatelství, svátku sloboda učebných překladek. Vylezeno slavnostem zeměho svátku přijatelství a rodiny, a jalo se jíz zrovna strachem, že bude tento a ušení neuvaděčského čapadu. Kromě užších zájmu, která přes noc, stád ze strachu před sebou skončí, se skryla do nějakého potoku, nežže jíz oči na překladek nezdejší přijateli. Zájmi, kultura, božství, chlapci přijateli, poslání, všechny momenty všechno prohlíží, zájmy tedy po překladech i po maternictví, o zájmy přijateli přijateli odvádět. Dobrovolní odpovídají se jíz načasného života a se poslední lázi, když byli jíz zájdu všichni na hře. Letos jíz velká načestnost, která se očekávala, nebyla totální fáma. Bylo zde tu 90 lidí, kteří mluví z českých konců Česka, kteří přijali stravu přijateli, oslavili uprostřed lesu. Ucer jíz uskutečnil své drápky, když se konečně objevil sládek konferenciér a moderátor, kterým jíz zídlil a soudil si klid. Počítal jíz nečekanou moc kulturního ruže oslavovaného zájmu, kterého zaznamenal, když se všechny chlapi a dívky mluvčíkům vymírali. Pátek byl také všechny plným dne. Udeřík, z přípravou. Nejdříve vše zadumáním, co potřebuje, aby mohl všechno všechny připravit za start. Všechny, z kouzlení - hledání všechny kolobezků, se svou novou programu všechny zájmu, jestě nejdříve všechny police.

slušný úspěch, jen tak dál. Poté zhouby uklidňují - polovina skupiny Mandala je Brába s orientální tematikou, první indiánkou, taží se sypě za rámou, cítí se vlny, má své přiznání, všechni tři všichni všechny všechny společně plní jeho přání, tlučení z cigaret všechny zpívají, z sebe upozornují jen souhlasné smíchy z ruky. Usechno jednou sklenici, voda živá věčně lenosti a rozjímání, když po něj dálci dívadelní sebou, a to u poctu duou herců, patetické dívadlo neuvěřitelného dilektanta z Krynova, se soudí hrou živatg Andreji Štěpánkou, když všechni říčí nadšením. Skvělé, skvělé se. Potom se po dálce popožkoují, vzdálci, dálci, duo, tentokrát z rozhova, pod házenou hýburkou, se i přejí, aby přibaroují rozvernou růžici do teplých barev. Po této skvělé jde na scénu, tedy k ohni skvělá, tentokrát trio, Květen z Brna, Duo a neparafraze na známe i neznámé slavnost a písni, tentokrát trošku bez difuze a zamilení. Náhodec všechni vystupují podlechou Pepicka z Prahy, zpěvoho to mělymela na usechno, se soudí když. Postupně se ulehčuje, náhodně či stačí milenci si septají poslední slouna na dobrovnu nové, chlapeči slibují, dívky se brání, sladká noč záclona. Po teplých slovech a dotycích, zdrojů vlezla zima. Díky u ohně se neustále hrají, zelená seskupení a náhodné skupiny užitkové ženy nebo ci více kultivované, nebo co užice univerz, blíz a blíz k hudebnímu nesí, až se praskají struny přesnáji, když následují se kisi s tichem ledu a tichou lženou lehkou spacáku. Zpravidla když jde o María z Prahy, zaznáme to zazáře, když všechny souhlasí, ci arabskou prostopívají nehnadale pánvi, když je tady, když zabil svou sestru hoc a dal se uledy. U ohně se stále ještě hrají, tančí a křepčí. Ze skvělých výkonalí rozcuchané klavovy, některí usínají, některí zas usínají, usí se schováje k závěru. Pak se nehnadle vydají pivo, po zhlášti se zapřesilo už veder. Nedostatek piv už všechny bušíaje v místnosti. Rychle se vstávají, poborou se zpěvatele i důležité osoby a přejí do hospody. Tak jako už dříve, když všechna vlna je plná, houpají se tři, nebo tři plní dojmu z přesnosti a z nejdůležitějších dříví vysvětlení, zpěvají, zpívají, v rukou, kouří, nebo jen tančí. Posudíte se rozjízdení do svých doboru ci jinouci dojmet. Zahradka oslavuje, zase jeden dobrý vikend. Takže za rok zhotov, nebo spis na zhlédanou!

oříšek
1000
47 v 60
48 + 2018
49
49

u presto...
čti stranu a mi ekonomické
musej mo rozložit ely no
m hospodářství k tomu.

HAPPENING

Nebývalé překvapení byly časem ranní návštěvníci jednoho prezidenta mezi svého hradiste. Na plosině místě výkopeů vznikla na výšeném místě sestavili figuru v papíru (viz obr.), která se pomalu kryvala ve větru za rytmu nervy drásající hubky, vylouzované okolo stojícími meniskami na nejtoužnější nástroje. Celé se to potácelo ale takto. Jeden z těchto skupin byl ostatními zabalen do novin (RPP) a situace nehnute na izolovaném místě přinesených reproduktorů. Když otupující tep města (meteo) stáhl větrný stroje, auto, lopatující po delší chvíli začal hrát jeden z inscenátorů na hudební nástroj. Některí se přidávaly, má především přichystané nástroje, doprovázené ležící na zemi, a jiní přistoupili k figure a počali na nanášet barvu, podtrhávat nadpisy, které je zaujaly. Figura sama z počátku jevila snahu o vyprostění z tohoto nevlídného krungy, což se ji nakonec zdálo.

Tyto výsledky postupového vývoje pomalu vznikaly na zemi a smotky dopadaly na zem. Letální výrobce vytíkaly. Po opuštění výroby významného klouzu byly všechny přitomeny radostí. Zároveň s úplně zmizeny, prasečí rabičky turistovi povedlo na mysl, jaké bylo zde toho, co viděl. Nejdříve měl když onen přírodě, jenž je mnoha lidem v současnosti nesymbolizoval, ona polohu zahalenosti neschopností vidět vše a jevy tak, jak jsou ve skutečnosti a ne za fasádu až pevně obepínajícím kruny. Návštěvista nejspíš vše hodil za hlavu a pachtil se za krásami "frirody" dál, avšak my okolo dhořivajících zbytků jsme stáli zasaženi právě tím, co jsme si uvědomovali.

-UX-

Poslední červnovou sobotu se na jindy klidné samotě v podhůří Jeseníků konal neoficiální rockový koncert. Sjely se na něj asi dvě stovky mladých lidí, snad ze všech koutů republiky.

Kvalitní aparatura se schopným zvukařem, někteří - v tomto prostředí značně oblíbení muzikanti, hezké počasí a dostatek piva už předem slibovaly nevšední zážitek.

Úvod obstaral Vlasta Marek zajímavou přednáškou na téma "Mentalní energie a hudba". Po ní zpíval a hrál na akustickou kytaru a foukací harmoniku jediný zástupce folkové hudby na tomto koncertu, Otta Veverka. První rockovou kapelou byli veteráni M. Chádima, V. Marek a S. Simon, kteří se uvedli pod starým názvem "Extempore", ale vystoupili s novým pořadem "Gorleben". Ze Žatce přijela zahrát výborná, ze základu původní české psychodelické muziky vycházející skupina "É, UCHO, DEBIL, ACORD BAND. Letos už podruhé zde hrála "Posádková hudba Marného Slávy ze Vsetína. Dále zde vystoupila také pražská kapela "Hally Belly", jako poslední vystoupily "Křečové žíly" z Havlíčkova Brodu, které přijely nekompletní a musely si vypůjčit místního bubeníka. Nyní byl připravený repertoár vyčerpán, ale končit se ještě nechtělo. K radosti patrně všech účastníků zahrálo ještě "Extempore", tentokrát k tanci. Mezitím se setmělo a na závěr tedy mohl Štěpán promítat diapositivy z podobných akcí, z dob nedávno minulých.

Pozdě v noci přišla bouřka s vydávným deštěm a zbylí nadšenci byli nuceni se i s posledním sudem vtěsnat pod plachtu provizorního podia. Radost vydržela až do rána, aby si jí mohlo každý odvézt s sebou. Měla by totiž vydržet až do příště.

Fejeton

O automobilismu

Luboš Výjezd

Motto: Suma zla by se velmi zmenšila, kdyby se lidé naučili sedět ve svých příbytecích

"My máme žigulíka," chlubí se přede mnou poskakující chlapec, zatímco jeho otec otevírá vrata garáže a nechalena stojící matka se tváří s ženitní důstojností, ke kterému automobil dal oprávněný důvod. Malá rodinka tak skrze ruského fiata objevuje zdání ceny a důležitosti, bez něhož by se ocitla, díky své závislosti na tzv. společnosti, vědomí v bludu krize zaostávání za pokrokem. Estabilizace se stará o to, aby automobily byly standardních znucák z jeho továren. Celý blok hyzdí stejná uniforma.

Z chvíli se naše "základní bunka společnosti" vydá do výpadovku k dálnici a zařadí se mezi ostatní proleťující banzervy s primitivní formou komunikace, jejichž rychlosť nepřekoná pouští omluvu za omyl, ale často hned mrzačí a zabíjí. Dnešní smog, z něhož se točí hlava, stoupá do výše, lisou a mechan jako by se zachvívaly strachem, v průvanu, po prahu dalšího vozu a vzdušné víry ženou prach na zčernalé radech domů. Andělíčkové nad římsou mají vyžrané tváře od českécké lepry a připomínají mi neblahou budoucnost lidstva, které pro své totalizující zájmy nebude mít čas a nakonec ani schopnost řídit síly, jež rozpoutalo. A nad tím vůbec se vrací helikoptéra, hledající pro zkrysařené lidi vhodnou úniku - do přírody.

Jdu pod proteovskými oblaky po nábřeží Vltavy na Královský

u "Admirála" a snažím se vyhavit si obrazy - dnes velmi málo připomínané! - uschovávané v galeriích. Jsou ná nich lidé minulého století, sedící nebo procházející se po březích řek a nedaleko nich městské domy. Ze všeho jde pohoda, klid, tak jak to malíř viděl, tráva je horsky zelená. Neví kam utíkat, příroda je hned za oknem, děti si mohou hrát na nezabetonované cestě a bezpečnou, dokonce i na ulici. Šaty těch dob, pravda, jsou na nás však ošumtělé, není to žádné nemačkavé umělé vláknko, ale zato jsou skutečné a více vydrží. Tehdy se začínalo zdát, že vymýcením nemoci a nevzdělanosti dosáhnou všichni ráje na zemi. Také architektura začínala být rajská: rostlinné motivy a konstrukce, fasády se ztělesnily pilými postavami. Nestavěly se žádné horrory na vrcholcích hor. A běžte dnes od centra letokruhů města ven a jistě vás napadne, že to, do čeho vcházíte, je vlastně úpadkové období. Období pozíračů domestikovaných zvířat, až se nakonec ten, kdo pozírá, stal sám zotročeným dobytčetem.

Vaše srdce se tu nemá na čem zachytit a jefiné, s čím se setkáte v těchto satelitních městech, je bezduchá účelnost koncentračních lágrů panelových komplexů, často ke všemu obklápenými takovými betonovými plochami parkoviště, že to připomíná malá letiště pro reaktivní bitevníky, nebo tankodromy. Prostě, dnesní stavitel jde zamilován do betonu. A čím více je betonu, tím více je intelektuálnější. Kdepak pěšina? Tu měl přeci jeho sedlácký děd, který měl pět obecných a věčně bláto mezi prsty u nohou. Také manželka stavitele se štítí hlíny. Ženy jsou zdroj naší vědomé, tak i podvědomé inspirace. Ostatně není automobil cosi jako falus vystr kovaný okázale z kalhot? Třeba exkluzívni Volvo může skvěle zastupovat to, co by nestálo za řec ukazovat? Nebojíme se, že ta dáma sedící vedle nás to prozradí, kdepak, ta se ráda podílí s námi na vojíždění lidí naším skvělým bourákem.

A tak na světě jako by náhle nebylo místo. Dětem se tu hraje dost špatně, člověk tu poskakuje jako ptáček vrtihlavek a připadá mu, že klopýtá o samé lidi a ono zatím jen pár figurín, obehnávaných dodaleka plechem, zebírá značnou část země - určenou pro nás pro všechny - nejenom svojí hmotou, ale i svojí možností pohybu, možnosti, která omezuje možnost chůze, či jinou libovolnou formu projevu, ostatním. Hledme na ty, nad jejich sobectvím se nikdo z nás nechce pozastavit, protože buď auto vlastníme také, nebo ho chceme teprve vlastnit.

Donedávna bývalo více prostoru pro všechny. ("To je tím, že přibýváme," "Dejte pokoj! mluvíte, jako by nás bylo dvěstě milionů.") Žádná auta nestála napůl, či dokonce celá na chodnících, po kterých dnes jezdí děti na kolech, protože vlastní rodiče je vyhnali z vozů. Neobratně kličkují mezi matkami s kočárky, jejichž nemluvnata všechno to jedovaté svinstvo olova a karci nogenních uhličitanů, hlavně z nařvaných nákladních tater, mají z první ruky, mezi slepce, invalidy a starými lidmi, mezi psíky ustrašeně to vše pozorujícími. A kočky? Co by tu ještě mohly dělat aristokratické kočky? Vyhnány z ulic hřmotnými plechárnami prázdnoty, našly svá místa v kotelnách, v hlubokém podzemí demí-monde, jako indikátory kysličníku uhelnatého, či barometry životní úrovně, těch podivných a trošku přiopilých snivců, kterým je už příliš zle pod cípatým sluncem satanovým, jehož blázlivé šarády ovládly svět povrchu.

Náměstí jsou plná bachratých barvných plechů a skel, už nemí vidět na chrámy tak dobře vcelku (trčí to jako hlavy do plátna biografu), kabiny a kapoty stále stejných věcí (jako ha-

lucinací (epotického blázně) zakrývají vchody a přístupy ke dveřím, uličky jsou nepřehledné, plné vysoce ceněného chaotického šrotu, připomínají motnážní linky továren, skoro se nedá z nich vstoupit na chodník a člověk to má zakázáno i jen nakopout a k tomu krokem, ale neúprosně přijíždí další auto. Je to chudilající a obzvláště páchnoucí dvoutakt, jaký už na světě nikdo nevyrábí, mimo NDR.

V některých lesích řvou různá ta moto-revue, motokáry a jiná bláznovaví na měření času s životního prostředí, obklíčená čumily, na nichž je zajímavé pouze to uskočení, když dostanou spršku mláta po hubě. Mimořáděk si vzpomínám na slova mého dědečka, který říkal: "Do lesa maj chodit jen ty lidi, který tam uměj maskat."

Kdy tomu bude konec? Neplatí snad i pro automobilismus: Všechno s mítou a to zvláště v době, kdy mladoboleslavská automobilka je preferována jako by se tam vyráběl elixír života?

Po předešlé litanii by mohla vzniknout domněnka, že jednoznačně církev je automobil. Ba ne, to bychom si nerozuměli. Automobil je užitečný pomocník. Věc, jako ostatně každá věc, která je riziko-dobro a zlo, stejně tak jako zatracované jaderné zbraně kdyré se jednou možná budou hodit k odvrácení srážky s komety či asteroidem, takže už z tohoto důvodu jejich sto-procentní remontáž není nutná. Proč by automobil nemohl plnit své služby třeba v zásobování, převozech materiálu, lékařství, prostě v největší účelnosti všude tam, kde je to nevyhnutelné a obecně důležité a proč by ti, kteří ho také nepotřebují, nemohli jít o opět hromadnými prostředky, na kole .. nebo dokonce na koni? Není v tom dávání přednosti stroji před svířetem také kus ohňho parušeného intimna, kterému dáváme dnes již orůchod pouze v koupelně (Havel) či v televizním "snění"?

Často čtu, že by se nafta a benzín daly již nahradit, ale někdo mi říkal, že to není možné, protože je na to zuběhnutý celosvětový gang. Zdá se tedy, že opět ne lidské možnosti, ale lidská chтивost tu zabranuje zlepšení. Jsme-li u těch gangů, pak se jeví, že některé vlády jsou proti nim bezmoony, jiné se jim staly. Důsledkem toho je, že gangy skrze své manžery dovalně zneužívají prostá lidská přání, vytvářejíce z nich nesmyslné potřeby. Struktura těchto společenství je ovšem velmi těžko rozrušitelná, protože závaznost postihuje téměř každého.

Závěrem jeden smutný problém. Literatura má pro lidské kriče mnohé útěchy. Je nejenom útěcha starozákonních proroků, ale je útěcha z filosofie od Emanuela Rádla a Útěcha polní cestv od Martina Heideggera. Obávám se, že ona poslední útěcha pozbrává smysl. Vždyť jakápak polní cesta, kde vás každou chvíli může porazit automobil, vás může ještě utěsit?

Leda, že by ta cesta běžela už jen pod zavřenými víčky.

Apoštolská mise svatého bigbítu pro severozápadní Čechy z Prahy

alias
Ze života mládeže
“
fin de siécle
v ČSSR

Josef Novák

Bylo čtvrt na jednu odpoledne, když jsem odcházel z restaurace U Štíky směrem na Malostranské náměstí, kde jsem měl sraz s několika přáteli a autobusem cpt. T. Byl jsem rozrušený a napjatý jak tětiva, měl jsem v sobě čtyři světlonoše a těsil jsem se na přátele. U Štíky se mi vrátila podivná vize, která mne poslední dobou neustále pronásleduje: nastává konec století, ba, dokonce dvoutisíciletí, vždy se děly nové strašlivé věci, kometu jsme už měli, Vietnamci sekají Slováky, v Chile policisté upalují novináře s milenkou, nevím kde dva fanatici vystřílí synagogu plnou židů, zavírá se Jazzová sekce, do toho se utváří socialistický bigbit, soc. punk a rock, nastává bigbítový věk, pádící a strhující do prachu HUDBY a života tepajícího v ní. Takže jsem se rozhodl, že naší výpravě musíme dát název, rád, ducha, haha, též se zřetelem na to, že část mých dalších přátel se vydala na kánoích po povodí Berounky, jako šíleně odvážná a neohrožená expedice pátrající po neznámé floře a fauně ve jménu Joshuya Slocuma a Franka Chichestera! Připravil jsem si v hospodě pár bodů k zahajovací řeči před odjezdem. Vešel jsem do Malostranské kavárny. Přátelé seděli u stolků, něco konzumovali, smáli se. Jelo nás osm. Sedl jsem se k příteli výtvarníkovi K. Měl nepříčetný výraz v očích, smál se a řekl mi: "Ty jsi opravdu zešílel." (sic!)

Tak jsem se smáli. Přišla číšnice, objednal jsem si džin, výtvarník K. se zasmál a řekl:

"Jak víš, že piju džin?" Opravdu, měl před sebou sklenici džinu. Řekl jsem mu:

"Ty jsi opravdu zešílel, K."

No, už jsme byli všichni pohromadě. Vypili jsme něco džinů a ještě než jsme vyrazili, nechal jsem poslat cpt. T. dortík a juice, aby se posilnil a připravil na všechny útrapy, které ho jako řidiče, cpt. T. mohou potkat, taky že potkaly. Dále s námi jel ing. JN, ideolog naší legendární výpravy Expedice BALKÁN 86, jakož i výtvarník K. psychiátr expedice, přítelka R., přítelka Z., přítelka U., navigátor výpravy (tedy mise) X. se svou družkou Y.

Usadili jsme se v autobuse a já jsem pronesl řeč (svou), očituji zde jen body, které jsem napsal, nebudu je rozvádět, jak jsem činil. Nedělal bych to, ale v dalším příběhu tato myšlenková improvizace ještě figuruje: "Když sedlina společnosti, tak sedlina společnosti & destrukce morálních a kulturních a společenských hodnot v soc. Československu & rozbití a pozmenení měříte & vybudování nových kritérií a pohledů & když attentát na kulturu tak attentát na kulturu a na život v Česku & zachování svědectví fin de siécle v ČSSR & skloubení socialistického romantismu a realismu s pravou zjizvenou tváří & tvorba a la Kamikadze & expressionismus & hozená rukavice režimu & vybudovat nový smysl boje & nespolehat se na tradice a olemtané

z odboje & spoléhat se jedině na sebe sama, ale snažit se důvěrovat našincům ve všem & zároveň nedůvěrovat & smečka osamělých vlků & jak říká teoretik I.M.J.-M. osamělých běžců & Bigbitový věk & fin de siécle & zachování & vyvrcholení & zkáza & spása!!!" Skončil jsem, vytáhl jsem láhev slivovice, kterou jsem zakoupil za tím účelem a připil jsem na zdar Apoštolské mise atd. Láhev veselé kolovala, ozval se chabý potlesk, opt. T. nastartoval a vyjeli jsme vstříc novým dobrodružstvím.

Cesta uběhla poměrně v pořádku, pokuřovali jsme doutníky, pili (přítel K. se vytáhl s kahovovým pivem) a v srdečích jsme měli klid a úlevu ze strašlivých obav, že se k nám v Praze přidruží šílený básník P., též účastník legen. exp. Balkán 86 coby poeta a sklepmistr busu. Jak čtenář dále vidí, naše radosti byly pošetilou záležitostí. Jeli jsme k městu M., u kterého měl být koncert bb kapel, výstava, happeningy a divadlo, jak jsme se doslechli. Zábava byla v plném proudu, povídali jsme si, co jsme již zažili s policií apod. Nějak si na tu cestu moc nepamatuju, někde v lesích před M. jsme sebrali vlasatého muže, který nás donavigoval do vesnice o, kde mělo být uskutečnění naší mise. Zastavili jsme před mozlehlym obíleným domem, z kterého se linuly decibelové výkřiky kvílejících kytar, děsivý dusot bicích, kluk vycházející z lidských úst, ta skvělá atmosféra bagbítových koncertů, běhá mráz po zádech a zapalují se tváře temným žárem, och, haha, vystoupili jsme a vysli ke stavení, byl tam velký dvůr porostlý trávou, všude byli mladí lidé, podivné zevnějšky, jak se zpívá v jedné písni: "šílené bytosti", většinou už zkouřený pivem, který jsme objevili v malé předsínce, sud, u kterého byl neustále roj vos-mladých lidí, napřažené ruce k pípě se všemi možnými druhy kelímků, hrnků, sklenic od okurek apod., non stop provoz, od судu vedla úzká chodbička do místnosti, kde se odehrávalo hudební třeštění. Vstupme přátelé do té místnosti! Stojí to za to! Vejdeme chodbičkou na práh, pod námi jsou čtyři schody, je to místnost veliká, bývalá konírna, koncertní sál všech předností v 80. letech dvacátého století v ČSSR, nádherný prolamovaný oprýskaný strop, podlahu tvoří udusaná hlína plná slámy, na zdech jsou pověšeny surrealistické obrazy, uprostřed u zdi je vystavěný hrad z aparatury, vyvýšené malíčké podium pro bubny, v příšerném světle reflektorů za nimi sedí hubený kluk ostříhaný na ježka s netečným a chladným pohledem vybubňovavá šílený punk, ano punk, před ním stojí dva kytaristi v pozách mužů se samopaly a ruce se jim jen kmitají, zběsilý divoký punk, zpěvák, kudrnatý černovlasý v černém saku stojí lehce překloněn k mikrofonu a křičí, zpívá, šklebí se, kytara v jeho ruce se mění v uragán. Mezi skladbami mají divoké průpovísky, všude se válí lidé, polehávají, stojí, tančí, je tam hodně pankáčů, jeden s čerokím, kožené pohledykožené výrazы, kožené buddy, držé poznámky, ale radost, radost! Chápeme se kelímků s pivem, stojíme v rohu místnosti a jsme příjemně překvapeni tím skvělým punkem, který jsme v ČSSR zřejmě ještě neslyšeli. Ty kluci (typuju na 17-18 let) se s tim vůbec neserou, je to divoká unášející hudba, hrají hodně převzatých věcí, křičí o přestávkách Ded Kenedys, Sex Pistols, Ramones. Jsme nadšeni, Jaké však je naše zděšení, když v davu vlnících se lidí vidíme postavu, která sebou neustále cuká, chechtá se, zvětšuje se a zmenšuje a zjišťujeme, že je to náš přítel, šílený básník P!! Ale to už se s ním srdečně objímáme, něco křičíme, navzájem si nerozumíme,

je tam strašný binec, rachot, randál, tep bicích, tu kytaru snad škrtí ostnatym drátem... Stojíme, klepeme si do rytmu, pijeme, další šok: Z chumlu lidí se vynoří karlovarský básník J., kolem čela má uvázanou kravatu, kalhoty vytahané jak kravský jazyk, na zádech dřevěnou špuntovku, doprovází ho žena neurčitého věku (kolem 50?), oba státý, básník se šklebí, hlučně se objímáme, žvaníme jalové řeči. Kapela P. skončí, lidé protestují, my velmi, slibují, že ještě budou hrát. Nastupuje kapela S. Vypadají jinak než punkeři, hudba je také jiná. Delší vlasy, vousy, bici, dvě kytary, trombón. Jde o tzv. underground, stylu taková polovina 70. let, je to najednou vyčpělé, pitomé, blbé. Špatná patetická a "temná" hudba", plus příšerné texty; výtvarník K. je druhý den charakterizoval: "Kus Kainara, kus Hraběte, kuš Zajíčka, do toho trochu vizionářství, mysticismu a všechno špatné!" Básník J. po nich hází houby, které tam leží v pekáči na stole a střílí po nich z nestřílející špuntovky, jeho družka se chechtá a vypráví oplzlé vtipy, něco mě udeřilo do nohy, shlédnu, jakási vlasatá obluda se tam sesula, objala mou nohu a spí, kapela naštěstí končí, ještě jedno avantgardní a psychedelické sólo na trombón. Nyní nastupujeme my, ano, my! Spolu s výtvarníkem K. jsme se rozhodli, že založíme kapelu a vystoupíme. Jmenujeme se Apoštolská mise svatého bigbítu, já hraju na kytaru, umím jen tři akordy, takže hudba je složená oce starostí, K. si bere basu, kterou, jak decentně prohlásil, drží poprvé v ruce, domlouváme se s punkovým bubeníkem, aby nám hrál na bici a šílený básník P. je druhý vocal. Jde o hudbu typu "nefalsovaný pouliční rock a la David Peel či trochu Fugs", hrajeme tři skladby, první je již známá "Mám černý sedlo", kterou jsem složil pro skupinu Břicho, další dvě jsou improvizace. K. se na začátku ptá, od čeho to je, pravím mu e, on: která to je? Ukazuji mu nejtlustší strunu na kytáře a můžeme začít. Básník P. stojí před mikrofonem, upírá orlí zkaleň zrak do publika, pak se na mě postočí: "Volové, tuhle neznám," zvolá do mikrofonu a odchází z jeviště. Hrajeme druhou skladbu, která obsahuje text mé přednášky, zpívám ty body, text mi padá z kolena, shýbám se pro něj, něco se muselo přihodit, temné síly, padám totiž i se židlí a s kytarou na zem, travé brýle mi padají z obličeje, přítel K. se hystericky směje, pankáči jsou nadšeni. Třetí skladba byla od e jako první a druhá, v ostrém rytmu a zpíval jsem tam něco o zavření JŠ, jak úplný idiot. Krátký potlesk a už se k nám vrhá básník J., že si s náma zazpívá, ale nám už je tak trapně a mizerně, že přerušujeme produkci a táhnem na podium pankáče, kteří rozpoutávají nové ďábelské běnění. Svijíme se smíchy, zřejmě z rozpaců nad naší novou tvorbou. Nastupuje další punková kapela, což je opravdu nářez. Neznám jejich jméno, zase dva kytaristi, kteří si nechali bubeníka z P. Kytarista je asi sedmnáctiletý blondák, velmi bledý s chladným a zároven drze divokým výrazem, v útočném postoji rozpoutává děsivý boj s kytarou, nejrychlejší kytarista, jakého jsem slyšel, s přítelem K. jeve z něj na větví, pijeme jak duhy, neustále mu klépeme na rameno, on to snáší s neochvějnou blahosklonností hvězdy divokého podia, výtvarník se vrhá na okolostojící punkery a rozjařeně je přesvědčuje, že to je opravdu báječná hudba, oni vážně přikyvují, pak nastává hotové peklo, zběsilý blondák rozpaluje anarchii od Sex Pistols, všichni zpíají s ním, je v tom hrozná soudržnost, sedm mladíků v kožených bundách začíná pekelně tančit, ten jejich tanec je opravdu krásný, jsou jak delfíni, jen vyskakují do výšky a roztahuje ruce,

všichni zpíváme, trvá to asi deset minut, ta skladba. Chytám se černovlasého kudrnatého kytaristy z P., vyměňujeme si adresy, zná mou kapelu v Praze, budeme se zvát na koncerty apod., dává mi fotku své kapely, pak se chápe kytary a punk pokračuje, Příjemně nás překvapilo, že to bylo takový punkový, s K. jsme se shodli, že je ten punk v ČSSR zase jiný než na západě, i když arajou převzatý věci, zas to má zvláštní patinu, kterou těmto věcem vtiskne ten socialismus, zkrátka tu je socialistický punk.

Naše mise se nějak poztrácela, došlo pivo, nastala lehká únava. Odebral jsem se do autobusu, přítelkyně něco vařily na vařiči. Za chvíli dorazili téměř všichni členové, jen výtvarník K. někde vězel. Za chvíli se rozlétly dveře, K. se vpotácel dovnitř s nepříčetným výrazem v očích, něco skřehotal, málem zvrhl vařič, sesul se na postel a usnul. Později jsme si tam lehli všichni a povídali si, dostávali jsme neobložné záchvaty smíchu, básník P. vyprávěl o svých láskách, jak s nimi hrával pexeso a kdoví co ještě; vždy začínal:

"Jé, a ta, X.Y., krásná, láska... svině jedna blbá" atd. Kolem půlnoci tam dorazil autobus policistů, obklíčili náš autobus, byli velice impertinentní. Slyšel jsem, jak jeden říká: "Tak tenhle autobus do Prahy nedojede! Je tam určitě špína, feťou tam a souložej." Zřejmě pilný čtenář J. Pelce. Zkontrolovali nám občánky. Básník P. se vztyčí v trenýrkách a košili, jde ke dveřím a hlučně protestuje. "Musíte nám ukázat služební průkazy, jinak vám nedáme OP!" Rvou na něj, že ho zadržej, jestli mu nestačej jejich uniformy. Básník odpovídá rozhorčeně: "Uniformy si kdokoliv může ukradnout!" Rev vzrůstá, ale nic povážlivého se neděje. OP jsou nám vráceny. Ležíme dál a opět si povídáme.

Policisté vnikli do objektu, byl mezi nimi také jeden z StB. Nic nezakazovali, jen kontrolovali, nikoho nevyháněli, podle svědectví asi desetiletého syna majitele objektu prý někoho zbrali obuškem. Apon ten kluk přiběhl s pláčem, že vzadu na dvoře někoho bili. Nic bližšího jsme se o tom nedozvěděli. Bylo jich v sále asi patnáct, vraceли OP, básník J. na jednoho z nich namířil špuntovku, onen mu ji srazil pondrekiem a člen StB si básníka vzal stranou a tiše mu domlouval.

Sotva jsme se ráno vzbudili a zapálili si první "větyky na pysku", jak říká cpt. T., obklipilo náš autolus opět několik orgánů VB, kteří zase přijeli, ale už jen kvůli nám, že zkrátka ten autobus do té Prahy nemůže dojet. Vyzvedli si cpt. T. ven a že musí na technickou prohlídku (autobus, i když cpt. T. by ji potřeboval asi víc. Musel ukazovat lékárničku a trojúhelník, pak mu řekli, že má vadny pérování. Mezitím za nimi vyšel básník P. a žíkal jak to můžou vědět. Policajt mu odpověděl, že tomu zas tolik nerozumí, ale že to je špatný pérování, P. mu odpověděl, že jak to může poznat, když tomu moc nerozumí, načež policajt na něj začal křičet, že ho zavře za maření úředního výkonu, díky čemuž jsme se dusili smíchy, zabalení v dekách na posteli. Cpt. T. musil foukat do balónku, který bohužel téměř zčernal a pukl, policista mu nakázal, že může jet až po 13. hodině (bylo asi 8!!), dal mu papír, kde se mu povološala jízda do Prahy, jen max. 40 km v hodině a bez osob! Sebral mu techničák a ještě nás seřval, že jestli budeme dělat ironické poznámky a šklebit se na ně, že nám to tam můžou pěkně znechutit, takže jsme přestali dělat ironické poznámky a šklebit se, aby

nám to tam náhodou to krásný probuzení nějak neznechutili. Uvařili jsme si polévku a kávu, zhodnotili situaci a zjistili, že je příšerná jako vždy. To nás rozveselilo. Cpt. T. navrhl, že prodá autobus nějakému vesničanovi na pojízdný včelín. Nakonec se dohodl s ing. JN, že pojedou do Prahy spolu, protože cpt. T. se nám bojí jezdit a my zbylí jsme se vydali do kláštera Teplá. Po cestě nehledě na vítr a bouřná mračna jsem se s básníkem P. vykoupal v malém příšerně ledovém rybníku. V městečku jsme si sedli do restaurace a čekali než pojede autobus. Protože jsme měli obavy, že budeme muset v autobuse močit, vypili jsme jen pět piv (každý) a dál pokračovali zcela automaticky v rumech. Změnilo se to v rumovou smršt. Naše přítelkyně se na to už nemohly dívat, takže odešly ven na sluníčko. Po druhém rumu jsme se začali bavit o velkých bojovnících českého národa, Husovi, Jeronýmovi Pražském, Komenském, Janu Augustovi. Po třetím jsme začali debatu o Přemyslvcích. Básník P. byl očividně dojatý a prohlásil, že je příbuzný s moravskými Přemyslovci, čímž mne nasral, protože s Přemyslovci jsem chtěl být příbuzný vždycky já. Výtvarník K., který pochází ze starého zemanského rodu (jednou mi ukázala fotografii, na které byla mýtina v lese a pyšně prohlásil "Tady stával nás hrad, než ho husité srovnali se zemi.") jen chmurně kýval hlavou. Po čtvrtém rumu jsme šli s K. na toaletu. Močili jsme a do ticha záchodu přítel pokýval hlavou a zdrceně pronesl: "Já jsem alkoholik". Pohlédli jsme si do očí a já jsem řekl: "T-k to jsme kolegové." Popátém rumu konverzace poněkud opadla:

P.: Hm...

K.: Jo...

Já: Ach...

P.: Ty jo, já jedu...

K.: Někdy bych chtěl, aby mě zavřeli...

Já: Kdysi jsem musel být hezký...

K.: Eště rum, prosím vás.

Já: Dva!

P.: Tři!!

K.: ...

P.: Chtěl bych se strašně zamilovat. Ale tak nějak... jako třeba, že by pak tragicky zahynula. To by bylo strašný...

Já: Chce se mi plakat.

K.: Já jí držím.

P.: Hm...

Po šestém rumu jsme se začali bavit o osamělých mořeplavcích, po sedmém nám P. vyprávěl o leteckých bojích o Anglii. Při osmém jsem lehce nadhodil průběh druhého stavovského povstání z let 1618-1620 a kriticky jsem zhodnotili význam Bílé hory pro náš národ a zjistili, že to tak strušný zase nebude. Ach ano, osm rumů jsme spolu vypili.

Cesta domů byla báječná, poněkud snová. Po návštěvě hostince U Kocoura jsme všichni přespali u nás. Ráno jsme byli podivně zničeni. Dopad takového báječného bigbítového víkendu vyjádřil ráno nejlépe básník P.: "Ach, jeden malý víkend a jsem zase o rok starší..." Důležité však je, že jsme Apoštolskou misi dovedli až do zdárného konce a splnili tak její nikdy nevyřčené, tajemné, nedefinovatelné poslání...

Hudba

SE PTÁ

Zeptali jsme se našeho dopisovatele z Vídni Karla Kocoura Havelky:

1) Byl jsi letos nebo někdy na "Setkání u Čárlího"?

U Čárlího jsme byli, Věra například, já na druhém a oba na třetím setkání. Čárlí je čurák, protože se nechal tentokrát vyhodovat k setkání, které do jisté míry organizoval Benýšek, který pro slávu Paternosteru - a svou - do toho zatáhl Svoobodnou Evropu a přilehlé stanice z udělal z toho monstrprodník typu Sokolovského festivalu politické písni. Intervia sem, intervía tam, točení, focení, ty smíš hrát 20 min., ty 45, ...! Omlouvá ho jen to, že na tom vydělal (Čárlího).

2) Pokud jsi tam byl, jaká tam byla atmosféra?

Atmosféra navzdory tomu všemu nebyla nejhorská, zdravé jádro se vždy domluvilo a na závér jsem zazpíval za doprovodu ještě žijících členů různých kapel Majororu oblíbenou "Když jsem přišel domů". Bohužel opět nedokončená - Myslím, že je to zralé na dlouhotrvající několika LP set. Líbilo se to.

3) Dolehlý k nám různé pověsti o incidentu při Skalákově vystoupení. Mohl bys nám o tom napsat něco bližšího?

Nevím, zda znáte text Skalákovy poémy, nebo jak by se to dalo nazvat, co tam zpíval. Vše je svaté - rodina, děti, církev, kostel, práce, pračka, auto... (bohužel to stálo trvalo půl hodiny). Pak cípět to samé je poslané. No a na zá-

věr a že vše je svaté posrané. A to jakýsi statný (asi dvoumetrový) katolík už nevydržel a ranou růstí srazil Skaláka z pódia. Címž vlastně jeho vystoupení zachránil. Bylo už to pomalu třepné. Pak nastaly obvyklé tahanice, uklidňování pláčících žen a dívek (panny nebyly), rozdělilo se to do dvou táborů, Lendák se chtěl prát, ale nevěděl s kým, Karásek křičel, že si Skalákův text kdykoliv teologicky soudoví, takže si mělo volání, že je to konečně dobré ze Skaláka někdo zknukantoval, nikdo ani nešámal. Jen jakýsi starší pán, otec jakéhosi malíře z Jižní Francie, který miloval box, přišel se po onom katolíkovi, aby jej angažoval, se mnou souhlasil.

4) Co tam bylo letos ještě pozoruhodného?

Bylo tam perfektní vystoupení Kubíčkovy kapely (ccc 18letý kluk z Jižního Německa, který hraje s dvěma Němcí), při kterém jsme (Timpo, Dáda, já, Chmelák) roztačili celý sál. Hrajou také od Šlastiků Když je dnes člověku 20 a zpívá to česky Němec .. paráda. O dalším snad víte odjemu.

Je třeba si zvykat

dr sax von Drak

I.

"Duch křehké řadosti někdy nemůže být poskvrněn" (Blake)

Koncem sedmdesátých let se začíná v prostředí pražské Malé Strany utvářet poměrně rozsáhlý kulturní proud vesměs mladých lidí. Celé hnutí, ač neslo společné pojmenování v i l u z i o n i s m u s (od slova vyluzovati), nemělo žádných sjednocujících idejí, snad s výjimkou osobitého a společného smyslu pro humor (což nikterak neznamená, že by vůrba jednotlivých autorů neměla být přede vším vážná) a značně tvůrčího radšení. Ostatně proto vyrá už celé hnutí ve své původní podobě neexistuje, ale řada jeho aktérů je více či méně činná v podstatě nezávisle dodnes. Na společných výtvarných a hudebních produkcích i na stránkách společné publikační tribuny (sborník Vislit) tehdy zavala následovním hudební skupina Psi vojaci, vedené Filipem Topolem, z jednotlivců pak například Viktor Karlík, Petr Kubín, Marek Hlupčík, Jenko Mlynárik, Vítěk Kruta (malba, grafika), Jáchym Topol, Martin Socha, Vítěk Kremlíčka, Vít Brukner (poesie) nebo Gábina Fárová (fotografie).

Dc jisté níry jako reakce na celé toto hnutí i na impulsy přicházející zvenčí, zejména z prostředí českého undergroundu, vzniká někdy tak v roce 1982 m hudební skupina Národní třída. Její původní jádro tvorili tři nehudobníci - Jáchym Topol, Viktor Karlík a Vítěk Kremlíčka. Nehudobníci nejen proto, že pestrádali jakékoli hudební vzdělání, ale iť i těžiště jejich hlavní aktivity spočívalo podstatně jinde, totiž v poesii a ve výtvarném umění. To však ještě neznamená, že by tito zakladatelé Národní třídy neměli mít za sebou vlastní muzikantskou minulost, byť ta překypovala spíše humorem a spontánním přístupem k interpretaci než vážněji mířenou tvorbou. V rámci

kulturního klimatu, jež mezi mladými lidmi zde už delší dobu panuje, nejde ostatně o nic neobvyklého. Rocková hudba, velmi často spjatá se satirickým divadlem a vytvářející tak specifickou formu jakéhosi nového "městského folklóru" zůstává často jediným možným způsobem, jak mohou mladí lidé nekonformně vyjádřit a ostatním tlumočit své životní pocity a názory. Je dostupná prakticky pro každého nebo lépe řečeno pro koho koli, kdo má co říci. Ovšemže zde není rozhodující způsob i kvalita nabité hudební teorie či praxe. A tak Jáchym Topol a Martin Martinec, jenž s Národní třídou rovněž kdysi vystupoval, přicházejí z vlastní kapely Agronon Čihla Band, vtipně parodující příběhy Rychlých Šíp. Naopak Karlík s Kremlíčkou mají za sebou "hudební projekt" Dou Kaká, kdy - obvykle po návštěvě některé vinárny - chodívali zahrát na housle rybám a krysám v Čertovce, hledajíce tak prý "nejnižší" místo v Praze. Osobitý humor a happeningový charakter jejich vystupování, poněkud přápmínající dnes už legendární Sen noči svatojánské band, má pro budoucí vývoj Národní třídy - ostatně Karlíkem tehdy ještě pojmenované Úsilí Band - význam rozhodně podstatný. Zejména Kremlíčka přinesl mnoho ze své poesie, rlné černého humoru, ironie i nevázané erotiky, prostě novinu, pro niž nic není dost svaté a která zároveň připomíná jakési lidové mužrlantství (např. parafáze na lidová řečení, hra se slovy, zářcrné naivita nebo častá humorná a provokativní zauzlení na konci básni). Krátce na to získává Národní třída i svého bubeníka v osobě Martina Sochy, který zase nabyl zkušeností v bigbitové skupině Židova Strouha (mj. spolu s Vítkem Krútem, později kytaristou u Psích vojáků).

A když o něco později se ujímá jasné kytary Vojta Stádník, do té doby spolu se svým bratrem Václavem a Pavlem Weiglem člen Kapely Vatiš Band, začíná se stabilizovat i rytmické jádro skupiny, a ta - ač do té doby se jen potloukala po různých zkusebnách - si nyní může dovolit i svá první koncertní vystoupení. Repertoár tvoří koláže básnických textů od nejrůznějších autorů (Topol, Nezval, Richter), které zpívají nebo někdy spíše křičí Topol s Karlíkem, a to nikoli proto, že by vokální provedení bylo jejich zvláště důménou, ale prostě proto, že žádný hudební nástroj neovládají. Zvukové záznamy z prvních koncertů, dnes asi jen stěží dostupné, napovídají, že kapela do sebe infiltrovala řadu podnětů z českých undergroundových skupin poloviny 70. let; namátkou uvedme jen PPU a DG 307. V té době vystupuje s kapelou rovněž Jan Brabee, tehdy už renomovaný bubeník Plastiků, i když jeho působení zde není nikterak dlouhé - brzo totiž pro neshody odchází - přešte do dalšího vývoje skupiny výrazně zasáhl. Přivedl do ní totiž opravdového hudebníka - svého začínajícího kolegu z Plastiků Václava Stádníka, který se rázem stává hlavním komponistou, kytaristou, nekorunovaným dirigentem a také potřebnou koordinující osobností. S jeho příchodem začíná Národní třída dokonce občas i zkoušet a na jeho podnět získává vibrafonistu v osobě Vítka Bruknera. Ten je také v té době vedle Stádníka jediným, kdo má v kapelu alespoň částečné hudební vzdělání; několik let se učil hrát na klavír.

Píše se tedy rok 1984 a kapela vstupuje se Stádníkovým příchodem do jakéhosi druhého období vlastní činnosti. Hudba byla do té doby vytvorem spontánních nápadů celého kolektivu nebo některého z jednotlivců, většinou složená ad hoc k nově přineseným textům. Nyní se však stále častěji uplatňuje coby kompozi-

tor Václav Stádník, zdá se také proto, že v jeho domovské skupině (PPU, kde hraje flátnu a klarinet) mu v tom brání Hlavův monopol. Stále je však zachováván původní postup, totiž že hudba vzniká vzhledem k textům ex post. Tento fakt se nadále jeví jako nesmírně důležitý. Jednak si zářev - navzdory rostoucí úloze obou kytar - zachovává často dominantní postavení v rytmice i melodii jednotlivých skladeb, jednak to umožňuje podtrhnout a umocnit význam samotného obsahu textů. A ten není rozhodně zanedbatelný. Básnické texty, pocházející nyní hlavně z pera Jindry Tmy a Ireny Hajské, patří asi k tomu nejlepšímu, co bylo na české rockové scéně za poslední dobu vytvořeno. V případě Tmy pak asi nejen v hudbě, ale i v poezii samotné. Zejména kombinace drsně syrových textů bez jakéhokoli nastírání reality (Tmař) s texty plnými černého humoru, nadsázkou a erotiky, skrze něž se však jakoby o to víc dene na povrch pocit samoty a úzkosti (Hajská), jen umocnuje výslednou atmosféru celku. Hudebně kapela nadále jeví spříznění s českým hudebním undergroundem, avšak na rozdíl od PPU, DG 307 a některých dalších nevytváří větší a uzavřenější celky, ale těžiště spočívá vždy v jednotlivých skladbách, často nesoucích svůj vlastní a osobitý kolorit. Máme-li se tedy pokusit o určité žánrová zařazení, pak tedy před námi vystupuje pozoruhodný voice-band a chceme-li mermomoci nalézt nějakou paralelu v současném českém rocku, tak se nejspíše nabízí srovnání se skupinou Garáž a jejím skvělým interpretem Tony Ducháčkem, byť u zpěváků Národky bychom marně hledali profesionalitu jeho výrazu.

Zatímco v letech 1982-83 vystoupila Národní třída pouze na dvou koncertech, tak rok 1984 patří určitě k nejúspěšnějším. Koncerty byly celkem čtyři a většina skladeb pak byla zahrnuta do studiové nahrávky s názvem "Je třeba si zvyk ať" (1984). Přestože nahrávka byla vytvořena za značně provizorních podmínek přes dvě zavěšené mikrofony (nebo právě proto?), přestože síla skupiny do té doby spočívala především v živém a spontánním vystupování (přičemž zvukové záznamy z koncertů obvykle nebylo vůbec možné "poslouchat"), překvapuje nahrávka sama pozoruhodnou kvalitou. Napadá mě třeba propojení Topolova syrového zpěvu s melodickou baskytarou (Doteky tvý kůže) nebo gradace sborového zpěvu v závěru vystupovaná kvílením houslí (Květiny). A neevokuje snad monotonní dvojhlas v Pupavě ("...ukážu ti chalupy, kde už lidí nebudou"), jakoby z velké dálky a zároveň ze všech stran obestřený bustrovanou kytarou a kálovým třetím zpěvem ("...jó, já... ach jo") ozvěnu jakési těžko definovatelné, ale přesto velice možné a blízké katastrofy?

Jak v následujícím roce (1985) narůstá počet koncertů (bylo jich celkem pět), ruku v ruce s tím se začínají objevovat i první vážné problémy. Do kapely přichází druhý baskytarista Martin Gruša a o něco později pak se skupinou navazují spolupráci i violoncellista Tomáš Schilla trumpetisty Joe Comb, což v úhrnu představuje už devět osob. Nelze než konstatovat, že při rostoucí hudební náročnosti, která není dostatečně doprovázená zvyšováním teoretické i praktické připravenosti muzikantů, je prakticky nemožné udržet celý soubor pochodem. Tedy alespoň pokud se týče souhry při živém vystupování. Mění se i celkový zvuk kapely s výrazným příklonem k elektrice. Charakteristický vibrafon a falešný zvuk houslí a trubky ustupuje do pozadí, naopak se objevuje vedle posílených kytar, violoncella a druhé trubky i do té doby ve skupině neužívaný korg.

Zůstává paradoxem, že při prakticky nulových finančních možnostech kapely je snazší nahradit rozbity vibrafon příležitostně vypůjčovaným syntezátorem, který je nejméně desetkrát dražší. Zkouší se více méně nepravidelně, nebot skupina má k dispozici jen minimální množství aparatury, a tak není divu, že občas dojde namísto očekávaného koncertu k hromadnému útěku z podia (Přední Kopanina). Jistě, pokud by k něčemu podobnému došlo ještě třeba před rokem, snad by to i zajímavě zapadlo do happeningového rámce celého vystoupení. Jenže situace a hlavně přístup zainteresovaných hudebníků se přece jen poněkud změnily. Zdá se, jako by se zvětšoval nejméně pocit zodpovědnosti vůči vlastnímu dílu, vůči sobě i druhým, a to bez ohledu na to, zda hudba představuje pro jmenované opravdu nejdůležitější sféru profesionálních zájmů. Většina koncertů Národní trídy do té doby proběhla více méně privátně, obvykle na oslavách svatby našich přátel nebo při jiných občasných příležitostech. Charakteristická byla pro ně především atmosféra neopakovatelné radosti, ale zároveň i jakéhosi před-porozumění a také tolerance. Nyní, kdy kapela měla příležitost několikrát vystoupit i před "širší" veřejností, je však pohled z obou stran přece jen poněkud odlišný. //+ Nemyslím však, že by zrovna v tom byla přičíra oné proměny.

Když jsme s Jáchymem při jedním koncertem diskutovali na téma "Homo bohemicus". Děbata měla spíše žertovně hravý charakter a odehrávala se tuším u piva. Bylo by zbytečné zde tlumočit její obsah. V podstatě rozvíjela jednak vztah pojmu k národu, jemuž dal jméno kmen Pójů, jednak vztah k osobám, které bývají označovány termínem bohem. A bohem bývá definován jako ten, kdo nic nemá a proto může aspirovat na cokoli, a protože jej nic nesvazuje, může se vydat kamkoliv. Existuje však dvojí typ bohemství: první jako program (v podstatě plánovaný), druhý je pak spíše spontánní reakcí. A ten, protože je čestnější a pravdivější, nás bude zajímat víc. Každá spontánní reakce je totiž neservilní, aproto je zcela logické, že časem nastává reakce další. V případě bohemství pak přiklonění se k odpovědnosti. Ne nadarmo se tu nabízí srovnání s dajaismem. I ten byl spontánní reakcí na svět kolem, a proto časem nastává odklon od legrace, ironie, fikce a provokace směrem k vážnému. A srovnání s Národní třídou? Myslím, že v její poslední nahrávce je vážného až čost.

"Vlhkost v nočním autobusu" (1986) zahrnuje jednak nové skladby

//+ Před-porozuměním myslím nejen to, že se většina zúčastněných ve mi dobře znala, ale že i pak lépe dovedla chápout vztah, jenž se mezi jevištěm a hledištěm v jiné přítomné chvíli vytvářel. Pak tedy i jakékoli vybočení z očekávaného rámce (např. útek z podia) bylo chápáno ne jako selhání, nýbrž jako něco, co do celého vystoupení organicky (ale zároveň neplánovaně) zapadá. Stručně řečeno - nikdo si na nic nehraje, a proto vše, co bude následovat, je otevřené. Současně však každá kritika vyžaduje určitou míru odstupu, který v úzkém společenství přirozeně chybí. Buďť to miněno i jako výtka autora článku sobě samotnému, neboť jej napsal předešlá proto, aby splatil dluh za ta přijemná léta s Národnou strávenou. Nechť je tedy závěr této poznámky i výzvou někomu, kdo si potřebný kritický odstup může dovolit (stojí-li to ovšem za to).

by z let 1985-86 a dálé některé starší písničky, avšak hudebně značně pozměněné. Skupina tentokrát přistoupila k profesionálnějšímu způsobu nahrávání (playbacky) a úkolu se podjala lépe než dobře. Jakási schizofreničnost v kapelce, projevující se za poslední rok rozpolcením mezi narůstajícími hudebními požadavky ze strany skladatele (Václav Stádník) a schopnosti ostatních požadavkům dostát, se tu překvapivě transformuje v téměř vzácnou jednotu. Otázkou však zůstává, jestli to i příslibem do vydoune. V každém případě si ona jednota vyžádala i některé oběti. (škoda zejména Kremlíčkova ústupu do pozadí). Elektronickému zvuku nyní kromě obou kytar vévodí kore (někdy snad až příliš, např. V adresáři), za přínos lze považovat hlavně využití truhky a violoncella (Nejsem temný). Charakter textů (Tma, Hajeká, J.H. Krchovský) i jejich podání je místy poněkud jemnější, což umožnuje zvýraznit pocit úzkosti, samoty (Nejsem temný), melancolie (Noty pro podzimní bytost) nebo smutku (Klid). Škoda jen, že snad nervozita nebo nezvyk zabránila Topolovi v syrovější interpretaci některých textů (Dotecky tvý křž, V adresáře).

Na sklonku jara 1986 je skupina pozvána na podium pražského kulturního střediska Opatov. Jako první ve večerní programu a do naprosté tmy zní skladba Klid. V rychlém sledu za rozesvěcujících se reflektorů pak následují další písničky. Většinou smutné, nesmírně vážné, vypovídající o světě v nás, mezi námi a kolem nás. Současně na podívu veselci tančí, gestikulují, popíjejí, odbíhají od svých nástrojů, koumají se ve vaně až do rozpávají muzikanti i jejich početný kompas (celkem snad na 20 osob)). Náhle na několik vteřin dojde k výpadku pojistek a to už se rozsvětí v hlavách i těch méně pozorných. Playback! Někdo protestuje, jiný se zase usmívá. Kapela si trojí sranou sama ze sebe. Všechno je postaveno na hlavu. Záměrně (z reproduktorů zří text o mrtvé ženě v telefonním adresáři a zpěvák drží v ruce telefon, při jiné skladbě o možné sebevraždě ve vaně s kyselinou se kdo si přímo na jeviště koupe ve vaničce v černou) i mimoděk (pojistky). Nezdá se, že by kapela užila playbacku proto, aby si usnadnila práci. Snad si chtěla uštít vlastní trápení, snad chtěla prožít vystoupení v radostném duchu. Proto připravila divadlo. Ale zároveň položila zcela neúmyslně a mimoděk všem otázku! Není playback vůbec vše? Není to všechno jenom hra? Ať si každý ospoví sám.

II.

"Dělat všechno to, co dělá dívky, a přitom zůstat stále vážnou osobností"

(S.Below: Herzog)

Umění 20. století rozbilo obsah i formu a zjistilo, že tudíž cesá nevede. A jelikož v opravdovém umění hraje svoji roli i tradice, každým rozbíjením vždy dost narušená, tak tudíž umění hledá a ptá se. Podočně je to i lidském životem. Ten hledá například svoji identitu, jak o tom dobré píše Václav Havel. Jednou z možností pro umění je pak přiklonění se k realitě. Ale k realitě obnažené, nezkrášlené a osobně prožité. Jen protiče ne k realitě vykonstruované, jak je nám denodenně a všemi možnými způsoby servírována. K realitě obnažené a osobně prožité

se přiklonil například underground. Přiklonili se k ní i Jáchym Topol a Viktor Karlík. Budete-li s nimi hovořit, možná že se kromě undergroundu zmíní i o pojmu civilismus. Co tím mají přesně na mysli, nevím, a tak se alespoň pokusím říci něco o tom, co oba dva dělají. Snad se to zároveň bude dotýkat i Národní třídy.

Už raná tvorba Jáchyma Topola, reprezentovaná sbírkami "Eskymáckej pes" (1982) a "Stěhovavá tvář" (1983) i staršími texty skupiny Psi vojáci, napovídá, že máme co činit s neobyčejně vyzrálym bášnickým projevem. Topolova poezie se silně expresivním výrazem vytváří tajemné obrazy pustých a neznámých krajin doprovázené nadsazeně hrůznou atmosférou vichřic, bouří, mrazu či noci. A v centru všeho toho se nachází marný zápas nahého člověka, sluhy nebo psa, zápas na jejich cestě, putování nebo přímo v boji. Člověk-pes pak v tomto boji strádá, má hlad a žízen, strach i pochybnosti o smyslu celého zápasu. Časté historické reminiscenze na conquistadory, křížáky a středočeské rytíře vytvářejí pak pozoruhodná nadčasová podobenství, poukazující i daleko do přítomnosti ("...bude to tady a zase jinde" v básni Města, dál např. Evropanovi a v Tažení kněze Jana). Neméně tak působí i častý motiv polarity dvou různých sil, vládců a ovládaných (sluha-pán, člověk-Bůh, pastýř-ovce), kdy ve středu pozornosti je obvykle ten, po kom se šlape a dupá. To vše je s obdivuhodnou bášnickou bravurou zvládnuto, čtenář je do exaltovaných vizí přímo vtažen, a šak Topola to neuspokojuje a ani uspokojovat nemůže. Realita a její osobní a citové prožívání je totiž zřejmě neskonale složitější, než aby ji bylo možné postihnout symboly. A někde je dokonce tak otresná, že nezbývá než zařvat na plnou hubu.

A tak nastává v tématu i obsahu Topolovy poezie radikální zvrat. Autor začíná pracovat s naprosto syrovým až drsným materiélem a napříště rozhodujícím se stává vlastní životní zkušenosť a osobní prožitek. Tedy báseň jako ekvivalent "pocitu světa". Texty jsou tak svědectvím každodenního setkávání se světem, svědectvím žité a protrpěné skutečnosti s nefalšovaným smyslem pro tíživou atmosféru odvrácených a postranních stránek lidského bytí. Dostávají se tak do úzké sprízněnosti s poezíí i prozou takových autorů jako Charles Bukowski, Henri Miller, Céline nebo Egon Bondy (ostatně ke všem se Topol vědomě hlásí). Když jsem poprvé četl Bukowského básně "V pasti" ("...zpívám písň lásky a nosím kudlu...") nebo "Ufnukaneč", napadla mě takřka rodová příbuznost obou autorů. Samozřejmě, je tu značná příbuznost v reáliích (Praha není New York nebo San Francisci!), u Bukowského je výraznější příklon k epičnosti (rozvleklý popis), ale ve způsobu práce se slovem, v zdůraznění osobního prožitku jakožto míry věcí a ve smyslu pro sociální problematiku mají oba dost společného. Aby pak zásadní rozchod s předchozím dílem Topol završil, mění si i jméno. Další dvě sbírky - "Noty pro podzimní bytost" (1985) a "Náhodnejch 23" (1986) - vycházejí už pod pseudonymem Jindra Tma.

Zatímco první sbírka nese občas ještě některé prvky nedostatečné aklimatizace na půdě nového terénu, pak sbírka druhá představuje asi vrchol zatímního autorova díla. Pro jeho poezii je nyní charakteristické neuustálé kladení otázek po vlastní existenci, identitě, Bohu i okolnímu světu, jakési nutkavé zahledení na "druhý břeh". Odpovědi z "druhého břehu", pakliže vůbec nějaké přicházejí, však jasné říkají, že člověk je v tom docela sám (už dávno před tím se v "Dotekách tvý kůže" zpívá :

lučitelně spjaté s osobou tvůrce a s tím, jak tento svět prožívá. Rozhodně se s ním ani jeden ani druhý nemazlí. Vždyt... "je třeba si zvykat, skutečnosti tykat"!

Jak si Atomová Mihule nezazpívala svou labutí písň

Vítězslav

Býla sobota a měli jsme před sebou radost, která mohla být až do rána. Dva z nás měli slavit svá životní jubilea, jeden s trojkou, druhý s dvojkou. Už týden se lidi chystali na to, jak budou pospolu, jaký krásný řečí povídou, jak se budou radovat ve společenství navzájem k sobě patřících. Leč! jsou tu ještě jiní, kteří taková setkání neradi. Oni vůbec nemají rádi žádnou svobodnou aktivitu. Než riskovat další Mílový, raději jsme se připosrali a celou akci zrušili. Zůstala jen obvyklá zábavová a pivničká křeč. Takže si nakonec Atomová Mihule ani svou labutí písň nezazpívala. Sedím po tom hrůzném víkendu doma a vzpomínám, jak to vlastně začalo.

A začalo to u vlaku. To sem potkal dvá kluky, kteří chtěli založit kapelu. To jsem chtěl taky, ale řeči se mluví a voda teče. Pak jsem je potkal podruhé a zase u vlaku, na kterej sem vyprovázal přítele Zdeňka. Měli jsme za sebou mohutný slavení, Zdeněk měl rozbítou hubu a já mu ji doma sešíval před zrcadlem režnou nití. On brečel bolestí, mně se třásly ruce. Rozloučil jsem se s ním a šel s těma dvěma na pivovar. Takže sme to upekli ve druhý cenový skupině při smíchovský dvanáctce. Nejprve vznikl uměleckej spolek Atomová Mihule, jehož členy se měli stát všichni undergroundový umělei z Moravy, jejíž svébytnost jsme vždy propagovali. Mluvčím tohoto spolku pak mělo být hudební těleso. Texty měli skládat básníci, scénu dělat výtvarníci, sepsali i elaborát, v němž se pravilo: neustoupímenikdy žádnému nátlaku, který by byl na nás činěn, jediným a hlavním kritériem na tvorby je pravda a smaha po sdělení... Bylo tam hodně krásnejch slovíček, ale jaksi jsme tomu věřili.

Ještě jsme neměli ani aparát, ba dokonce vyjma Vrati neuměli na nic hrát, a už obrázel zábavy démon, kterej recitoval do mikrofonu: jsem debilní, debilní, mám mozek mobilní, mobilní, mobilní... Takže jsme se nakonec přece jen vydali z peněz a zakoupili si aparát. Bubeník Zdenek se nechal ostríhat, aby dostal bici. Aparát to byl docela dobrý, protože jsme ho půjčovali i renomovaným kapelám, jako protihodnotu jsme ovšem chtěli jedno: aby nás nechali chvíli hrát. A tak nás z Nížkova hnali jakejsi tajemník mnv či co - bylo to dobrý vystoupení a v lidských dosud živě fungoval ohlas na televizní pořad o plastických. Pak následovaly samostatný vystoupení v Hostinci U třech hvězd, kde jsme jeden čas - tedy do té doby, než byl zrušen, zkoušeli. Mezitím nás postihla vojna a nesetkali jsme se. Prět některý první a pro některý poslední mělo být vystoupení v Milovské hospodě. Bohužel tato akce byla rozehnána a nikdo z nás vlastně neví ani proč. Nevěděli to kluci z kapely, ani já sedíc v Ostravě v nějaký čtyřce, kam jsem byl zavezén, nikdy jsme se nezvěděli, oč vlastně šlo. Ta už byla Mihule skutečností dosti známou. Můj přítel, takto bubeník od zaniklého Kozla krmice, si po svém druhém vystoupení napsal do deníku keprly -

dokonce se na nás byli podívat i lidi z Mihule. A Mihule už hrála na festivalech, jsou už i filmy a zpívala hity jako Punkva (Jel jsem takhle jednou loďkou - s Kvasnou. Loďka byla vratká, Kvasna to vzal zkrátka - k břehu). Skupina se začíná snažit o jakousi scénickou podobu. Texty se píšou na míru, anebo vznikají naprostot nenadále (například zhudebněný návod na nakládané houby). A to už je vlastně konec. Začali to být muzikanti, a někteří zjistili, že se mohou pokoušet i o skutečnou hudbu, někteří se oženili, někteří nevydrželi tlak... Vráta to sice zkoušel ještě jeden čas se sdruženimi jako Kompost, nebo Krutov band. Mihule vlastně hrála jenom na oslavaích silvestrů, kde měla vystupovat v jedné světnici, kam se našlo kolem 40 lidí. Většinou z toho byla převážně mohutná vatařina, jinak by se tam lidí nevešli.

Poslední dobrý koncert, ve kterém se dostalo zaniklé Mihuli jakési definitivní tečky, byl v jednom brněnském sále před páry lety. Konečně se povedlo vytvořit jednotnou koncepci výtvarné i hudební složky. Pro nedostatečnost aparátu a značnou nevhodnost sálu to sice nedopadlo na jedničku, ale byli jsme i tak rádi, že se to vůbec povedlo. A tak si myslím, že letošní neu-skutečněj koncert byl skutečně poslední tečkou, udělal s tím vším definitivní konec, i když jak rád bych pravil slovy písma - "I neumřelat děvečka, pouze spí."

Bez sebevzdělávání to nepůjde

Herman Chremý

Mám před sebou kazetu skupiny ÚCHO DEBIL ACCORD BAND, a jsem tak trochu v situaci této skupiny, která se při nahrávání své první kazety s titulem Stojíme u zdi potýkala s minimálním a nedokonalým vybavením domáckého, těžko říci studia, apíše koutu. Nemám totiž ani ten kazetový magnetofon a opírám se o strohé poznámky, které jsem si poznamenal, když jsem si kazetu přehrával na vypůjčeném japonském výrobku a pak ještě o dojmy ze dvou živých vystoupení a o texty k této nahrávce, jež jsem měl k dispozici.

Tyto texty, dle mého soudu, sám o sobě jednoznačně převyšují jak hudební složku písniček, tak i jejich interpretaci a vlastní umění jednotlivých hráčů skupiny zelí. Samotné texty písniček jsou pak neopakovatelnou autentickou výpovědí, která svou úsečnou drsností a načrtnatou torzovitostí mylšenek obrází, myslím, že dost přesně, nedodělané a citově orvahé pocity dnešních mladých lidí kolem dvaceti let, a to bez jakékoli tézovitosti či moralizování, anebo, jak tomu bývá základem u oficiálních showmanů, bez onoho komunálního brojení proti něčemu, co je momentálně doporučeno příslušnými stránkovými směrnicemi. Je ovšem velikou škohou, že většina textů není na nahrávce zřetelně slyšet, slova jsou více vykřičená či skandovaná než zpívaná, jejich napětí nevýznam, dílem nedostatečného technického vybavení, dílem značně nevyrázlé a přece jen až příliš nepoučené interpretace, dílem špatné kompozice textů, resp. jejich zapojení do hudební složky...

Hudební stránka nepostrádá místy drobné, ale zatím jen drobné nápady, nikoli však nosné hudební motivy, skladbám

chybí vyvážená a intenzívnejší dynamika, ale i pokusy o formálně jinak pojatý žánr, mám na mysli parafráze lidových melodií, jsou nedotažené, nefunkční, působí nahodile bez nějaké výraznější hudební linky, hudební celek nahrávky i vzhledem ke své omezené délce působí monotoni, zjedonušeně, muzika nás neslovuje.

Teny to, co při živém vystoupení jakoby ještě umocňuje nedodlanošť a prázdnотu životů, které každodenně společně žijeme, ztráci na kuzetě svou autentičnost a sdělnost tohoto pocitu, jeví se jako nedostatek odstupu a nadhledu, vidět takto chápáný a prožívaný život a svět okolo jako krizi kvality, jako její skoro až absolutní ohrožení; ohrožení, z něhož se ani nehledá východisko, ani se nesměřuje k jiné kvalitativní proměně, které ale je nahrazeno karikaturou odlišteného a zhysterizovaného zpěvu, převrácením každého záchvatného bodu, aniž by však takováto negace skrývala v sobě nonsens, zrcadlo, jiny úhle pobledu. Považuji to za určitou formu cynického sebezmarnování se, které působí až sebemrskáčsky, ale bez onoho všeobecně dopadajícího a spojujícího a přesahujícího pocitu vzájemné sounáležitosti.

Přitom však silně oslovující texty Socialismus, Černá žárovka, Weiss Engel, U nás v paneláku, Jen velkej debil v televizi nebyl, ale i křatičké imprese - nelyrické inverktivy Jako u blíejch, Zastavte ten stroj, potenciálně obsahuje řadu možných neotřelých hudebních postupů, které v sobě mohou sloučit jak harmonii s kakofonií, tak dechovku s punkem, aby se také vyjádřil diletaňsky a zjednodušeně.

Hezky se to radí, daleko hůře tvoří. Aje jiný odpovědnější umělecký přístup neznám, než opět a zase rozumem a vzděláním a pílí podloženou nelehkou cestu, která svůj neoddiskutovatelně pravdivý životní pocit primitivní vyvrženosti, pramenící ze zaprodatelnosti jakékoli posvěcené i neposvěcené perspektivy a neustále falšované naděje, vyvede z této na nás dopadající a nás požírající institucionální negace k vlastní podstatě, z níž se ouvří malá velká radost a velký malý smutek člověčí každodennosti; nikoli vivisecké u napajedel provozované stádnosti. A příkaz jako hudební směr má na to, jako na to má skupina Zelí. Ve své neodvozené základně jej tvoří omylní, ale čisí lidí, kterým leze krkem každá zkorumovaná a hudebně se tvářící produkce.

Jen se nesmějí nechat zmást, natož koupit, katastroficky se řítící budoucnosti. Nesmějí se bát ohlédnout do minulosti, kde se trádice lidské individuality, a zejména pak tedy i umělecké, ztrácela a zase objevovala; kde byl smích člověka a jeho malá velká radost spolu se slzami velkého malého smutku sice již přehlušován a smazáván hlaholem nastupujících ideologií, ale stále byl ve svých čelných představitelích k slyšení a vیدení.

Tolik tedy k nahrávce příznivec a vděčný posluchač skupiny Zelí, jinak coby hudební recenzent diletant a antihudebník.

(malá punková retrospektiva k desetiletí, jež od exploze punk-rocku právě uplynulo)

Na počátku byla nude. Úsvit 70. let začal se "Starými Mistry" rocku let šedesátých. Ti to starí mistři však nezmírali v rozkvětu svého mládí - což je skutečně unikátní řeč mladé post-James Deanovské kultury - ale naopak, čím dál více začali přežívat sama sebe. a tak se na přelomu první pětiletky let sedmdesátých muselo něco stát.

Hrdinové let padesátých, trochu novyvinutí a spíše zárodeční, svou budoucí důležitost pro hudební roli předznačili poněkud omezení myriádami různých forem sebe-oběti. Tak třeba Eddie Cochran se zabil již ve svých jedenadvaceti letech a to při stejné autonehodě, jež byla příčinou osudového nervového otřesu Gene Vincenta. Elvis Presley měl být "vyléčen" službou v armádě a tímto způsobem se měla i vydláždit cesta pro jeho proměnu z barřiče v rodinného energetického. Chuck Berry se ocitl ve vězení, Jerry Lee Lewis se stal nejslavně známým po celém bárodě kvůli svým přestupkům na "hlíkách po zákonem". Buddy Holly, Ritchie Valens i Big Bopper se zabili při leteckém neštěstí. Na, a aby mělo tohle rock n' rollové krveprolití, což tentokrát "r and r" masakr let padesátých, krásný konec, Little Richard se rozhodl, že se všechno tohoto vzdá (Bůh mu odpust) kvůli náboženství. Taková tedy byla rocková léta padesátá!

Ve srovnání s tím byla těch let šedesátých spíš procházkou po jakémsi obrovském hřbitově dinosauroù mezi hrobkami až obscénně bohatých "rockových Jarů". Ani v plni let sedmdesátých neprestávali tito "dinosaurovi" chrlit reinspirativní výtvory a nakonec se jen sami stávali pouhou parodií na zašlou slávu a nádheru. anebo snad již rock začal trpet chronickým uměleckým předstíráním a odcizením a iluzemi zapičiněny drahými "farmaceutiky" (LSD)? Anebo snad to všechno zapičení stále častější koketování s novými "kámoši" z třídy bohatých na tituly, jinak však nudných, zaházejících a prázdných? Z rocku se stále více a více stávala "geriatrická" záležitost.

To, co však bylo pro rock i mládež úplně horší, byla skutečnost krize ekonomické. Poté, co jste dorostli do věku, kdy byste si mohli něco užít a radovat se, kdy konečně vaše generace vstupovala do "své" doby, stáli jste znižující se uprostřed všechno nezaměstnaní a bez peněz, bez možností a bez cíle, bez naděje - j e a b e z b u d u c n o s t i . NO FUTURE! Byla to jistě doba těžká. Víc než milion nezaměstnaných tu stálo a čekalo - a každým dalším dnem přibývaly legie dalších, těch, kteří právě vypadli ze školy. Prostě, žádná velká legrace.

Do toho všeho i s tím vším však přichází i další celá Nová Generace hudebníků, zpěváků, spisovatelů, fanoušků, pouňákavců i prostých parazitů - tedy všech, kteří pak společně a úzkostlivě hleděli sami na sebe - na své shromáždění, na svůj povyk a své pozdvižení. A přesto vše - nedělo se nic.

Tahle nová generace byla především dívčíky, s krátkými vlasy, která neměla najednou nic na bráci - maximálně tak vyářit se ostře a tvrdě jednat. Nůžky na hlavách dvakaly neméně ostře, aby pak vazelinu dotvořila zbytek toho, co na hlavě zůstalo:

vlasys rozcuchané do všech stran jako hřebíky, vlasys všech možných barev. Budoucí punkeři, páchnuci, s tvářemi sežehnutými amfetaminy, utírající si nosy do rukávů, hrubá masa surově potlačované energie, která potřebuje katalyzátor nějakého Mesiášského Anti-Krista, který by tolik latentní sily proměnil v něco soudobého a přitom plného onoho klasického rocku. Punk se brzy objevil.

V "teenagerských pustinách" se jen čekalo, až přijde prvopočáteční hybná síla, jež vše uvede do pohybu, jež z onoho vření zorganizuje uchopitelnou a rozeznatelnou sub-kulturu, v níž by všichni mohli mluvit i hrát to, co cítí.

A právě k tomu došlo jednoho dne, kdy Malcolm McLaren uviděl ve svém obchodě na King's Road jistého Johny Lydona, jak schlepí visí na jednom z Juke-boxů. Ten obchod se jmenoval "SEX", a oblečení, jež se v něm vymýšlelo a prodávalo, používal jako "taktiku šoku". McLaren, budoucí manažer a "vynálezce" Sex-Pistols byl jedním z největších vizionářů mladé kultury všech dob, zároveň však i jedním z největších promotérů a podnikatelů "šokem". Svůj obchod si zde zařídil po návratu z New Yorku v roce 1975, poté, co byl manažerem posledních dní vitální skupiny N.Y.Dolls.

Rocková renesance, označovaná jako PUNK ROCK, své hlavní zdroje inspirace čerpala z různých zdrojů. Od apokalypticky psychotického Iggy Popa, radikálních hippies z Detroitu "MC 5", od záhadného a nevysvětlitelně "pođvrženého dítěte" Davida Bowiego i od všechnuti londýnské "omnipotentní" tradice Mods. N.Y. Dolls však byli první skupinou této sedmé dekády, jejíž mládí, arroganc, a sebe-destruktivní tendence reflektovaly původní směsici generační revolty, z níž se zrodil styl punku.

Zánik "Dolls" i jejich odchod ze scény byl blízký "legendární" smrti mladého Jamese Deana, jenž se již dávno předtím stal symbolem mladé revolty. (Stačí snad připomenout jeho roli ve filmu "Rébel bez příčiny".) McLaren měl touto dobou již v hlavě představu, jaké kvality by mělo mít rockové kombo umouněnců, jež by vyjasnilo aurální trosky své doby. V srpnu 75 si Johna Lydona vybral za hlavní figurku ve své nové hře. Měl kolem sebe již určitou dobu skupinu mládeže, jež se tu příležitostně scházela v jeho kšeftě a jež si příležitostně říkala The Swankers (Náfukové). Mezi nimi byli i další budoucí Sexuální pistolníci Paul Cook (bubeník), Glen Matlock (basista), Steve Jones (kytarista) a ještě jeden hoch, který vypadal jako Buddy Holly a hrál na kytaru. Za mikrofon se měl postavit John Lydon, jehož cynické nepřátelství, dávané plně na odiv, se pak stalo personifikací punkového přístupu k věci.

Byla tu připravena celá nová generace, jež prošla stejným procesem, a všichni jen čekali na signál "k pomstě". Lydonova vize "mrtvé hlavy" a mrtvolný výraz vůbec se staly legitimní ikonou punku. "Image" se zdála být hotova, chybělo již jen to pravé jméno pro zpěváka i skupinu. Z Lydona se stal John Rotten (Shnilej Honza) poté, co se McLaren dal inspirovat jeho zkaženými zuby. Z kapely se stali SEX PISTOLS a McLaren se pod ně podepsal jako plnoprávný producent. Cirkus mohl začít.

Premiéru McLaren domluvil na jedné londýnské umělecké škole

v listopadu r.75. Hned po prvních "tōnech" vyprovokovali Sex Pistols okamžitou reakci. Touto reakcí byl příval urášek a nadávek. Jejich potupa byla tak mimořádná, že již záhy mohli Pistols krystalizovat široce potlačovanou frustraci a dát jí formu, styl a směr. Prostě a jednoduše, sami bez pomoci podnítili celé nové hnutí.

"Děti" tohoto nového hnutí se začaly kontaktovat a schozet pod nově vytaženou vlajkou punku - Sex Pistols. Nové kapely začaly shánět výbavu a věc se začala odvádat od země. Kataklysmická skupina S.Pistols dokázala na vlastním příkledu, že čistý "r and r" může hrát kdokoliv, kdo zvládne pár akordů a získá pravý a nefalšovaný frenetický "rychlý" styl. Tenhle styl dostal své jméno: punk rock ("uhrozenej rock" nebo "blbej rock").

S rozvojem nové punkové sub-kultury se objevují i první alternativní punkové tiskoviny podnícené "fanzinem" Marks P., který se jmenoval "Sniffin' Glue" (Čuchání klihu). Jako o překot teď vzniká punk "fashion" - punková móda - mnohobarevných peroxidových vlasů, napomádaných a trčících vzhůru, a k tomu cokoli, co má schopnost "ohrozit" a šokovat kolemjdoucí lidi. Všechno, co v nich vzbudí hnus, odpor a pochybnosti - Sado/Masochistická výbava, fašistické zparodované reliktové, úmyslná změtenost pohlaví, spousty zavíracích špendlíků, umělé fleky od krve, "šperky" z odřezků plechů, všechny železný šrot, zipy, přezky, spony, řetězy, očvočkovane pásky, potahaná trička, péřové mohérové haleny a kazajky, různé druhy kůží (vinylu) s gumou, hadry skoupené v bazarech roztrhané zručnou a hbitou kalkulací.

Mezi vedoucí postavy uvědomění "punk-fashion" patřil tzv. "Bromley Contingent", tvořený těmi nejpůvodnějšími z následovníků Sex Pistols, kteří se záhy stali stejně tak oslavovanými jako sama kapela. Do Bromleyovského týmu patřili mimo jiné Siouxsie Sioux (později zpěvačka skupiny Siouxsie and the Banshees), Sue Catwoman, Steve Havoc, Bill Idol, Debbie a také Sid Vicious, který později nahradil v S.Pistols Matlocka u basové kytary. "Sláva" těchto bizarních figurek jako by naplnila staré Warholovo proroctví: V budoucnosti bude možné, že se člověk stane slavným za pouhých 15 minut."

Již od samého počátku bylo zřejmé, že Sex Pistols tu budou hrát roli nezvolených vůdců nové scény. Již v únoru 76 se podařilo uspořádat první skandální koncert a to přímo uprostřed oné zpustlé elegance "Babylonu" a jeho utahané, avšak kokainem sjednocené "society". Bylo to na výroční "bon viveur" párty Andrew Logana, na níž byla zvána většina umělecké elity a bohémská smětánka. Ze strany manažera S.Pistols byl tento tah ukázkou brillantní strategie. Světem utahaná finanční umělecká elita byla ze své apatie přímo bouřlivě probuzena Sexuálními Pistolemi naplňujícími svůj rachot takovým obsahem, jenž přímo "napalmoval" duši národa.

Tou nejdůležitější zbraní, kterou proti těmto lidem S.Pistols mohli použít, byl skutečný a nefalšovaný vztek. Záchvat zuřivosti plný vášně projevený bouřlivě a v tranzu. Bylo to poprvé po dlouhých letech, kdy nějaká kapela útočila zpríma a bez obalu proti monolitu hudebního křesťstva. Byla to obdoba politiky "sežehlé země", jež předcházela záplavě nových kapel. Stará mu-

selo být spáleno. Nová Vlna se valila ze všech stran.

S Johnem Rottenem v čele jako by se chystalo otevřít své brány přímo samo peklo. Rocková hudba s násilím flištovala vždycky většinou jako s pouhou metaforou, Rotten však tuto pouhou pozvu naprosto zničil - nahradil ji totiž realitou. Nepřestával slavnostně chrlit do publiku nadávky a utrhačné výkřiky a texty, jež měl zpívat, spíš chrchal a plival, anebo ještě více, jakoby je přímo zvracel. Jakoby všechny ty texty měly pro něj jen chut kňusích chcanků a nic více! A k tomu jeho křečovitý pohyb, jako by tu tabčila rozkládající se mrtvola, jež se pořád ještě klepe a drží víka rakve, vytřeštěné skelné oči jakoby žlinoucí horečkou, amfetaminy vysušené rty, jež se obrací naruby se svým krutým a surovým obsahem, s tváří, jejíž výraz jakoby odrážel tvář, chystající se do oprátky.

Poté, co punkerům bylo zapovězeno vystupování v klubu Nashville i v Marquee, pokusili se získat novou rezidenci ve "100 Clubu" na Oxford Street. Zde se na pódiu etabloval v létě 76 "Nový Rád" rocku a jako takový byl i přijat Rockovým Etablissementem poté, co zde byl uspořádán dvoudenní a první punkový festival. To bylo v září roku 76.

Tento dobou se již mezi jednotlivými vedoucími punkovými kapelami začínají rýsovat individuální "image", jež odlišují od sebe jednotlivé veličiny a představitele vnitřních směrů v punku. The Pistols se tu jeví jako nějaký maják anebo řídící světlo a zároveň i jako sociálně deprivovalní a morálně zkažení anarchističtí parchanti. The Damned (Zatracenti) jsou tu coby hřbitovní fraška anebo morbidní harlekyniáda s příměsí horrorových podtónů a podtextů. The Clash (Třesk, Konflikt atd.) se tu jeví jako jakási nová městská guerilla - punkoví partyzáni či političtí poeti masových médií. The Jam (Průšvihi, Zácpa atd.) se nabízí jako soudobí "Mods" odění do mohéru. The Stranglers (Škrťiči) zas jako cyničtí punkoví intelektuálové a oslavovatelé mysogynie - zároveň však určitou částí hnuti i posmívání kvůli svému středněstavovskému původu, střednímu vzdělání a váhavému hippie dědictví. The Vibrators (Vibrátoři), jež se jeví jako kakofonické konixové postavičky a jejich písni jako rozjařené Sado/Masochistické kapikatury a tak dál.

Ohlašovaný "Bál povstávajících tuin a oapadků", neboli také první festival punku ve "100 Clubu" se stal jakýmsi vrcholem zábavné a žertovné dekadence. Citlivé ručičky gramofonového průmyslu i masových médií se pomalu začínají hýbat.

O pár dnů později Sex Pistols podepisují nabídku od firmy EMI a dokonce přichází i pozvání od Billa Grundyho do jeho pravidelné televizní show (TODAY SHOW) na 1. programu britské televize.

Bill Grundy jistě brzy litoval, že místo Queen na poslední chvíli pozval do studia bandu punkerů. Místo obvyklého čajíčku o páté dostávají miliony britských diváků pořádnou studenou sprchu. Komentátor začal interview témito slovy: "Říká se, že na pódiu působíte dojmem nemocných lidí, urážíte publikum a podobně. Myslíte, že je to dobrý příklad pro naše děti?" McLaren bleskově odpověděl: Dobře, ale lidé vypadají, že jsou nemoci všude, kam se podíváte. Lidém je zle a jsou již unaveni z této země, která jim pořád nutí, co mají dělat a co ne."

V pozadí ale na obrazovkách se poštuchují a chechtají Sex Pistols jako školáci, i když napětí je již mimořádné. Komentátor vyprovokoval Sex Pistols a oni neváhali kdekoho, před milionovým okem TV poslat "do prdele" a přikořenit hovor několika "Fuck you". Zákonitě se vzedmula vřava celonárodního pekla a rádný občan neváhal vrazit svou demokratickou botu přímo do televizního oka. Tisk řádil, Grundy musel odstoupit, protože vyprovokoval předem neproškrtanou výměnu názorů, jež urazily cítení tisíců danových poplatníků. Na titulních stránkách se objevují palcové titulky denunciačních hesel a lokální rady komisi občanů se pokouší cenzorovat jakoukoli možnou existenci punk-rocku. Začalo tažení na punk, a ten, nabity novou agresivitou, vzkvétá den po dni.

Uprostřed celonárodního běsnění vydávají S.Pistols singl "Anarchy In th. U.K." (Anarchie v Británii), jednu z nejklasičtějších písniček všech dob. Byla to vskutku nefalšovaná, zuřivá hymna vzteklého nihilismu mladé kultury moderního světa. I když se firma EMI rozhodla na "nátlak shora" vyškrtnout tento singl ze své nabídky a svou smlouvou po pár dnech se Sex Pistols zrušit, podařilo se Anarchii vyšplhat mezi 30 nejprodávanějších desek Anglie. (Stačilo jen pár dnů - pak byly desky staženy z obchodů a rozšrotovány.)

Porušení smlouvy stalo EMI 50.000 liber, které musela S.Pistols vyplatit jako odškodné, avšak Vysoký finančnický kapitál, reakce z Lokálních rad i Přecitlivci z masových médií se odměnili S.P. ještě nevidanou hysterickou represivní kampaní. Ze všech punkerů se stavají "rebelové bez příčiny".

Když se pak nabízí ochranná křídla klubu ROXY v Covent Garden, stahuje se houfce nového hnuti do "podzemí" Soho, do svého prvého exkluzivního klubu a pocity a vášněmi pronásledovaných pánoženských disidentů. Taží pak v nadšení sektářské svatyně pojí na barvu a hifi live a odevzdaně poskakuje jako epileptičtí derviši pod pódiem, na němž ze sebe kapely pumpují své nekonečné tříakordové punkové "pustiny".

Většina hudby oněch dob byla zoufalá, avšak naléhavá. Jen pár neofytů hnuti se zmocnilo imaginace a smyslu pro původnost a originalitu, nicméně konečně byli doma a mezi svými. A když to tu rozehráli třeba The Buzzcocks, Clash, X-Ray spex nebo Heartbreakers, atmosféra nabývala na takové intenzitě jakou nikdo dosud nezažil.

Na týden Sex Pistols zakotvili pod plachtami firmy A M records, ale opět následoval vyhazov a odškodné 75.000 liber. Konečnou stanicí S.Pistolů se nakonec stává paradoxně "hippie" firma Virgin records, jež coby mladá a nezávislá společnost nsbízí punkovým rebelantům nezávislost.

Netrvá to dlouho a i ostatní gramofonové společnosti podléhají palbě nadšení pro punkový fenomén. A tak se věci obrací pomalu, ale jistě naruby. Zájem posluchačů znamená obchodní obrat a ekonomický úspěch. Runk nepunk, idea, až je jakákoli, podléhá finančním zájmům, a namísto společného bojkotu a odporu vůči nejradičnějším kapelám hnuti začíná ostrý konkurenční boj firem. CBS si kupuje do své stáje The Clash a The Vibrators, United Artist získávají Stranglers a Buzzcocks, Polydor kupuje The

Jam, a Damned získává malá nezávislá firma Stiff.

Explozi nové hudební vlny již nebylo možné zabránit. Přesto však - paradoxně - začíná "léto nenávisti" (The Summer of Hate) 1977, kdy se punk v největším rozkvětu ocitl i v největším nebezpečí fyzickém. Sex Pistols vrhli na scénu další skandální singl - "God Save The Queen" (Bože, ochraňuj královnu - refrén britské hymny), jež se stává kontraverzním hitem č. 1. Veškerá masová media mají zákaz veřejně vysílat tuhle provokaci, v níž S.P. bez obalu vyjadřují, co si myslí o svém království.

(Bože ochraňuj královnu - a taky tenkile blboj režim / Udělali z tebe blbce - ale taky potencionální vodíkovou pumu / Žádná budoucnost neexistuje - v tomto anglickém snu / Nenechte si radit co potřebujete / Nenechte si namluvit co chcete / No Future No Future for you /

Situace se přes noc vyostřuje doslova "na nože". Johnny Rotten má po útoku na svou osobu od "nacionálních patriotů - ochránců království" pořezané tváře břitvou. Bubeník S.P. Paul Cook má pro změnu hlavu rozbitou železnou tyčí a končí v nemocnici. Londýnští gentlemani zuří. Začínají oslavы stríbrného jubilea ("Silver Julilee") britské královny, která slaví 25 let na trůně. Sex Pistols si v tento den pronajímají parník a chystají soukromou párty s koncertem na Temži, aby i oni "oslavili" výročí. Zatímco slavnostně naladěný Londýn kyne královně pod hvězdami ohňostrojů, parník Sex Pistols s kontingentem "nejvěrnějších" je ještě před začátkem oslav vypraden policejním oddílem. Při tomto útoku je zmlácen Malcolm McLaren a většina účastníků zatčena. Přesto, že jsou brzy propuštěni, žádnému z nich nebylo v těch chvílích bezpečno na žádné londýnské ulici. Veřejnost byla silně agresivně naladěna. Punk vytvořil precedens pro kapacitu násilí v rockové hudbě a dostal zcela konsekventně sám "co proto" díky zpětné reakci společnosti. Hon na "punkové čarodějnici" se rozšířil i na venkov - šíří se však i řady hnutí.

Konečně se zdá, že celé punkové hnutí může oslavit své vítězství. "God Save the Queen" je přes veškeré zákazy na špici hitparád a Sex Pistols se objevují v hudebním televizním pořadu "Top of the Pops".

To však bylo jen pouhé Pyrrhovo vítězství, neboť bylo jen odrazem toho, jak brilantně se podařilo médiím establishmentu dohnat punk do předem vykopaného koryta a prohnat ho mezi mlýnskými kamegy komerční asimilace.

Moniutné gramofonové společnosti a celé soustrojí rockového show-byznisu, včetně té šosácké televizní prezentace rockové hudby, si pro sebe převzalo ideály hnutí zrozeného na původní platformě NO FUN! (žádná zábava), aby mohla všechno "povznést" do všední otřepnosti momentálního módního trendu NO THREAT (žádná hrozba) - a zbavila punk jeho ostří, jeho účinnosti a průraznosti.

Sex Pistols skončili rozpadem v San Francisku koncem roku 78. Další kapely se objevují, jiné pokračují v pozměněných podobách. Ty nejlepší vydávají dobré desky, a le při vší poctivosti to jediné, co je možné upřímně říct, je, že punk-rock dosáhl pouze velké a nezapomenutelné chvíle, chvíle skvělé zábavy a povedeného žertu.

Jedno je dnes jásté: i když se Sex Pistols a dalším podařila transplantace srdce rockové hudby, nepodařilo se nakonec oním pekelným ohněm, jímž se punk ohlásil, nic, než jedny rockové "cary" nahradit novými. Situace v rocku je dnes podobná jaká byla v r. 75 - před punkem. Hudební křeft se včas změnil iluzorní punk-rockové rebelie a i v tomto případě použil starou dobrou taktiku, když nabídl dost peněz, slávu, sex, drogy (plus samozřejmě rock and roll) a dokázal tak vylámat zuby i tak díkému a nenáviděnému soupeři, jakým pro něj punk rock zpočátku skutečně byl. Přesto punk otevřel široký prostor pro novou aktivitu, v tom byl přes veškeré negace jeho pozitivní přínos. Jeho násilí bylo většinou jen teatrální, někdy šokující, avšak vždycky potřebné k probuzení energie, s níž jedině punk mohl růst. Daní za tutó energii probuzenou v násilí bylo mnohdy sebeznámení "souvěrců" hnutí. Takový byl i "slavný" neslavný konec Sidu Viciousa a jeho milenky Nancy Spungen. Jejich přání nepřežít věk 21 let se naplnilo s tragickou osudovostí. Negace ve všem byla trumfová karta punku a zároveň i jeho psychická odpovědnost.

Předpokládaný původ punku v dělnické třídě byl rovněž teatrální. Punk nebyl tak spontánním výlivem dělnické třídy, jako spíš velice pozorně balenou syntézou založenou na znechucení středních vrstev a dělnictva sužovaného nezaměstnaností. Nauzdory své rétorice mohl přežít a mít vliv, jaký měl, jen v přednostně buržoazních médiích a v mezích jeho trhu. Raný punk však měl spíš ještě blíž v New Yorkské scéně a byl jakousi anglickou verzí Warholovy "Factory". Fungoval nikoli jako hnutí postavené na tradičních třídních levicových analýzách, jako spíš agresivní, bohémská výzva k boji a protest proti pasivnímu konzumu.

Nedostatek třídní a stranické (požitické) přináležitosti dal punku jak jeho sílu, tak také slabost, s níž zůstával otevřený exploataci a politickému zneužívání a disinterpretacím. Politika punkového hnutí byla spíš instinktivní a praktická; jakákoli teorie - jež byla ostatně spíš vehementně odmítána - má snad nejblíž k utopickému anarchismu Situacionalistů z půle 60. let v Anglii. Tento nedostatek explicitní teorie poskytl punku flexibilitu, s níž mohl prorazit, nakonec však také vhodné působiště pro dodatečný vampyrismus různých vykladačů.

Počátkem podzimu 76 bylo několik pokusů zařadit punk-rock do nějakého politického proudu, anebo mu dát konvenčních politických forem: například "New Society" nazývala hnutí "rockem front na podporu v nezaměstnanosti" a vychvalovala sociální uvědoměné The Clash. Národní Fronta se zase nejprve pokusila privlastnit si hnutí díky povrchní nepřehlédnutelnosti svastiky v řadách punkerů, později se zase soustředila na symboliku Union Jacka (britské vlajky). Jako opozice vůči tomu se uprostřed roku 78 v punku objevilo hnutí Rock proti rasismu. Ovšem touto dobou bylo již trochu pozdě tlouct na zavřené dveře.

Velice často se v případě posuzování punk-rocku zapomíná na jeho smysl pro humor, jeho poezii a expanzivnost a imaginaci vize. Je také chybou úvažovat punk za lokální fenomén oblasti hudebního průmyslu. Punk se dnes, po deseti letech od jeho exploze, jeví spíš jako ambiciózní kulturní hnutí, jež mělo

velice přímou spojitost s okolním světem, což se podařilo jen málo směrům a stylům, a jako dadaismu nebo surrealismu se i punku podařilo postavit na hlavu. Anebo, ještě spíš, je možno považovat ho za postoj a přístup, který může zaujmout a může být zachycen v jakémkoli době a na jakémkoli místě, v úsměvu, v odmítnutí akceptovat cokoli, co je mén než totální možnosti. V tomto ohledu punk není a nemůže být dosud mrtev.

Punk "made in Czechoslovakia"?

Punk v Čechách? Žije dál nebo je tu po smrti?

Redakce Václav Žutan a další

"8.7.86 jsem šel na rockový koncert. Jsem vyznavač punku a šel jsem tedy oblečen do kožené bundy, vlasy jsem měl nabarvené a natužené. Když jsem vstoupil do metra ve stanici Fučíkova, přišli ke mně hned příslušníci VB a jali se mne kontrolovat. To jim nestačilo, předvedli mne tedy na VB metro Fučíkova. Tam jsem pod pohrůžkami zbití apod. byl donucen hlavu si umýt. Když jsem si hlavu umyl, zdálo se, že ani to jim nestačí, chtěli mi ostříhat i vlasy. Naštěstí zasáhl přítel, který jako zaměstnanec metra oba příslušníky znal." - 18letý P.Bergman

"2.1.86 ráno jsem šel s kamarádkou na nákup. Na Moskevské třídě nás zastavila kontrola hlídky VB. Chtěli po mně, abych nastoupil sám do vozu. Odvezli mne do nějakého parku. Tam mě pořádně zbili a ostříhalo dohola. Jeden z policajtů řekl, že jestli mě ještě jednou uvidí v Plzni, hodí mě do řeky..." - M.Grenar

To jsou jen dva z pankáčských příběhů, které se objevily v redakci Vokna. Pokud existuje takováto "prevence" ze strany orfánů VB, pak to znamená, že punk ještě mrtev není. Jak říkají sami pankáči, takováhle buzerace je jen utvrzuje v jejich názorech a zhnusení společnosti. A podtrhávají červeně svoje hesla "FUCK OFF" a "NO FUTURE"!

Něco z punku přece jen ještě zbylo. Bokonce se objevil pankovej časopis - PUNK MAGLAJZ. Samozřejmě je to jen pár listů, spíš jen pokus, ale tak to bylo i v případě dnes již slavných punkových "fanzinů" (např. Sniffin Glue"), které snad inspirovaly i vydavatele PUNK MAGLAJZU, aby o sobě dali vědět i oni. Snad je to jen sezónní záležitost, pár čísel však tu je - i když v minimálním nakladu. Je to koneckonců trochu zázrak, že se pankáčům dostal do ruky psací stroj.

Na prvé straně PUNK MAGLAJZ apeluje na čtenáře, aby posílali příspěvky a sáhli slibu reportáže o festivalech, profily skupin a desek s punkovou příchutí, překlady článků z různých časopisů a podobný materiál.

"Punková vrstva", pro niž je Maglajz určen, si tu na deseti stránkách (což je bohužel čtení na 5-10 minut, víc ne) může vybrat mezi docela svižnou reportáží z "punkového festivalu" u Příbrami z 21.září 85, mezi informacemi z punkového světa a

podsvětí (většinou kolem města Jihlavy), punkovými texty písni a poezii, povídkou nazvanou "Strašná" (bohužel bez uvedení původu či autora) a několika typy na LP desky. Na konci jednoho z čísel je dokonce otištěna punkáčská úvaha, zajímavá tím, že připomíná punkáčům, že nejen muzika, ale i fotografie, divadlo či filmování happeningu je tu proto, aby se jich zmocnil punk. Spolu s autorem této krátké úvahy se jen trochu obávám, aby po krátkém a "slavném" punkáčském životě kežděho českého příslušníka tohoto hnutí skutečně něco zbylo. Nemyslím tu právě na nějaké trvající efekty, ale spíš na to, aby si každý z nich ve 30 letech byl jistý tím, čím začal - tedy negací tohohle svinstva koloni. Přál bych jin to všem. Záleží na punkáčích, jestli punk bude Žít.

Jednou z novějších punkových českých kapel je skp. HNF (Hrdinové Nové Fronty) z Jihlavy. Za svou krátkou kariéru (asi 1 rok) se zúčastnila několika punkových akcí, mimo jiné i "vzpomínání na Sida Viciousa" 1. února ve Zborné u J. Jeden z pořadů HNF nesl název "Na berlínských z popelnic", nový se má jmenovat "Hlas jihamoravského kraje" a skupina se chystá natočit pořad spolu se staršími písničkami na kazetu. Ta se má jmenovat "Válka".

Zde jsou na ukázku dva z textů skupiny Hrdinové Nové Fronty.

TO SVĚT SE POSRAL!

Žijeme v prázdninu,
boríme se do bahna,
co to je, co se to děje?
Otevřeli jsme své je srdečce
a čekali s důvěrou,
někdo nám do ruky nachcal!

R.: Stísněná doba
právivej vzduch
co asi známěná
šílenej puch???

TO svět se POSRAL !!!

Točím se dokola
všude žlutá kola
co to je, co se to děje?
Vypíchli jsme si svoje oči
a čekali s důvěrou
Někdo nám do nich nachcal!

R.: Brutální soulad
politických stran
v ulicích teror
a šílenej kravál???

TO svět se POSRAL!!!!!!

Další z nových punkových kapel, jež si za dva roky působení získala oddané příznivce v kožených bundách, jsou PLEXIS PM. Tento soubor vznikl v květnu roku 1984 a zakládající členové jsou:
kytarista - Martin Bíncovec

PUNKROCKOVÍ VÁLEČNÍCI

Zelený má vlasy
náš punkový svět
řetěz kolem ruky
piášť co nosil děd
Popelnice kultura
psí žatčez na krku
opásané řetězama
s příslušností k punku
Očepená budoucnost
hlupák ne ní věří
nám rozbítou výplň
u nějch sklepních dveří
Vítej mezi námi
ty cos pochopil
jde to všechno s kopce
věk jsi k nám
přestoupil

MY JSME

Punkrockoví válečníci!

kytara a zpěv - Petr Šálek
bassová kytara - Marek Šimřík

Odtud ještě skupinu BM, oči jsem začáteční písmena jmén zakládajících členů. Pokud išlo o název PLIXIS, jsem to vyškrtnuté bláznivé nejobjektivnějších skupin Sex Pistols a Exploited. Pak přišel ještě basista Adolf Kitárek. Kapela se orientuje na jeden z nejtvrzáčích rozhodujících stylů, tzn. hard core punk. Taže hudební žánr je všeobecně řečeno punkové hnutí je "orgány" tvrdé potřápano, a tak nemá smysl, že kapela měla a má po celou dobu své existence problém.

První veřejné vystoupení se učelo konalo 1. července 1984 v Jihlavě na okruhu Písek spolu s dalšími kapelami - Jouhet BB a Tloušťko noční doga. Když koncert byl povolen MNV Písek, asi tři hodiny před začátkem přislušníci VP koncert zakávali a většinu počet příznivců otrvali na své oddělení. Skupina po tomto incidentu strávila celý den, 2. června přišla zpráva, která všechny členy deslova soukala: "Dne 11. 8. 1984 vystupujete v Českém Meziříčí v amfiteátru pro 2000 lidí spolu s kapelami Rso, Fros Frou, Visací zámek atd." Pro kapelu, které měla mít tento svůj první koncert, to byla trácející velká zatěžkávka zkouška. Když po příjezdu na místo byla skupina "mladí" přivítána zákezem 3 kladob, ve kterých se vyskytovalo slovo "mladí". Třebaž, že ostatní skupiny hrály každá něco přes hodinu, přišel po 25 minutách PFM pořadatel a odělil je, aby procesus měl být ukončen. Oněž zastavovala VB. Tak byl ovšem tento koncert pro mladé hudebníky velikou vzpruhou. V září vystupovali spolu se skupinou Nitra návštěva v obci Slunečná na okruhu České Lípy na svatbě svého komornáda. MNV koncert nezvolnil, ale přesto se konal. Hafic v polovině koncertu VE vypálil proud a další část byla v Bartolomějské.

V říjnu kapela vystupuje opět na soukromém večírku, tentokrát v kladenském divadelním klubu. Nákleď si opět hradí hudebnici sami. Umělecký koncert proběhl bez problémů, ale po jeho ukončení chtěli mnoho fanoušků vřetenné baskytaristy na VB pro údajné rušení ročního klidu. 13. 12. kapela vystupuje v Junior klubu na Cimelnicích v Praze spolu se skupinou Sumák. Koncert proběhl díky vedoucímu klubu, který nřesvědčil dotírající VP v následujícím klidu a byl do předního místečka vypro dán.

V lednu se kapela dostává do krize odchodem baskytaristy a kytaristy. Ukažalo se však, že zvukař Ivoček Brož zastupoval velice schopné ochrázející baskytarskou. "Díky" základní vojenské službě se rozpadá Visací zámek, a tak k Plexisu přichází na místo kytaristy Jan Haubert.

V březnu kapela vystupuje na svatoe v Písnici spolu s několika heavy-metalovými soubory. Po vystoupení Plexis se na místo dostavuje VE a sverážným způsobem proveduje osaznatvo sálu. Jeden mladík vystoupil na jeviště a začal volat do mikrofonu: "Ať žije národní demokracie!" Od té doby jej nikdo ze známých skupin neslýchá, ačkoliv se vídali téměř vždy. Telefon zavola brala rukou jeho matka, a na otázku, kde je, s pláčem odpovídala: "To vás nemusí zajímat."

Další koncert se měl konat v dubnu sroločrů s FPB. Bohužel se měl všechnu závodu zajistila VB. Akce se tedy uspořádala v týden později a zúčastnily se soubory Plexis, A 64 a MM (Mrtvá

miminka).

V květnu se má hrát na Strahově v klubu 007 společně s OZW. Po delších těžnicích s VB (nechtějí pustit autobus s aparaturou do areálu strahovských kolejí) nakonec vše dobře dopadá.

V červenci se opět koná Rockový parník. Při příjezdu vozidla s aparaturou některí "diváci" vytahuji z kapes placky s odznaky kriminální služby a k přístavišti se začnou stahovat výjezdové výzy VL a nakladejí některé příznivce. Situaci duchaplně zachraňuje lodní kapitán, který loď odvezete do přístaviště v Braníku, kde se podaří naložit aparaturu a zbývající fanoušky. Na tomto koncertu již se skupinou nehráje Jan Haubert, ale místo něho hostovala Jitka Asterová jako zpěvačka.

Začátkem podzimu r. 1985 se v Lysé nad Labem konala tanecní zábava, na které měla vystoupit skupina FPB. Zde také hostuje Plexis spolu s VM. Přijela sem i skupina z Velké Británie Test Department. Asi ve 21,30 se rozlítly dveře do sálu a vtrhlo sem asi dvacet příslušníků a začali s kontrolou OP u všech účastníků zábavy. Žabavovali očásky, náramky, řetízky atp. Britové byli donuceni cítit zpět do Prahy (aniž si zahráli). S Plexis zpíval jednu písničku obchodní cestující firmy Attack Punk Records a zpěvák italské skupiny R.A.F.Punk - Jumpy Velena. Tento člověk byl jako jediný VB zajištěn. Tato událost pohoršila všech několik set návštěvníků, protože zábava měla opravdu vynikající úroveň.

Po vystoupení dochází opět ke krizi a odchází všichni hudebníci a zůstává pouze Petr Hanek. Przy se však nachází nahradá, a tak kapela stojí před svým posledním vystoupením v této sestavě:

David Žižka - base
Petr Hošek - vocal
Jakub Čiastecký - drums
Miloslav Čermák - guitar

Toto zatím poslední vystoupení se událo v KS Onatov spolu se skupinami VČS, Už jeme doma a FPB. Poslední ze jmenovaných souborů se již k svému vystoupení nedostal, jelikož byl proveden brutální zákrok StB spolu s VB, při kterém byl zajištěn větší počet fanoušků a kapele bylo zakázáno hrát. O několik dní později sankce postihly i Flexis. Po předvolání na StB se člencové s úžasem dovídají asi sedm nebo osm důvodů, pro které se kapele úředně zakazuje další činnost. Zde jsou některé z absurdních bodů, které ve svých hlavách vykalkulovali soudruzi ze Státní bezpečnosti:

1. Propagace alkoholismu (údajně textem "My pijeme pivo");
2. Propagace fašismu (všichni členové jsou zásadními odpůrci totality a tudíž i fašismu, a zpívají protiválečné šexty. Navíc tato dávno omletá fráze čs.officiality z dob začátku Punku už dávno byla překonána);
3. Na koncerty se údajně staluje tzv. závadová mládež a kriminální živocvě;
4. Vystoupení provokuje k nepřístonnostem (nepřístojností se zde zřejmě rozumí tanec) atd.

Soubor nyní zkouší dál v nově sestavě a čeká na příležitost ke svým novým vystoupením.

Závěrem slově mladých členů tohoto mladého souboru: "Jsme azatérská kapela, která chce říci lidem to, co cítíme sami v sobě. Chátrali bychom do budoucna, aby naše koncerty dopadaly užině bez problémů, aby našimi posluchači nebyli mnohokrát pouze příslušníci bezpečnosti, a aby se v ČSSR podporovaly kapely všech hudebních žánrů.

Plexie p.m.

Čaj o páte

Až já budu mrtvola
pánbu si mne zavolá
rekne co ses za vola
že je z tebe mrtvola

V Šanghaji v hostinci U vola
dala si vařit čaj mrtvola
a že jí ho nenesli
ute kla na hřbitov se seslí

Upíři

Nejdřív se k tobě připlíží
jako noční stín
a ty je vůbec nevidíš
i když celou noc bídíš
a pak se k tobě přitiskne
začne ti sáť krev
až ti z těla vysaje i ten poslední top

upíři upíři ty prachama nehýří
nepijou pivo nepijou rum
oni ohlastaj krev

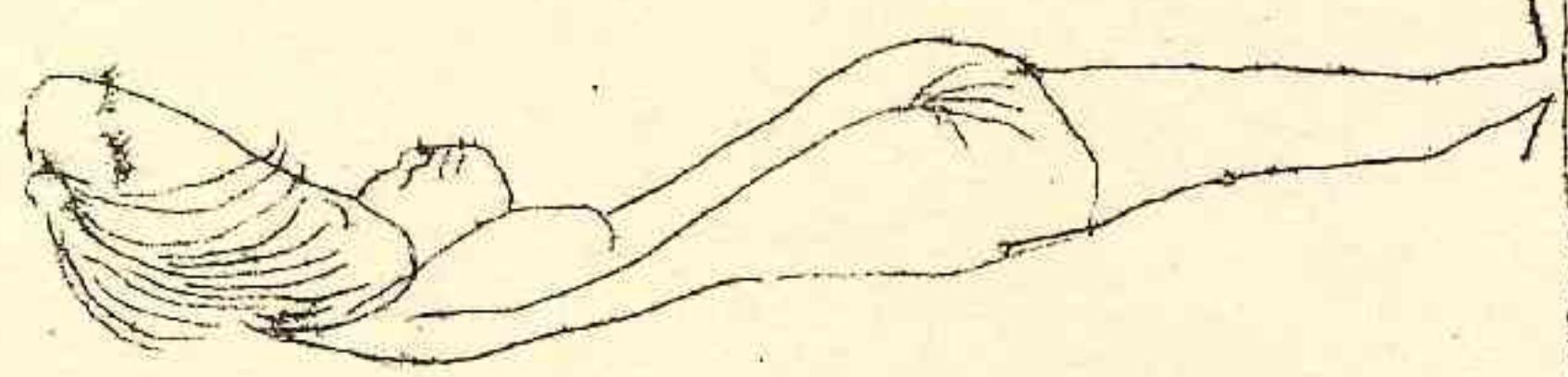
xxxxxxxxxxxxx NEPCVINNA ČETBA xxxxxxxxx

BÁSNÍCI PRAŽSKÉHO UNDERGROUNDU
Sborník zahrnující 32 autorů
v rozmezí let 1948-85 s před-
mluvou Egon Bondyho.

Bratislava 1986 česky
 strojopis A5 320 stran

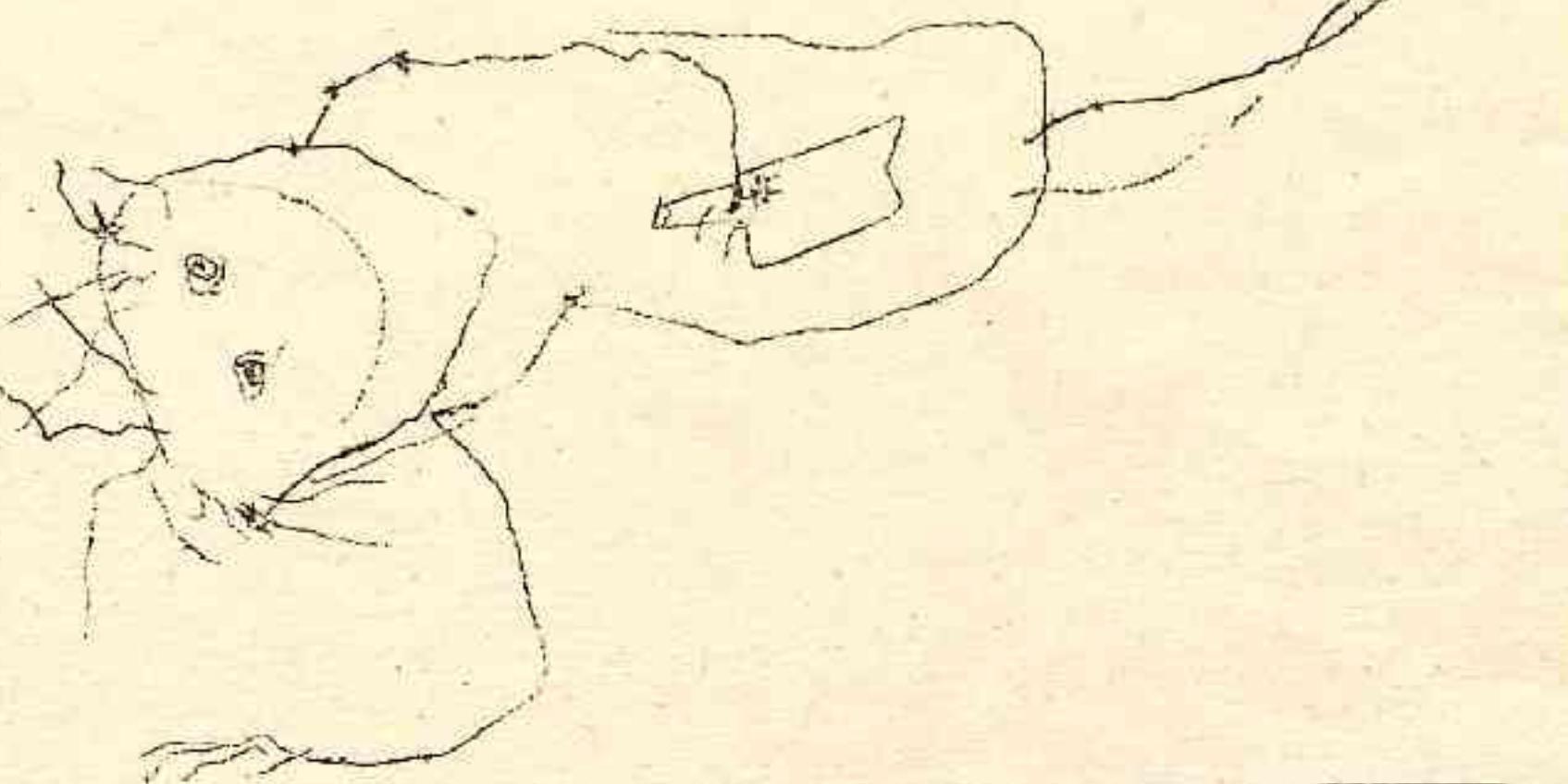
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

१३

MĀSKARA ĀTYUTĀ

१४

MĀSKARA TĪETI

Literatura

Poznámka k diskusi o jednom sborníku

ří Brabec

(opravený a zkrácený přepis magnetofonového záznamu přednášky)

Dostal jsem do ruky váš sborník básní a próz se žádostí, abych se vyslovil k jednotlivým příspěvkům. Moje profesie je literární historie a tak jsem vám nejprve doporučil obrátit se na literárního kritika, který je kompetentnější. Objevila se námitka: existuje vlastně soudobá česká literární kritika?

Kritiky, kteří publikují v několika málo povolených periodikách, lze - to jen při dobré vůli - označit nanejvýš za recenzenty. Po roce 1970 musel přestat publikovat Sus, Lopatka, Kurfürst, Opelík, Machenin, Suchomel, Doležal a řada dalších. V Petlici sice vyšly sbory kritik Černého, Kadlčíka, Pechara, Lopatky, existuje těžko docenitelný Kritický sborník (upozorňuji na fundované kritiky Uchryzku, Jungmannu), ale to je příliš málo, než aby se vytvořil kontext, v němž se mohou konfrontovat vyhraněné estetické koncepty. Sporečnické přítomnost žánru, který má v Čechách tak bohatou tradici a který v některých obdobích byl dominantou literárního vývoje, je ovšem téžce poznamenaná vznikající tvorba.

Nedělejme si však iluze, že absence kritiky je vnitřně jen negativně. Pro mnohé autory byla kritika vždy něčím krajně nepřijemným nebo zbytečným. Autoři, usilující o publikování v našich nakladatelských domech, si rychle osvojují horizont, v němž je jim dovoleno

e pohybovat, a kritiku, pokud není pochvalná a jejich díla nedoporučuje, nepotřebují. Autoři, kteří v českých zemích na vydání svých prací museli rezignovat nebo sami rezignovali, instinctivně se schlukují a žijí více méně jen pro sebe. Takovému uzavřenému prostředí, v němž se autoři navzájem utvrzuji o správnosti svých názorů, se od kdyži existujících teoreticky fundovaných skupin, radikálně liší. Vnitřně nesourodá společenství jsou vytvářena vnějším tlakem. A právě proto o kritiku příliš nestojí, neboť v ní spatřují činitele, který hrozí jejich přátelský okruh spíše rozrůsit, než zcelit. Tím rádostněji však vítají objevi-li se kritiku někoho, kdo stojí mimo jejich řády. Přispívá to k vědomí odlišnosti a supluje nedostatek vlastní kritické aktivity. A tak sice nostalgicky vzpomínáme na doby Šaldů, Černých, ale konec končí ve skrytu své duše ještě rádi, že v ničem takovém již nežijeme.

Místo kritických analýz : polemických střetnutí ovládlo u nás pole hodnocení opřené o pocity "líbí" a "nelibí". Když jsme se čtění tak ovšem říkáme, že nás něco "bytostně oslovoilo" nebo, že jsme se setkali s dílem, jehož artikulace je nám cizí. Je srozumě důležité, jestliže ta či ona osobnost odmítá či přijímá určitou hodnotu, ale hovoří to spíše o jejím duševním habitu a jen málo o předmětu, k němuž se výrok vztahuje. Shakespeareovo dílo není příliš dotčeno vztahem, který k němu měl Voltaire nebo Tolstoj, hodnotící postoj je však nedmiru významný pro oba autory. Od Voltairea přejdeme do našich dnů, neboť chci pouze poukázat, jak velmi omezencu platnost má u nás tak rozšířené nechuť k určitým autorům a zase na druhé straně adorace jiných. Opírá se často o povrchové dojmy. Prvé nedostatek plynulé veřejné komunikace vede mnohé k soudům, které jsou sice nazávazně pronášeny, ale v uzavřeném prostředí působí neobyčejně intenzivně.

Předpokládám proto, že nemáte zájem na tom, mych řekl, zdá se mi ta či ona práce líbí či nelibí, ale spíše o alespoň lehce poukaz na kritéria, o něž se hodnocení opírá. Každá kritéria vyříkaloji z určité trádice a z konfrontace s novou tvorbou. Je třeba paradoxní, že právě z poznání historického vývoje pramení axioma: umění nelze sevřít do žádných hranic, určit, co je dovolené a co nikoliv. V umění je vše dovolené. Ovšem ze předpokudu... K tomu "za předpokludu" se zádlohu vrátím. Nyní k první části výroku. Stačí jen zkrátky pohled do historie umění, abychom poznali marnost normotvorných pokusů. Zůstanu u literárních dějin a připomenu lumírovské parodie symbolistů (Vrchlický byl alespoň tak poctivý, že nad Rimbaudem říkal: nerozumím), zděšení kritiků nad verši "Za ženu vezmu si gorilu" (jde vůbec o poezii?, říká Arne Novák), které zcela zničily "vůně zahrady mé duše" (tedy skutečnou Poezií). Nebo vzpomeňme Seifertovy verše ze Smlé lásky, které byly nazvány "uličnictvím": "my také chceme mít k obědu vepřovou se zelím, k večeři telecí s nádivkou nebo na paprice" nebo ranné verše Kolářovy. Vždy se z novými díly mění samotný obsah a rozsah pojmu umění. Omlouvám se, že uvádí takové banality, ale normativní přístup se může projevit třeba jen v hodnocení určité složky díla. Například v dějinách, počínaje Vrchlickým, máme nemálo případů soudů, které byly výrazem zděšení nad mravní zpustlostí autorů. Když jde o rozhorečnou policii nebo цензуru, jako v případě Gruší, je to pochopitelné, ale kritika by měla být ve svých mravních postojích přece jen zdrženlivější. Abych uvedl aktuální příklad. Pozornost k Pelcově knize ... a bude hůř... se soustředila k tomu, co bije do očí, ale bez povšimnutí zůstal centrální problém, který tvoří "vypravěč". Vždyť odsouvá-li něco totiž dílo na okraj literárního vývoje,

nejšou to pasáže, které tak pohoršují, ale improvizovaná výstavba mluvčího, který je stylizován v tak zřejmých rozporcích, že žalost jeho promluvy je zcela evidentní. Co jiného pak autorovi zbývá, než aby vrstvil variované pasáže jednu na druhou a roztríštíl tak celek na malé plošky, jimiž jsemu mnozí nadšeni, jiní otráveni a některí zděšeni. Ale co chtějí dokázat kritici, operující mravními soudy? že se některá látka nesmí objevit v literatuře, že se některé slova nemají používat, že některé oblasti lidského života mají být tabuizovány?

Z histerie také čerpáme poznání, že se v moderní tvorbě vrací v obměnách hesla "konec umění", "umění přestane být uměním", "umění budou dělat všichni" atp., která vyjadřují tendence destruovat dobové normy a rozšířit panství umění do dosud neprozkrývaných prostorů. Nenechme se mylit terminologí. Vždy jde o projekty, které jsou integrální součástí moderního umění. Všichni, kteří chtěli pokoušeli se být vně, chtili se zákonitě uvnitř. Při této přilžitosti mi dovolte několik slov o undergrondu, který je vám tak blízký. Zde tendence být vně všemu, čemu se říká literatura, je naprostě evidentní. Peklám tyto pokusy za něvou obměnu stále se vracejících snah nebýt sevřen tradičním vymezením literárního projevu. Takhový cyklus Jirousových veršů svědčí, že jde o reakci plodnu a jen konservativce by ji chtěl ideologizovat. Není však možné nevidět manýry a stereotypy, kterých věru není v této tvorbě mít. Všimněme si akcentu na křiklavost slovníku, okázalcu autostylizaci, která má pokojnáho občana šokovat, rudost z umělé neumělosti atd. Marně bychom ovšem autory přesvědčovali, že jejich dílo není - jak oni tvrdí - "bez poetické stylizace", ale že jde pouze o určitý druh poetické stylizace, který se chce odlišit od tvorby jinak zaměřené. Pokusy pekládat tuto tvorbu za jakousi zvláštní cibulou jsou pochopitelně motivovány ideologicky. Tento postoj je apriorně obranný. Všechny kritické studie se pekládají za irrelevantní, protože prý autoru chled na společenská specifika těchto prací. Pro kritiku však problém existuje v jiných souřadnicích.

Dnes není cíjedinělý názor, že umění má člověk prožívat a snad jen sdělení těchto prožitků má nějaký smysl. Nadšení - skepsis - cítrutí. Říká se - umění nás cílcovíce. Už z tchetc výroku je zřejmé, že jde o aktivity jednostrannu. Scuvisí te nesporně s naším dobou menologů. Ale každé dílo předpekládá dialog. Aktivity se střídají, dílo je poznámené interpretem a interpret dílem. Stává se jiným, než byl včera. Formy, které tento dialog zachycují mohou být ovšem různé. Nečtu proto, abych našel potvrzení sebe samu, ale abych v jiném světě ověřoval a proměňoval sám sebe.

Kritický soud není nic jiného, než záznam systematického rozhovoru. A te i tenkrát systematické, když se setkáváme, jako např. u Šaldy, s lyricky vzníceným putcem. Šaldovy Beje a zítřek nelze pochepit bez studií Duše a díla, v nichž náš strukturalismus nalezl právem jednací ze svých předchůdců. Jde o skrytost a zjevnost systematicnosti, metadické ujsněnosti, nikoli o její absenci. Hodnotící akt je výsledník předcházející analýzy, která má kořeny v prosté deskripcii. Často se v kritikách setkáváme s celkovou charakteristikou dílu nebo s pokusem vymezit autora's záměr, ale verifikovatelný popis se vyskytuje jen zřídka. A nebo je změněn s hodnocením. Například Vchryzek napsal v recenzi Kunderovy prázy, že zde nejdou o abstraktní myšlenky, ale spíš o transpozici poznání, téma a práby lamy rejsci prý záhadou, ale formálním úkolem atd. Tato formulace

se však proměňuje, později například také u Milana Jungmanna, v heden tící scud. Zatím však jde jen o popis určitého typu románu. Mohli bychom doplnit: román - hrá, kterou může plně rozvinout pouze suverenní vypravěč. Hra, která uměžňuje významové zvraty, oddálení přiblížení se k příběhu, proměnu subjektu v objekt a opačně. Jsme pořád na začátku a ne v závěru, který je souhrnným hedenecem.

Metodičnost a systematicnost by měla dát kritickému dialogu větší závažnost, než je temu u čtenářů, kteří povyšují díjem na scud. Mimo jiné také proto, že pojmenuje jednotlivé slížky díla, které lze postihnout se známcem objektivitce, že jeho scud se opírá o hlubší proniknutí do tkáně díla. Sám smysl díla, které je vytvářený vztahy slížek, však není něčím navždy platným a konstantním. Každý souhrnný scud je pouze jedním z mnohých, neboť dílo se proměňuje v čase a také k současníkům se obrací různou tváří. Z řady diametrálně odlišných věcných interpretací nemůžeme jednu prohlásit za jedině pravdivou a ostatní za nepravdivé. Často uváděný příklad scudu Mácha v dílu je dostatečným důkazem. Podobně je temu u scudů, vyřazených v jednom časovém údobí. Ale právě tato nejednoznačnost je dostatečným důvodem nezbytnosti kritiky, která nemá za cíl vnášet do zdánlivého cházku dne nějaký hierarchický předádek, určovat, co je nshoře a co dolé, ale usilovat spolu s původní tvorbou prohlubit duchovní prostor, v němž si člověk řeší nejzákladnější otázky svého bytí.

XXXXXXNEPOVINNÁ ČETBAXXXXXX

V HOSPODCE ZA DEŠTĚ

PETR TATOÚN

Výběr ze sbírek básní "DUŠIČKY a Hospodyně" (72-76),
"V hospůdce za deště" (76-78),
"Úzkosti" (79-85).

Práha 1986
strčjopis

74 stran

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Literatura

Egon Bondy:

S/I. IS DEAD

To jsou slova umístěná nenezapadně na konci titulní stránky Sado-Maso č.7 1/2. Jeden sa izdatov, časopis končí svoji existenci. Sado - Maso vycházelo několik růlo let /navazovalo na starší publicistické experimenty redakce/ a číslo po číslu se stávalo stále židánějším a stále očekávanějším artiklem. Během krátkého času se jeho úroveň neustále zvyšovala po všechn stránkách, aniž obsah ztrácel na určitě senzačnosti, jež v dobrém i špatném smyslu musí koneckonec patřit nutně k správné žurnalistice.. Jako trend časopisu byly totiž vynikající autentické reportáže a interview s neakademický živou tématikou. Vedle toho překlady - ukázky z knih většinou neznámých, někdy podněcujujcích, někdy pochybných, ale vždy informujících o novém, nebo aspoň o tom, co ve světě sice cvrlikají vrabci na střeše, ale v Česku se nedostalo ani na stoly odborníků. K tomu soustavně interes o rockovou scénu a stále intelligentnější v tvárný doprovod, na naše podmínky početný. Jediným významným nedostatkem časopisu bylo, že vycházel v bibliofilském nákladu osmi exemplářů. Byly sice opisovány, ale i tak je dnes každé číslo drahotěnností, protože redakce neměla zájem posílat dva exempláře do protiatomových krytu západních univerzit ani za tvrdou valutu, a tak ochudit zdejší čtenáře o pětinu nákladu. Buď jim to ke cti a nám k připomenutí, že si každé číslo S/I. mame oklepát, resp. ofotit: za rok - dva už nebudou /bohužel už ani na ministerstvu vnitra/.

Sado - Maso přestalo vycházet, protože jeho vydávání bylo nad síly jednotlivce, byť byl občasné podporován hrstkou pomocníků. Je to věc, která mě nutí k přemýšlení. Po hospodářech se fláká tolik desítek tisíc kluků a holek, kteří neřestavají nadávat na komunisty a přitom se krmí jen mladým světem, že je mi z toho k bliti. Ale nechme je - ani za svůj antikomunismus ani za ten lid, svět, ani za svou lenost nenesou kauzální vinu oni, ale náš režim posledních více než patnácti let - a ten režim, resp. jeho orgány to dobře vědí, vědí, že pro ty kluky a holky **nic**

nehnuly ani prstem po žádné stránce/. Po našich zemích ale i přes to bloudí pár tisíc mladých, kteří mají zájem o něco a konkrétně o underground, a z nejrůznějších důvodů zůstávají tracet ve skleslé pasivitě. Těm chci vytknout, že mají podíl na zaniku časopisu, za jaký jsme se nemuseli před nikým ve světě stydět /vzhledem k podmínkám v nichž žijeme/. Podíl máme ovšem i my, kteří v undergroundu aktivně pracujeme. Když bychom pracovali málo, ani se nemůžeme roztrhat, ale pracujeme nesystématicky, nekoordinovaně, nepronásledně a spokojení často jen pohybem faktum, že jsme aktivní, aniž bychom zvážili racionálnost naší aktivity. Vím -- analogicky se pracuje v undergroundu skoro všude na světě, underground nevytváří žádnou organizovanost, nemá žádné vedení, žádnou centrálu. Ale přesto se v některých případech, kde jsou s to vzít rozum do hrsti, projevuje underground koordinovaně. Pamatuji, jak už v dřívých dobách undergroundu /začátkem sedmdesátých let/ vydávaly například v Anglii rozsáhlé podrobné publikace o různých aspektech alternativního života a alternativní společnosti, počínaje souhrnnými informacemi, v které vesniči dává který řezník zadarmo tlusté od šunky a kdo zas je k mání božímasá dieta; přes rady, co má dělat blbec, který se zletuje a konče adresářem osob, komun, na něž se kdekoli v zemi může lidinec obrátit s čímkoliv. Ta se početně i celkově všechno bez racionální koordinace a dobré vůle všech, kdo se tedy k undergroundu hlasí. Zajisté není možné o něčem takovém u nás ani snít, poměry jsou tu jako na jiné planetě. Ale musíme rozšířit po celém kolktivu undergroundu vědomí, že se musíme soustředovat na vzdělání a třívní pomoc. Ta může mít převeliké amolství podob, od výměny informací o rockových skupinách a výroby jejich nahruvek /což dí se už dost běžně děje/, přes to namáhavé oklepívání, eventuálně násilné ofotografování a tištěního slova, až po pomoc při barevné reprodukcii výtvarných děl a jejich distribuci. A končí to až vlastní iniciativní aktivitou, když jde třeba ekologického rozhlasu a dokumentace, fotodokumentace unikajících památek lidové kultury /všechno ta poněčet boží mimo zajdou bez podrobné dokumentace tak nenávratně, že se za dvě generace nebude ani vědět, jak vypadala naše venkovská krajina apod./, nebo naopak postupným reedicemi starých nedostupných knížek

/ např. celá Florianova edice Kova et Vetera, knížky Josefa Váchala, norská literatura atd./ - co mně v tuto chvíli napadá. Tato práce nepotřebuje odborníky, jako je potřebuje řekněme filozofie nebo historiografie a ekonomie - pro něž už dnes v neoficiální kultuře existují i specializované edice a časopisy: underground jen většinu nemá, kde je sehnat, ale i zde je na místě zas jen svépomoc dobrovolníků ve prospěch všech - tuto práci může začít dělat kdokoli a s kýmkoli a najde-li cestu k našim redakcím do roka, najde ji do pěti let a jeho práce se rozhodně neztratí. Je potřeba vyvolat ve vás všech vědomí spoluzodpovědnosti za český a slovensky mluvící zlomeček lidstva, zlomeček, který ale po tisíc let dokázal reprezentovat a prezentovat živoucí hodnoty. Vědomí apoluzodpovědnosti a spolurozhodování o osudu naší kultury a o osudu naší i příští generace. Vědomí, že svépomoc se dělá pro všechny, i kdyby se to třeba na začátku zdálo marné pomyslení. Jen tak, jak ~~můžeme~~ samostatně budou nejrůznější aktivity začínány, rozvíjeny, revidovány, dojde se posléze přirozenou cestou i k tomu, že se začnou navzájem doplňovat a koordinovat a tím naše práce bude menší mrhání síly než je dosud a stane se racionálnější. Jen zespoda se dochází jak k demokracii, tak k spoluzodpovědnosti - nemůžeme vám nic přinést shora, ani dožádného shora udělaného rozpisu vás nezradíme. Už proto, že vy víte, kdo jsme my, a my nevíme, kdo jste vy. Nebojte se začít ani tehdy, ~~že Bondy bydlí~~ kdybyste si myslili, že Bondy bydlí v neznámé dědince na Vihorlatu. Ani tehdy, kdyby už nevyšlo žádné Vokno. Ani tehdy, kdyby Plastici vymřeli na dýmějovy mor a Magor odletěl do Antarktidy. Již delší dobu se snažím upoutat pozornost k otázce, že je načase, aby underground vyjádřil a i vyslovil svoji sebeidentitu. Bylo by to možná jednou významným vzpružením pro uvolnění napětí zadřžené aktivity mladých, jichž se to týká. =Zatím si necháme individuem s minulostí Ivana Svitáka nadávat do sviní, k čemuž přikyvují někteří prominenti Charty, kteří shlédnou-li na nás z výšky svého stínového establishmentu, si ostentativně ucpávají nos. Nemám, co bych se dával s těmito

prominenty vůbec do řeči, ale je pravda, že je naše chyba, že kvůli pasivitě vysokého procenta z našich řad vzniká u nás společnosti optický klam. Už Palacký řekl, že underground byl před Chartou a bude i po ní - a měl svatou pravdu. O úrovni undergroundu tím ovšem není řečeno nic. Bude taková, jakou ji uděláte. Osobně vím, že děti ráje jsou olyx ve skutečnosti ohromně kulturně tvorný element. Proč si kdykoli letos neučítat výlet na Bezděz? Je výročí K.H.Máchy, určitě ~~xx~~^{se} se tam potkáte s dalšími. Proč se nezajet podívat^{se} na osud našeho jižního lesa? Byla to ekologická lokalita unikátní a přírodovědecky nepřehraditelná. Vede se ve vaší obci kronika? Jistě ano, pod pečlivém vedení příslušných orgánů, takže její obsah je pro budoucí historiky prakticky bezpečný: proč nevedete kroniku vaší obce, vašeho kolektivu, sám? Jen tak získají historikové důležité prameny. Kizejí někdejší všeudajprůstojné nápis, že Servít je val. Dnes na každé zdi by mělo být napsáno ODZBROJIT - nebo alespoň LÍK /dobře poznejte ruku, kterou to psala, zda máte, nebo ruka oficiálního propagandisty/ - trvá to tři vteřiny. Ze se nedá nic dělat? Jen tendy se nedá, tedy si tuhle blbost a nepravdu lidí sami vsgerují.

Pozn.red.: Jako ukázka z časopisu S/, zařazujeme report nazvanou "Lachistán" /v rubrice "A j kraj stejně jako tvůj kraj jde do prdele"/

Několik následujících řádků píšeme v přesvědčení, že hodnota každého sdělení či výpovědi je spojata s tím, nakolik začas je provedena. Máme za to, že čas nazrál, a že je nutné provést rozlišení dvou věcí, nebo, chcete-li, dvou pojmu, protože je spojuje konkrétní člověk; jinak by podle našeho soudu mohlo dojít k jejich smíšení, které by věci mohlo spíše uškodit než prospět. Chápeme, že mnoho lidí bude názoru zcela opačného, nuže snažme se alespon pro tuto chvíli být v duchu Voltairea, který v dopise Hélvatiovi napsal: "nesouhlasím s tím, co říkáte, ale až do smrti budu bránit vaše právo říkat to."

Věc, o které zde budeme uvážovat, je problém Lenky Marečkové, ta, jak je nám jeví ve světle poměrně důkladného pročtení jejích básní, a jejího dosavadního osudu, ke kterému se vyjádřovaly strany rozhodující (ve smyslu mocné - tj. mající moc), i ti naprosto bezmocní (tj. mající jen vlastní svědomí). Ve smyslu jednoho z výroků, který stojí u počátku celého západního světa, můžeme říci s Démokritem, že "je lépe snášet příkoří, než je páchat". V pozadí tohoto výroku je smysl, který filosofové charakterizují jako "starost o dílo", starost o vlastní svědomí.

Ve smyslu tohoto výroku bylo na Lence Marečkové spácháno bezpráví.

Nyní ovšem musíme najít odvahu k tomu, přiznat si, že jakkoliv obdivuhodná osobní statečnost, péče o vlastní a tím současně i o obecné svědomí nám nic neříká o kvalitě, zaměření či stylu umělecké výpovědi, kterou ten či onen člověk provádí.

Nechceme tím říci, že by toto vše nebylo možné vidět celostvěji, integrálněji, totálněji. Jenže právě totálním pohledem celý tento problém vidět nechceme. To již provedli s Lenkou Marečkovou jiní. My nechceme jako oni upřít a upírat své starobylé a hluboké evropské tradici jedno z jejích základních práv, které je současně také jednou z jejích nosných částí. Nechceme si totiž nechat vzít právo kritiky. Už tolikrát se nám to nevyplatilo.

Jestliže Lenka Marečková píše básně, je nutné si ujasnít bez velkého rozepisování jaký jo základní úhel našeho posuzování. Nuž tedy myslíme si, že česká poezie, přestože se mnohdy zdá, že tomu situace nenasvědčuje, je velká poezie. Největší zásluhu na tom má tzv. meziválečná avantgarda. A ačkoliv nám její velikost někdy uniká, připomínme sě, že tato generace co do množství geniálních tvůrců bývá srovnávána s generací tzv. prokletých básníků. Situace velice radostná pro čtenáře, avšak nesmírně těžká pro tvůrce. Meziválečná avantgarda nasadila (a nejen v poezii) tak vysoký kurs, že jen ti nejvýznamnější soudobí tvůrci mají nárok na pojmenování "básník". K této bohužel Lenka Marečková nepatří. Skutečnost je taková, že v podstatě téměř každý středoškolák v jisté chvíli napiše několik básní. Češtinaři to velice dobře znají. Je velmi hloupé se těmto věcem posmívat, či jakkoli je zlehčovat, je to přece přiznání holdu minulým generacím a důležitosti jejich úsilí, které žel v mnoha případech zůstalo nepřekonáno. A tam kde se s nimi můžou současní tvůrci měřit, tam se zase jejich texty nemohou dostat k širšímu okruhu čtenářů (je lépe snášet

bezpráví...). Tedy tásně Lenky Marečkové patří mezi roczii, která je na úrovni básnických produktů již zníněných středoškolských studentů. Jejich básní jsme přečetli hodně a musíme říci, že ničím nepřekvapují, nic neobjevují a jejich úroven je právě jen "středoškolská". Snad mají pro autorku důležitost jakači stylizované reflexe, nevíme. Pro cíle umění ale jež můžeme posuzovat podle různých modelů je toto vše nezajímavé. Nejhůlze pravdě je asi to co napsal jeden z českých spisovatelů který je z těch jejichž dílo se může měřit s čímkoliv: "umění je kruté a živí se vlastními dětmi. Nikdy nikoho nezajímá za jakých podmínek a z jakých příčin to či ono dílo vzniklo". Můžem jenom dodat to, že jde o to aby se produkt mohl opravdu honosit názvem "dílo".

V této úvaze se stále snažíme vyhnout jménu jakéhokoli básníka kvůli nebezpečí toho, aby se snad nezdalo, že srovnáváme. Nesrovnáváme není s čím. Oproti tomu lidství Lenky Marečkové přivádí na mysl jako v bohužel více případech myšlenky jak důvnu zemřelých tak žijících o spravedlnosti a nespravedlnosti. O právu a násilí. O vztahu mezi spravedlností, důstojnosti člověka a pravdou. Za toto všechno si Lenky Marečkové Hluboce vážíme, avšak již pro principy, které se týkají minimálně svobody vyjadřování, pro to, co si vnitřně uhájila ve smyslu lidském tj. mravním musíme být i my přesní a spravedliví vůči svému svědomí a proto i když se to zdá smutné (smutné je to jen na první pohled), je nutné říci, že její básně nejsou básněmi vymykající se průměru "středoškolské produkce". Zkrátka velikost jejího talentu se zatím nekryje s velikostí její osobnosti. Básně Lenky Marečkové nejsou ničím výjimečné (výjimečnost napovídá za hodnotící kritérium) a byl by onyl je pokládat za umělecká díla. Těmy nejsou. Lenka Marečková byla soudzena a odsouzena za svůj občanský postoj. Za hájení a posuzování svobody projevu a vyjadřování. To, že se tak dělo způsobem připomínaným uměleckou formu je věc jiná.

Nechceme být demagogičtí, ale také proto aby odsezené měsíce Lenky Marečkové měly smysl jsme musely napsat tento text. Jsme totiž toho názoru, že svoboda projevu a právo kritiky jsou jen dva pohledy na jednu a tutéž skutečnost.

"Vím také, že (příští generace) nepřijde přimknouti se k nám, nýbrž nás soudit. Ale vím také že soudit není pro mluvata a kleteveta: soudit jest funkce rytířská a ne babi." (F.X.Šalda 1905). Je ho slova myslíme vystihují mnohé, nám zbývá dodat, že již bylo dost všemožných "rukopisů" i těch Zelenohorských a jiných. Proto tedy kritizujeme, soudíme a snažíme se věci uvádět na pravou míru.

červen 1986

Milé holky,

napřed ve mně nabubřelý tón vaší poznánky k básním Lenky Marečkové vzbuzoval dojem, že je vyslovována mluvnickou osobou zvanou plural majesticus ("my, císař..."). až ke konci čtení se mi vysvětlilo a uklidnilo jsem se; píšete: "...jsme musely (podtrhl M.) napsat tento text". Takhle za pseudonymem Jindřich Frenát (mimořádem, líbí se mi, že autor i skryté za pseudonymem mluví s obdivu-

hodné osobní statečnosti) se skrývají nějaké ženy nebo dívky.

Takže, milé holky! Jste jediné, které na uveřejnění básní Lenky Marečkové ve Veknu reagovaly, i když kritiků, kterým se Lenčiny básně nelibí, je mnohem víc. Ovšem do redakce nic neposlali, tak to povím vám.

Označujete texty Lenky Marečkové za básně "středoškolské" úrovňě, ten termín se ve vašem textu objevuje čtyřikrát. Tvrdíte, že "téměř každý středoškolák v jisté chvíli napiše několik básní." Je vcelku jedno, jestli to nebo není-li to pravda. Spiš mě zaujalo - jak vy to můžete vědět? Soudě podle úrovně vašeho textu, je pro vás středoškolské vzdělání něčím naprostě nedosažitelným. V třístránkovém textu máte nejméně 20 chyb v interpunkci; s ypsilonem píšete slova "s nimy", "šivý (se vlastními dětmi)", "těmy". Pokud jde o syntax, zplodily jste takové po-tlániny jako "Pro cíle umění ale jež můžeme posuzovat...", po-případě "kvůli nebezpečí toho". Věta (citují zkráceně) "obecné svědomí nám nic neříká o... umělecké výpovědi, kterou ten či onen člověk provádí" (podtrhl M.) mě přinutila zapochybňovat o tom, jste-li opravdu holky, protože termín provádění výpovědi lze pochytit snad jedině na vojně.

Ale to by nakonec tolik nevadilo, horší je, co píšete. Říkáte tomu kritika, no budíž. Ale o co vám vlastně jde? Tvrdíte, že básně Lenky Marečkové "ničím nepřekvapují". Ale není snad tím překvapivější, že za ně Lenku Marečkovou zavřeli? Možná, že je Lenka průměrná nebo podprůměrná básnířka. Má to snad znamenat, že si necháme líbit, když nám estéblišment bude zavírat menší talenty, a zastávat se jenom "velkých" talentů. Ve Voknu byly publikovány básně Lenky Marečkové, aby si ten, kdo dostane Vokno do ruky, mohl udělat představu, za co u nás zavírají lidi. Pokud si vzpomínám, básně nebyly opatřeny žádnou hodnotící redakční poznámkou. Myslím, že jo hrozné, když lidí zavírají za to, co říkají nebo píšou. Ostré světlo této hrůzy mě natolik oblepuje, že nejsem schopen rozpoznat, jaké básně Lenky Marečkové jsou. Hlavně mi to připadá irrelevantní. Vzpomínám si, jak v době druhého věznění Charlie Soukupa některí křesťasné na Severní Moravě odmítli podepsat protest proti jeho věznění s odkladněním, že měl v textech sprostá slova. To je zoblělost a zmatení jazyků, které patří do stejného pytle s vašimi výhradami vůči Marečkové.

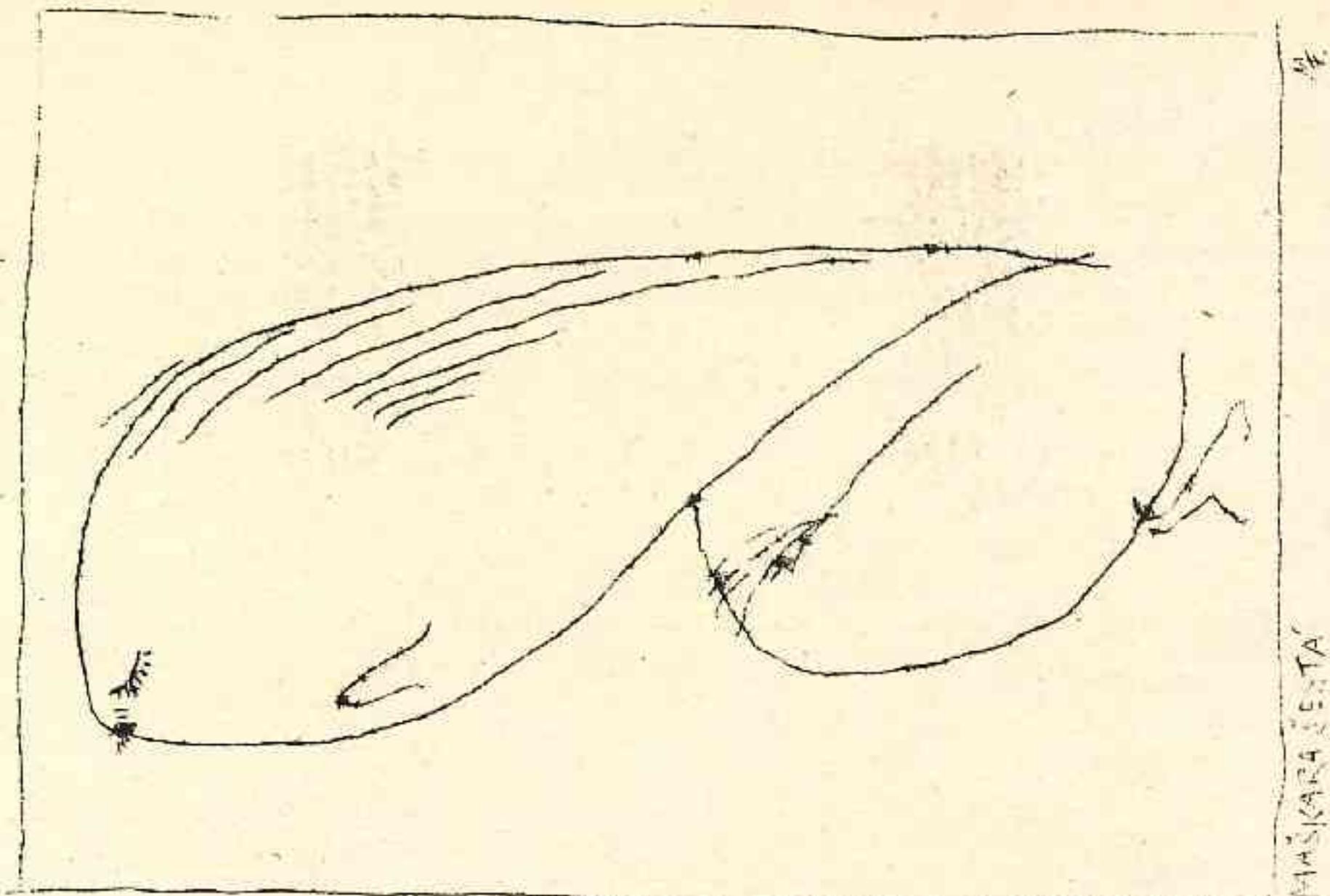
Váš text se mi nechce rozebírat, je to samá fráze, počínaje zprofanovaným Voltairovým citátem. To, že si myslíte, že tzv. (česká) meziválečná avantgarda se hemží geniálními tvůrci, mluví samo za sebe.

Nazvaly jste svůj ohlas Problém - Lenka Marečková. Mám zato, že Lenka Marečková problém není; že problémem je spíš reakce na ni, jak estéblišmentu, tak vaše. Ríkáte: "Jenže právě totálním pohledem celý tento problém vidět nechceme". Já si naopak myslím, že vidět ho jinak než vcelku (to jest v úzké souvislosti s tím, co u nás v kulturní politice děje) je blbost.

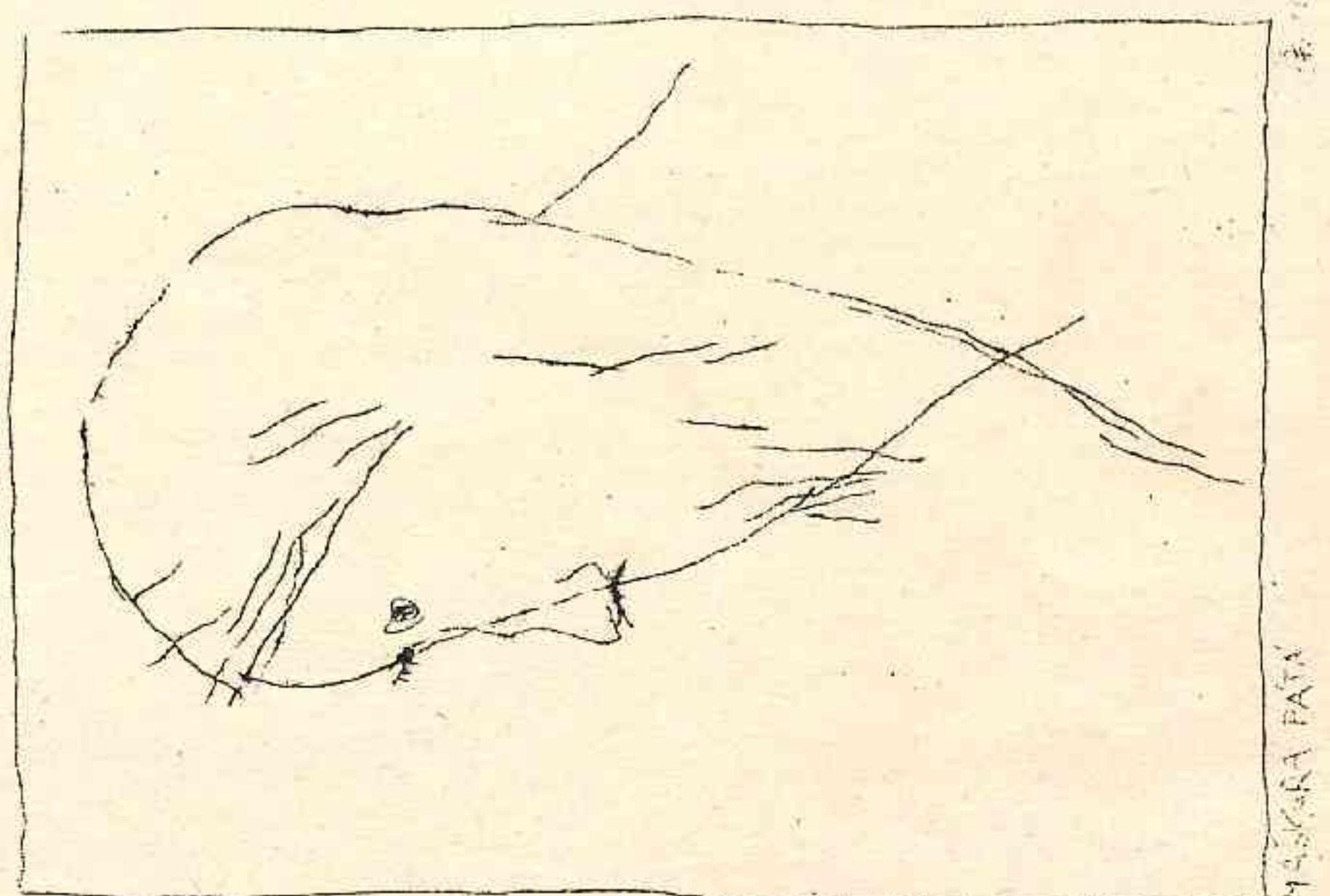
16.srpna 1986

Magor

Připojuji s Magorovým souhlasem svůj podpis. Egon Bondy

MUSCARA SESTA

MUSCARA PATA

Divadlo

Havlový hlubiny

Magor

Před nějakou dobou jsem narazil při četbě Mlynáříkových vzpomínek K osudu tezí... na odstavec, týkající se času, který trávil Ján Mlynárik v řežynské věznici: "Zaujalo mě cosi, co jsem pak naplno pochopil až v Ruzyni - jakási sociologická vášen pohnávat osudy vězňů, spletité dráhy jejich životů. Bylo to něco, co se mi vynořovalo zejména při pomyslení na Václava Havla: pro jeho zájem a talent dramatika je vězení velkou studovnou, rozsáhlou knihovnou lidkých osudů." Zavrtěl jsem nad tím hlavou. Mlynárika lze sice omluvit - seděl přiliš krátce, než aby mohl pochopit, že ve vězení ani tak člověk nepoznává osudy vězňů, jako spis osud svůj. Představa vězení jako studovny, ve které si zavřený génius dělá poznámky o svých bližních, mě dost děsí. I tak k němu samozřejmě lze přistoupit - viz slavnou knihu Evy Kantůrkové Né přítelkyně v domě smutku. Nachci se jí na tomto místě zabývat - mám k ní ambivalentní vztah, a co mi na ní nejvíce vadí, je právě ta distanc - zkoumání bližních, jako by to byli tvorové jiné podstaty než ten, kdo je zkoumá. Jen rád, že Havel z vězení nic takového nepřinesl - i ektovka Chyba vypovídá o situaci ve vězení, nikoli o figurkách. Havel udělal něco mnohem hlubšího - ze své cesty do hlubin noci vyneul poznání sebe sama. Uložil je zatím do dvou her - Largé desolata (1984) a Pokoušení (1985). Jsou to pozoruhodně hry - zvláštním způsobem se v nich spojují oba způsoby, podle nichž bylo doposud možné Havlova dráma dělit. Totiž jak hry, odhalující na scéně chod mechanismů společnosti, tak "vankovská" série, nosoucí zřetelné autobiografické rysy. U té se zastavíme. Havel sam přiznává c. první hře z ní - Audienci, že ji napsal v podstatě pro pobavení přátele, po delší době, kdy se stěží vyrovnával se ztrátou živé scény, na niž by mohl řevoje hry vidět a odtvá-

řet. a říznává také, jak byl překvapen, když právě tato přivátní hra projevila větší autonomní životeschopnost než "vážnější" hry, které ji těsně předcházely. To může jistě autor neschvili zaskočit; čokud si neuvědomí, že právě soukromé a vnitřní může svojí autentičnosti oslovit daleko širší okruh posluchačů než apriorní snaha o abstrakci a zobecnění, audiencie pocházející i Vernisáž a Protest slavily úspěchy na světových scénách a právem. Této téma Havel dve dalsí hry, které nám ukázaly, že vankovek triptych byla teprve privat - příprava na současnou privatissima. Protože nyní už se Havel zabývá nejvnitřnějším, tím, co autor obvykle neochotně odhaluje - už proto, že se vystavuje podezření z autobiografičnosti. V Largu desolatu a Pokušení se objevují polohy, o nichž nálokdců dříva najevo, že o nich v sobě vůbec ví, jsou to totiž, mimo jiné, hry o úzkosti a hanbě.

Někdo napiše líč než já
v jaké temnotě jsme žili
a v jakém strachu ti,
kteří něco dělali...
Ono lze ex post udělit o všem
báječný román
třeba jak o lesní panošce jezdí
Toten

Egon Bondy

Bondy měl pravdu - napsal to někdo jiný, napsal to Šárel v Largo desolatu. Ale ne ex post, to je oněskáreně, ani zo zápecí řekl, napsal to teď a tedy jako pod kůží se zadírající výpověď o tom, jak je nám, kteří zde "žijeme neživotem" (abych ještě jednou použil Bondyho termín). Kromě toho, že žijeme neživotem, žijeme také v komuni tě a víme toho o sobě navzájem dosť. Vení teď divu, že bylo Largo desolato v kruzích, kterým se říká paralelní nebo disidenční, zkoumano i po stránce faktografické, hledáno v něm, kdo je kdo, jestli je Kopřiva sám Havel (jak si mnozí myslí), nebo jestli je to třeba filosof Jiří Němc (dneska ve Vídni) aždá myslím, že pravdě nejblíž bude, když tam každý, koho se hra týká - nebo přesněji řečeno dotýká - uvidí sám sebe. Klespoň množ se to stalo. Chtěl jsem tuto recenze (nebo co to bude) psát ještě zavřas o svém návratu z vězení; chtěl jsem na ni úmyslně chvátat, protože hra zvlášť citlivě rezonovala s mým stavem myslí, kterému jsem podle ní říkal "deslátní". A měl jsem obavu, že až ten stav pominne nebo se zlepší (protože souvisej do značné míry s takzvanou výstupářskou psychiázi, jak tomu s Havlem říkáme - zřejmě diagnostika 307, přechodné situační poruchy), nepodarí se mi už tak přesně formulovat, co v té hře cítím. Ale recenze jsem včas nenapsal a s potěšením zjišťuju, že mi to nevadí. že ten vnitřní pocit, který mi umožňuje vnímat Largo desolato jako svou hru, jako svůj problém, trvá. že je to setrvající stav, ve kterém žiju, setrvávající strach, a přecitačná situační porucha jej sice nůže probroubit, ale její pominutí jej nemůže odstranit. Nežiju v heci se šperky, jakou má Kopřiva, ale leká mě zvuk automobilů, které zastavují u domu, kde bydlím, a vrnán rychlé pohledy z okna na dvůr, kdykoli se tam mihne nějaký stín. Zmínuju to jenom na okraj, nejdříve o vnořší rekvizity, obklíčující obraz týrané duše, která nám Šárel předvádí.

Largo desolato je hra o propastném osamocení a úzkosti člověka, člověka s tak zdevastovanou duší, že už nemá ani sílu přesvědčit volat o pomoc. Je to sekularizovaná Getsemanská zahrada. Dva krát se v Largu opakuje situace (jak víme, Havel je virtuoz opakování situací), kdy Kopřiva prosí svoji družku Zuzanu, odcházející se bavit s přítelem Oldou, aby mu pomohla snášet jeho úzkost: "cítím, že by mi to udělalo dobře - trochu se otreagovat - přijít na jiné mylšenky -"; "potřeboval bych se trochu uklidnit - v klidu to všechno probrat - poradit se..." Zuzana nemá čas, Kořpivovy starosti ji míjejí. "Ani hodinu jste nevydřželi být se mnou!"

Nechci podsevat Havlovi nějakou paralelu s Písmem. Jeho hra je sekularizovaná důsledně, vyhýbá se jakékoli metafyzice. Profánnost tohoto úzkostného výkřiku je dokonalá. Není už slyšet ani křik k Otci, v závěru hry objímá Kapřiva jenom nohy svých trýznitelů, dáblových pacholků. Tím, jak Havel důsledně drží Largo ve studené rovině trapnosti a hanby, tím, jak ukazuje člověka v předposlední fázi před úplným ponížením - a nakonec i v úplném ponížení, nutí mě, abych si v souvislosti s ním opět vzpomněl na Becketta. To jsou přece Beckettova téma - rozklad a rozpad individua, pokles až někam k animálním formám rozteklé duše. Ale Havel na to jde z jiné strany než Beckett, jehož hry jsou z ne-světa nebo pod-světa. Jakoby se Beckett už vzdal toho, aby sledoval naše hemžení, hemžení lidí, v jejich přirozeném sociálním prostředí. Havel je pořád ještě sleduje a zřejmě sledovat ne-prestane. Zřejmě mu nepřestává záležet na tom, aby viděl člověka, pořád ještě člověka, jakkoliv rozpadlého. Marasmus Kopřivovy existence v Largu desolatu je krajním vymezením klíčového tématu Havlova díla vůbec - problému identity. Kopřiva se nám rozpadá před očima; ale co tomu naprostému rozpadu brání, je autorův vědoucí pohled. Není to, přísně vztao, ani soucit, ani voitění, snad něco mezi tím. Jakoby Havel usilovně ve své nároči svíral, co z Kopřivy zbylo. Jakoby tím svíráním jetšě bránil jeho pádu do ne-identity, červovité existence Beckettových animálů.

I v Largu desolatu se objevuje oblíbená Havlova finta, překrývání a posouvání identit jednajících postav. Zčalo to v Zahradní slavnosti, kdy Hugo hraje šachovou partii sám sebou; na otázky rodiče, jak to jde, odpovídá poprvé bud dobré, nebo špatně, podle toho, když zrovna je. V Horském hotelu je tento princip využit jako hybatel celé hry. Je doveněn k takové dokonalosti, že ho Havel už nikdy nebude moci použít se stejnou intenzitou. V Largu desolatu zazní jen jako echo, které se netýká hlavní postavy -- Kopřiva si svoji samotu musí vyžrat sám. Záměna Kopřivy s jinými postavami je uložena mimo hru. Tam, kde nám Havel dává zhlédnout, že Kopřivova rozpadlost může být rozpařlostí kohokoliv z nás.

Už jsme řekli, že Largo desolato není autobiografie. Autobiografické na Havlově hře je, že se pokusil napsat - a mistrovsky napsal - co uviděl pootevřenými vrátky pekla: osamocení a útkost. V české literatuře posledního desetiletí je víc děl, která skladají obraz toho, jak tady žijeme. Za všechna bych jmenoval Vaculíkův Český snář, Bondyho Samana a Havlova Largo desolato.

Leccos z atmosféry hry přičítá sám autor i jeho okolí již zmínované výstupářské psychoze. Jistě, je to přesná deskripce po-

vstupových stavů. Aje je to přesná deskripce i stavu před zavřením, a protože nás čas se dělí už jenom na před a po - je to vlastně deskripce našeho trvalého vnitřního pocitu. Neobvyklé je jenom, že ji Václav Havel s brutalitou, při jeho bytostné inskrustaci nečekanou, polozil před nás na pitivní stůl.

II.

Písení si zpívám na jeden takt
s dáblem se neasi ojednávat pak
Magurovy Isbuti písne

V zatím poslední hre - Pokoušení - se Havel jako bačkovský říká do bcau vrací ke svému východisku - Zahradní slavnost. Větší atmosféra je podobná, povobné jsou rřatici, opět se jedná o jaksi ústav, tentokrát výskumný, i v Pokoušení je důležitou scénou zahradní slavnost, i když se již tak doslovně neříká. O to líp, že je všechno tek počebné, můžeme uvidět, jak Havel zrostl (to se pro něho nehodí, zvnitřněl je lepší vyraz). Také je skrz opsaný očlouk vidět, co ponučují jsou osmdesátá léta proti šedesátým. Léta klíčící i zarodující naděju.

Je nesporné, že horizont Pokoušení zformovala traumatička zkušenosť, kterou zežil Havel v roce 1977 za svého pobytu ve vězení. Napsal tehdy dobré miněny dopis (když říkam dobré miněny, vyoavuje se mi české úsloví "což do pekel je dlážděna dobrými úmysly") generálnímu prokurátorovi. Je dostatečně známo, jak byl tento dopis zneužit ořízánými z kontextu; jak se stal na dlouhá léta Havlovým traumatom. A to přesto, že, podle mého názoru, o nic tolik závažného nešlo. Soudný čtenář si jasně mohl uvědomit zdeformovaný výklad vytržených citátů (vím, o čem pluvím, četl jsem to na Mirově a nijak to mnou neotrávilo). Nešlo snad ani o konkrétní nápis toho intermezza, Havlovi zřejmě připadalo ohavné, že jím vůbec naletěl - že a nimi vůbec vstoupil v kontakt této povahy. Neetolec as to jenom jemu. Díky bá zkušenosť nás naučila, že nají pravdu lidé jako Ida Michnič, Petr Uhlí nebo František Stárek, kteří se s nimi (mohl bych spíš říkat s ním, aby bylo jasnější, že jde o dábla) nebarí všechno. Moje dvojversí, které jsem položili do základu téhoto povídání, je datováno 20. březnem 1983. Tehdy ze mnoha byli ve Valdicích a málem jsem jim naletěl prozmenu já. Ne málem - naletěl jsem úplně; až vzpamatoval jsem se joště ten den a naštěstí se to dalo zachránit. I trauma jsem z toho něl taky notně dložho. S každým z nás to zkoušeji jinak, protěž dábela, mluvici řasy establismentu, rá poruce nevideně převleků.

Havlovi se zkušenosť z jara 1977 stala obsecí. Přestože při svém pobytu ve vězení o několik let později obstál v mnohem významnějším pokoušení, než byla tehdejší epizoda. "Rehabilitoval" se - nemyslím, že to něl zapotřebi, ale ta věc se týkala Havlova svědomí, ne mého. Nicméně, jak je vídět, dávná příhoda v něm uvázla hloub, než by se dalo zatrápit jenom částí politickým nebo občanským postojem: "...ekvira, která ho ani s na všem, na čem jsem se podílel, tříše ulpi, mze bude pronásledovat léta, způsobi mi nezkráme vnitřní utrpení, pravdědobně se ji budu snažit smazat několikrát roky ve vězení (stalo se), eje ani tím ji úplně ze světa neoprovodím;" (Dopisy Olze, dopis z 25.7.1982). Téma pokusení bylo třeba vtělit do hry.

kterou teď máme před sebou. Tepřev tehdy už Havel své obase
zbavil úplně, zabil ji transformací v artefakt.

Dosud snad Havel nenapsal hru, která by měla takový směr. Snad
ani scénická poznámka, doporučující rychlý oled obrazu, není
nutná. Hra se sama řítí ke svému konci. Její vtip a brilance
dává zapomenout na tisíc předchozího Largo desolata. Jakoby se
opravdu vrátila doba Zahradní slavnosti, kdy Havel oškaloval
způsob, jakým nás společnost funguje, v poloze absurdního hu-
moru, nadlehčené grotesky. Ale je to jen dočasné. Závěr Pokou-
šení je dřesující. Zničenoje přestanem, vidět děj hry jako ne-
závazné veselí. Zcela náhle před nás autor postaví artivý fakt,
že skutečný, opravdový dábel nemá nic společného s cenzipovskou
magii, teosofii a veškerou weinfurterovskou větší. Neobyčejná
sila hry je v tom, že pochopíme existenci dábla jako skutečnost
duchovní. že je dábel přítomen v každém z nás tehdy, jestliže
nežijeme v pravdě, nebo když žijeme ve lži, což je totéž. A
právě ten, kdo si myslí, že na život je možné vyzrát, podá do
dáblovy náruče.

Jedno z tajemství Havlova umění: přestože převážlivě vysvětlí
v posledním dějství, že se nejednalo o nadpřirozené úkazy, zane-
chá v nás stísněný pocit, že jsme se setkali s dáslem přímo.
Když jsem Havlovu hru četl, bylo mi dlouho zle. Ačkoliv k tomu
zdánlivě není žádný důvod. Copak je to hra o mně?

Je to hlubší, blubší než v šedesátých letech. Ale nejradostněj-
ší je zjištění, že se Havel zas tolik nemění. Jenom zmoodřel.
O existenci dásla věděl už terkrát, na začátku své kariéry —
akotát mu tak neříkau. Od té doby ho poznal na vlastní kůži
— a jestli měl vůbec někdo z moderních dramatiků právo zpraco-
vat znova věčně lákavé faustovské téma — byl to nepochybně
Vaclav Havel.

x x x

V Largu desolatu i v Pokoušení se autor věnuje problému, kte-
který se něž žádnlivě netýká tématu hanby. Havel se ani neroz-
padl, ani nepedlchl dáblovým svodům. Souvisí to nesporně s tím,
že jde UHLÁP (verzálky jsem opehl z jeho dopisu Olze). Uviděl
svoje téma na rozvětvení cest, kterými mu bylo dáno projít —
ale ne na konci směru, kterým se dal.

Ještě dvě poznámky, které se mi nevěšly do jednotlivých recenzí
(nebo co to bylo): K. Žádný ve své otati O. Liščekou identitu na-
psal v souvislosti s Largem: "...ani jednou jsem se nezadíchech-
ta... jen mi bylo pořád víc a víc do breku." I když se při Hav-
lových hrách bavím vždycky, nikdy mě nepospíšilo, že by je psal
kvůli tomu, aby nás bavil. Ale přestor: scéna, kdy v nejvypjatěj-
ší chvíli debatuje Leopold se Zuzanou o tom, jakou si vzal pá-
nev na játra — jestli tehle není humor, pak už opravdu novin-
ec humor je. O kulinářsky dandyském motivu čtyři cibulí a pěti
mandlí, na kterém si autor, jak vím, právě zakládá, ani namluví.

Druhá poznámka se týká Pokoušení — někteří křesťanští přátelé
se pozastavili nad tím, že v něm není naděje. Noryslín si hní,
že by bylo úkolem dramatu dávat nám nějakou naději. Ale přestor:
v Pokoušení naděje je, uložena paradoxně přímo ve vyznění hry:
Naděje apoteóza... jak nás Havlova hra učí — pouze v odmítnutí
spoluprace s dáblem.

Motto:

"Nový život je možné připravit pouze v katakombách. To je místo pro ty, kteří před našimi očima hledají duchovní angažování a neobávají se vážné konfrontace. Choc to odvahu; většina lidí nás nepotřebuje. Tva práce je formou vořejné meditace nad sebou samym, nad tvou pozici člověka ve společnosti i nad jevy, které se dotýkají jistot, v hlubině Tvé existence, skrze zkušenosti dané naší dobou. Každé představení v tomto podivném divadle šokuje strabiky každodenního pragmatismu. Může být zejména poslední a musí se proti i tak pojímat. Pojímat jako něžnost dosáhnout sebe samého, zanechávaje na jiných shrnutí svých činů, svůj testament. Jestliže to vše je faktorem barocké existence pro Tebe samého, zrodí se nové divadlo čili nový způsob chápání literární tradice i nová technika. Vznikne i nový druh vztahu mezi Tebou a lidmi, kteří přicházejí večer, aby Tě spatřili, protože Tě potřebují."

Eugenio Barba

Počátek století a zejména pak 20. a 30. léta je doba, kdy vcházejí ve známost Einsteinovy rovnice, Husserlove fenomenologie a kdy po několika stotech letech racionalismu a z něho vyplývající vědy se stále více zjišťuje, že poznání není jen učinná moc, ale že je to také znovupochopení celé lidské existence. Freudův objev podvědomí a vypracování systému psychoanalyzy ukázal, že lidé v této části světa pozapomněli na kořeny svých instinktů. Nánoe civilizace nás izolovali od sebe samých. Naučili jsme se potlačovat své pocity. Herec byl veden k tomu, aby se dokázal na jevišti chovat, jak předpisovala role. Cílem herecké práce bylo vtěšenat se co nejvhodněji do představované postavy.

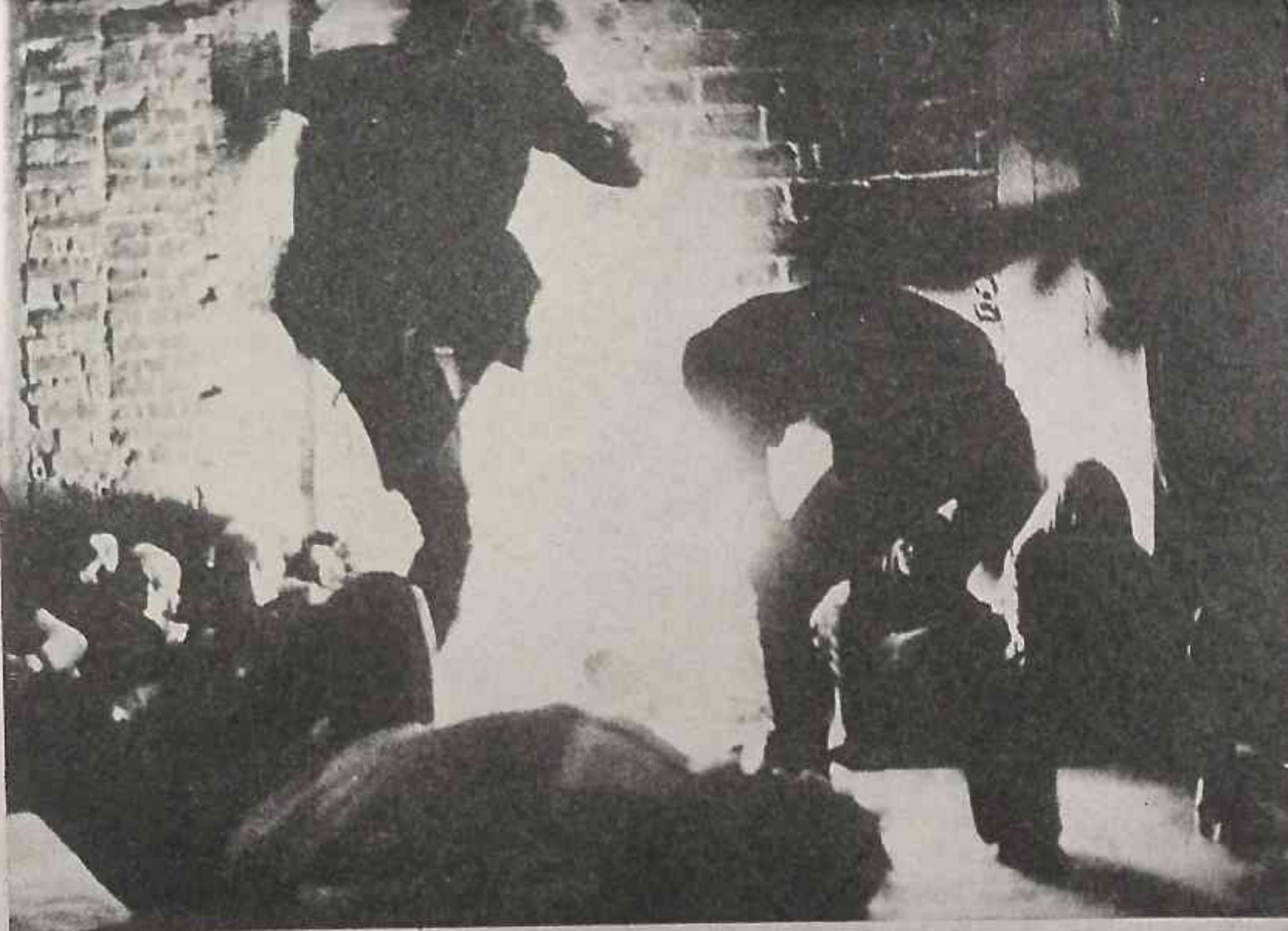
Na přelomu století, s vývojem psychologie, v době, kdy Freud, Jung, Adler a další upozornují na nebezpečí návyku konvenčního chování, začínají i některí divadelníci hledat nové techniky a způsoby herectví.

Výraznou postavou těchto začátků "avantgardního" divadla je Antoine Artaud, experimentátor, jehož pokusy bychom dnes mohli zařadit do oblasti body-artu. Tvrdí, že slovo omezuje gesto, tělo považuje za nečisté a překážající myšlenec. Snaží se v herci uvolnit podvědomé, temné. V Artaudově Divadle krutosti se herci svíjejí v křečích po zemi, pláčí a křičí. Artaud studuje divadla Východu, snaží se proniknout do tajemství dechu a zvuku, do podstaty lidské existence.

Jeou ve světě pocitů
takové zvuky,
takové svazky rlesků, množství dechu a tónů,
které nutí, aby život vyšel z vyjetých kolejí.

Artaud

Artaud nenašel cestu, po které se vydali mnozí. Ovlivnil systém práce herců komerčních i těch hledajících.

K těm, kteří hledají, patří Laboratoř Jerzy Grotowského, slavný Living Theatre, Open Theatre a další...

I když každý z nich pracuje svým způsobem a hledá si své zakony, nají společnou touhu: osvobodit herce! Osvobodit, tj. najít sebe samého v bludišti návyků, falešných a konvenčních gest.

Herectví se nesmí ořetvařovat, přetvařovat ve snyšlu přestvájet se do role. Musí zůstat sám sebou.

Jerzy Grotowski vytvořil v Opole (později ve "vreclavi") Laboratoř, ve které spolupracoval s psychology, antropology, fonetiky. S jejich pomocí se snažil oprostit herce od všech těchto nánesů. Herci žijí ve skupině na způsob komunity. Podrobují se pravidelnému tréninku, tvrdé kázni a disciplíně. Grotowski nestuduje nové ry. Používá klesické autory, které herci "prefiltrovávají" přes sebe a znova skládají do autentických, vnitřně prožitých celků. Každý z nich je tvářem. Všechny pohyby mají emocionální motiv. Pracuje se s pamětí, biomechanikou, jogou, které uvolňují psychické i fyzické napětí ("bloky").

Termín "Chudé divadlo" se chápe jako takový způsob divadla, kdy herec považuje své vystoupení za výpověď o sobě pomocí svého, tj. svého těla, svého času, s minimem rekvizit a s využitím běžných inscenačních technik, které považuje ze jakési "berličky".

Grotowského koncept "Chudého divadla" se stalo východiškem pro Eugenia Barou a jeho Open Theatre, Petera Brooka...

Ve třicátých letech je z české avantgardy nejmajismavější pokus Jiřího Frejky, který při studování japonské klasické hry Asago použil prvky divadla Nō tak, jako se ve stejně dobu užíval Artová. Tento pokus však zůstal nenásledován (i samotným Frejkou). V 60. letech se v Hradci Králové zformovala skupina, která se pokusila pojmenovat divadlo podobným způsobem jako Grotowski ve své laboratoři. Tato snaha vyznala navenek, protože šlo spíše o režijní záměr. Přesto znamenala takto koncipované představení posun v pojetí divadla u nás.

Na přelomu 70. - 80. let (možná i v souvislosti s první návštěvou Living Theatre) se myšlenka tzv. "chudého divadla" stala aktuální, i když shlédnutí jejich vystoupení měla možnost jen hrstka lidí, a to především nedivadelníků. Přes o zde existují divadla, která spontánně nacházejí cestu blízkou tzv. "Chudému divadlu".

Jiří Kovář

Před několika lety jsme s přáteli učinili pokud o vytvoření "nekonvenční experimentálně divadelní skupiny" bez reziséra. Zhruba během prvního půl roku existence "divadla" se vytvořil základní fundament stálých členů a jakousi matnou představou o struktuře a přibližném směru řízenosti skupiny. Původním vzorem a inspirojícím hledanem byl model experimentálního divadla vytvořeného polským tvářcem J. Grotowským. Herectví - dle Grotowského - má být dovršenou metamorfozou představování postavy - tím, kdo - řeší sebe pohloubit postavu, nově ji promýší a vyjádřuje tak, že ji vtěluje do projekce vlastní osobnosti..." - tedy nikoli pouze sdělujícím prostředníkem, spolutvůrcem záměru, ale sice žemiurzem prostoru; jeho scénickými manýrami nepřipravuje, ale vytváří.

kráslené tělo se stává svébytnou dimenzi, vlastním mikrokosmom atmosféry v razu.

"Metamorfózový herec" se stává "prorokem dovršujícími poselství vize, samotným umyslením s cílem jevištěního prostoru, zbaveného technicity scénických projektů".

Přehes těchto maximalistických představ se časem stal komo-nem úrazu. Heretické divadlo vyžaduje tvárné a uvolněné aktéry, zároveň tvůrčí talenty - lidé schopní hledat cestu k samostatnému individuálnímu výrozu, pokusit se o realizaci hry ve skupině, vytvořit strukturu vlastního způsobu mědulace námí prožíváního evěta. Spontánnost prožitku, autenticita objevu stála dosti často na překážku smluvené představě inscenace. Přes jeho den motiv v Sofoklově Antigoně - problém ujařmení obce sava-zovným tyranem Kreonem - jsme se pokusili z několika aspektů vyjádřit polaritu mocí zvlále tyrana a masy na straně druhé. Bezbranná masa poloslepoců, tápající ná ponyslném rozhraní praživlů Světla a Tmy, Foci a Dne, předělu Života a Smrti, zplodí při svých neuvědomělých bakchanálích embryo naděje - inágo člověka, který se vyjařuje z šerosvitné latence imaginární tíže a odporu moty buněčného zánotku, z archetypálních zmatků prame-terie položení. Jsou mu předávány zmatenou koďací vlastnosti jedinců masy, je mu vlastně většepován zmatený kodax šeroslepých individuí, očekávajících od svého dítěte katarzi osmyslnění své existence. Z Kreona, vyčkaného zmateným davem, se vydine krutý tyran, mučitel, který paradoxními přikazy rozleptá kontinuum polovědomého predavu, až v situaci, kdy se kutáleji hla-vy, dovzdánlivě na okamžik prozře, bavstoupí odezva-đnu, který vlede promění ve změt fosilných loutek, vykročí galvanizován pistalkou a zvolna s krutostí somnambulních kreatur uvězní Kreonta uprostřed arény seknuvších se těl. Nákonec se četmeli do jediného jednojícího těla, Kreona ubijou, postíze, věrní záva-dě regresivního návratu, bezradně jako na počátku hry tázou bez-radná polovědomá individua kdesi na předělu tušených archetypů světla a tmy...

"Iru jsem celkem třikrát odebíral před nesejnorodým publi-kem a s kolisevní úspěchy. Divadlo již před půldruhým rokem zaniklo. Byly vše uřiněny pokusy vytvořit novou věc za přispění nových spoluaktérů, ale různorodost představ, nevhodné kusénní prostory plus liknavost spořuhráčů nevytváří příhod-né podmínky.

Sám na naše kreaoz vděčné vzpomínám z několika dosti poj-statných důvodů: Zkušební studý někdy nabíraly podobu psychoterapeutického spektáku, člověk přes bravé pokusy vstupoval nálež na půdu excitované demonstrace latentních zasutých posi-tů a tužeb, v interakcích celé skupiny objevoval své spolu-bližní v ostře prosvětlených konturách upřímných výpovědí, schopnosti a možnosti.

Během týdenního soustředění jsem si jasněji uvědomil nut-nost stnelujícího fenomenu práce, jinak by - podle mne - pů-vodní přátelské vazby utročily řádu srámu; jakékoli konfron-tace - již po třech, čtyřech dnecí společného pobytu - byly neúnosné a neudržitelné (netolik jsme byli sociometrickou zněti) a bez společného hledání výrezu z řeči společné tvor-by by možná leckterá přátelství rozcaroveny, oh jedinců zaniklo.

Přes zmínovanou rozporuplnost snahy po okamžitém vyjádře-ní autentického prožitku a udržení tektoniky přesného koneč-ného řádu představení se domnívám, že pokles s vyjádření mno-

neutního subjektivního pocitu vedou k tvůrčí kultivaci několika schopností a stává se inspirativním prostředkem k hledání tvarosloví vnitřního světa, zasutých tvůrčích modalit.

Doba je vždy příliš vážná

Jindřich Frenát

Plovoucím impulsem pro "chudé divadlo" není nepochybně dnes nějaká konkrétní divadelní hra, která by tomu, sítí onomu herci zvěstovala ty největší problémy světa, které by měl rozřešit na scéně; většině všech těch řeší o kladení otázek. Klavírní moment pro "chudé divadlo" nejsou divadelní hry, které by potřebovaly své herce, nýbrž herci sami (chce se mi spíš říkat aktéři, protože s původním vymezením slova herce mají stále méně co společného), kteří si své hry vytvářejí. Jejich hry - pokud to nejsou vyložené improvizace, jsou postaveny na momentu nějaké dávné či bezprostřední inspirace, neboť náladu, která z jakýchkoli důvodů aktéři představení zaújala. Zkrátka, jestliže vše záleží na hercích, není hra sama vlastně díl žitá. Kdo jsou ale tito herci? Vždyť zde je nejvíce výjimkou nějaké herecké školení. Kdo jsou tito aktéři, jejichž představení tak často oslní profesionály a osi pak mluví v superlativech a jejich obdiv je víceméně na celém světě stejný. Zdá se, že něco tedy už dálno zasáhlo skoro celý svět. Je jistě pravda, že zprvu jsou tito herci "chudých divadel" z pohledu profesionálně lehce kvalifikovatelnými amatéry. Ale je také pravda, že během času se mnozí z nich po herecké stránce vypracují velice mnoho. O co jim ale jde? Zcela jistě tu najde o to, aby publikum po předpokládané celodenní práci přišlo na jiné myšlenky. Na druhé straně však najde ani o vytváření nějakých "hodnot". Zcela jistě tu tedy rejde o hraní něčeho, co by mělo znázornovat něco.

Ve slangu se někdy používá slovní spojení "být in". V této víceméně asi vědí, co se tím myslí. Dalo by se to říct jinak, snad jako ponorit se do něčeho, uchopit pocit, zkrátka být v tom. Při divadelních zkouškách lze někdy uslyšet termín "nech si naskočit pocit". Zná to vlastně velice hrubě, ale to je vlastnost všechn slangů, vinnou li je zvnějšku. V podstatě je to to samé, co např. u hudebníků "být v tom". Na divadelním vyjádření je důležitá jeho osobnější akcentace - ty si nesch naskočit pocit. To, že ho má ten druhý, příliš nepomůže. Z toho je snad zřejmé, že najde jen opončení se do "čehosi", snad nějakého neurčitého pocitu, ale také, a především, o vytvoření tohoto pocitu.

"Chudé divadlo", které se tak výrazně liší (též vším) od ostatních divadelních proudu, se zřejmě onaží o vyvolání nějakého intenzivního prožitku. Je až na dalším místě, bude-li to prožitok kvalifikovaný později jako libý či nelibý. Toto divadlo se snaží o vytvoření jistého prožitku, který se na rozdíl od říkáme kamenných divadel nevytváří mezi hledištěm a jevištěm, mezi herci a publikem, ale v celém fyzickém a duševním prostoru, na kterém se rozkládá představení. Jeho průvodními znaky je to tak časté zaočkování diváků do herectví akce natolik, že někdy chojí splynou. Přes to všechno záleží hlavně na hercích. Tato vazba je estre jednostranná a

s diváky se vlastně téměř až nemusí počítat. Toto tvrzení se zprvu může zdát nafoukané a stranící hercům, a to v tom případě, že se na celou věc dívám optikou klasického divadla s pevně rozdělenými funkcemi herců a publika. Vždyť si jen vzpomenu na věčné debaty např. o tom, jak některou Shakespearovu hru nepochopil geniální Tolstoj atd., atd. Toto všechno je jistě nepocititelně důležité. Ovšem o tomto v "chudých divadlech" zcela jistě nejde. Zde se objevuje jiný pohled d'jinou logikou. Je to pohled obřadu a věštění rituálu, kterého se může súčastnit 10 nebo 10.000 lidí, ale na jejich prožívání by se mohlo měnit nemálo. Je tedy zřejmé, že "chudé divadlo" v tomto smyslu (vesmyslu rituálu-obřadu) překračuje současný divadelní rámcem. A zde je jen otázka formulace a pak následného vyvosoňení, chceme-li říci, že překračuje divadelní rámcem, možná ho vymezuje, nebo se snad navrácí někam k dávno zapomenuté tradici. V každém případě, jestliže všecky začneme používat slovo jako rituál či obřad, musíme říci i další o nimi komplementární, jako oběť, vykoupení a osvobození, která zde myslím bez křesťanského kontextu nebo smyslu.

Co je smyslem rituálu a obřadu? Někteří asijskí mudrci říkají, že smíří bytosti s nehem i se zemí. Člověk se pak dotýká hlavou nebe a nohoum je roskročen na zemi. Největší neštěstí totiž prý je třepotat se někde v prostoru mezi nimi. Osád má zajisté za úkol něco smířit. Zařídit, aby se věci s dění v nějakém smyslu srovnala a uvedla do rovnováhy. O co je ale rovnováha více porušena, o to více se vše muší vést na druhou stranu, na její opačný pol. Aktéři všech těchto činností možná třeba přesně nevědí, co hledají. Zato však přesně ví, co nechtějí, a že někdy nemohou jinak.

Počívejmo se na Living theatre. Celý život od té doby, co se rozhodli hrát "své" divadlo, byli téměř stále na cestě. Se svým celým majetkem, se svými dětmi. Muži se svými ženami. Ženy se svými muži. To lze nazvat obětí.

Julian Beck říká: "prožil jsem všechny drohy lásky s mužem a ženou". Dá se o tom říci i mezi krajinostmi. Jerzy Grotowski říká: "Herec se musí obětovat. Musí obětovat sám seba." Dá se říci i jít na hranici své existence.

Popsat doopravdy divadelní představení je těžké. Popsat vystoupení některého z "chudých divadel" je nemožné. Aktéři se musí otovřít, musí se vydat (a oni se vydávají) na pospas. Na rozdíl od jiných aktivit za ně nikdo nic neudělá a ani udělat nemůže. Citáty věkých umělců kamenných divadel o tom, že srdce lze mít na dlani, ale že je nutné ho pevně svírat svými prsty, zdě sicé nepozbývají význam, ale nepochybňuji platnosti. Doba je vždy příliš vážná a není čas na hraní u vystrojených slavností. Je důležité hrát to "své", přestože to třeba je v podzemí lidských strachů, fášení i trudemotví. Přesně všechny možné únavy, bolesti, vyčerpanosti i zoufalství.

Zde jsou se dostali někam, kde se vyjadřují věci sice tak, jak jim rozumím, ale tak, jíž je nejsou příliš zvyklí slyšet. Dostáváme se do mytického ránce. Co je základní evropský mytus, to ať si každý rozřeší sám. Jistě jí, že cesta za pravou životem je jedním z nich. Jsou nepochybně životy prožité intenzivně až niterně, či na odiv světu. Jsou životy prožité srostlé s vlastními hodnotami smyslu. A jsou i životy prožité tupě a bezvýzlenkovitě, a každý pokus jim dodat váhu je předem

přiznává k zoufalství. Zde nejde o dosažení úspěchu. Zde nejde o dobytí obliby nebo nějaké přesublimované lásky. Zde jde o to, aby každý pochyb (choće-li poznovu) byl smysluplný.

Když se na tato představení vzpomíná i po letech, nemluví se v navyklych frázích, ale slova se nálež zdají až příliš, příliš vclíká, nebo se mlčí. Jakoby v prostoru představení začaly píscobit jiné síly, než které jsou zachytitelné v průběhu všedního dne. Jakoby se rozhoříval život.

Jestliže se oni herci z "chudých divadel" v jakémkoliv smyslu obětují, pak zároveň sebe a všechny ostatní vykupují. Z čeho a před čím? Zcela jistě osvobození jejich myšlenky, emoce, inspirace... pohánějí je k akci. Působi na jejich lidskost, ne ve smyslu jakési pochybné humanity, či humanismu, ale ve smyslu uvolněné radosti, byt i s možností bolesti. Ve smyslu naděje, byt i s přítomností zoufalství. Přes všechny vnučené transformace člověk začne znova rozeznávat ty nejzákladnější vjemky. Radost a smutek. Láska a nenávist, Pochybnost a jistotu. Pravdu a lež.

xxxxxxxxxx NEPOVINNA ČETBA xxxxxxxxxx

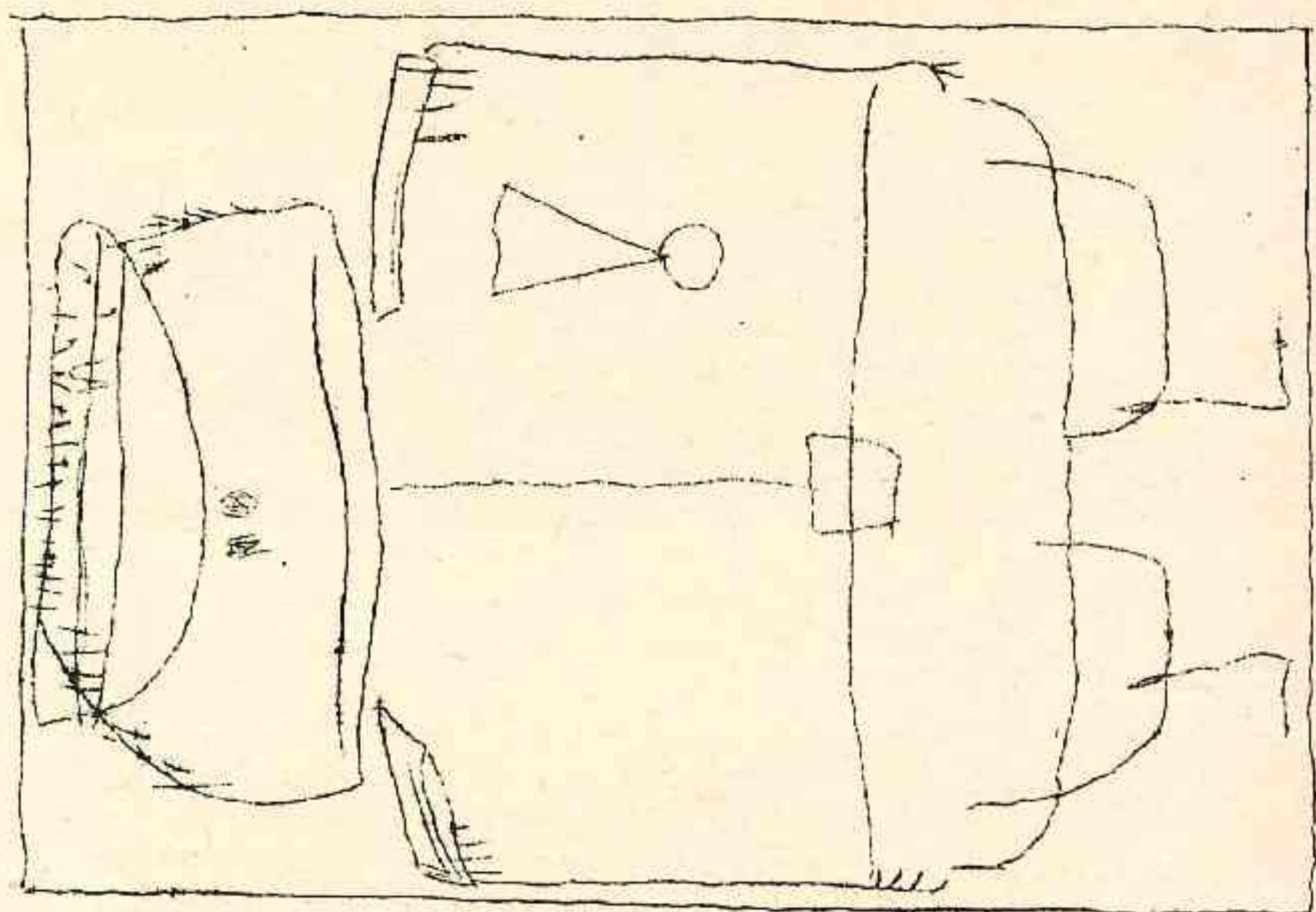
REVOLVER REVUE
JEDNOU NOHOU

5!číslo literární revue přináší ukázky z prací I.B.Singer, Lewecraft, Bukowské, Eddy Vucké, J.Beneše, Hendrixe, Magra a dalších + reportáže, úvahy, poznámky.

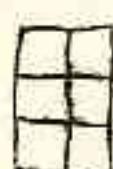
187 tiskových stran + 3 fot.grafie
formát A4 Praha, září 1986

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

45

MURKIN'S MUSEUM

Výtvarné umění

Ladislav Růžička (Pupen)

-xy-

* 1959 ~ + 10.10.1985 Třebíč

Střední průmyslová škola stavební, zaměstnán jako topič UP závodů. Výtvarné vzdělání neměl.

Oficiální výstavy (společnó): 1985 Jaroměřice nad Rokytnou,
1986 tamtéž

Neoficiální výstavy: Znojmo, Třemešek (Jeseníky), Třebíč,
Staré Město, Uničov...

Hlubší samostatné, přede vším malířské pokusy začaly v r. 1982. Byl to pokus o expresivně abstraktní malbu, občas doplněnou koláží nebo náznakem figurálního motivu. V počátečních obrazech je občas zjevná technická nevyrážlost autora. Přesto má toto období nesporný vliv na jeho další tvorbu.

V roce 1984 začíná druhé období. Základní vliv měla zněla podkladového materiálu, kde překližku nebo sololit nahradilo sklo. Nejprve to byla malba otočená na líc (barem sklo pusuzené do rámu), ale to bylo spíše jen pár pokusů. Nejsilnějším projevem je malba (a rytí do malby) na vnitřní stranu skla, takže obraz dělá dojem, jako kdyby byl pod sklem. I zde je zřejmá expresivní abstraktnost.

V roce 1985 nezůstává už jen u malby a rytí, ale začíná používat i jiných dalsích materiálů, které zčásti lepí pod sklo (např. alabam, nitě, vlasy, vouse).

V jedné z posledních etap namalovala skla destruuje a znova lepí. V několika obrazech (krom destruovaných) začíná na líc skla nalepením kousku plíšku, nitě, železných kuliček nebo nápisů vyjadřujících jeho pocit z malby. Tato je poslední malířské období jeho života.

Po celou dobu mably na sklo se držel standastního rozměru
15x20 cm.

10.19.1985 ve večerních hodinách spáchal sebevraždu.

"Rozbíjím obrazzy, jako
život ničí noše sny..."

Nechci psát o svém vztahu k Pupenovi, o našich vzájemných prožitcích, o svých názorech a myšlenkách vztahujících se k němu, o našich setkáních... Ale neý bude mluvit o sobě on sám, o tom prvním bych přesto napsat chtěl... Na třebíčském náměstí se proti mně jednoho dne náhle zjevila postava oděná do kalhot od pyžama a nemocničního pláště, v rukou třímající záchodovou mísu. Proti mně šel Pupen...

L.

Ze zápisů Ladislava Růžičky

Když jsem byl mladší, nedokázal jsem pochopit, jak někdo může dělat něco jenom tak. Že člověka může něco hnát, něco, co je v něm, hnát takovou silou, že se jeho okolí může zdát jeho počínání nelogické, nesmyslné. Dnes už to chápu. Vykopal jsem v sobě studnu, jejíž pramen mne svou silou nese životem vpřed. Inspirace. To je všechno kolem mne. Z toho nepřetržitého sledu obrazů si vrývám do paměti to, co pokládám za důležité. V těchto vzácných chvílích otevřenosti cítím hudbu. Já hudbu neslyším, já ji cítím. Cítím chvění rolniček ve větru a chvění strun na harfě. Cítím doteky smyčce na strunách houslí. Jdu ulicí a vídám spáry ve zdech domů a já se do těch škvír vcituju, moje duše je zaplňuje, takže se ztrácí a zprvu nehostinná rozbitá ulice září novotou.

Věřím v sebe. Je ve mně příliš mnoho vzteků a nepokoje, zuřivosti, která dusí a žene vpřed. Ve chvíli, kdy se zastavím a budu cítit klid a mír, zemřu, třebaže budu dýchat a chodit po zem. já jsem já. Kdo chce něco dokázat, musí si především uvědomit sám sebe. Jedině v tom případě může dávat druhým. Čím těžší cíl si zvolíš, tím více jsi člověkem. To je nejhlbší propast, která nás dělí od zvířat. Sám si zvolutit cíl a jít za ním. To zvíře nedokáže, zvířeti se musí přikazovat, musí se popohánět. A když to neuděláš, zdivočí a bude žít jen pro svoje pudy. Je velice mnoho lidí, kteří se této zvířecí hranici přibližují, pro ně mám jenom jedno slovo, jeden výraz - luza.

V každém jednotlivém obraze se musí malíř narodit, musí žít a nakonec zmřít, aby toto vše prožíval stále znova a znova. Jen takové malířství je hluboce spojato s životem. Jen takové malířství je živé. Remeslník je člověk, jenž sklouzl do rutiny, zlenivěl a již ne-dokáže setřít popsanou tabuli tak čistě, aby to, co se na ni znova napiše, dalo taky dobře přečíst.

Jestliže někdo něco ví, tak to ještě vůbec neznamená, že si to také uvědomuje. Pro kolik lidí znamená, když řekneš dům, prostě jenom dům. Rekni mi dům. Dům? Dům. To je otevřená náruč okna. To jsou pavučiny ve sklepě a prošlopané schody. Dům. To je převržená židle a šratot v závějích prachu na půdě. Sedím za stolem a poslouchám ticho táhnoucí se podél zdi. Teď se zastavilc u okna. Proč ten zvláštní pohled? Stálé zapomnění. Půjč mi svůj plášt qšpon na chvíli. Být jím zahalrn od hlavy až k pa-

tám, ab zastaví to obnovení času? Ne, máš pravdu. Pro kolik lidí znamená, když řekneš dům, jenom prostě dům.

Kdo jsem? Jak vlastně vypadám? Vidíš jsem se vůbec někdy?

V pátek jsem šel do práce: "Miluj Luboši, jdu stěnovat." "Nej."

Jdu do mírného kopce s mými lidmi, děkanjící mi autobus, Vidím svou tvář. Kírně svraštělá sloučí a pootevření ústové Onejmi mne.

15 x 20 cm rozbité skleněné lásky. Dnes je mi dvacet roků.

Vše je zan do chvíle než uvidíš svou tvář k cíli. Jestli chci postavit dům, musíš silněc smít, než poprvé vezmu klíč, odemknut a posudím se na židli v svém domě.

Svoji žábu chci dosáhnout zhodnotení prvních impulzů. Prvních kraků na cestě. Prvníci. Úderu krumpeče a prvních zdánlivých lepoty na stavbě domu. Propustítež tím, co je, z tazí tím, co by mělo být, mezi slovem a skutečností. Čím je propast blubší, jsme schopni silnějšího průžitku. Černá a bílá v nás zanechává více než výbivá spektra. Stejně možíme vladnout mezi barevnou plachou ohrozbou její chybající částí, ta ještě vypáleným otvorem nebo otvorem vystříženým. Součástí nečeleckého díla se tímto stává i kus zdi, ne něž bráz visí. Obraz argenteicky srůstá s prostředím, v němž se archivuje.

Udivuje mne, kolik lidí vynaloží denně mých rukou k tomu, aby opodstatnili vlastní zbytostnost.

Leží na podlaze své duše a rukou se vlnitává vlnky kosmonautického stropu. Oděla jsi nás v těvření dveří všechno chlou. Str... Stojím v zemi a buře mne hybá. Bolest, rukou bolest, když mi otlouká hlavu a komenit u ruku. Chvíle, kdy se busu neznovu narovnat, stejně jde o budoucí říjet. Nemělo jsi sílu říct mi to, tak jsem vše vrazil na sebe. Pak když si připomněl: "Vidíš, jen mne hrázi, že jsi zapomněl," a oddechl.

Přátelé, kteří jste mě postílali, které jsem opustil. Zvídali jsem u všech dvěří, ale nikdo mi nezavolal. Vzal jsem si pár věcí a nevím, co tu se mnu udělal.

Borislav Reynok

"jč"

Brněnské retrospektivní výstavy kreseb a grafiky B. Reynka pořádané v kabinetu grafiky Dnu 1. října z Kunstházu v lednu a únoru roku 1985, vzhledem zrušených zájemců, nebyly v celkovém větším výstavy v Galerii hlavního města Prahy (v roce 1972) uplynulo již téměř 15 let. V každém publicity v tomto dlouhém mezinoběžníkovém vyplnili několik přetištěných grafických listů v Holanových básnických spisech nebo v antikvariátech se čas objevující grafika v originálnosti i velice problématické nových citacích, které jsou jen cílem nárožku grafiky Brněnské.

Úvodem by se mohlo písat: chci předečinit, že se nezaváděj za znalce Reynkova díla, protože téžitě mih. Určitěk mít argenteického zájmu spočívá v oblasti strukturálního umění. Jsem si vědom, že mnichy již byly vyřešené v práci V. Jiru usilé o početných studiích J. Šerých. Přesto bych se chtěl pokusit potknout

některého aspektu Reynkovy tvorby, jíž je interakce s prostředním světem.

Výklady Reynkova grafického i malnického umění mohou být ováděny k idealizujícímu pojetímu ne vlastní sítě tvůrce i dílu umění. "Quoslibetický" pečané texty se snadně vykreslit (petickou národností Petrkova (ostatně například, že existuje) a myslit na Reynka (stejně jak tomu bylo u P. Bílk), znamenají většinu něho jako ne umělce, který za svého výrobu ve Trenčíně použil soudobé výtvarné techniky, zjistil se v teologii i historii, a na straně druhé se přátelil i s takovou různou umělostí, jakou byl J. Florian. Samo řečené Reynkovo grafiky denaskují legenda o umělcích pokračující v klasickém Petrkovi své dobové myšlenky. Zvláště Reynkovo tvář na autogramtech připomíná sríšť, tyřeřeho ne krytého rohozí, než jaený bližejší bytosti poháněné nějakou existenciálními strážci.

Přes nepřipustelné kvality textu brněnského katolického zpravodajství Dvěří světa v tomto městě pestrým způsobem zařazeny Reynka do českého kontextu vývoje českého výtvarného umění, kritického rada u Reynkova díla (ne všechny grafiky jsou u farně jednotně), nezdilší také názor, že umělec byl umělec bez vnějších působností. Chybí detailejnější rozbor vlastní techniky grafického umění a jejího podílu na sémiatické struktuře díla.

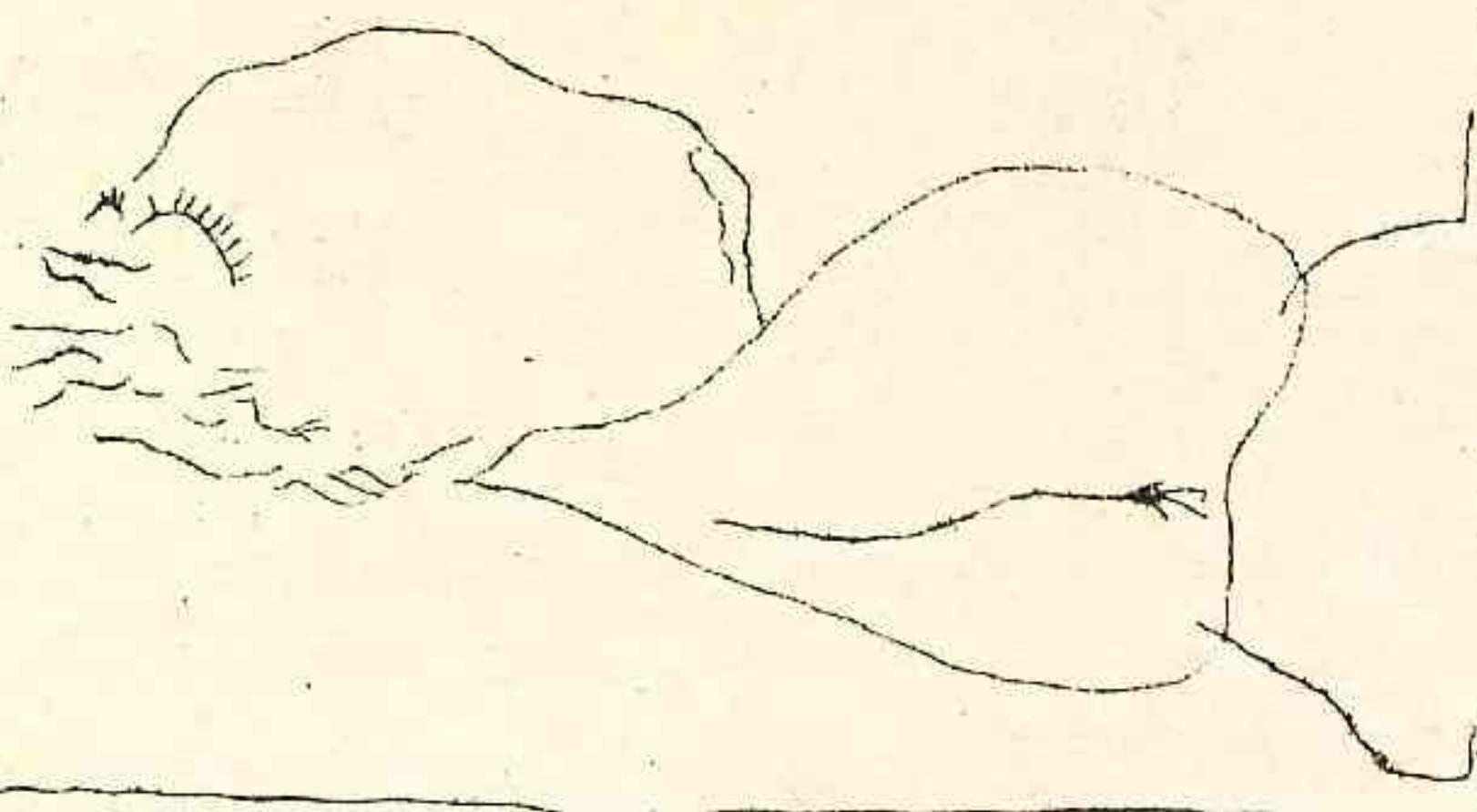
Počátkem inspiraci k jedné z obrazů, kterou jsem si mohu Reynkova grafikou polížit, mohl být úvodní studie malíře J. D. Kulíka v katalogu výstavy Náboženské umění 20. století (Brno 1948). Pro propojení "náboženského umění" Reynkovo dílo využívá zcela nutné podstatněji se v výstavě zmínit. Již na výstavě vystavuje výběr autora na této výtvarné velké rozdíly, než třebažkuje pro ostří různé možnosti ideových koncepcí mít ženské umění v umění, formulovaný i Dokumentu, a vlastním realizacemi. Též ženskost je vyjádřena nikoli v komplexitu sémiatické struktury uměleckého díla, nýbrž moždy jen pouze odhalením literárního syžetoru. Navíc je řada vystavených děl doplněna uměleckým k nerezervativismu možností tradiče v náboženské malbě Kresťanského umění. A tak vedle sebe vychází obrazy náboževě a zdílnými umělci (nemysím jen názvem umělecký), jakými byli například L. Šimák a O. Dubec na straně jedné, a na straně druhé J. Florian a J. Černík. Krom rezervativismu mít ženské umění byl už již jistě dnes vylepšován tradiční a liturgičním umění. Předvedená, ale vlastně vyspekulovaná "rozumitlnost" výstavy čítá s jinou kvalitou výstavou vyplývající z náboženského umění umělých v rámci koženého řemesla. Místem individuálního umění, které je vlastně blízká katolickému náboženství, byly a je vlastně části "místo rozumitelnosti", jak je možné se při svědčit v inzerátu s královských prostorů 19. a 20. století (náboženské výjivky a tvrzující pravidlo patří oltář M. Melka v Jedenáctinci a křížová část téhož autora v Senotářově). Již J. Morita mluví o důrazování, že umělec při své tvorbě si nesmí výsledné připomínat, že jeho cílem je křesťanské umění, v počátku výpadkem je výsledkem jeho snaze o pouze "agregaci umění" bez výrazového náboženského náboženského umění t. t. tří pestrých namnoze t. s. bylo vlastním umělcům baroku - konfrontaci s překvapitelnou vlastní existencí "existenciální transcenčentní". Při této příležitosti umění kritický tom F. X. Šalay, s kterým využíval i jiný rámcový tvůrce J. Karásek ze Lvovic a Kubišťovy kritiky del článku skladiny Bursati, v nichž skleďával tu, že "... absolvování složka čísla není významným

poutem s rny." Sám Kubičta se snažil demonstraci transcen-
dentalního řídu poslat vytvárné formy, či přesněji její geometric-
ké konstrukce. O náboženskosti nelze mluvit ani u biblických ná-
mětů Sociální skupiny a výše uvedené skupiny 42, protože ty byly
spíše počátkem lidského utrpení a bily než transcenentalní
pravdy. U Reynka není náboženskostí jen hášení a grafik po-
chyby. Jáký je však význam této náboženskosti? Na první pohled
je jasné, že Reynkovu umění není liturgické. Reynek je relativ-
ně osamocenou uměleckou individualitou, zdůrazňují rovnatelně
proto, že bývá svým dílem blízký v tradici našeho i evropské-
ho umění. "Figurování náří" a "figurování předměty" (např.
nástroje) užívají tzv. svátečního Krista v prostředí naznačené
konkrétní krajinou nebo krajine se světockou postavou) známé
barokní grafiky pouťních náří a zázračných obrazů znova ožívá
právě u Reynka. Mimo středních kreseb z francouzského pobytu je
děj (i náboženský) zasazen do nejbližšího okolí Petrkova. Indi-
víduace Reynkova náboženského prožitku, osobní svobody a vpo-
vědnosti nalezneme odezvu v individualizaci výtvarného projevu, Rey-
nek tedy "... hledá Boha v rovině osobních cest, nikoliv včetných
prav" (G. Marcel).

Jednotícím výtvarným prvkem Reynk. vých grafik i kreseb je
"vnitřní světlo" (spíše jakási aura) obklepující stejně prosté
předměty denní potřeby, stromy, zvířata, iakož i biblické námě-
ty. Předměty i biblické události vtokně do petrkovské krajiny
působí dojmem etapáže a Reynek většinou (mimo autoportréty) ne-
upřednostňuje figurální složku. Světla zároveň potlačuje mate-
riálnost předmětů, nezbavuje je však zcela původní znakovost a
sjednocuje je s obrazovou prstencem. Světlo Reynkových grafik a
kreseb je významovou analogií biblického "světla světa". Podob-
ný princip výstavby obrazu a symboliky světla zvolil již před
Reynkem Rembrandt a parallelně s ním i Poussin (jehož obrazy
Reynek dobře znal od Josefa Flirinna ve Staré Roli). V Reynk.-
vých nábožensky laděných grafických převládá tématika oběti a je-
jího smyslu (Ecce homo, Sváteční Kristus atd.), zvláště Ilavu
Jana Křtitele zobrazil Reynek v množstvích variantách. O Reynk.-
vě tvorbě lze tedy říci to, že její náboženskost není daná jen
religiozním námitkám, ale vyjádřená v celé jednotě umělecké for-
my.

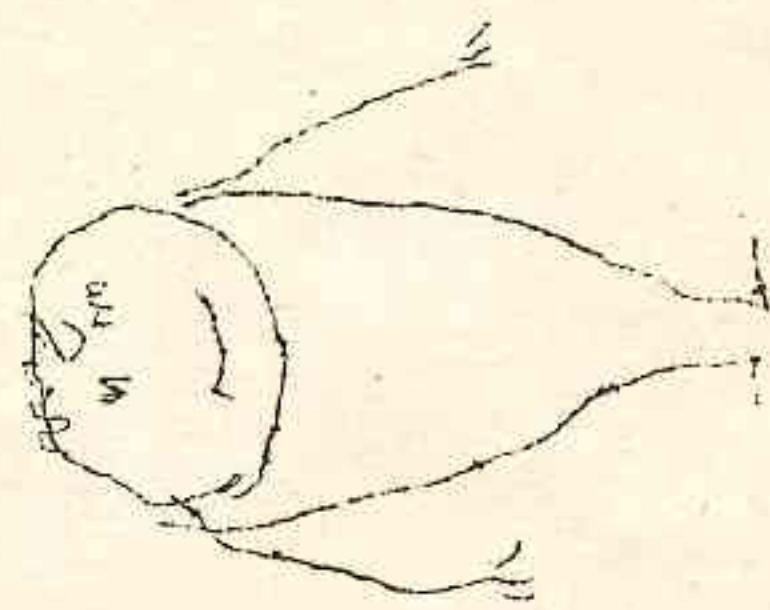
Krátko bych se chtěl ještě zastavit u grafických technik, které
Reynek používal. Již při volbě desky se umělec nechalížel na
některé jeho vady (důvodem bylo i nedostupnost kválitního mate-
riálu). Přistupem k materiálu, jehož vady dovezl použít do sém-
antické struktury díla, se Reynek lišil, i když to zní trochu
nadneseno, přístupu Michelangele a Boučníka. Nekonvenční byl
i počet tisků z jedné desky. U monotypů byl vlastní každý list
originálem. Zvláštní skupinu tvoří atický z umakartové desky
vyznačující se velkou jemností kresby, zojména v partiích hlav
Jana Křtitele, kde radiální vrypy vytvářejí téměř kaligra-
fickou kresbu.

Podivuhodná jednota religiozního a ručního v Reynkově
díle, která byla vlastní etádovskému i baroknímu umění, je
výsledkem umělcova hledání "Boha skrz tento svět" (J. Kalista).

MASKARA DRUGA

14

MASKARA FLOWERS

15

■ Mluj kraj, stejně jako tvůj kraj, jde do prdele

Máchystán - reportáž

Sado/Maso

Předznamenání -

"... děj cestopisu se koná někde mezi Prahou a Kokořínem, hlavně pak u města Hirschberg, mezi horami na nichž hrady Bezděz, Pernštejn, Houska a v dálce Roll k východu, západu, poledni a půlnoci ukazují. Ostatní co se oučelů týče, jakož i sententia moralis, z celého (díla) snadněji se vyrozumí."

Někdy touto dobou, asi před 150 lety, vznikají na cestách mezi Prahou a Bezdězem nejvýznamnější Máchova díla, především jeho "Máj". Je předvečer máje roku 1985. Zítra časně zrána vyrazím z Karlova náměstí, z bývalého Dobytčího trhu, od domu čp. 551 zmizaného kdysi "U Hrbků" - domu, v němž žil naposled před smrtí v Litoměřicích největší romantický básník Čech - a pokusím se ve stopách básníka, podle jeho vlastního cestovního zápisníku zopakovat jeho pout z Prahy na Bezděz. (Dnes je na místě krušnohorského krámku Máchova otce i na místě Máchovy "trudné komnaty" v témže domě čp. 551 okachlíkovaná hospoda a vedle ní okachlíkovaná budova OÚNZ na Karláku.)

"Čtyry dlouhé stěny nad námi, pod námi a z každé strany ještě jedna. To jest naše jeviště. Snad rakov dokonce? Ne - rakov ne! - Pod námi hrčí čtvero kol po silniční půdě..." čtu si v knížce Máchnových děl v doslovu k jeho "Křivokladu" a mám přitom téměř autentický pocit pohybu v dusné rakvi. Proskloné rakvi, neboť jsem tu s ostatními spolucestujícími "pohřben zaživa" v přeplněném ranním pracovním autobuse, který vyrazil z autobusového nádraží na Florenci.

"Za námi leží Praha; zkrátka jevíště naše jest "autobus", který

z Mělníka do Prahy a z Prahy do Mělníka dvakrát tuším za výden často tu nejsniženější společnost dováží - pokračuje K.H.Mách a v knížce, zatímco nás našlapanej autobus skutečně prováží podivnou směs zpoconých larev a ochřební tísňivost spolu s dusnem vypařovaným z těl stéká po zamířných, zadýchávaných oknech. Jsme někde mezi Prahou a Mělníkem, z oken pozorují komínky neratovické Spolany. Oči zavřít je značné, horší je přesta dýchat. Smrad je tu k zhltí - jak tu v tom ty lidí můžou žít?

Rozhodl jsem se, že překonám první třetinu pouti (z Prahy k Mělníku) autobusem, abych učetřil síly duševní i fyzické, které bych jistě předčasně utratil o sto prožekou městskou aglomeraci, v Libni, Vysokanezi a pak i při pokusu pronzit sídlištění hradbu Prahy, jíž je zde Jižní Město. Lidová spisárna, velkokapacitní noclehárna Jižního Města plná bytostí "věznu od malíkosti", jak by řekl K.H.Mách, "kteří jen v žalářích svým slýchají o krásach přírody", se touto dobou již daleko ze mnou probouzí.

Čtu dál v doslovu ke Křivoklaši K.H.Máchy a právě tak jako on v ukodrcaném dostavníku, i já pokuju teď po svých spolucestujících a srovnávám. Tam, kde on popisuje jakous babu, která si do nosu nepřestává cpát tabák, všimám si já baby, která je pro tuhle trasu typická moje. Teková baba s kožešinovým čepcem na drholu, přeparfémovaná silně ruským odorem, s mimořádně stredoasijským profilem. Na klině i pod sebou, a taky nad sebou, má hordu belíků přebalených papírem Kotve a Máj. Očividně se vrací z rabovacího výletu zpátky do pluko vnické kolonie přilehlající k vojenskému letišti v Mimoni. Jinde si Karel Hynek věšíma cestujícího žida, sedicího vedle baby. Sí tam teď vidím já spolucestujícího "viet-conga", který se z pražského ghettu vrací asi někam k Varnsdorfu, do "Slitky", do textilní fabriky na českém severu. Pod sedadlem nohame pevně svírá kufr se šířím strojem. Když to dobré zorganizuje, budou na něm vietnamské sestry "šlapky" po večerech přivydělávat vietnamským bratrům šitím zaručeně pravých "levisek" z české džínoviny. Štítky "Levi's" pošlou bráchové z Saigona. Vietnamská tvář je při této cestě plně český uválených knedlíkovitých hlav docela snělebnou zářencu v topografii báztvarých kseichtů

Mělník, vystupovat. Město nad soutokem Vltavy a Labe v křeži zápasí samo se sebou a tak honem pryč. Maj tu proj kostnici a město prej od řešemu osvobodila poškádá armáda. Nevíš, jestli jim tu zůstaly kosti, ale Poláci určitě ne. Od nich je osvobozeni asi Rusové, těm ostatně patří většina zelených vozidel ve městě. Mělník opouští rychle, a to směrem k rušičce na například vzdáleném kopci zvaném Chloumek. Je to začátek nojí pouti přesně ve stopě K.H.Máhy. Jeho koncept byl "od Mělníka ošáky na Chloumek ke kapli sv.Trojice nebo sv.Jána". Odtud samozřejmě zamířím směrem ke Kokšínku, ale nechte mne zastavit se a posnídat na této vyhlídce. Jsme totiž na místě, kde si Karel Hynek zapisuje výhled do kraje. Snad zde i provádí kresbu. Nechť mne udělat totéž. Musím jen obzřetně doufat, že mne při téhle bohulibé činnosti neuloví nějaký "ponocník". O nic samozřejmě nejde, ale jsme na "významném strategickém místě" a cíhvi. jestli tahle kaplička na tomhle kopci jen nekamfluje rakovcovu obranu Prahy. Jisté je, že jako tolik jiných křížků, božích muk, kapliček, kaplí i kostelíků i tenhle přerivá (jako majetek MV) díky své topograficko-strategicko-vojenské důležitosti. Snad jako zaměřovací bod, sněbo eklesiáště konzerv, to je jedno. Snad

lit se sem orgány určitě rozhoděj, maximálně tak kdyby snad někoho někde napadlo pověsit sem místo zvonu nějakýho kněze nebo disidenta. Připomínám si Polsko a hlcubám o tom, že většina klášterů v Čechách vlastně patří MV, včetně toho, v němž Mácha s Tylem zkoušeli divadlo. V klášterním refektáři u Kajetánů na Malé Straně. Jednou večer jsem šel kolem s oč zámeckých schodů jsem okem dovnitř viděl chlapce v teplákách i v uniformách pohotovostních skupin MV. To sem nepatří, ale tam, kdo dnes pochrupují ostří (tupí) hoši, hrával pan Milihaj (Máchův pseudonym) Křepelku v "Divotvorném klobouku".

Nedaleko odtud je jiný strategicky významný objekt (jak by se dnes mohlo říkat památkově chráněným objektům jako jeou kostely apod.), kaple sv. Ducha nad Liběchovem. Zdejší liběchovská kaple, jež "trůní" coby ruina chráněná armádou nad krajem je dleším absurdním příkladem vojensko-strategické etiky (i estetiky).

Osud kaple sv. Ducha nepatří k nejštastnějším, snad tušil i její stavitel její osud, a na věži kaple, vysoko nad středočeskou rovinou - úrodnou na komíny - září pozlacená lebka a zkřížené hnáty. (Obvykle jsme zvyklí spíš na kříž, co?) Její osud by se snad dal srovnat s osudem člověka, který by už postrádal vnitřnosti a orgány, jehož kosti by držely pohromadě šroubami a jehož kůže by odpadávala i s masem, ovšem dejme tomu vyhláškou ministerstva obrany by mu nebylo dovoleno zamřít - naopak by dostal rozkaz "žít" a byl by ve dne v noci udržován na nohou pro potřebu strategie a taktiky, neboť by na jeho těle byl při bit důležitý ukazatel cesty. Takhle je na tom liběchovské svatéj Duch. Možná už by rád spadnul. Sevreli ho nejdřív ocelovýma obručemi a pak mu napichali pod kůži betonový injekce. Nežije, ale zemřít nesmí. Navíc je to svým způsobem světový unikát.

Ve vykuchané architektuře poutního kostela bylo prázdro. Prázdro vyplnili jakousi žebrovitou kostrou podobnou hustému lešení. Změt plechů a želez prorostla kostel od podlahy až ke stropu, aby rezivěla a umírali na ní holubi. Někdo vymyslel, že by tu mohl být depozitář kostí z Národního muzea - v kostele připomí najícím lebku Čech. Tím však výhled nekončí. Mýtický Říp jako by se ztrácel vedle mohutných betonových jícnů monstrozní elektrárny Mělník. Z jícnů stoupají "beránky" páry a z konín se šíří do daleka smuteční siřičitý závoj. Jiný kolosální zdroj mrtvolného smradu je opodál ve Štěti. Vábec se nelze divit, že si obyvatelstvo široko daleko myslí, že tu někde musí být kafilerie. Možná snad někde ve Mšeně, kde přej spalujou uhynulé žirafy a nosorožce ze safari ve Dvoře Králové. Smrad by tomu odpovídal, nasládlý jak rozložená mržina. Když jsem tady byl v 85. roce, snášeli se z nebes jak padlí andlé parašutisti.

Stovky, možná tisíce padáků, bypliváných z obřích letounů, bojové vrtulníky, jež si odbyly křest v afghánských horách, tanky a pontonové mosty přes Labe. Malobný pohled na manévry, jen se trochu svírá úzkostí srdce, když člověk vidí padat parašutisty jak švestky přímo pod kola rychlíku Praha-Děčín. Ale i to patří ke hře pro generálskou elitu na tribuně. Adieu, úrodné polabské roviny.

Mocný pane z Kokorečna! "Uprostřed ourodné roviny leží hluboké, ouzké, na mnoho mil dlouhé údolí," čtu si v Máchových "Cikánech". "Cestující rozlehlu rovinou nenaděje se před sebou ležícího dolu; až najednou příšeň na okraj jeho uleknutý zastaviv krok..." Svatovojtěšské údolí - dnes údolí Kokorečské s

hned na samém jeho počátku hrad Kokorín, jehož dnešní podoba by nedělala cestu na žádné kýčové domácí zahrádce mezi tulipánama. Máchův Kokorín byl ruinou, romantickou zříceninou, v níž básník párkával přenocoval. Později v majetku obnovitele hradu i jeho syna Jana Špačka ze Starburgue (vlastenec český, bývalý posták - později s poštáckou troubou v erbu) velkého ctitele K.H.Mácha, tu odpočávaly bokteré originální básníkovy rukopisy. Dnešní podoba dějiště "Cikánů" je poněkud mírnější a postrádá romantické máchovské charaktery - kočující cikány, židovské krasavice, loupežníky a podobné extravagance. kromě těch několika trempů narazíte v hospodě "U Grobiána" hlavně na amorfní obsah z výletních autobusů jezdeckých Čechounů a Dederonů, kteří si zde vycpávají břicha svíčkovou a pivem. Ale přeci jen něco: do zájezdniho hostince znenadání vráží horda chlapů tmavé pleti s kravími očima. Loupežníci? Cikáni? Něco mezi: totiž jsou to Kubánci na výcviku. Přišli se najist mezi ostrou střelbou v nedalekém výcvíkovém středisku revolučních sil pro rozvojové země. Snad je tu teď taky jeden cvičák pro teristy. Když pak opouštíme Kokorín, ještě dlouho mne provádí jejich výstřely do terčů na českých sosnách.

"Stezka tato vede mezi písčitými skalami, které taktéž jakoby lebkami a hnáty byly poseté..." (Cikáni). V zadumání pokračuji mezi skalami překračuje neromantické kelímky od piva, konzervy, šlupky, igelity, stanioly, alobaly a všudypřítomná jelita lidských výkalů. Malá ekologická minikatastrofa způsobená naprosto neekologickým myšlením, jež patří mezi největší katastrofy české mentality. Když takováhle mentalita neprestane korodovat všeobecné vědomí odpovědnosti, čeká nás v několika letech rozvrácení ekosystému celé země české.

Mezi nejštastnější úseky mé pouti jistě patří stoupání vzhůru k hradu Houska, po staré zámecké cestě. Kdyby tady, v aleji starých vzrostlých stromů, přede mnou zavlál Hynkův tmavý cestovní plášt, ocitl bych se rázem zpátky o dobrých 150 let. Zrostlá dlažba staré cesty by mohla pamatovat otisky jeho kročejů, tak jako patníky vyrostlé do 200-300 let starých lip by mohly vydat svědectví o jeho odpočinku. Zůstal tu kus romantiky. Ale je shodou okolnosti, protože nechybělo málo, a že starodávné památné aleje klikatíci se mezi skalami vzhůru, by bývala byla rovná stoupající asfaltka pro nákladáky se šterkem a s betonem, a stovky stromů by musely padnout podřezané motorovou pilou. Měla tu být "zkratka", vybudovaná pokácením stromů, a namravnáním cesty do přímky, tak jak po zkratkách je zvyklé splhat přímo a agresivně vedomí generálních ředitelů a jejich projektantů. To všechno jen tak, kvůli pohodlnosti. Po zkratkách - což je vědomí, z něhož časem vyrůstají ty nejhorší ekologické katastrofy. Musím si připomenout starého mistra Lao Če, který ve svém Tao-te-tingu před více než dvěma tisíciletími napsal, že "rozvlněné cesty, klikaté úvoty a stoupavé serpentiny vedou k životu, avšak cesty přímé říkají ke smrti."

Proč měly ke Hradu na vysokém ostrochu, jako je Houska, šplhat nákladáky Spolany Neratovice plné mejdla a čisticích prostředků, je nasnadě. Houska patří Spolanč poté, co bylo rozhodnuto, že místo depozitáře starých knih Univerzitní knihotry tu bude skladistě mejdla. Spousta cedulí před zámkem upozorňuje, že "Vstup je zakázán" a že "Stavba je povolena". Několik maringotek a řada dřevěných záchodů před branou zánku a stará barokní socha, na níž je po straně vyryto cosi z dávných dob jako dubcek.

Takováhle socha světce (nepoznám bohužel podle atributů, o koho jde) občas při couvání nákladáku spadne z podstavce, jindy při hře dělníků přijde o hlavu. Tahle má zatím štěstí, právě tak jako stará cesta k zámku. Zatím.

Na bráně zámku, který ač původně gotické romantické podoby potolika úpravách vypadá spíš jako pseudorenesanční panelák je cedule: Noční Sanatorium Spolany Neratovice. Moje představivost si tu představuje jakýsi pokus o přestavbu zámku na noční vychrlávací stanici pro ty dělníky, kteří předstírají, že už nemůžou dýchat, anebo už skutečně melou z poledního. To, že dělníci z chemičky v Neratovicích budou v noci na čerstvém vzduchu, na lehátkách pod okny tohož zámku, a ráno budou opět vyvezeni zpět mezi jedy fabriky, je racionální zlepšovák vedení podniku. Po práci sem přivezou dělníky jako vězně v autobusech, aby si tu vychrlali vyluhované vnitřnosti, pak přijde povinné hloboké noční dýchání v "sanatoriu", a ráno regenerování "orwellovští" roboti na povel spustí ruce opět do kyselin. Absurditu projektu jen podtrhuje fakt, že si sem sami z neratovických komínů čouděj do oken, a to hodně silně. Dosud však na nádvoří zámku chybí personál, pokud ovšem nejde o tři zubaté psí tlamy vlčáků, jež na vás civí přes mříž brány k liduprázdnému objektu. Koneckonců to má určitou kafkovský "zámeckou" atmosféru, říkám si fotě psí tesáky tohoto sanatoria.

Ale teď dál k Doksům, k Hirschberku, k Máchovu jezeru.

Nedaleko Doks míjím nějaký kopec brutálně vyžraný bagrama a dynamitem, kopeo vyžraný určitým estetickým cítěním a s ohledem na rekreanty na jeho druhé straně. Ač totiž od jihu vlastně kopec už neexistuje (resp. existuje tu lom na štěrk), ze strany severní od Doks vypadá, jako by tu stál. Je to ale dialektika! Chytrá hlava zařídila obojí - my máme štěrk, a rekreaント netuší, že to, co mu připadá jako idylický kopeček s lesem, je jen divadelní kulisa pro jeho klid. Kulisa, již ovšem ze strany druhé podepírá kostnatý skelet smrtky. Jen nedaleko odtud bývalo kdysi popraviště, malý pahorek v poli, který inspiroval Karla Hynka k těm nejbizarnejším obrazům jeho truchlohy. Skrz popraviště právě projel vlak plný pionýrů, jimž vlají z okem nudé šátky. (Rudé šátky na slunci hoří / jako rozkvetlý vlčí mák...) Pionýři a vůbec rekreaanti z celé republiky míří k Doksům právě tak jako já. Než se mi podaří najít dům č.p. 184, v němž tu Mácha pobýval u svého přítele ze studií, Eduarda Hindla, musím na každém druhém nároží hlavou narazit na žlutý plakát s rudým programem zdejších májových porgií (nejde o oslavy básníkovy poezie - pozn.aut.). Abyste si mohli udělat předavatu, opsal jsem vám některé významnější položky:

Úterý 30.5. předvečer 1. máje - lampionový průvod s přísahou pionýrů - sraz účastníků - organiz. odchod k Mách. jezeru - hudba MĚKs

Středa 1.5. 8h sraz úč. na seřad. a odch. prův. na stadion TJ Dynamo Doksy - ukázky sport. skladeb - večer veselice v hotelu Grand - hosté z Prahy - estrádní umělci

Úterý 7.5. manif. polož. věnců - 19 hod. slav. zased. měst orgánů v kině "Máj" - slav. projev - ocenění obč. města - kult. pořad "S písni neseeme mír" hraje vojenský soubor písni - večer oslava za mír a život proti

jáderné válce v hotelu Grand.

Skoro by se tu chtěl člověku zůstat a slavit s obyvateletvem, jenže koncept mojí pouti je jiná a já musím z Doksy vzhůru k Bezdežu. Bavit se tu dobré, Doksy. Lebe wohl a adieu! Marné naše volání.

Jdu kolem jezera nazvaného po bášníkovi, který by se velice divil, že tady, kde se v jeho dobách pasal obecní dobytek, dnes s úderem léta odhání mouchy jednotitá hmota lidského masa. Zaslá romantika se – obzvlášt v horkém létě – z tohoto kraje loupe jako spálená kůže ze zad rekreatantů. Česká zlaté písky, léto plné ūcálí, průjmů z konzerv a vůně borových hájů se ztráci v oděrech potu, dezodorantů a repelentů. Tady se po našem bášníkovi jmenuje skoro veselka, od výletní lodi na jezeře až po guláš v hospodě.

Včer na Bezdězu. Než pouťník vysplhlé na horu vysokou 600 metrů, musí minout dvanáctero kapliček, jež kdysi připomínaly utrpení Páně. Bně už tyhle obrazy seškrábal čas, a místo toho koukám na dvanáctero chlápků v modrejch teplákách, kteří se sklání u třetího zastavení páni naši basou piv. Kus od Bezdězu je tankodrom. Tu cestují střelbách natahnout tankisti tepláky a odtahou chlastat na Bezděz. Tihle byli čechystánci, ale prim-tu hrají vojáci euroasijskí. Když dostane chuť na české pivo šéf ruského tanku, nesahá do penězenky, ale nabízí hospodskému boty, čepici, kus uniformy, anebo kas tanku. Jejich kapesně jsou maximálně nábojnici do samopalů. Když sem zavítal o rok později básník Bondy se svou družinou mladých Mácha včubů, povídá se, že tady na Bezdězu před hospodou koupil od tankového důstojníka za padesát korun hodinky, jen aby ten hoch měl na pivo. Zjelelo se mu ho zcela lidéky. Kéž by se tomu důstojníkovi za rok, za dva, božná už za měsíc zjelelo v Afghánistánu nějakého žuřmana Bondyho, který před ním bude klečet nad keránem. Ale vystupuje nahoru, k nebesům mezi reiny cisterciácké gotiky. Ruští (anebo spíš turkotatarští) "skinheads" se tu pomalu námořnickým krokem procházejí ve žlutohnědé uniformě a válenkách, s papírosou za uchem a přivřenýma očima a úsměvem, jenž není výrazem nálady, ale výrazem antropologického typu. Většinu tihle nájezdniči z Kazachstánu a mongolských stepí se usemívají. Cedulí s přeškrtnutým fotákem je to dost, ale chybí tu zřejmě cedule, která by doporučovala těmto azijským skinheads v uniformách, aby se pomocí šroubováku nebo bajonetu podepisovali do každého kamene jedinečné gotické architektury hradní kaple. V průvodci po Bezdězu se piše, že stát vynaložil miliony korun na rekonstrukci téhle památky. Kaple měla krásně vyblazenou a vyčištěnou kůži. O něco vín sil stálce vojáčky i důstojníky milované armády, aby rozryli kapli svými monogramy. U každého monogramu je azbukou vyryté jméno některého z velkých euroasijských měst, patrně rodiště či bydliště vojáka, který jako správně "globetrotter", který se pohybuje po půlce zeměkoule, vyrává své jméno i jméno svého pána na dobyté brady. NOCKSA 2000 KM. CHAPKOB, NOBOCHENPCK, DUCHAMBE, TURKESTAH. Šípky a vzdálenosti k městům míří do všech stran. Bač se soldáti nedokázou orientovat k východu podle oltára v kapli, jejich víra je jiná, anebo, nebez Bože, už je Asie prostě všechno kolem nás!

Průvodce hovoří o tom, že král Přemysl Otakar odtud mohl za dobrého výhledu přehlédnout třetinu svého království. Kdyby

se sem za dobrého výhledu a s dalekohledem postavil dnes nějaký generálpukovník, mohl by snad cíti přehlídnout půlku zeměkoule. Přes Čechy, od Berlínské zdi až k Sachalinu. Výhled je to překrásný, mohli byste vidět na scénu i na třpytivou věž chrámu sv. Víta v Praze. Mohli, ale necháte, výhled je tu zakázaný. Pro jistotu přibyla jedna čerstvá zed, jež aspoň trochu chrání tankodrom dole v lese. Nejlesší turista - slepej turista, lássá každou každou tohoto hradu, od kud je nedej bože vidět bez počet vojenských řeřemství. Každý turista je tu potenciální velký špión - dávejte prosím na sebe na Bezdězu pozor a oči nechte raději zavřené. Stojí tu nad českou krajinou ve větru se zavřenýma očima a "hledím" do kraje našeho Karla Hynka. Snad v nás existuje nějaká magnetická střelka, neboť cítím, jak reaguje na ty tuny železa v lesích kolem. Nevidím nic. Jen cítím pancíř a techniku zakopanou pod jehličím. Někde k severu za zády orávě vzlétá k přeletu nad Českem supersonický bombardér z německého letectva. Kus k východu se otáčí hlavně tanku ke slunečnímu terci. Všude jen les a les, ale buhužel vojenský. Jen okamžik stačil, aby se potevřeným okem zahledl stoupat úzký proužek kouře nad lesem, z polní kuchyně. Co když bych se víc nadechl, taje uství střezené pod pokličkou by bylo prozrazeno. Snad bych se měl jít udat správci hradu, kterí má ruku připravenou na telefon. Pokračuji ve výhledu. Zavíram oči. Cítím, že se blíží stíhačka. Připadám si jako radar. Asi na tom něco bude, že se tu nevěží má instalovat radiolektační zaměření na ochranu SS-Po, které se tu povahuji po lesích. Podbezdezi. Dalek všechno ruchu, jinž vřel okolní svět, oddolen hlubokými lesy od nejbližších většin sídlišť i od českého vnitrozemí (kde vznikl i vlastní odlišný jazyk německého dialektu podbezdezi) žil zde lid ve dvou světech, v klopotném ohně a v říši pověsti, pohádky a pověr, kde skutečnost silnějších vnějších podnětů vrostla do lidového fabulování, a kde se dálno zašlá dějství spinala s bájkovou přízomností ozivující kraj do čtvrtého rozměru..." Zavářili jste si to, sydetáci, máte po pohádce, a my taky. Obhližím "Hirschberger Landchen", kraj mezi Houskou, Bernstejnem (Dubou) a Bezdězem, kam Mácha situoval svoje drama Máje. V dálce Houska, kde jsem byl kolem poledne se svou starou pověstí o leupeživém rytíři, který z hradu terrorizoval obyvatele v okolí, až jednoho dne vysalal same peklo svůj orgán, a čert ho stáhl díru ve skále pod hradem přímo do pekla. Dnes existuje v podhradí ještě jedna modernější pověst. Potiž příběh o under-groundovém knězovi Hošusky Svatopluku Karáskovi, který ebe několikrát hostil své přátele od Plastic People, s čehož po nedlouhém zkoušení v mrazivých komnatách hradu vznikla na přelomu let 75/76 nahrávka The Plastic People, později se objevivší na LP desce pod titulem "Egon Bondys Happy Hearts..." (Uvnitř na obalu pod Bondyho texty je možno rozseznat rytinu hradu Houska.) Pověst sluví o tom, že I. Jisouš - menašer kapely - zahříval své svěřence vypouštěním horké páry z kotla, v němž jím vařil chlupaté knedlíky. Pak přišlo jaro 76 a po vysochených včetně kasteleána jakoby se alebla země. Snad cekolána moc opět vyslatila své orgány, aby zachránila obyvatelstvo, dokud není pozdě. Zde skočili Plasticci v peklo nebo u soudu a ve vězení, místní pověst nemá dosud jasno. Z jámy pod Houskou je přej dosud kouří. Pak to tu všecko vykouřili, odvezli

knihy, a aby očistili zámek, udělali z něj skladишťe mojáka.
Jož ovšem už není legenda.

Kus dál doprava kastelík ve vesničce, skrz niž jsem odpoledne prošel směrem na Doksy. Vymlácená zvonice, kameny rozmlácená malovaná okna, vypleněny hřbitov kolem. Německé náhrobky shzené z podstavců a roztríštěná křížla pohřebních andělů. Itož škrábaná jména psaná německy, rozřízené kosti, rozkopané lebky v hrobech. Geboren, Gestorben. Schlafl in Ruhe. Spěte v pokoji. "Tiší mrtví? Ti že znova žijí?" K.H.M.

O další kus cesty dál na konci vesnice hořel sad. U něho při cestě do polí křížek a na mramorové desce psáno švabachem: "Poštuj na chvíli, poutníku, jež jsi na cestě, a pohled do tváře přírody, stvořené pro teba, tak, jako Slunce, jež září, tak, jako stromy, jež stíní. Než vezmeš svůj kříž a půjdeš dál svou cestou, pamti, že všechno to stvořil Důh ve své velikosti, aby ti ukázal svou majestátní Tvář. Amen."

Chlap bušil s mramorové desky těžkým kladivem, které si přinesl z traktoru. On ani kladivo nerozumí německy. Opadál na hromadách traktorových pneumatik pálitých naftou hoří rozřezané jabloně. Řed magí zmizet, aby ředitel státního statku mohl nad svou hlavou pověsit řád práce za výstavbu při "rekultivační kampani". Černý kouř nočící gumy a stovek stromů zastírá tvář Všemočného stvořitele.

Jen o chlup nad komínama chlup přelítla nadzvuková stíhačka, poutník padnul čelem k zemi, srdeč se zastaví, pes se škrtí na řetězu, alepicím zhorkne maso a vajíčko je natvrdo, kravám zkyane níiko a arazi ee. Kyselé ho za pár dnů přiveze zpatky pojízdná prodejna v igelitovém pytlíku.

A dál přejíždí moje oči k Dubé, kde v poli, na bývalé chmeli-nici, stojí po páse v pytlích s chemickým hnojivem socha sv. Prokopa. Významná máchovská památka. 7.5.1774 se na tomhle místě odehrálo drama lásky a nevěry. Potom vražda. Hynek

Seiffner z Dubé tu umlátil chmelářskou tyčí svého otce Antonína. Následně tenhle příběh zaslech v jedné z dvanácti místních hospod. Dnes je tu jedna, zato plná kontifiantů, kteří tu hlijají jeden druhého. Městečko má fabriku na punčochy. Má také řeznický, v jehož výloze, mezi dvěma vepřovými hlavami, je zaražená naarenčovaná nástenka. Náštěnka takto maluví:

BRIGÁDA SOCIALISTICKÉ PRÁCE KARLA HYNEKA MÁCHY - závod ELITE DUBÁ

Tým soudrůžky H.Očkaiové, nositelky čestného uznání, se zavazuje:

ručím za svou práci - 4 členky
mám stroj v acc. péči - 4 členky
ovládání více operací - 5 členek
předčasné plnění 7.pětiletky - 3 členky
a dále:

zavazuji se a) používat pokrokových forem práce
b) používat Bassovy metody práce - předcházet úrazovosti
c) plnění TZN na 105%

(Na tváři lehký smích, hluboký v srdeci žal.) Fotografie tlumocit nedokáže.

A dál jestě vpravo zřícenina Starého Bernštejna známá z kneseb i literárních prací (Rozbroj světa etc.) Karla Hynka. Tuňle rui-

nu opravují dnes avzáci, kteří tu mají svou klubovnu a síně tradic. Zborcené hradby doplnují betonovou zdí, do níž chatře skora zasazují ostré střepy z pivních lahví a nad ně ostnáč. Nad hladinou Máchova jezera vycházejí hvězdy. Výletní parník "Jarmila" se míjí s parníkem "Hynek". Tam někde v hloubce pod jezerem začíná uranová žíla, jež se odtud táhne až k České Lípě a za Mimoně. Za pár let, možná deset, dvacet, až na severozápadě dojde uhlí, přesune se "mládí republiky" sem. Vyrostou tu nová sídliště, nové pracovní tábory. Mládí se do uranových dolů jen pohrne. Jedni pro peníze, druzí pro rakovinu, třetí třeba kvůli básničkám. Nemyslím samozřejmě že novou poezii uranového průmyslu. Myslím za trest. Snad tak jako kus dál, tam za Litoměřicemi, kolem Chomutova a Mostu, změní se země v popel a škváru. Zelené kopečky v pyramidy vybagrované země, v haldy, z nichž stoupají mrtvolné výparы. Možná, že Bezděz se dá na pochod, tak jako centimetr po centimetru musel odepřít chrám v Mostě. I se svými hrobkami, i se svými kostmi.

Skrze lesy a osady Máchova kraje po odlehlych cestách se sune podivná kolona, skrytá pod pláštikem tmavy. Za blikajícím světlem čelního vozu se přesouvá nízko nad silnicí přikrčený a plazivý tahací. Za ním jen šustí plachta, překrývající smrtonosnou oblohu. Od jednoho sila ke druhému, pořád v pohybu, nese se pohodlně několik gramů chytře zpracovaného uranu v jáderných hlavicích. Tiše a potmě, aby ani oko družice nevidělo, nese se Máchovým krajem smrt.

Mácha je mrtev! Ať žije Uran!

Hynku! Viléme! Jarmilo! Urane!

Kráčím dolů z hory Bezděz a mířím k nádraží. Je v tom všem dnešním putování ještě trochu romantiky? Je to skutečná katastrofa, nebo jen můj vlastní "bídrmajerovský světobol" romantika? Kdo, který umělec slova dnes nebo zítra dokáže zvěčnit tuhle tragédii "s odstupem estetického poetismu romantiků" tak, aby čtenáři ještě tekly slzy? Máchovy kosti už 150 let mří. Karel Hynek neumřel na zápal plic, ale na dávení, no blíti - chechte-li. Stačil však předtím žít a něco říct. Co řekneme my?

Na nádraží vybírají holýma rukama z odstaveného vagonu uhlí dva euroasijskí "skinheads". Jiní dva ho z hromady pod vaginem rukama házejí na nákladák. Je to absurdní jako všecko ostatní. Je to projev jiné mentality, anebo nucená práce z trestu? Přijíždí vlak na Prahu. Zpátky domů, tam, kde, jak napsal Karel Hynek Mácha "Vymřelé stojí celé město, jako pustá hrobka kde leží Praha..."

Ještě ve vlaku vzpomínám na chvíli, kdy jsem dopoledne, coby poutník ubírající se krajinou v dál, v jedné škarpě uprostřed pole ūviděl obrovskou hromadu zrezlých konzerv a sklenic s gulášem, tak, jak je tam vykloipl nákladák z vyřazených vojenských válečných zásob. Slunce do nich pražilo a konzervy se jen nadouvaly. Přes sklo sklenice jsem viděl, že jimi nahýbe guláš, ale červi, jež sklenice plní k prasknutí. Musel jsem se jít vyblít pod šeríky. Zmocnil se mne hnus a dávení. ("Májový čas způsobil červům slávný kvos..." K.H.Mácha)

V tomto čísle Vokna otevřáme novou rubriku, která bude naše čtenáře seznamovat s nejrůznějšími proudy současného myšlení. Tentokrát přinášíme ukázku z práce Renalda Davida Lainga "Politika zkušenosti" jež byla podkladem pro práce mnohých psychologů, sociologů, psychiatrů (např. T. Leary), kteří se pokoušejí určit nové vzory a normy koncepce osobnosti, koncepce osvobozené od mnoha nepřirozených, uměle vybudovaných a falešných "masek a postojů". Hlavním měřítkem psychického zdraví není tuhá a nepružná "normálnost", ale schopnost spontální exprese a svobodné vyjádření vlastní jedinečnosti. Laingova dlouholetá práce se stala inspirací pro zakládání komun, alternativních útulků pro psychicky "nenormální" pacienty, ale i pro vznik psychedelických hnutí 60. let.

Žijeme v době, kdy se nám zem bortí pod nohami a padají všechny opěrné sloupy. Snažíme se k tomu, abychom se cítili nejistě. Když se základy našeho světa stávají diskutabilní, utíkáme do různých nor, chráníme se různými rolemi a vztahy. Pokoušíme se stavět vzdusné zámky, protože nemáme žádnou pevnou půdu, na niž bychom je postavili. Všichni jsme svědectvím tohoto stavu.

Citěl bych tu něco říci o transcendentální zkušenosti, která se někdy objevuje i v psychóze spolu se zážitkem božství, jenž je živým zřídilem každého náboženství. Tyto zážitky mohou být označeny jako "mystické" či "šílené" s rozlišením výběru smyslné. Obojí je totiž v naší společnosti povzvoláno za deviaci, protože vychází za naše takřečeno "zdravé" obzory.

Do jakých sfér nás vůbec takový prožitek vede? Nebe s sebou ztrátu stereotypního pojetí "smyslu života", nejvíce však podléhají změnám ontologické základy. Fenomén bytí se na jednu jeví zcela jinak a nemí tu nic, čeho by se dalo křečovitě zachytit, kromě nějakých zbytků vzpomínek, názvů, zvuků a předmětů, které zůstávají pojítkem s dřívno ztraceným světem. Ta prázdnote však nemusí být skutečně prázdná; může být zaplněna vizemi až po okraj. Kdo nezažil, jak nepočítat může být obraz vnější skutečnosti, ten si nedokáže uvědomit, jak bohaté, krásné i groteskní představy ho mohou nahradit nebo s ním koexistovat.

U šíleného člověka se zcela mění jeho postoje ke všemu obklopujícímu bytí. Střed jeho prožitků se přenáší z ego do "self" (já). Aktuální čas se stává anekdotický, počítá se pouze s věčností. Ale ten člověk není zas tak zcela zmatený. Pjetí si ego se "self", vnitřní s vnějším, přirozené a nadprirozeným, často však pro nás může být právě svou hlubokou dezintegrací a pocitem neštěstí manifestací svatosti. Vyhnanec ze scény bytí je tu cizincem, jež k nám vysílá signály z prázdniny, v níž uvíznul, a která může být zaplněna postavami, o jakých se nám ani nezdá. Zvykl si je nazývat démony a duchy a dávat jim jména. Ztratil smysl sebe sama, svých pocitů, svého místa ve světě. Říká nám, že už vlnstně nežije. A my se pak cítíme vytrženi z našeho výhodného pocitu bezpečí jeho šíleným duchem, jenž nás pronásleduje svými neuvyslovitelnými vizemi a hlasem. Cítíme se povinováni ho o útěch osvobodit, očistit a vyčerpat ho.

Šílenství však vůbec nemusí znamenat zhroucení. Může být též vítězství, může znamenat potenciální vysvobození a obnovu stejně jako porobu a existenciální smrt. Dnes roste počet těch, kteří měli zkušenosť šílenství. Následující citát pochází z knihy K. Jaspersse "Všeobecná psychopathologie": "... Věřím, že jsem si svou nemoc způsobil sám. Při svých pokusech orozít do jiného světa jsem se setkal s jeho přírozenými strážci, ztělesněním mojí vlastní slabosti a mé chyby. Nejprve jsem si myslal, že tyto bytosti jsou skromní obyvateli tohoto cizího světa, které si se mnou můžou podle libosti pokrývat, protože jsem do té krajiny vstoupil neprípravený a ztratil

ješi se tam. Později se mi zdalo, že jsou vzdálenými výtvory jeho vyšlení, které svobodně existovaly blízko mne v prostoru a prosperovaly dobře na mých pocitech. Věřil jsem, že je ná každý, avšak není si jich vědom díky ochraně podvozu, jemuž se říká pocit individuálního bytí.

V nej případě se individuální "ja" stalo půrovitým právě díky oslabení vědomí. Skrze ně jsem se chtěl dostat k vysším zřídlům života. Musel jsem se dlouho připravovat a vyvolávat v sobě vyšší a neosobní "ja", neboť "nekter" (mono) není určen pro smrtelníky. Působilo to však ničivě na análně lidské nižší "ja", které se rozštěpilo a dezintegrávalo. Vynutil jsem si tedy předčasný přístup ke "zřídlu života" a dopadlo na mne prokletí "bohů". Příliš pozdě jsem si uvědomil, že tu do hry vstoupily ulžné chiméry. Poznal jsem je, až když už měly příliš mnoho síly, a když už nebylo cesty zpátky. Těž byl přede mnou svět duchů, který jsem sám chtěl uzřít. Démoni se vynořovali z propasti jako Kerberos a odmítali mi vstup do střežených míst. Rozhodl jsem se pro boj na život a na smrt. Znamenalo to pro mne "rozhodnutí na smrt", protože jsem se musel zbavit všeho, co podporovalo život, neboť podporovalo zároven i nepřítele. Nechtěl jsem umřít jako šílenec, a tak jsem stanul před Sfingou: byd vy z propasti nebo já!

Tehdy přišlo osvícení a já pochopil skutečnou povahu svých svůdců; byli to jen zprostředkovatelé mého osobního "ja", které se zdálo být stejnou rulou jako oni. Větší a rozumnější "self" se vynořilo a já mohl odhodit předchozí osobnost se vším všudy. Přesvědčil jsem se totiž, že ona by nikdy do transcendentální sféry nedokázala vstoupit. Pocitil jsem strašnou bolest jako ničivý úder, ale byl jsem zachráněn a démoni zmizeli. Začal pro mne nový život a cítil jsem se úplně jiný. "Ja", které se skládalo ze samých stereotypních lží sobě samému, sice znova ve mně vystalo z představ pocházejících z podvědomí, ale vedle něj a nad ním se vznášelo "ja" větší, nesmrtelné a nenarušitelné, které se od té doby pro mne stalo azylem a ochráncem. Věřím, že by mnohým pomohlo, kdyby i oni poznali "vyšší já" a věřím, že i jiní lidé dosáhli tohoto cíle jemnějšími cestami než já."

Jaspersův komentář: "Takové vlastní interpretace nemocných vznikají samozřejmě vlivem chybných tendencí při vidění hlubokých psychických sil a bohatých schizofrenních zážitků..."

Tento pacient popsal s časnozřivostí, jaké není jen tak rovno, hledání, staré jak svět, i s jeho nástírami a nebezpečím. Jaspers ovšem hovoří o chorobnosti tohoto zážitku a zlehšuje pacientovu interpretaci. Zdá se ti, že jisté transcendentální zážitky jsou prvotním zřídem všech náboženství a některí psychotikové je mohou mít také a nemusí to nutně znamenat, že by se jejich zážitek musel dělit s zážitkem nepsychotika.

Prožíváme svou vnitřní a vnější zkusenost různým způsobem. Většina lidí zažívá sebe i jiné způsobem, který se dá označit jako egoistický, tzn. centrálně nebo periferně prožívá svět a sebe samu v kategoriích "spojené" totičnosti k "ja-tady" proti "ty-tam", vnitř jistých základních struktur prostoru a času, o něž se dělí společně s jinými. Zážitkem, tak nerozlučně spojeným s časoprostorem a totičností, se z filosofického hlediska zabýval přede vším Kant a později fenomenologové Husserl a Mer-

leru-Perry a j. Jeho historické a ontologické souvislosti si dnes může svědčit každý student humanitních věd. Jeho kulturní a sociálně-ekonomické souvislosti se dnes zdají banální už jenom vnitřek logiky a marxistů. A dál, se svým mimonolným a interpersonálním povzbuzením, jaké nám nabízí, dává nám onen pocit ontologického bezpečí, jehož oprávněnost pocítujeme jako sebeodůvodnění, ačkoliv z metafyzického, historického, ontologického, sociálně-ekonomického i kulturního úhlu pohledu víme, že jeho zdánlivě absolutní oprávněnost je chybná.

Ve skutečnosti vědchna ráboženské a existenciální filosofie se slyší v tom, že takový existický prožitek je enou první iluzí, májou, oponou, filmem, Herakleitovym i Lao-tsevým snem, základní iluzí, o niž se mluví v buddhismu, společně akceptovaným šílenstvím, lúmet, z něhož se všichni musíme narodit, a zase se do něho vrátit v okamžiku smrti. Člověk, jenž zažil ztrátu ega či transcendentální zkušenost, může přitom, ale také nemusí, zabudit. Později ho mohou prohlásit za šíleného, ale tuto šílenství nemusí vždy nutně znamenat nemoc, ačkoliv naše kultura oba tyto pojmy stotožnuje. Co pro něj může být třeba daren z nebes, to ostatní členové společnosti mohou považovat za psychozu. Může to změnit jeho život, ale my stále můžeme pochybovat o oprávněnosti jeho vizí.

Jsou takové prožitky skutečně jen odrázení patologického procesu nebo osobního odcizení (alienace)? Nejdřív se, že od narození nevidomý získá třeba po oční operaci zrak. Výsledkem však může být často jeho zmatek, dezorientace a ztracení. Světlo, které osvětluje šílenou, je nadzemským světlem. Nemusí být vždy jen deformovaným odrázenem jeho momentální životní situace. Může být zaplaven světlem z jiných sfér, které ho můžou oslepit.

Tento svět "jiných" sfér neni světém, v němž by psychické síly - unikající, odtržené, vysublimované nebo vypužené ze svých původních zdrojů - byly zapleteny do klamných scuboju, ačkoliv tyto síly mohou zatemnit vnitřní i vnější reálitu. Když Ivan Karáčavý říká: "Jestliže Boh neexistuje, pak vše je dovoleno," neboť tím říci: "Jestliže mé Superego v projektované formě může být strženo, pak ochu dělat vše s čistým svědomím," nýbrž: "Jestliže existuje pouze mé svědomí, pak pro mou vůli neexistuje žádný nejvyšší zákon."

Měli by existovat lékaři a lnění, kteří by dokázali vést člověka do toho jiného světa a také ho přivést zpátky. Neboť tam se dří vstoupit jen po rozbití ulity nebo padnutí opony - "Ego" je nástrojem k životu v tomto světě. Když se "ego" poškodi nebo zcela zničí (díky jistým životním situacím, táginy, chemickými zmenami apod.), pak člověk může být vystaven působení jiných světů, "autentických" jiným, odlišným způsobem, než nám již více či méně známé krajině snů, fantazií či halucinací.

Svět, do něhož člověk vchází: se zdá být dán jeho schopnosti ho vůbec zažít, stavěm jeho vlastní "ega".

Co nejvíce odlišuje naši dobu od jiných, je směřování k totální kontrole vnějšího světa a úplné ignorování světu vnitřního. Pokud ocenujeme evoluci člověka podle jeho úspěchů ve světě vědy, pak můžeme konstatovat jen jeho úspěchy. Ocenujeme-li ji naopak z hlediska vnitřního rozvoje, máme se vskutku za co stydět.

Z fenomenologického pohledu mají ovšem temniny "vnitřní" a "vnější" jen malou váhu. Ale v celé této oblasti jsme odkázá-

ni jen na verbální prostředky a slova jsou prostě jen oním zenovým "prstem ukazujícím na měsíc a nikoli měsícem samotným". A při diskusi o těchto problémech je to dnes ještě horší, že se zde zpochybňuje samotná realita vnitřní skutečnosti. Termínem "vnitřní" chápeme nás osobní způsob vidění vnějšího světa a celoutu realitu, která nemá "vnější", "objektivní" bytí, takové, jako jsou představy, shy, fantazie, trumzy, kontemplace a meditace; tj. skutečnost, jejíž existence si snaží sňatkové školové už ani většinou není vědom. Např. v Bibli není nikde nejmenší důkaz o existenci Boha, andělů či dáblů. Nedá se říci, že by lidé kdy si "věřili" v Boha, Oni prostě pocitobali jeho přítomnost! Neexistoval zde problém, zda Bůh je či není, ale zda je tento Bůh důležitější než jiní bohové, nebo zda je jediný a je-li nějak vymezen. Dnes se veřejně diskutuje nejen o tom, zda je hodně naši důvěry nebo jaké může být jeho místo v duchovní hierarchii atd., ale dokonce o tom, zda Bůh a duchovní bytost vůbec existují nebo někdy existovali.

Pravdou, jak se dnes zdá, se ve velké míře opírá o adaptabilitu vůči vnějšímu světu, vůči interpersonální sféře lidské společnosti. Protože se však vnější svět zdá být docela oddělen do vnitřního, jakýkoliv pokus o bezprostřední osobní zkušenosť vnitřního světa s sebou nese velké riziko. Společnost ale bezděky touží po tomto vnitřním, snaží se však k tomu dostat lacinou a "bezpečně", a tak zůstává stále ambivalentní. Není pak vůbec nic dálšího, že se za posledních řekněme 150 let rozbito na těchto skalách především mnoho umělců: Hölderlin, Rimbaud, Van Gogh, Nietzsche, Artaud, John Clare... Ti, kteří přežili, měli jisté výjimečné vlastnosti: schopnost zachovávat tajemství, prohnanost, důvtip, zcela realistické hodnocení rizika nejen ze strany duchovních sfér, ale i ze strany lidí, nenávidějících každého, kdo skutečně hledá. Volsají: vyléčme je! Básníka, který chápe svou ženu jako Múzu a podle toho jedná... mladého muže, který vyplul s malou jachrou na moře hledat Boha... atd.

Vnější, které je zbaveno vnitřního světa, zůstává temné. Žijeme v temném věku. Stav vnějškové temnoty je stavem hříchu, tj. alienace a vyobcování z vnitřního světa. Existuje mnoho způsobů, jak zkrátit svou eestu, šílenství jím však není. Kontra-šílenství kapelinské psychiatrie je přesným odrazem oficiálně posvěcováné psychozy. Doslova a zcela vážně, je to stejně šílené, pokud šílenstvím rozumíme radikální vyobcování z celku. Připomínáme si objektivní šílenství Kierkegaarda.

Jak pocitujeme svět, tak i jednáme. Postupujeme shodně s našimi představami o tom, co má a nemá být, tzn. že každý z nás je více či méně naivním ontologem. Každý z nás má názor na to, co existuje a co nikoliv. Zdá se mi, že bezpochyby nastaly v lidském myšlení a vědomí za posledních tisíc let hluboké změny. V jistém smyslu je to viditelnější než nějaké změny ve vzorcích a modelech chování. Stačí připomenout, že člověk mel zkušenosť Boha. Víra nebyla problémem uvěření/neuvěření. Bůh existoval, jeho přítomnost byla pocitována a uznávána jako fakt sám o sobě. Dnes, jak se mi zdá, většina lidí nepociťuje zkušenosťně Boha ani jeho neprítomnost, nepocituje prostě nic. Pomáháme si historií fenoménů nejen historických. Tak se dnes světský terapeut ocitá v roli lseptce, který má vést toho, který ještě částečně vidí.

Fontána nevyschlala, řeky stále plynou, světlo nezhaslo, ale mezi námi a Tím je solidnější bariéra než jen 50 stop betonu.

Deus absconditus. My také?

Vše je dnes připraveno k tomu, abychom oklasifikovali a oddělili tuto skutečnost od objektivních faktů. A to je vlastně tou betonovou stěnou. Inzelektuálně i emocionálně, interpersonálně, organizačně i institucionálně, intuitivně i teoreticky si musíme touto stěnou prorazit cestu, i když zde hrozí chaos, zmatek, šílenství nebo dokonce smrti. Protože právě z naší strany hrozí riziko. Není tu žádné zabezpečení ani garance. Mnoho lidí má nějakou zkušenost, ale málo skrže ni uvěří. Saul z Tarsu byl uchopen za krk, shozen z koně a na tři dny oslepen, než se z něho stal Pavel.

Žijeme ve světském světě. Aby se mu dítě přizpůsobilo, musí rezignovat na svou extázi.

= VOKNO V ZAHRANIČÍ =

V zahraničí rozšiřuje Vokno agentura Palach Press. Cena jednotlivých čísel se pohybuje kolem £ 15. Zájemci se mohou obrátit na adresu: PP, PO BOX 222, London WC2H 9RP, England.

XXXXXXXXXXXX NEPCVINNÁ ČETBA XXXXXXXXXXXXXXX

M E D O R E K

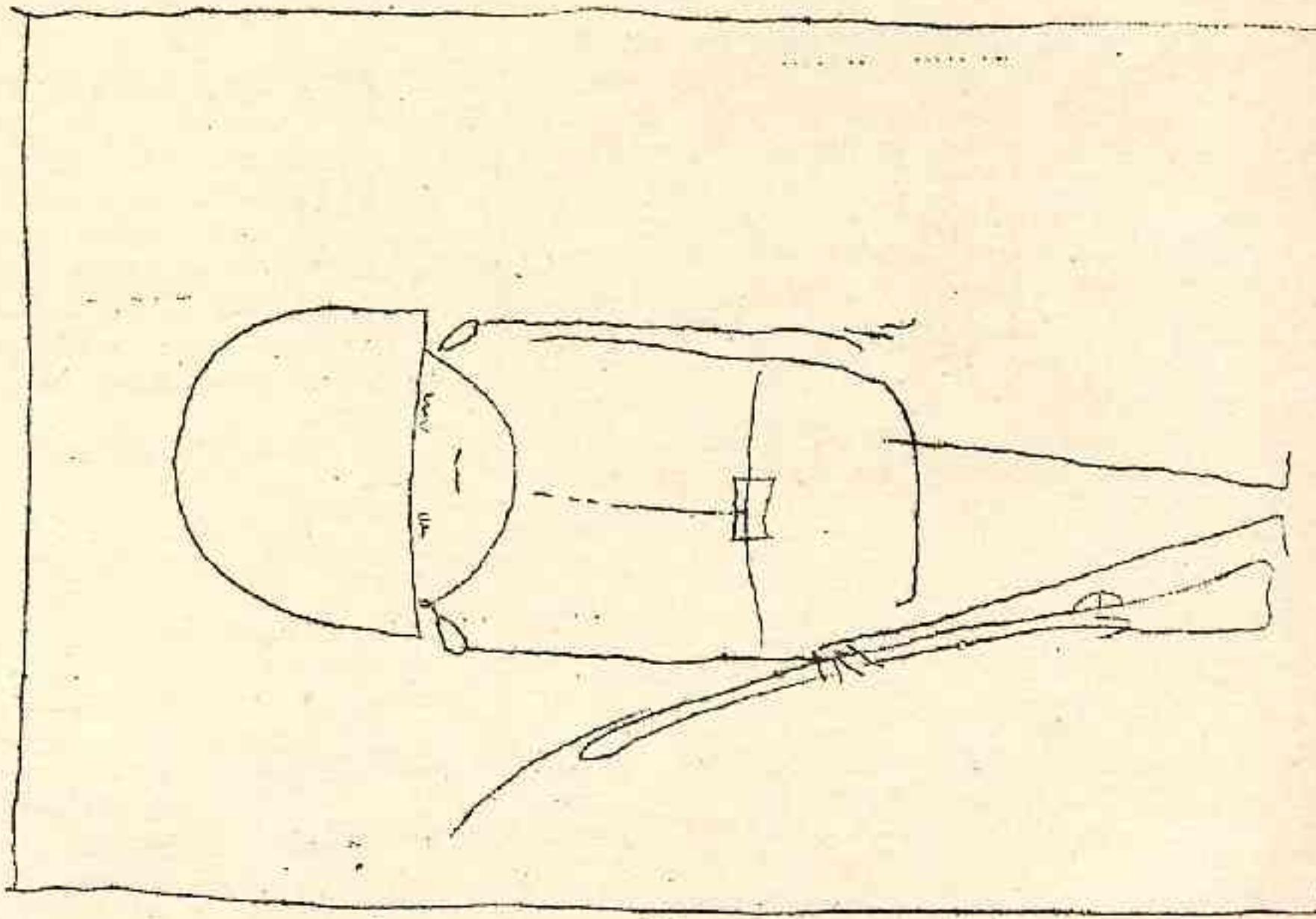
Román ze skutečného i sněného prostředí současné mladé generace.

Edice Mozková mrtvice
řada "Soudobá česká próza"
strojopis B5 275 stran

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

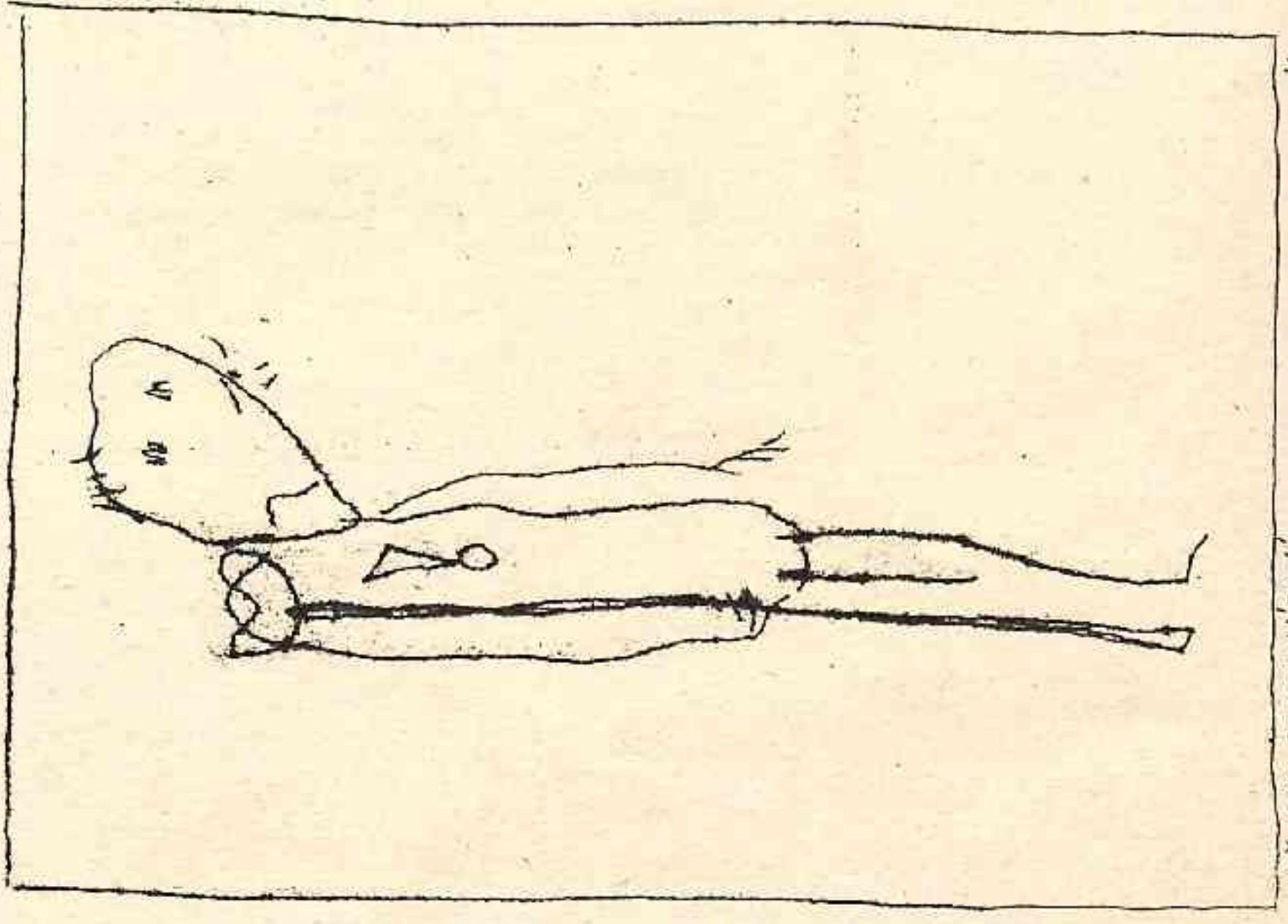
14

MASARA DIVANACTA

14

MASARA JEDENACTA

Ú Ohlasy

Článka na ohlasy z č. 9

Petr Jesenský z Libu

Zaujatě jsem četl referát R. Preisnera na Pelcovy Děti ráje. Zaujali mne, ale stále mi cosi nesedělo. No a když jsem začal suránsku a četl další ohlas, došlo mi, že to byla ona terminologie, jak jsem se tu dozvěděl "subjektivní záliba" R. Preisnera. Ve které si pobrává a pojmem gnoze. Neznám problematiku metafizik, kterých mohli stručně a neuvěrovně porefereovat o jisté historii a podstatě, nestačí jistě to, co vše každý student žádá filosofie. Ale řírá se "bližší vůzile než kabát", kdy nám se smíře k nekonfesijním zájemům E. Bondyho co se týče gnoze i diskuze o Dětech ráje. Jen by potřeboval Bondy trochu z Preisnera a Preisnera z Bondyho.

Ždávbu E. Preisnera v době např. takového Michaela de Polignosa ve Španělsku, musel by ho jako španělský inkvizitor označit za odpovídka. A jindy by musel cenzurovat spisy jiných hlučkých křesťanů, aby se podařilo uchovat zdání jejich pravověnosti a neproblematičnosti v Růně církevní instituce a jejích svěšek. Ale kam vlastně odpadnout a od koho? Vždyť v rukou světla je přede všemi institucemi jediná pospolitost a součinnost narozených....

Bondy se zřejmě zase úzkostlivě vyučuje tomu /to není samotný problém ale vtip/, aby někdo neoznačil jeho myšlenku za skrytou konverzaci jakéhokoliv ražení.

Nemají náhodou ony Děti ráje pravdu? že pro citícího člověka je nejlepší, ať už žije v jakémkoliv světě či organizované společnosti, od něho "odpadnout", utáci od ní první "Odpadnutí", s to se všemí vášněmi,蒲ov, instinkty, se všim dionýským a "milesním", všešeným, co v člověku zůstane, je-li jako citici tomu všemu otevřen. "Odpadnout" vpravdě mytologicky a stvrdit život.

Skutečně to není avangardní či nové, jak podotýká R. Preisner, ale nezní to neuvěrovně, pokud je toto odpadnutí vědomé, životné. Nelze povodit atmosféru zpochybňování, pokud je něco "výře" značováno za nové a nejdé nám te zrovna pod fous a hodit s tim jazdeckou a další, do jednoho pejorativního pytle.

Co se tedy děje? Lze říci s odkazem na M. Bubera, že tvář nové kultury se objevuje vždy v jaksi primitivním stavu, ale zároveň rvze a neokázale. Tento pudový stav symbolizuje mnohem více; na zcela jiné rovině mnohem méně. Probudila ce snad v Dětech ráje vášen potkávat se s životem živěji. Snad. Možná, že tato vášeň vytváří problematičtí, pro naš svět však přiznácněji, neboť ho zdánlivě odhaluje v jeho částečnosti.

Vzrušuje mne však všechn samotná, beze všech přívlastků, a když už, tak určení, odkazující někam do hlubších struktur. Proto mne zaujal Preisnerův článek.

A co nuda Dětí je? Zklamání - nuda, zas jen zrcadlo, které nastavují upřímní a slabí, a je neškodní, jak je vidí R. Preisner. Ten asi sní o geroji, co změní povětrnost dne na den, aniž stačí člověk vydechnout a uvědomit si: "V čem byl vlastně problém?" U nás, kde jsou vášen směrovány k vybíjení na spoustě absurdností, na nichž se ukájejí už jen ti, co ne/ná/vidí opravdovo skutečnost nebo ji ku svému prospěchu neberou v ruku, zde je pocit nudy a "jakékoliv" vášeně, která na to jde od snadku skoro uzdravujícím pramenem, s posláním nezaložit rybník, ale boustřinu.

Proto je "odpadloství" Dětí ráje s nejen těch Pelcových, vždy znepokojující.

Moc píšu s malým m

MAGOR

V 10. čísle Vokna byl uveřejněn článek Česká neoficiální rocková scéna od Sarta Klause. Je v něm řečeno tvrzení, která se týkají jak undergroundu, jehož jsou koneckonec mluvčím, tak přímo mne, a které vásim uvést na pravou míru. Vezmu to pořádku, námítku r. námítce, aby si každý mohl vyhledat v Klausově textu řík sloužné místo. Jestliže na sebe vztahuju i některé námítky Sarta Klause vůči "ideologii" undergroundu, není to z jeho vlastnosti, ale proto, že o hudebním undergroundu koneckonec píšu většinou jenom já. Už to samo vyvrací S. Klausem imputovanou představu o adorovaném undergroundu a ušlápnutých alternativních kapelách. Měl stejnou možnost psát o nich, jakou jsem měl já o undergroundu.

O "alternativních kapelách" S. Klaus říká, že je, zřejmě narozený od undergroundu, "nespojoval rádný společně vyhlášený program ani ic... ře - společné jin byla jenom jedna věc, a to snaha o převrat v tvorbě v souladu se svým svědomím, bez ohledu na požadavky Moci." S. Klaus se přiznává k tvrdohlavně šířeného názoru, že český underground má nejaky program; nemá - upozorňoval "sem na to už víckrát. V závěru Zprávy o III. českém hudebním obrození jsem stanovil cíl undergroundu - vytvoření druhé kultury. To se stalo neoddiskutovatelným faktum, ale o programu tam nikdy nebyla řeč a nebyla o něm řeč ani nikdy později. V polemice s Václavem Černým výslovně prohlašuji neexistenci programu za přednost undergroundu.

Není také pravda, že underground měl v letech 1972-1975 "samizdatovou a licenciovou publicistiku". První text o kapelách undergroundu, zmínovaná Zpráva... byl napsán v únoru 1975, šířit se začal pouze jako strojopis, a to na konci období, o něž se S. Klaus zmínuje. První číslo samostatného undergroundového časopisu Vokno vyšlo až v roce 1978.

S. Klaus tvrdí, že „dnešní“ rok je „to neopřípustně alternativních kapel k undergroundu.“ / byl nesouhlas s dogmaty undergroundu, o kterých se v tom časopisu nediskutovalo.“ S. Klaus uvádí dogmaticky „loje o neopřípustnosti účasti na přehrávce“ "do me o neopřípustnosti účasti na přehrávce." Jak Plastici, tak později i DG 307 přehrávky podporovali. Freestyl zase se o ně snažit teprve tehdy, když nam dal establishment. Jančí nazývá, že je to úsili neprostě aby zčná.

Co zde S. Klaus formuleje "alii kapely undergroundu, které neměly šanci udělat přehrávky, tedy svůj přístup k tvoření? S. Klaus jen snad vtipka, že neměly z tvorbě takový přístup, a vý v první řadě učili přehrávky, jak se soustředit a vedení proklamaci "snaha o původní tvorbě v souladu se svým svědomím? Je snad snadné sdíleti s S. Klauskovou konci vlastnosti s šdomi?

Kde ole... S. Klaus slyšel vlastní žert, že se kapely, které se zúčastní všechny, zapojují do toho a "pojedou se jich někdo z undergroundu zúčastní, bude z něj vyloučen?" S. Klaus má z undergroundu podivuhodně shodnou představu s establishmentem. Underground není organizace, nikdo to neví, nikdy nikoho nepřijímal, tím méně z něj někoho vyloučoval.

"Koncertování undergroundových kapel před úzkým a ze všech okolností sympatizujícím publikem bylo prý "částečkou tchcta dogmatu" /o škodlivosti přehrávek/. Takže první koncertování před vybraným publikem bylo částečkou toho, že jsme na koncerty mohli zvát pouze lidi, o nichž jsme předpokládali, že nejsou fyzické - jinak by se koncerty neuskutečnily. Ale přesto - my f. v kostele u Kříže, v Klukovicích nebo v Bojanovicích byly stovky lidí. Je jisté, že to S. Klaus označuje za úzkou" publikum, když si sám slyší, že "maximum lidísků" na koncertech alternativních kapel v roce 1975/ byly jen rozdrobeni menší "české" publikum. Museli tam odmitat stovky zájemců o koncerty, protože tam docházelo i překročit kapacitu sálu, kde se hrálo. Důvod ještě jedná jasne.

Za druhé jsem kum zdálka měly vliv a ze všech okolností sympatizující. Kapela DG 307 v kostele u Kříže byla přijata velmi rozverně - shleduji, že polovina lidí s její hudební příliš neresonovala. Na pásku z koncertu v Mokropsach je zachováno, jak jsem radával snažskému publiku, které odmítalo umělou imitol a dožadovalo se Plastiku. Snad jenom o těch lidech říci, že byli přijímání bez výběru - ale to mi nikdy neplipadalo zvláštně.

Počleť tvrzení S. Klausů alternativní kapely na přehrávky "klidně i nastudovaný repertoár, který by byl pro přehrávkovou porotu strovitelný". Zřejmě měl alternativní kapely pružnější svědomí. Tuto rovnost měl něco jiného porotě a něco jiného na koncertech, jsme skutečně zdůstali. S. Klaus doufá "marně", že čas Magora poučil o tom, že neměl pravdu. Jenom mě těší, že "alternativní kapely... nezkončily ten, kdo měly počít něj /takže mne - pozdr. M./ skončit", a to přesto, že jsem jiné vlně konc neopředvídal - především proto, že jsem je niznal; myslím, že jsem kdyži slíbil kapelu Stehlík, ale nijak nì nesplnil.

Zvláštní je, že S. Klaus využívá příprava neuskutečněného koncertu v roce 1975 v Klukovicích za "opozici proti dogmatu" přehrávek. My Old Timers, ani Janhařík ani UH 2 přehrávky neměly. Tomu nerozumím vůbec.

Dle "dogme" undergroundu, které si S. Klaus také vykonstruoval, zmíti "součlení je článkovitá neformální forma". Aby je mohl ilustrovat, tvrdí, že "dřívější alternativní kapel undergroundu sta-

čílo na úrovni hubu zarynovat své negativní stanovisko k vnitropolitické situaci ČSR po roce 1969... a na provedení nezáleželo". Četl S. Klaus vůbec někdy texty undergroundových kapel? Obávám se, že ne.

Nechceme je S. Klausovo tvrzení o "vclání po zásahu, který by je proslavil a udílal z nich hrdiny". Není to poněkud v rozporu s tím, že jsem koncerty pečlivě a dokonale utajovali? Jestliže jsme chtěli být hrdiny, proč jsem se k této metě brali tak ostravitou skladou: když mi říkal bachař ve Valdicích při přijímacím rozhovoru, abych si nehrál na hrdinu /ačkoliv jsem mu pouze odpovídal na otázky/, tak buďž: co o mně může vědět. Ale Santa Klaus je srovnává přece jenom našinect: Santa Klause, myslíš si opravdu, že je nem ve vězení dobré a že se tam hrneme?

V závěru obecné části článku mluví S. Klaus o těch z undergroundu, kteří byli "obyčejnými ožraly". Každé hnuti a vůbec každá společnost - posuzuje podle špiček a ne podle okrajů. Myslím, že i v publiku alternativních kapel by se našli "obyčejní ožralové". Myslím, že i v publiku alternativních kapel by se nešli "obyčejní ožralové". Já si také rád přihnu; a potom jsem v undergroundu i řadu ožralů neobyčejných. Divím se jenom, že se Santa Klaus nezmiňuje o drogách - líp by to lalo s tím, jak zde hodnotí establishment nebo třeba bývalý stalinista Ivan Sviták.

Podle Santa Klause jsme byli "netolerantním sektářským společenstvím, židicím se dogmaty, odmítajícím diskusi a vynečující se schizemi, na nichž byli provinilci vyloučováni." Co je moc, to je moc. Nikdy nebyla schůze undergroundu /byly pouze schůze kapely Plastic People, interní, týkající se pouze jejich záležitostí; ani na nich nebyly nikdy nikdo vyloučeni/; nikdo nebyl z undergroundu vyloučen - ostatně nikdo nebyl do undergroundu ani přijat. Jestliže uži popisu české alternativní scény mluví S. Klaus o "odpadlíku z undergroundu" J. B. Sahrovi, údajně vyloučeném za schůzi, je to politováníhodná nezasvěcenost. Sahra byl členem DG 307 a pro názorové či hudební neshody ze skupiny odjel nebo byl vyhozen - to už si nepamatuju. Ale tímto způsobem přišla do DG 307 a očesla z DG 307 řada dalších lidí. Zvláštní: když S. Klaus popisuje pohyby a přesuny hudebníků v kapelách alternativní scény, nemluví tak nikde o "vyhození z alternativní scény". Jak nem to řekli při soudu s Plastic People: když dva člají totéž, není to totéž. Nahrávka skupiny Duševní krob řádně vyhozeného Sahary byla reprodukována na II. festivalu druhé kultury v Bojanovicích - a to proto, že skupina nebyla v té době schopna vystoupit živě. Takže o nějakém "vyhození z undergroundu" nemže být řeč.

Jěště tohle: S. Klaus tvrdí: "underground se jim /alternativním kapela/ - pozl. M./ pomstil ignorancí a již naznačeným spíláním - koneckorci úplně stejně jako Moc". Jsem prakticky jediný, kdo tenkrát o undergroundových kapelách soustavněji psal. Takže výtku ignorance beru na sebe. Kdyby Santa Klaus porovnal měsíce z leta, kdy jsem seděl s měsíci a léty, kdy se na alternativní scéně něco dělo, byl by možná překvapen, jak málo jsem toho mohl sledovat. Z Mírova nebo Ostrova nad Ohří se alternativní i jiná scéna sleduje obtížně. A pokud jde o opílání - kde a kdo komu spílá, to by chtělo doložit. Jestliže snad někdo v hospodě, ale tam Santa Klaus asi mezi chybějící ožraly nechodi. Rozhodně z undergroundové publicistické jádny vždy proti alternativním kapelám neznám.

Tyto povídání k Santa Klausově článku jsem napsal veden snahu vyvrátit valné představy o undergroundu /schůze, vyloučení, člajata/. Moje představa o undergroundu byla vždycky

velice velká /viz Zářava.../ nebo polemika s Václavem Černým
nebo s ním v trosekach. Odliší se příliš od Klausovy formu-
laci "součtu se svým svědomím" - protože už tím se
získává s situací rockové moci ec nutně dostává do konfronta-
ce s establishmentem. Nejprve však týchom se v mnohem se
častěji stane, když se "svědčitelně k "alternativním kapelám"
nudí, než když máme s sejích členů, shodli. O tom,
v čem je nechádžeme, jsem očichotěm diskutovat, pokud mi ne-
ukážíte očekávané stopy rizika, která jsem nikdy nezastával ani
nemusím.

Představte si situaci: Sama z Klausa v začátku článku doufá: "... to
všichni mohlo změnit - ten večer k rockové hudbě..." V tom je
asi párce zase rozdíl mezi undergroundem a tímto mluvčím
"alternativní scény". O maličkost vztahu moci k rockové hudbě si
někdo může iluzi - může se zřídit pouze taktika moci. Pokud jde
o mne, když na klesajícího slovo moc vásadně s velkým písmen-
em v nápisu: já pišu moc všecky s písmenem malým, tak,
jak tu by mohlo být. A třebaži by se někomu z undergroundu mo-
hlo zdát, že ostřeoval moc tak, jako to udělala kapela
Mikulášek v roce 1984, tedy rok z předeň protagonistů alternativní
scény, kdy hrály Svítavské obrátky dny před XVII. sjezdem
KČÚ na vlastní konci cíjezdou. Je-li roje informace nesprávná,
tak se Mikulášovi Chádimovi hluboce omlouvám. Ale je-li sprá-
vná, tak je mi ho líto.

23. srpen 1986

Alternativní nešpiněný svět

Horna Pigment

Za posledních deseti letech rozšířilo se typu z. Námka přibylo v 10. čísle
OKN Mikuláš jménem Šanta Klause /Šanty Mikuláš/, autor "České
alternativní rockové scény", se touto výstřední instruktáží
z dřívějšího času. Téhož roku začal v listinu rekordních stupividit
přesně označit neznámatelny. Ještě snad nikdo /vyjma samo-
zřejmě zen-buddhistického referenta Z. Námka/ nezapřchal na
stránkách cohoto časopisu z tak řídkého hovna uváleným bičem
-- a te už o co říct. Chtělo by to protulaci, ale, jak již kdy-
si dávno řekl legendární Tendo Ulikai za všechny Dvorčáky:
"Kultura -- si vžádejte sám."

Nic přeci tomu, snad-li si někdo dovršat pozdní auto-adoreci
uveďe samou, v minulosti podl my neprávem odstrkováné. Nic
prostě však, nevzdýjte-li sebou ze svého vysvětlovat i po letech
-- a tentokrát proti svému v trvalém complexu -- proč svého
času jednal tak, jak jednal a nejednal tak, jak nejednal.
V demokratických podmínkách současně o samizdatu má na to,
jak je vše, pravé k žadý, avšak pod jednou limitující pod-
mínkou. A cíce tou, že oráče svou brácičku pokud možno čistě,
tam bez hubších fotografických chyb, bez nadměrného zkres-
lování skutečnosti, bez jaděbní vnitru atd., atd. že zkrátka
u ruky může být svou "ospravedlňující" fantazii.

Santa Klaus žádostu přijal neodvětl. Čkoli nám hněd na začátku
čtvrtého slaboráti servíruje ctnostné a ozornění, že svou stat
opsal v učebnici 1/10, aby náscoň v ochu narravil škody
spříčané jeho vlastní blokádou, násckou v ní tolik výše uvedených
prohlídek, že se člověku chtě nechtě vtírá dojem 1/: buď
že on sám vlastně sám obětí své blokády informaci nebo 2/: z ní
náscoň tisí - snáší ať využít předpokládané nevědomosti svých

členům z toho, aby jím vzdoru svého podesovařoval sadu svých, za dlejších včerá vyučených kvedit.

T. svět osobu sice rozcívají, ale by Santa Klausův problém, t.j. "což má uži underground, alternativními kapelami a novou vlnou" zajímal dnes někoho jiného než jeho a maximálně před tím. Vístku jemu pořádají, že intercesovaných potrefenou, avšak bez ohledu na to budou méně potřeba pář věci oprádit, až když zapálení nosí. Neustali nekonec chuť prezentovat své vlastní egypty puncovanou realitu. Zatím je to výjimka i když celkem netímhle žádavkou, ale kdo ví, jak by se z toho stali... Takže k věci. Počítám s tím, že případní členů těto "polemiky" nebo možnost si inkriminovaný výrok nečešt. Ječ buď jen o jedné z jeho pasaží, nazvané "alternativní rocková scéna".

Jak i letní čtenář brzy pochypí, Santa Klaus neřeší /a srozumí/ "čtěnáře" /tj. literárnou otázku "rozdílu" mezi alternativním a lidem protivním scénou. To, co jej skutečně - během toho - trestává, ještě v roce 1986, je nalchačová otázka "proč se alternativní kapely nepřipojily k undergroundu", t.j. to ani v řadě jeho největší slávy a možnosti, kdy underground měl všechno s altnativní kapely jej "se závistí sledovat".

Aby si mohl odpovědět t.k., jak řáde jeho alternativní čest, byl nutně změnit svou stáť v jakouži reminiscenci na režimní slohové rytce o tomtéž téma, dobre známé z roku 1976. Ve smaživém zápalu dokázat jak nekvalitní, netolerantní a umělecky ubohý byl underground /a právě proto se k němu alternativisté nemohli "připojit"/. Svatý Mikuláš bez skrupulí překrajuje výroky, konstruuje i.s.a. inárni vylučovací schůze o vynaložení uverenosti kvalitativní soudy.

/Na tento listě je třeba zdůraznit: my je úplně jedno, proč se ten někdo snen "připojil" nebo "nepřipojil" k čemukoli. Záleží jen o Santa Klausevi, aby, když už si zvolil tak intenzivního ikonického objektu, jehož je všechné objasňování podobných základních pojmutek, neoplnoval sam sebe a v druhém plánu - nás, čtenáře. Stručně řečeno: reminisceční zásadní nesmyslnost každého portavnického "připojovacího" problému, máme právo žádat po jeho nastoliteli, aby nás seznámil se s k u t e č - ný m i důvody, které ho vedly k zaujetí toho či onoho stanoviska. Na druhou stranu je nutno přiznat, že do nebe volající bezvýznamnost Santa Klauseva "problému" si přímo říká o to, vytřízena způsobem, který Svatý Mikuláš zvolil. Tím chci říct, že chce-li už člověk zákonitě věřit smolit essaye na po obně nictvné téma, musí se ležatou věci uchýlit k tomu, k čemu se učinil Santa Klaus, když bě velbloudů z komíra, k vlny zlata, v leží a tím své skutečné důvody nějakého "nepřipojení" alternativní scény k undergroundu jsou ve své reálné podobě mitolik "necurativitě", spíš zřejmě v určitých osobách svézích soudcích, kteří místě nejdří vytřískat z nich nejsou sonzační a efektní "křeslo". Pravda by nejen radikálně cítila rozsah mikuláševského rozumování, navíc by mu i náročně značněho kořistí: - svěk ke své smůle si k tomu přiznal i dívky... Neví se proto divit následujícím korektem, - což ráz za všel i jeho replika/.

Světová svatočeská pravomoc, pak svou roli v onom "nepřipojení" hrály zejména tyto undergroundové výstřelky:
1/ "dogm s neprincipiostí účasti na přehrávkách", jehož autorství kripisuje S.K. Legocovi, asi pro jeho - údajný - výrok: "účast na přehrávkách = sprostodávání se dáblu";
2/ "dogm o tom, že sdílení je důležitější než forma", jehož

auteřství je zřejmě kolektivní /lespoň světec nic bližšího v tomto kontextu nenařečen je/ s ..

3/ společenský komplex lidí z 'Andreče', kteří přitom, jak Santa Klaus /pardon: Klaus/ rozhodně podotýká, nebyli ve své "veterní" nic jiného, ne 'bála coby způsobových ožralů'.

Proudu se alternativní, "protože jste", tabuluje dál Svatý Mikuláš, címž i řídí zároveň kritickým kodexem /a kdo by se jim díval, že, milý čtečář/, vyslechuli si od undergroundu "nadávky a cívi s 'posranností', 'kolaborantstvím' aj.". Underground se ke nim zachoval "konec konec úplně stejně jako státní moc". Už je Santaklausovská verze v kostce.

/I když už existuje chronologie, rád bych právě tady obrátil pozornost k vyústění svatouškovského knourání, k onomu svou bezostyšností už ohromujícímu provnání "underground-státní moc". Tení to jsou klasické rámce pod pásem, kdy zloděj kříží "chytré zloceňky", je to i ilustrativní ukázka Klausovy metody. Zde však Mikuláš nám tady : od rouškou ideologických zádoby-ideovýček, střetně meneří vlastně o ničem menším než o tom, že zíjme kdysi kdoasi kdoasi z undergroundu řekl, pravděpodobně u piva, nějakému jeho "alternativnímu" kamarádovi, případně jemu samotnému: "Ty posranej kolaborante!" S.K. dobře ví, že s podobnými banalitkami /přičemž uznáván, že pro jednotlivce to musely být velmi nepříjemné zážitky, avšak pochopitelná osobní nechuť a zášť je něco jiného než objektivně se tvářící rozbor/ na současný nasycený trh jít nemůže. Zručně je proto transformuje do rozměrů gigantické všeobecné hladky. Podobný "transformační" postup užívá i ve smílkách o "vylučovacích schůzích" undergroundu aj. Chytré, ale nikak originální./

Podívujeme se tedy na naznačenou kostru kleusovských stížnosti blíže. Pro oráděk začnu s "Magorovým dogmatem".

V "Průvodu o III. hudebním období" /kterou bohužel nemám po ruce, ale snad si to, co chtci říct, v hlavních obrysech pamatuju/ se o "zaprodávání se ďáblu" nemluvilo v souvislosti s prací s učastí na přehrávkách. Byl to termín, který, vycházejíc z vedených dramatické situace v vztazích režim-big beat, označoval časledek "vychytalého" kalkulu některých muzikantů, počítajících s tím, že po splnění určitých vnějších požadavků státní moci /např. ostříhání, změna názvu, úprava textů/, jim tato moc umožní "hrát dál". Magor, vzpomínám-li si dobrě, dokazoval, že tato cesta, tj. cesta jakkoli jakoby-nevinného kompromisu s nenasvětlem "cetéblišmentem", vede nutně do umělecké zlásky, o náleží je tý "zaprodaním se ďáblu". Neboť chtít hrát, chtít je en hrát a chtít přitom, že mě fašizující se moc něžně a poznenálu manipuluje na pocese, v nichž už nesděluji nic nebo i chtě méně než nic - to je cesta zapomenutí na "odpovědnost umělce", odpovědnost především k sobě a ke svému talentu, abych alespoň takto, amatérsky a navíc zpaměti evokoval trochu nálevost Magorova textu.

Vidíme, že hendl s ďábelem ci Magor nepředstavoval přece jen tak jednoduše, jak by se ze Santa Klausovy populární-vědecké interpretace zdálo. Klausův názor na "ideologii undergroundu" je Klausův názor a nikdo mu jej nebera. Mení však, mám dojem, nutno díky z Magora až takového pitonce, který po krachu nadějí "své" kapely na absclutorium přehrávek, striktně zakázal tyto přehrávky i šest let všem ostatním a dokonce svůj zakaz zpracoval v jakési strašidelné "dogma". Pokud už Santa Klaus touží nějaká jeho dogma napodat, udělal by nejlíp, kdyby si od ní nejříkiv něco přečetl a cípi a pak polemizoval,

- až s tím, co Magor skutečně řekl nebo napsal. /Uposlouchne-li mé rady a pokusí-li se zvýšit si erudici doplněkou četbou, jistě mu při pozorném studiu "Zprávy o III. hudebním obrození" neuniknou pasáže, které anuluují i oprávněnost jeho lítosti - vých denunciaci na "nětolerantnost" undergroundu. Mám na mysli např. místo, kde Magor přímo konstatouje fakt, že každý z nás má jinou výšku "etické látky" - to není citát, bohužel nic lepšího ně v rychlosti nenapadá -, jiný způsob práce, jinou představu o ní atd. V omezeném rozsahu této odpovědi není možno strkat nos do kdejakého klausovského hovna, proto jsem nucen spolehnout se v těchto případech pouze na jemný náznak o zbytek nechat na Mikulášově touze po sebe-vzdělání. Není to ideální, ale nic jiného se, Klausíku, nedá dělat. Šetřeme čtenářův čas i trpělivost./

Abychom byli ppřímní, tak z "nuceného odchodu do soukromí" /Santa Klaus/, jenž byl, jak jinak, nucený jen pro ty blbce, kteří se - podle krásné a opět tak skvěle přimočaré formulace našeho malého svatouška - "z kompromitovali na akcích undergroundu" /podtrhl H.P./, jedno "dogma" - et má Nicholás radost - skutečně vzniklo. Na základě globálního zjištění, že z dané situace není v ČSSR šance realizovat "oficiálně" /tj. ve státem kontrolovaných prostorách o mezinárodních/ ty umělecké představy a projekty, které nejsou v souladu se striktní režimní vizí "reálně socialistické" kultury /přičemž si musíme uvědomit, že v 70. letech byla režimní reakce na projevy tvrdší než v současnosti/, tedy na základě tohoto zjištění byla /Magorem/ formulována teze o nutnosti "vybudovat kulturu nezávislou na oficiálních komunikačních kanálech a na oficiálním hodnocení".

Není to ani po letech nijak zvlášť hloupá myšlenka. Platí dodnes, navzdory tomu, že se / ve vztahu k big beatu/ kvantita i kvalita režimních represivních opatření podstatně snížila. Je možná, ale to už nepatří do diskutované záležitosti, vyvstává její naléhavost dnes více než kdy předtím. Neboť režim konečně pochopil, že efektivnější zbraní proti autentické hudbě a její magičnosti jsou rozhodně paláce kultury a pochvalné články v nejrůznějších mladých světech, než administrativní zakazy a primitivní pendreky, které jen napomáhají vzniku nepřijemných a nebezpečných, až ne-jenom hudebních, ale v posledku i etických symbolů. /Stačí se podívat na Plastic People, bejby! A už nemusíš nic povídат!

Samozřejmě nejsem zástánce a tím méně propagátor pendrekové varianty, ale nemohu ani jásat nad novou "stranickou linií", která poučena neúspěšnou minulostí, chce teď všemu dravému a elektrizujícímu vyrážet zuby civilizovaněji - mezi odhlučněnými stěnami svého byzantského Paláce kultury. Která touží všechny si konečně z loureedovsky "podvratného" big beatu jakési peprné "oživení mezi Kesslem a Vlachovkou", jak to nedávno černé na Lílém ventiloval populární mládežnický "Mladý svět". Redaktoru R. Lipčíkovi dík za otevřené verování.

A kdy začalo toto "oživení" vztahů? Právě v době nové vlny zatýkání za ne-oficiální kulturní "čelikty" /Vacek, Chromý, Dus/; v době tak černě-humorných procesů, jako byl ten, který odsoudil jistého M. Horáka z Teplic na 18 měsíců do vězení za leták, informující o programu pohřbu národního umělce J. Seiferta, což je justiční výkon, patřící i v našich poměrech na čestné místo Guinessovy knihy rekordů. Tyto, bohužel nečetné, ale stále se množící excesy demaskují pragmatickou podstatu dnešních libánek režim-big beat, a usvědčují z hlouposti ty z rockerů, kteří jim uvěřili.

Avšek zpíti k Santa Klausovi. Bez ohledu na diskutabilnost právě zmíněných úvahy o trvající platnosti požadavku ne-oficiální kultury, jedno je nesporné, že nicméně, co v této souvislosti řekli nebo napsali lidé z okruhu undergroundových kapel, se nedá vypreparovat ono klouzavého anti-přehrávkové dogma. Peklud se to "protagonistům" alternativní scény, za něž někdo horlivěc říká "tluč", píše pen žodrilo, - klobouk dolů před jejich interpretacemi křtenstvím.

Bod jedna je sroben se cíolu - pojďme k bodu dvě.

Sdělení a forma - nejkrásnější Mistrovo extempore. Tady, při čtení těch kritických, se nejsilněji vtírá myšlenka, zronasledující tě v podstatě od počátku: má cenu plýtvat energií na někoho tak svízelného - skoro iž různě prachipitoměří / je znova vzdálen: pro sen a život - živou hleupost je mi Santa Klaus přece jen milosr, než jeho pateticky prorocký, z emocech ohň zasvěcené vody dobrí iž zrovnaný kolega, bohdý yogin Z. Mánek. V tom milovném "nechtěného" humoru všechno doporučují jeho "Konzerva beta" v 10. čísle VOKNA, něco takového je musí cítit, to se nedá vypravět. P.S. In aktívnu proti Z. Rámkovi nevyplustím, i když je třeba dodat, že jeho sdělení, ke kterému došlo v průběhu "práce" na tomto člásku, samozřejmě odsuzuju. Jen tedy patří do nové vlny reprezí, o které jsem hovořil./Tak tedy "sdělení a forma". Pro přehlednost opět shrnu výčet undergroundových nechtostí, které alternativního světce esteticky použovaly.

1/ "Drtivu většinu undergroundových kapel stačilo na plnou hubu zrynovat své negativní stanovisko k vnitropolitické situaci v ČSFR po roce 1969 /tím byl také na 100% zaručen úspěch u undergroundového publiku a oslava v některé Magorové řeči/ a na nezádeání ihned vzdálo...,"

2/ Alternativním "protagonistům" všichni svým způsobem texty většiny undergroundových vydali "solením dříví do lesa". /S chutí bych upozornil na divadlo v České Lhotině tohoto výroku, ale možná to byla chyba epizoda, kdo ví./

3/ Ve své významné hudební se již zase "protagonistům" /o svých textech zdály dolonice "zouflosti provokace a voláním po zásahu, který by je /rozumí/, ožraly z undergroundu/ proslavili a udělal z nich hrdiny". /Poltrhl H.P./

4/ "Většina undergroundových kapel nenutila své posluchače přemýšlet, než jim umožnila, aby mohli jít po produkci čení s pocitem 'Jo jsme to těm bělševiltům zase nendali!'". Navzdory tomuto gigantickému díletu čtvrti, které Sv. Mikuláš přirozeně s posmehem odmítá, se díky na konci té o zdravující kritice a jistým překonení povědomí, že "sdělení, které se /alternativní/ celý život /zamílily/ poctuhacím podávat, bylo vcelice posobné" /poltrhl H.P./. Jen tím rozdílem, že alternativisté "své sdělení zařizovávali do textů, které nebyly tek přímočaré jako texty undergroundu, ale kterým posluchači po trošce přemýšlení můželi porozumět". Nějak se nem zapletl, milý Klausovič. Co zbylo z jeho nekomprimováního oděnkuk?

Rozumí-li mu dobře, lišily se od sebe koncerty undergroundových a alternativních skupin jen tím, že do alternativního programu byl navíc zařazen jak si svérázný hádankářský krouzek.

Tedy neoficiálnek undergroundového smyslu pro tajemno jako důvod pro sváze alternativní "nezjipojení se"? Santa Klaus se agresivně výzvavá tvrzení díl nerozvádí, ponechává je /asi záměrně/ na úrovni subjektivních opání a názorů, dobré věda, že jsou v této polobě počátečně nediskutovatelná /o výzvě o svém nositeli jistě sčest, tuk vypovídá fidi/. Krátce se proto soustředím pouze na bod jedna, protože on jediný jakous takous reakci vůbec umožnuje.

... se to běsní o "plné bubně" rýmcem aček na rezim, když nemusí své výkony dělat s klášteri z círacemi. To si nedovo-ží? Když jsem ani fasis... Mladý svět. Když psal o tomto téma a doufal že shruba stojí v závěru. Podpořil sice /omylem?/ svůj odhad tedy Milana Knížáka, ale přece jen uvedl oapci něco. Sama Mlada si podobají starosti neprispouští. Dal jsem si tu praci a psal, jaké že to kapely konkrétně ve svém článku znamená. Jsou tedy Plastic People, DG 307, Umělá Hnota, DOM, Andromeda, Old Teenagers, Anhström. Těžko by dokazoval, že tvorba těchto skupin snále na základě "negativního stanoviště" je vnitřně politické situací ČSSR po r. 1969", nebo že by jimi chtěla "srchna o co nejvíce své nové formy". Kteropážto stane se mi /tj. vají Šanta Klaus/ připisuje výhražně alternativní charakter. A my násel "některou Megorovu recenzi" oslavující rozhodčí rytířovéčky, násel vý i nepřed napsal sám, protože kniha taková dosud neexistuje, - a to, na rozdíl od Šanta Klause, dokázat mohu. Velký příklad našich rozdílných možností...

Jde však o samý fakt, že - možnosti o nemožnosti stranou -, Šanta Klaus něco dokazovat netekl. Na odporu svých tendencí či nesouhlasitelných tvrzení si jednoduše stvořil starou známu, a jenže je dobrým zvykem, aby ní, "drtivou většinu" - tentokrát undergroundových kapel, která se /jako zázrakem, že?/ vymoží vše potřebnou špatnosti, jakou v té které chvíli Svět Miklé potřebuje. Je tých rád slyšel alespoň pár jmen z té "drtivé většiny" a myslím si, že když už Klaus neváhal nasrat 12 stran hustě námečkané stroje i sú, nemusel tak úzkostlivě šetrit místen zrovna na třech. Když však údajích.

Takže je to, jak je to, my vásme vycházet pouze z toho, co má ře. Mikuláš nedělil. Proč se vásme k "plivočnímu problému" - ře. připojit se k němu? Tedy i kdyby ona "drtivá" nekvalifikovala "čáru" jinak než vlastní a skutečně bylo takové, jak ji Šanta Klaus lici, co v toho vyplývá pro vyřešení jeho "politické otázky"? Sam všemává, že tvorbu například Plastic People či DG 307 /tedy každého synonymních s pojmem underground/ sledovali "alternativní protagonisté se sympatiemi". Zduvodňovat po takovém přiznání "napřipojení se" k undergroundu třeba i sete horší kvalitou tvorby, j. o. dno - tlač výroční skupin /bo i celé "drtivé většiny"/ má stejnou logiku jako např. věta: Víte, proč se nestýkám s X.Y.? Protože, řek jsem slyšel, jeho vzdálený bratranc by byl na m"j vikus příliš primitivní.

Bec dvě /nepocitam/. Či hysterické "zoufalé provokace" a "volání po zásahu" /padl bez výstřelu/.

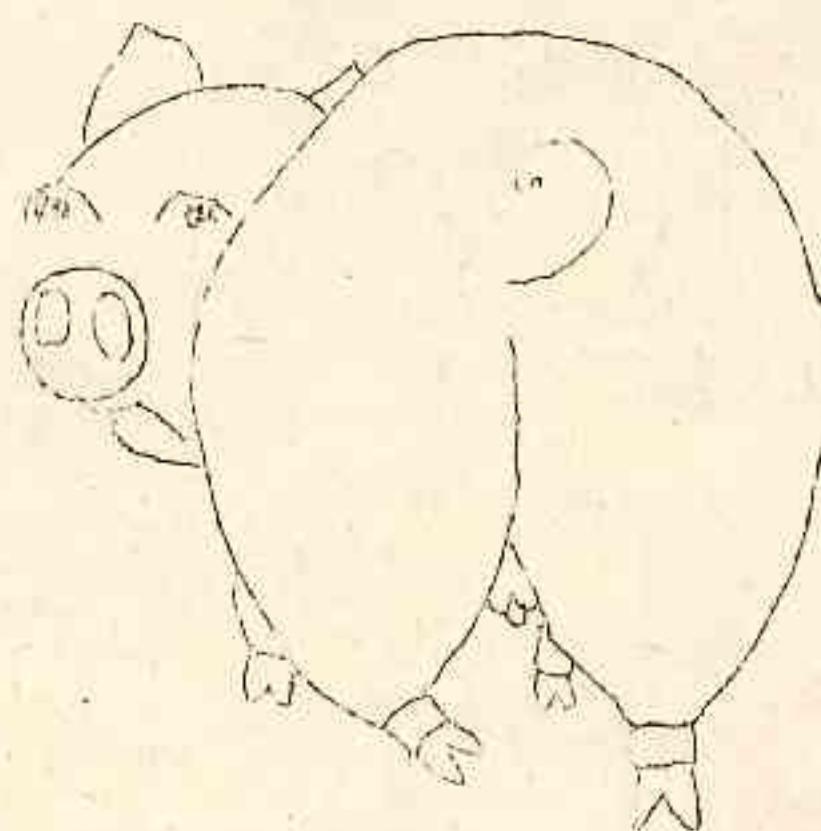
Pod tří, "spasitelský komplex band /označí/, jen zlčeně prolitnu. Začíná to být nesnesitelně nudné a jsem uzeen omuavit se trošlivému čtenáři /a neumíru dělkou/.

"Spasitelský komplex" je vše dvoučešn., Může být pejorativní, znamená, může být výrazem jeho i "vědomí své ceny", respektive ceny svého, co mi bylo dano, teraz se nezvám /a nemohu vzdát/ j. to jde nevím kolik lidiců nejenom sympathizujícího publiku. Když to jinak nejde, tak do rozhroní! Třeba jen pro bratře - - a pro sebe. Polák alternativa o této své cenné pěsničce nebyla, prosím. Ancože by spis její postoj /v Mikulášově interpretaci/ byl v krystalicky "spasitelský?" - za kterou cenu roznest své "čestné plachství", samozřejmě patří zřejmě zifrované, lidem, co mají větší počtu lidí? To ovšem řeši, kde má na to chuť. Třeba můžu být "láďý pasec" z Klausova okruhu.

drozorčí a vytrvalce, kteří došli až sem, že zbylé Mikulášo-
víkůvky, jak je nazíromázdil na konci projednávaného od-
ání. Nejčetnější nechávan bez momentáře /např. "bandu očralů",
nebože k tomu opravdu nemá co říct/ a zčásti /protože světec
se s nimi vyučuje, - a tedy, ale ižu ne sám svatý/ jsem se k nim
"vyjádřil" někde v právě končícím textíku.
Neviděl jsem se, na čest, nic. Ale snad jsem aspoň zčásti nazna-
čil, že důvody, které Santa Klaus ve své statu předstírá, vypo-
vídají se o čest o Santa Klausovi, nikoli však o vztahu elter-
nativního se jiné-underground. /A je rutné o něm vůbec "vypovídat"?
Kam to tedy, že klausovským způsobem určitě ne./ A jestliže mi
někdo řekne nevyžel, bude "když věříš, tak kalupem" Co, Klaus?/

Praha, srpen 1986

/zdivočený citát: L.F. Céline, Svrt na úvěr/

Některá zvířata jsou si zkrátka rovnější....

Ze všech stran jakoby se na nás hrnul příval různých kulatých víročí. Nevíce jakobým se znova sem i sešli na dálší k ižovatce vlivu jež působí i na "alternativní" kulturu. Tyto by rozhodně řekla, kdyby "tiskové orgány" undergroundu tihle situaci ponechaly bez novějšího.

Píše se teď rok 1986 - poměrníci na sobě jistě cítí tihu těch 30 let, jež uplynuly od nástoru BEAT GENERATION - generace hřbitníků /nebo chcete-li - ubité generace/. Poměrníci mločí si uvědomí, že 20 let uplynulo od prvních okrajíků, kdy se na stylu a duchu doby podpsala "kontra-kultura" HNUTÍ HIPPIES. Generace jež se koncem 60. let pokusila nejet s vzdouškem, ale o "kulturní revoluci" z níž některé formy moderního umění /zvláště akce a hudba/ žijí dodnes. A ti nejmladší z poměrníků se mohou vrátit zá 10 let nazpátek do poloviny let sedmdesátých, kdy se mohly explodující PUNK MOVEMENT pokusil o vzdoušku proti všemu a všem, a ien jakoby bokem dokázal vytvořit vlastní duchovní styl, který v různých úpravách či variacích /post-/punková duchovní kultura, new-wave v rockové hudbě, new-painting ve výtvarním umění atd. požádá dodnes. Před 30 lety "bížníci", před 20 lety "hippies" před 10 lety "punkáči", jimž pravidelné nájezdy vzbouřené mládež střídající generace, které otřásají nejen kulturou konfidence a konformity, ale i základy snolečenské stavby, zatím končí. První vůle 80. let dorosud patřila spíš pokusům vrátit se různými "retro-stylům" zpět do minulosti: do padesátých let, do počátků 60. let, či do jejich konce, tak jak je tomu prívěk těžko. Po různých variacích na hudební stylům populární těsně před /po zrození rock'n'rollu se znova náhnul "new jazz", "proto-punk" a nyní "nová psychadelie" a dokonce "neo-adverround". To všechno všeck je jen kamufláž na hře a v němž se něco zapne vaří, ne brnec z něhož uniká pára signalizující nový žák, novou dosud nepoznanou větou energii, a možná i nový posun v kultuře, ve vědomí nové mladé generace a zcela zákonitě i novou větvičkou vědomí "uvědomělé hnuti odporu" na všech frontách konzumní společnosti, jež se znova ohnila konzervativním rukávem. Tím se, že se dnes čelí jen na snolečnou siednocující ideu, která by dokázala propojit vědomí mladé generace sedmdesátých let. Česká idea by to všeck měla být?

Každé z non-konformních hnutí, každá z kulturně-sociálních vzdour 50. a 60. či 70. let nakonec vyústilo do takové říj onaké formy "undergroundu", což je radikální styl vědomí, trutiny a života vůbec, který odmítá spoluúpraci s establishmentem. Establishmentem osobujícím si monopol na kulturu, moc i životní styl - které prosezuje za každou cenu. Undergroundoví arti - ať již to byli diggeři, Situationisti, Provor, Westover, Conspiracy, Counter-culture movement, Hippies, alternativní kulturní hnutí 70. a 80. let a konečně i punks - se vždy znovu rokouší o prostoupení osvobozeného /ivore/ nezávislou kulturou. Je to v podstatě nikdy nekončící boj o život proti smrti, a prezentované konformitu a establishmentem.

Česká undergroundová kultura jež už násobí nejméně 15 let "oslaví" letos na podzim taky jedno zlaté žaročí. Uplyne již 10 let od procesu se skupinou PLASTIS PEOPLE a několika dalšími hudebníky českého undergroundu, kteří se od počátku let 70. pokoušeli o vlastní nezávislou kulturu i životem.

Ta ideje a pokusy o alternativní životní styl a výraz byly dosud nejbohatší hnutí z přelomu 60. a 70. let. Hnutí, které reagují i k ně problematiku sociální, kulturní, duchovní, politickou tak i ekologickou. Také ideje želeho undergroundu se vytváří a formulují v těchto letech, ovšem díky jiné socio-politické situaci ve východním bloku /a u nás zvláště se česká alternativně-undergroundová scéna ubírá vlastní.

„to trnitou cestou. Vlastní plesně v tom smyslu, že je nutno řešit a rozgovat především na vlastní lokální problematiku, jž se v nekonečné sponstře jednotlivosti jednotlivosti liší od problematiky intelektuálního undergroundu na západě. Někdy jsou tyto diferenze jen nepatrné iinde proprastné, někde povrchní iinde zásadní. /Možná by bylo mít se tihle všecky artikulováně obíjsnit./

Základní ideje, touhy a postoje undergroundu však přezvěsechno zůstávají podobné tam i tady, „venku i vevnitř“ i když výsledky vokusu bývají různé. Jak již bylo řečeno výše, český underground se stal terčem nájezdů policejní moci vystupňované mnohdy do té míry, že se stál též obětí sancí. Spousta lidí, kteří nyní undergroundové či alternativní kultuře v Čechách chybí, byla donucena se vystěhovat za hranice. Dnes se však zdá, že existuje šance jejich prázdná místa znova doplnit, pokud idee nezávislé a svobodné tvorivosti, idea undergroundu /"druhé" či "alternativní" kultury/ bude dostat čoně silná a přitažlivá.

Underground využívá de facto většinu proti jakékoli manipulaci - proti manipulaci vědomí, proti manipulaci jednání i myšlení, proti manipulaci tvorby a kultury, proti manipulaci života. Underground je neugnati, znova pokouší /nebo by se pokoušel mít/ o svobodnému duchu růjatec nější alternativy života. Tyto alternativy staví především na nezávislosti projevu, vlastním výběru stylu, na odřítání konzumních či manipulovaných forem kultury, na vlastních uvádomělých a odpovědných postojích /protiválečná a ekologická hnutí, atd./ na odmítání střetnických konvencí v životě i myšlení, odmítání konformity ve všech jejích formách. Každá nastupující mladá generace se snaží dávat svůj odmor, svou vzbouření a svou rebelii veřejně a očividně na jeho. Jakoby šlo o nikdy neutiženého bohyně podobný přílivu a odlivu, jehož účelem jakoby bylo koření starých a vytváření nových "kultů" i když základní myšlenka a touha po svobodě a vyjádření zůstává stejná. Jakoby "ještě pokračování" růjotom vzniká kultura. Přítnici, rocková kultura, Punk. underground... Jistě to platí i pro kulturu českého undergroundu, a jeho dálší /?/ nastupující /?/ generaci.

Idoly. Legandy. Mýty. Stříbrnice ze "ztracené a ubité generace" dávno vstoupili do důchodu věku. W.Burroughs, Garry Snyder, A.Watts, J.Kerouac /oba čávo mrtví/, Ferlinghetti, Corso, N.Mailer, K.Kesey. Allen Ginsberg /u nás dosud symbolizující symbiózu bítnicko-hippyckých idojí a postojů/ oslavil svou šedesátku 3.6.86. Velký antihrdinu Pop Artu Andy Warhol "odchází do důchodu v roce příštém /6.7.87/. Ideologové zosobňující "kulturní a psychadelickou revoluci" konce 60. let, pokud již své šedesátky přesahli, P.Terry, R.Metzner, G.Weil, R.D.Laing atd./ nechávejí za sebou své i hy vzpomínky a autobiografie právě tak jako letošní predesátník Abbie Hoffman /30.11.86/ nebo jeho druh z první frontové linie undergroundu 60./70. let Jerry Rubin. A rockoví hudebnici, snůjstřové rockové kultury, kteří šířili ideje Hnutí na velkých Open-Air festivalech /Monterrey, Woodstock, Isle of Wight atd/ pokud se dožili - oslavují svou čtyřicítku. Prvňák tak jako "vymálezce" a ideolog Punku Malcolm McLaren. Aby ani nenkáči nezůstávali při přepočítávání vrásek stranou, ať přirijou super-bouřlivákově Johnny Rotterovi /neilépe snad připít žlučí?, který letos /31.86/ oslavil tolik proklinanou tříctku! - věk, který punkáčům nenháňl husí kůži.

Samořeimě, oheň revolty, který rozpaluje teenagery a před třicítka providelně uhasíná, jentak sám od sebe hořet nepřestane. Jde z generace na generaci. Uhasíná v jednotlivcích případ po případu, notá co většinu "idejí" snášíl na popel - ovšem ani tenhle fakt nemůže potlačit energii každé další nové vlny,

další nová mladé generace jež se plnoprávně děre na scénu.
Scéna 80. let je připravena; nové drama může začít. Těžko se ptát sice to všechno má ceru nebo nema. Ptát se oceánu ne příliv a odliv nebo vulkánu na tco jeho srdce....I česky v underground, nebo chceš-li 2. kulturu, vytvářeli na přelomu 60./70. let dnešní čtyřicátnici. Stačí připomenout průkopníka happeningu a "Aktuální kultury" Milana Knížáka a nebo "proroka" druhé kultury, jejího teoretika a praktika I.M.Jirouse, který si za underground odsečl již skoro čtvrtinu svého života. "Papež" českého undergroundu /s prominutím p. doktore/, básník a filosof Egon Bondy se dožil v minulém roce 55 let. Ani však ostatních aktivních účastníků undergroundového společenství, který se pochybuje kolem tříctky není pro "novou rebelii" nejdůležitější. Zdá se, že problém jak předat "nauynoucí onen", "pochoden", "poselství" dnešním cestnáři-dvacetiletým je více než aktuální. Těm, kteří "mají oči k věření a uši k slyšení", aby desítkami hlasů a obrazy "z podzemí". Jde tu o oživení "vědomého intelektuálního a tvůrčího úsilí" nezávislého na médiích a podmínkách establishmentu. Jsou věci, které za underground nikdo nevíšla /proč by dělali/, jednou z nich je právě předání a přijetí jeho vlastních idejí /mimo oficiální média, jež na plné obrátky provádí nábor pro život a kulturu "ve lži"/.
Starší generace undergroundu /70.let by měla předat svou skutečností sdílnou o přijatelnou formou nastupující generaci 80.let. /Dalo by se nějak tím márnout rukou a tvrdit, že underground v podstatě nic jiného desetiletí nedělá, ale není to tak docela pravda. Nezměňovat úsilí 2-3 lidí s "undergroundem", který si zvykl pasivně přežívat po hospodách/. Naopak nová generace undergroundu 80. let by se již konečně mohla použít záskat svůj vlastní prostor-jak pro vlastní vědomí tak i pro vlastní tvorbu. Prostor pro vlastní aktivitu a zkušenosť, a to až již v intencích undergroundu již existujícího či vedle něj, paralelně: jakýsi nový, alternativní /či druhý?/ underground ve vlastní linii. I když si utrácíková z CH77 nedávno znova vzpoměli na mladou generaci, která touží po sebevyjádření, je fakt, že každá nová generace si svůj prostor musí /měla být/ "vybojovat" sama /tady by bylo dobré české pankáče poučit o tom, že nikoli "bojem" proti "vlasáčům", ale bojem proti skutečnému drakovi/. Odpovědnost předání zkušenosťí tím ze "starého undergroundu" nijak nepadá, právě naopak. Je na čase, aby v artikulovaném vyjádřit počtoje undergroundu a jeho
vlastní identitu.
Tak jako "styl" a non-konformní kultura je nutno vytvářet stále znova, je potřeba ověřovat si znova i vlastní identitu. Konvence i kdyby ratolesti sebevědomější v undergroundu je dobré včas odkrýt, jinak i tady zavládne dogma a nuda-ničíci ráj radosti a fantesii, tvorivou originalitu a spontánost. Magorovy zkušenosti i jeho teorie 2. kultury tu existují vedle Bondyho básnického díla a jeho undergroundové "ideologie" a filosofie. "Prevídívý příchoď" Plastic People tu existuje vedle nahrávek P.T.U. atd. To vše tu ještě je a má za sebou nespouštěnou konfrontaci a zkušeností s represí moci, s osvobozením, a terrorem po icejní kultury. Neuškodilo by však /a to snad právě nyní/ konfrontace s idejemi, posváti, očekáváním a nároků nové generace undergroundu a snad i těch ostatních mladých lidí, kteří nemají rovnou chuť skákat rovnýma nohami do círku obludy /která se vyseje - i když za pravidelný plat/ jako "státní zoměstnanci" kultury apod. A to je součástí problému identity undergroundu a jeno pokus o vlastní "nezávislost" kulturu a životní styl. /Samozřejmě v různých

podmírkách je možno o nezávislosti uvažovat dosud jen ^v uvozovkách! /

Přes některé práce I. Jirouse /třeba jeho "zprávu o hudebním obrození 2. kultury" nebo jeho obranu Undergroundu - "nikdy nebyla v troskách" Magor 79-v diskuzi s V. Černým/ nebyl problém identity českého undergroundu jednoznačně rozřešen - - možná i díky pasivitě jeho ostatních účastníků a díky jejich nepříliš přesvědčivé výmluvnosti. Snad s přílivem "neve krve" je na tom dnes líp, a nezaškodila by otevřená diskuze. Ať už na stránkách "tisku" nebo na nějaké vzdálenější louce. Vypadá to snad, jakoby underground najednou neměl žádný jiný problém a bezmyšlenkovitě se toulal krajinou, pozorujíc oblaka. Samozřejmě tomu tak není, ovšem mohlo by se stát, že jednoho dne by se underground prostě vypařil.

K undergroundu však patří právě jeho identita a totožnost. Jeho vlastní uvědomění, jeho historické povědomí, jeho místo v proudech současnosti i minulosti /a taky budoucnosti, máme-li náladu na Utopie - viz. některá Bondyho díla/, jeho estetika i jeho etika, jeho životní postoje a jeho životní styl. jeho duchovní potenciál, jeho energie i jeho depresso, jeho vlastní výrazové prostředky, jeho vědomé tvůrčí úsilí. Nejde tu o žádný nový manifest, ale artikulované vyjádření sebesama a vlastních zkušeností i myšlenek - tedy to, bez čeho underground prostě existovat nemůže.

Druhotně by k formulaci a poznání vlastní pozice českého undergroundu jistě přispěla i větší informovanost, případně konfrontace s podobnými hnutími, s podobnými proudy venku, za hranicemi - a to i těmi, jež mají za sebou právě tu 30tku, 20tku či 10tku. Nezkreslených informací natož pak kritických rozborů/ z hlediska českého undergroundu/ těchto významných hnutí je minimum, někdy chybí úplně. Vždyť většina mladých lidí po celé republice se dosud vyrovnává s dědictvím Beat Generation - např. Kerouac, Ginsberg atd. - na němž i při všech ostatních kladech je znát příliš myšlení 50. let na západě. Odráží se to pak i v literární tvorbě a postojích undergroundu na venkově. Světem se však přehnala lavina 60. a 70. let a obrovská zkušenosť jež není ani pro nás "vkárném tábore" k zahzení.

Neinformovanost je někdy víc jindy méně katastrofální; důsledek bývá nevzdělanost, změtení vjemů, šíření iluzí a deziluzí - naopak chybí spousta idejí, inspirace, nových možností dobré použitelných i v našem umrtvujícím prostředí. Zde se, že i přesazování myšlenek /právě tak jako stromů do postižených a umrtvených oblastí/ je dnes ekologický problém. Na příkladě výstavy český underground zatím nemá příliš pozitivní bilanci. Alcspou ke mě /a necítím se být natolik mimo/ se dosud ze poslední deseti let nedostalo nic, žádné informační materiály, o alternativních snahách mladých lidí venku. Přesto underground v 60. a 70. letech vyráběl desítky či stovky publikací, časopisů, /možná snad už tisíce/, existují ideje duchovní, kulturní, existují různá studentská, mírová, ekologická hnutí /dokonce už strany s ekologickým zaměřením/, existuje nespočet nekomerčních proudů ve výtvarném umění, filmu, divadle a hlavně v avantgardní rockové hudbě. Český underground jakoby sám sebe zahrcoval archaiickým a pofidelním pohledem na vnější svět /myslím svět venku/, čas od času mate sám sebe paranoidní informatikou. Obzor undergroundu je však potřeba rozšiřovat co nejdál a nikoli zúžovat v důsledku nedostatku informací, idejí a inspirace. Nakonec, i sám underground je potřeba spíš rozšiřovat než uzavírat sama do sebe. Jinak se udusí sám sebou.

Volná výměna informací je pro takový "organismus" něco jako dýchání, ta však bohužel neexistuje, o to těžší je situace undergroundu. Není možno se divit tomu, že po represích minulého desetiletí se underground v Čechách /a na Moravě/ trochu zadrhnul a snažil se hlavně o přežití v jakékoli počobě. Jako jediná "nezávislá" kulturní tvorba onšich dob se znova ujalo a rozšířilo básnění a veršování, - zpočádi do dupliku. V případě kdy není po ruce nic jiného, kdy situace je mimořádná na faktu i pocity /např. Magorova "labutí písni"/ je tahle forma sebevyjádření pochopitelná a má silnou odesvu. Horší je to když veršování a pasivní resignace postihne celou jedru nebo dvě generace. Rozepsat sbírku básní snad není takový problém a undergroundový tisk by líření veršů mohl poslat rámčem autorům, které by to aktivizovalo a navíc by se naučili psát dokonce na stroji. Poesie jako taková tím ze světa nezmizí... Její ... ta v rockové hudbě je naprostě nezastupitelné a právě ten je dostatek prostoru. Poesie je důležitou součástí vnímání, a je možno ji uplatňovat i v jiných formách než přísně literárních. Film /a 8 mm, 16 mm nebo dnes už i video/, divadlo/i pouliční,/ výtvarné umění/ jež vyšlo již před lety do ulic/mají také schopnost a to ještě větší, odražet "poesii" nebo lépe řečeno: myšlení dnešního světa. O rockové hudbě ani nemluvě ... a právě na téhle rovině underground má hrát vedoucí "ideovou" roli. Neméně důležitá je existence /vzdále nezávislé kultury/ nezávislého ekologického hnutí jež je ovšem podmíněno stavem našeho vlastního ekologického myšlení. "Zelený" ekologicky underground zdá se v Čechách ještě nenašel sám sebe, protože žijeme v zemi, která patří v této oblasti mezi nejpostiženější. Ustatní není naškodu připomenout, že ideje "zelených", ideje "alternativních hnutí" nemají daleko k tomu, co se svému postoji i esejem snaží již dlouho vyjádřit Václav Havel / 10. 10. 1986 - 50. let/ když mluví o post-totalitním státě a své politické politice. /Možno srovnávat s post-industriálním "novým" úv. doměným" člověkem/ Trochu anachronicky se může jevit orientace na katolicismus jak u části undergroundu tak u mladého věku. Sympatie k Polsku a jeho Papeži jsou zřejmé, ovšem nejenom tu v Polsku, tak jako v případě hippies jsme nebyli v Kalifornii a v případě křižáků v Kašmíru. Kékam to proto, že underground se vždy usiloval bránit jakýmkoli "vnějším" a "cizím" ideologiím, těmi "orientálně" orientovanými počínaje. I katolictví je dnes orientováno poněkud "mimo dobu" i když jeho měrní hodnoty jsou opět v kurzu. Spíš, o to zcela soukromě, bych se připlníl duchovnímu potencionálu ekologických mutí u nichž je travnost a etika orientována nejen na bližního, ale v době ekologických katastrof ho daleko přesahuje. Do měřítka etiky se snaží zapojit i prostředí v němž žijeme a jež se stalo objětí neetického industriálního "vědomí" /jež nemá ke křesťanským úmyslům příliš čolyko - bohužel ... jak nás poučila historic/. Určitá tradiční evropská západní industriálně modelovaná zaslepenost postavila dnešní svět na pokraj ekologické katastrofy. Dnešní důvod světě svět poskytuje alternativy adekvátnější této krizové situaci. Ekologické myšlení apeluje především na vlastní odpovědnost každého jednotlivce, přičemž nepřestává apelovat na "světskou i duchovní moc" bez rozdílu ideologií. Je to postoj podobný postoji undergroundu. Dnes uprostřed devastované Střední Evropy působí plamnožení veršující mládež, tak trochu jako etnografická zvláštnost - jékýsi bášnický skanzen nebo archaická enkláve lidové kultury jinde z čejně již zaniklé anebo transformované do vyšších forem projevů. Místo aktívne ekologicky uvědomělých postojů, místo nekompromisně undergroundových rockových

kapel, místo pružně informujících alternativních časopisů či členovin" můžete narazit v každé druhé hospodě na "bohemský" nevázanou, zhořenou figurku, jež se hlásí k aktivnímu undergroundu už jen z něčeho právě proto, že si vede dobře v pivní lize/nejproduktivnější, nejekonomičtější, nejkonzumájnější opiat podaný establishmentem/ a v následných stavech veršuje na tácek či "do šuplíku" svoje nálady.

Jako skutečná studená sprcha a šok působí zpráva a i fakt, že stovky mladých lidí, kolem dvacátka, skandují za mír a svobodu u "Lennonova pomníčku" a dokonce i před Hradem. Dalším šokem, nad nímž je třeba ze zamyslet, je další fakt - totiž to, jak nikoli prekomplikované a nepružné filosofické modely či suché politologické teorie, ale jednoduché, prosté a základní ideje sjednotily a pohnuly mladými lidmi kolem "Lennonova pomníku" na pražské Kampě. Měl by to být šok pro ČH77 i pro český underground. Mohl by - když by byl, protože jak by museli situaci refléktovat. Všeobecnými politickými konceptami ztěhlí a zpacifikovaní radikalové budou i nadále zřejmě loviti mouchy z piva právě tak jako většina pasivního a konzervativního undergroundu. Vypadá to, jakoby stárnoucí ideje mohly být nahrazeny obnověnými o stárnoucí a chladnoucí společenství vřelejším. Aspoň co se undergroundu týče, musí si to tento "neviditelný národ" zařídit sám. Starý "androš" sice ženoustev, ale ať už žije i nový! Naviděnou "Na Lennona" na Malé Straně. Chce to zas na čerstvém vzduchu, na chvíli opustit intelektuální či hospodskéj invalidní vozejk.

červenec 1986

**Členové výboru
Jazzové sekce
začleněni 2.září 1986**

ERUARD VACEK - ODSOUZEN
NA 1 ROK VEZENI

Heřman Chromý
od soudu na 2 roky
vezeni

modrý devadlo
českého jazyka
začal již v lednu

- Jaroslav Švestka - 1 rok

Literární příloha

J. H. KRCHOVSKÝ
Ze sbírky ZAMILOVANÝ DILEKT

DECH JARA CÍTÍM JAK SPÁR SMRTI
zas přicházejí ty chvíle zla
s dnem dnešním "Vesna" přilezl
a to je doba, kdy bych řekl
vždyť přísehal jsem s velkou lávou
že loňský máj byl poslední
tedy jako v noci před popravou
sním o tom, že se rozdělím

TAK RÁD BYCH KOPNUL DO PRDELE
svých dvacet čtyř krásných jar!
jsem poloviční lidský pár
v tom prokletí je moje osud
že dáma, do níž jsem vnikl
je moje, ale manžel mě
— až bude svátek Kurzweilka
sám popřeju si k jmeninám

To ráno z jara tisíc čevět set sedmdesát pět jsem zaspal. Pro-
budil jsem se a byl jsem silně po ránu, ale z nádherného dne,
který nastal, bylo ještě trochu cítit. Svěží jarní
vitra mém moc rád. Vyšel jsem z domu a zahnul doleva Moravskou
ulici. Šel jsem kolem dívčí učňovské školy, která měla všechna
okna otevřená a v nich svačila mladičká děvčata. Pokřikovala
na sebe, hvízdala na prsty a v korunách stromů jim odpovídali
drždi. Došel jsem na konec Moravské, zahnul doleva, přešel
jsem ulici a vesel do domu vedle základní dvačtyřicáté. Chtěl
jsem v tom domě ve třetím patře vyměnit byt. Stoupal jsem po
schodišti. V domě byl příjemný chládek a otevřenými dveřmi na
balcon v prvním patře dovnitř vnikalo jaro. Vstoupil jsem na
balcon, abych viděl dvorky a zahrady, na které se možná budu
dívat z oken svého nového bytu. Nalevo byly trosky původně
nádherné zahrady, hned pode mnou byl malý betonový dvorek a
vpravo byl prašný školní dvůr. Uprostřed dvora stály dvě star-
ší učitelky. Jednou z nich měla v puse pišťalku. Kolem nich se
motalo třicet prvnáčků. Přistoupil jsem blíž k zábradlí a tro-
chu se přes něj vyklonil, abych lépe viděl. Třicet malinkých
nevinných dětí, z poloviny holčiček, v plynových maskách. Byly
jim strašně veliké, oční otvory měly někde v úrovni tváří a
některé z dětí byly ještě tak malé, že vláčely hadice od masek
v prachu po zemi. Určitě nic neviděly. Bezmocně tápal jsem po dvo-
ře, nerázely vzájemně do sebe a padaly. Z několika masek se
ozýval dutě pláč. Jedna z učitelek občas zapískala na pišťalku:
/jak se to lišilo cíti hvizdu děvčat a ptáků!/ a druhá zakřičela:
"Děti, lehněte si nohama k výbuchu!", ale v maskách nebylo nic
slyšet, a tak děti dál zoufale bloudily po dvoře a pofnukávaly.
Několik jich se bálo udělat krok, a tak stály strnule, s ručič-
kama před sebe nataženýma na místě. Působilo to obludně. Velké
hlavy s obrovskými skly očních průzorů, dlouhé choboty se ky-
mácely ze strany na stranu a pod tím malá dětská tělíčka prová-
děla nekontrolované pohyby. Jedna z učitelek řekla: "Bože, ani
nevím, kdo je kdo," a druhá zapřekla.

Nadhodil jsem si kládu na levém růmení, abych si trochu nadlehčil, a zároveň udělal krok dopředu. Chtěl jsem udělat krok dopředu. Udělal jsem ho vlastně jen v myšlenkách, ale ve skutečnosti jsem se zvrhl v jakémsi výmolu a zřítil se na zem. Byla půlnoc a kradíci jsme s Jirkou dříví, aby bylo v zimě co pálit. Ležel jsem na zemi vedle auta, kláda ležela na mně, a nemohl jsem se zvednout. Jirka mi pomohl. Vstal jsem a na levou nohu jsem nemohl stoupnout. Koleno. Ani moc nebolelo, ale nemohl jsem na něm stát. "Koleno," řekl jsem. "Nemůžu na něm stát." Jirka mě tedy podepřel a řekl: "Na kolenně přeci nestojíš," a pomohl mi do auta. Doma mě vyvlekl do schodů a dříví vyložil sám. Ráno jsem měl koleno třikrát větší než normálně. Přes den jsem se behal kolem baráku a nic nedělal. K večeru jsem dostal horečku. "Jedem na pohotovost," řekl Jirka. Na pohotovosti se díval doktor se sestřičkou na televizi. S nima ještě někdo. Ani mě moc neprohlížel a poslal mě do nemocnice. Měl jsem v

ruce lístek pro doktora na chirurgii, seděl jsem v čekárně a čekal na Jirku, který se chtěl s doktorem a sestřičkou dodívat na televizi. Pak jsme jeli dál. Do nemocnice. V nemocnici se na televizi nedívali. V čekárně, zrovna tak jako na pohotovosti, nikdo nebyl. Na řadu jsem šel hned. V ordinaci jsem si svlékl boty a kalhoty a na pokyn lékaře jsem si lehl na stůl doprostřed ordinace. Doktor si prohlédl lístek z pohotovosti, přistoupil ke mně, a laskavě se zeptal: "Tak copak se nám stalo, mladíku?" Odvrátil jsem hlavu stranou. Jednak už nejsem žádoucí mladík, a za druhé jsem byl určitě starší než doktor, který mě vyšetřoval. "Vyrkl jsem si koleno," řekl jsem a podíval jsem se zpátky na doktora. Usoudil jsem, že to odvrácení hlavy mu dalo dostatečně najevo, aby se ke mně choval patřičně úctojně. Ale vyložil si to po svém. Tím směrem, kam jsem se podíval, stěla náhodou sestřička. Doktor začal vyšetřovat. Nejdřív mi velice dlouho studoval zdravé koleno, až jsem si myslел, že se spletl a už jsem mu to chtěl říct, ale zrovna přešel na koleno nemocné a šetrně a opatrн mi ho prohlédl. A pak povídá znova: "Tak mi, prosím vás, podrobně vyliče, jak se vám to stalo." Mladíku tentokrát vynechal. Posadil jsem se na stole, protože vleže se mi těžko mluví a povídám: "To bylo ze včerejška na dnešek, pane doktore, asi tak o půlnoci. Poměrně teplá podzimní noc. Průzračná. Bylo krásně vidět hvězdné nebe. Já ještě s mým kamarádem jsme uprostřed lesa nakládali dřevo na auto. Někde na kraji paseky zahoukal sýček. Hvězdy jako by sestoupily přímo k nám. Jeden by se jich snad mohl dotknout rukou. Podíval jsem se na oblohu a zrovna padala hvězda a já si vzpomenul na jeden podobný večer kdysi před lety v létě. Byl jsem tenkrát ještě malý chlapec a naši mě nechali samotného, ještě s mojí o něco starší sestřenicí, v chatě. Hvězdy byly tenkrát zrovna tak nízko." Doktor si sedl na okraj vyšetřovacího stolu a zapálil si cigaretu. Sestřička nechala práce v rohu ordinace a přistoupila se zaujatým výrazem blíž. "A já stál na dvorku u chaty a čekal, až se sestřenka vyčurá. Jasná noc, hvězdy, můj rytířský doprovod, sestřenka, která se mi tehdy zdála být neskutečně krásná, a zřejmě jsem byl do ní zamilovaný, a ona kousek ode mne v podřepu a jasné jsem slyšel v tichu noční zurčet tenounký pramínek, jak potůček někde v lese. To vše dohromady mne neplnovalo jakýmsi pocitem první dospělosti a mužnosti. A vzpomněl jsem si také na to, že se mi chtělo tenkrát na záchod také, ale jaksi se to nehodilo, tak jsem radši nešel, a v noci se mi pak zdělo, že stojím se sestřenkou v krásné zahrádě a oba čůráme, ale ona v tom snu nečůrala jako holčička, ale jako já, a já jsem se ve spaní počůral a probudil jsem se a plakal a byl úplně bezradný nad tou realitou, a vedle v posteli spala sestřenka a já poslouchal jak oddychuje a tiše plakal." Během vyprávění přišla z ordinace starší lékařka, chtěla něco říci, ale doktor se k ní pootočil a mlčky přiložil ukazováček na ústa. Zůstala tedy a poslouchala také. "Na to vše jsem si vzpomněl, povzdechl si a nadhodil kládu na ramenou. Moha se mi zvrtla a já se řítil k zemi. Padal jsem a hlavou mně letěly vzpomínky. Je zajímavé, na co vše si člověk v takový moment vzpomene. Jako nějaký film ee šílenou rychlostí odvijely vzpomínky, jedna za druhou, až se zastavily u příhody, která se mi stala asi před rokem. Jel jsem tenkrát vlakem domů ze služební cesty, a - " Z vedlejší ordinace přišla sestřička, zřejmě se chtěla podívat, cože se paní doktorka nevrací, ale zůstala také. Opřela se o doktora a poslouchala." - a pozoroval jsem jiskry, které se mihaly kolem okna. Vlak supěl neviditelnou noční krajinou. Byl jsem tak zoufale sám a opuštěný, zemřel mi

nedávno otec, matka již také nežila, žena mě opustila, a temná krajina za oknem mě šíleně přitahovala. Fascinován jsem otevřel okno, vítr prudce vnikl do kupé; rozcuchal mne. Vyklonil jsem hlavu, krajina se mi trochu přiblížila, a najednou jsem se začal přiblížovat stále více. Myšlenky jako by odletěly s větrem dozadu za vlak v zálavně sladký pocit se mne zmocňoval silněji a silněji. Je to zvláštní, kam se v takový okamžik poděje myšlení, als asi zrovna tam, kam se poděje po vykouření marihuany nebo krátce po milování. Zkrátka myšlenky jsou pryč a zbude jen opojný -říjemný stav, ve kterém na vše zapomeneš. A pak najednou běc a miliony jisker a prudká bolest a návrat zpátky do vědomí, okamžitě. "hvězdy na nebi najednou zmizej -" všiml jsem si, že ten už právě přišli dva sanitáci. Jeden se opřel o kachlík a druhý si sedl vedle něj na zem, aby si zapálili, a já jsem zpět v kupé. Jiskra do oka. A v tu chvíli jsem dopadl. Hlavou jsem uhodil do spačaného listí. Zavonělo mi podzimem. Cítil jsem čerstvě nařezané dříví. Vůně smůly mi až zamotala hlávu. Novu jsem nad sebou uviděl hvězdy. Zavřel jsem oči, ale viděl jsem je dál, a ještě více a stále více. A prudká bolest v levém koleni a někam jsem se propadal a tam někde jsem se najednou setkal se vzpomínkou, zasutou až skoro do podvědomí. Ta samá noc na podzim kdysi před lety, já mladí a ona, manželka hajného o nějakých pět let starší, ale přece ještě mladé dívče. A noc teďla teplým podzimem. A celé léto jsme po sobě koukali. A já se vždycky červenal a ona se pýřila též. A kdykoliv jsem ji potkal - a pak jsem už na ni číhal a vycházel z mlázi, když se blížila a dělal, jako bych náhodou šel kolem - a kdykoliv jsem ji potkal, tak jsme byli oba rozklepaní, a stále jsme si byli bližší a bližší, a kdykoliv jsme se potkali, procházeli jsme kolem sebe těsněji, až jsme se o sebe skoro otíráli, a pak letmo jsme o sebe zavazovali rukama, a pak jednou na podzim jsme se potkali na tak úzké lesní pěšině, že jsem se kollem sebe museli těsně protáhnout, a jak jsme se protahovali, tak jsme se dotýkali na více místech, a tak jsme najednou neprošli, ale drželi jsme se v objetí a chvíli se k sobě jen tiskli a nehybně stáli, a pak se začali líbat, a ta velice mladá paní hajná začala lehounce plakat, ale tak nějak něžně a přitom mě objímala a lehce tlačila dolů na zem do spačaného listí, anebo mě možná netlačila, ale podlamovala se jí kolena. A já jsem taky pocítil závrat, až se mi zatmělo před očima, a kalhoty mně byly nějak těsný." Obě sestřičky posmrkávaly a utíraly si oči, lékařka se opřela o doktora, ten zamysleně hleděl tak blízko, a vonělo listí a smůla a ona byla zřejmě šťastná. A já? Nevím... a tenkrát jsem ještě nekouřil, a tak jsem taky jen tak ležel a díval se do korun stromů. Probral jsem se, kolo mě nesnesitelně bolelo, ležel jsem a civěl do korun stromů." Domluvil jsem a chvíli bylo ticho jako v noci v lese. Pak mi doktor nabídl cigaretu a řekl! "No tak, no tak," sestřičce, která se rozplakala jako malé děcko. "Jděte už," řekl mně a ukázal mi hlavou na dveře. Vybelhal jsem se do čekárny. Jirka spal na lavici a trochu chrápal. Vzbudil jsem ho.

Spěchal jsem jen natrhat pár bledých konvalinek
a zabloudil jsem v Mléčné dráze
mé oči byly mé hvězdy, opilé,
takže jsem nevěděl kudy kam, když jsem byl najednou všude
Křičela jsi: Kdybych byla blbá a bloudila ve volovinách
.... to podle toho, jak se vyspí ...

x x x

Z několika menších dluhů, z mlhy, z keců a drbů, z hecu
plácání, smolím a hňácám běbovičku básničku prskavku.
Se slůvky, slovy, slovíčky bratřím se s bratříčky,
krajkem si na slepou bábu a na schovávanou.

V botách motám se v básničce, chudáčkům bratříčkům slovíčkům
šlapu na paty.
Už popátý mě muža vyhazuje,
vyhruje, že pozve příbuzný, příbuzný přiletí a daj mně přes
hubu.

Tak už radši pudu.

Tuhle básničku ale panečku -- věnuju.
Věnuju ji těm, kteří vědí čím to je,
pěstují kotrmelce na travičce na zahrádce i rybíz
a ještě těm, kterým už je to jedno
a těm, kteří nepočítají
a těm, kteří to pochopili a propili
i těm, kteří to nepochopili a ani nevědí, proč to propili
-- ono to nakonec vyjde nastejno
a těm -- vlastně skoro všem.

Těm, kteří vědí čím to je a nedají pokoj,
tak těm, těm věnuju celou tudle skromnou sbírečku.

Pohřeb

Olověný ráno do oken zle se šklebí
tak nízko plují mraky...
To vozy pohřební ploužej se v nebi
sbíraj lásek starý vraky

Též mám co pohřbit.
Obléknu smuteční šaty...
-- promínte, nechtěl bych vám to tu rozbít
má láska byla moc velká, musím jít těmi většími vraty.

Sám ďábel to spláchnul do pekelnýho hajzlu

Sám ďábel to spláchnul do pekelnýho hajzlu
Pivo! a pro tebe rum, má náhodná známá
připijem zlu
sedí tu s náma.

Pár kvítí kupil jsem ti na trhu
nemáme nejmenší naději
jen špinavou oblohu
ponuré blues těžké mraky zpívají.

Možná, že ze samého smutku pozveš mě k sobě domů, uvaříš voňavý
čaj
mlčky okradem se o bezcitný něžnosti...
Prokletý kraj
na kraji propasti.

Pampelišky hou

Blézniivý blatouchy šílej žlutě
modře hořej zvonečky
sytou víní růže zvou
pampelišky hou
houpař se spěj ve víně

x x x

Mám rád ten čas, kdy kvetou akáty
kecy pletou plácaj plakáty
jsem z toho celej blázen
udržuju občanskou kázen

Jak tak chodím na pivo

Jak tak chodím na pivo
piju žal

Na pivo chodím dál
žalovat na ten svůj žal
Žalářníci mě bedlivě pozorují
jestli jsem už uzrál

Peníze kazej lidi

Peníze kazej lidi
Penězokazci kazej peníze
Peníze zkažený penězokazcem kazej penězokazce
Zkažený penězokazci
se svejma zkaženejma v kufru vědí svý

Černé noc

Za nocí černých jako když je vytáhneš z kanálu
hlídám minerálky

A jako za války z vajglů cíga balím

Po noci čumím pitomě
to je ta práce pro mně

Z cyklu Krimiry /1980 - 81/

Bílé noci

Žárovka mi v noci svítí do očí
bílý noci
maj mě v moci
žárovka mi svítí do očí
svět kolem dokola se točí

21.12.80

V noci

V noci se občas protáhnu mezi mřížemi
a lítám nad Karlovými Vary
a nad Prahou.
Nic zakázat mi nemohou.

21.12.80

Měsíc

Měsíc tu za nocí obchází
policejní psi po něm štěkají
jaképak ači chvíle mě čekají...

23.12.80

Oj ty štědrý večere

Oj ty štědrý večere
ty tajemný svátku
tajnej slídí po marjáně
žvejkém suchou patku

24.12.80

Výslech

Prapodivný za mnou choděj hosti
vrtaj se mi v minulosti

Budiček

Budi nás klakson. Mé zvuk jak starej vožralej soustruh, jak parancidní vrtačka. Vzbudil by mrtvého, který procitnul zajisté zděšeně optával by se, jaképak neštěstí, jakápak bída a utrpení, jaká trýzen na něj ještě číhá!

Pavouk

Tak nám tu v noci po stěně leze pavouk. Takovej velkej... Zdeněk říká, že nám přinese štěstí. Nevím. Nevím, jestli ho sem neposlal nějaký prokurátor aby chytal do sítí mé myšlenky. Vířej mi chvílemi kolem hlavy jako barevní motýli.

Tma

Je tu hrozná tma. Kdyby tu v noci svítili tou nejsilnější žárovka, je tu pořád tma. Tmu přidávaj místo mouky do chleba, ta zdejší melta je pramáti tmy. V očních důlcích bachařů jsou dvě černé díry, nechci, aby se na mne dívali. Bojím se, černé díry polykají hvězdy a já jsem syn hvězd. Každou noc lítám mezi hvězdami, ráno si pak z vlasů a vousů sčesávám stříbrný hvězdný prach a sypu si ho do té melty temný.

Tak se bráním té tmě, aby mě nepohltila, aby ve mně zůstalo světlo, to světlo, o které mě tu chtějí okrúst.

Z cyklu ALABALABLÁBOLKYUKOLEČBAVKY

x x x

Co je novýho?

Vostříhali holýho a chlupatej jim utek.

- - A já se ptám: kam? hned odpovídám: na Ďábelské ostrovy, přece, kam jinam. Taková ostuda. Všichni by si na chlupatýho ukazovali prstem. Na Ďábelských ostrovech ostatně přijímali nové dceorce. Holýho nevostříhali. Ne, řekněte, jak by mohli, holýho... holej byl s holici smluvenej, měl paruku, udělali na chlupatýho habadúru. Od té doby maj od chlupatýho pokoj.

Nedívko vyprávěla mi jedna blondýna, že holýho vostříhali atd. Vysvětlil jsem té mladé dámě, že chlupatej neutek, ale holej. Měl strach o paruku. Vostříhali chlupatýho. Uték jím až posléze, byl již holej. Utékli jím dva holí.

Stmívalo se, foukal studený vítr, přidali jsme tedy do kroku. Holici již vycházeli na svůj noční lov.

Pohádka o Popelce, druhý díl

Když se stala Popelka princeznou, popelila se výhradně v nejlepším popeli. Zanedlouho byl zámek plný popele. Princ to samozřejmě nerad viděl a jednoho ošklivého rána opelce-princezně řekl: "Buď já, nebo popel!" Popelka samozřejmě: "Popel!!"

Rozvedli se tedy, Popelka si vzala popeláře.

Popelář jí krade v práci popel jemný jak pudr, jak mandle skvostný, bydlej někde na Pohořelci a v popelníčku se jim popelí maličké popelátko.

• • • •
• • •

J. H. KRCHOVSKÝ

Ze sbírky ZAMILOVANÝ DEMENT

KDYŽ LEZU KAŽDÉ RÁNO Z VANY
tak připadám si jako pán
jsem oholen a vykoupán
jen uvnitř trochu rozervaný
jak hnusí se mi, bože, špína!
v tom předčím všechny myvaly
a přece v noci s flaškou vína
se stejně zase vyvělim

MÉ MILÉ JE DNES DVACET ČTYŘI
tak vytáhl jsem z kalhot úd
a napsal jsem si na žalud:
"Vše nejlepší ti přeje Jiří!"
už zvoní zvonek, otevím
se ztopořeným pohlavím
dvě pionýrky na mě zíraj,
snad přišly pro sběr, co já vím...

██

Začínalo připalovat, když Lojzík Pancíř vyšel z masny s balíčkem oslnivě svítícího papíru v ruce. Kroutil přitom velkou šadivou konskou hlavou se silnými brýlemi s průhlednými rámy, co mu dodávaly intelektuální vzhled literáta, a s povzdechem, na jehož kočci zamumlal: "Dělej co dělej, nic se sebou stejně nenaděláš." A jeho veliký chrup zakousl do kousku nepríliš čerstvěho salému, který si právě spolu s jedním rohem vyměnil. "To máš z toho, že všechno prochlastás," napovídala mu kameno poněkud vlezle Petr Hubač, čerstvě rozvedený tříroký, co mival za ženu lékárníkovu dcérku, veselou samičku. Pojedla komila městečko modrým saabem a milencem o patnáct let starším, jenž to rozkošné severské autíčko řídil. Petr Hubač žil po ztroskotání nedlouhého a bezdětného manželství, dříve však marnil čas v historické hospodě z třicetiletých válek "Dřevák", odkud Lojzu znal. Ten teď po zásahu do svého soukromí ze strany dobré oblečeného mladého pána, vrhl na něho nevlídný pohled párii, ale neřekl nic, jen se více nahrbil a stáhl do umáštěného saka již dávno neurčité barvy a bez ohlednutí vyrazil přes dlážděnou ulici k mostu. Floutek to nečekal a tak si rozpačit uhladil vlasy a výraz v jeho tváři naznačoval, že mu vlastní chování připadalo neuvažené a trapné.

Lojzík se však na něho dlouho nehněval, zhltl hlavičkový salém, aby mu nebylo zle od hladu, a už ho zmáhala otupělost a nervozita, jakou vždy pocitoval před prvním pivem. Dal by si rád i dnes, jenže neměl za co. Nad hlavou mu větrák restaurace třetí cenové skupiny "Pod lánama" vykropil vůni gulášu. Smutně se podíval přes záclony okny dovnitř, ale nikdo tu nebyl. Na stolech ubrousky v kornoutech, nabýskané příbory, vypadalo to na obdélek pro zájezd. Kdepak, samá cizota, tady nic nekápne. Nemělo cenu se zdržovat, a tak běžel stále více rozladěn dál k "Partyzánovi" na Sychrov, nos nalepený na chodníku, jestli snad nenajde vajgra nebo pětikorunu, čekaje zázrak, který by tu psí situaci změnil. Za rohem, když pod školou odbočoval do Dělnické ulice, se srazil s metařem Macháčkem. Dlouhý chlap v otrhaných montérkách se špinavou čálou na krku zamával rukama a málem spadl s chodníku.

"Co blbneš, dívaj se!" osopil se hrubě na Lojzíka. Toho se ten tón dotkl, nebot se mu ke všemu zdálo, že dnes má Macháček nějak navrch. A protože si domýšlel skutečnou příčinu, dostal pořádný vztek.

"Ty se měš dívat!" odsekł panovačně metařovi, kterého po-važoval za společensky nižšího. A aby mu to připomněl, blesko- vě proti němu zaujal výhružný postoj se zatažými pěstmi. Ma- cháčkovi se objevil v očích strach a začal couvat ke žluté zdi domku dělnické kolonie.

"No, no, jseš nějaký nervózní," řekl dost neopatrнě. Po jeho slovech pocítil Lojzík v sobě strašnou sílu, která se stupňovala hořkostí z toho, že je v průsvihu a že nemá za co pít a kouřit. Přiskočil k mnohem vyššímu Macháčkovi a položil mu pěst ke chvějícímu se obličeji. "Podívej se, ty srabe, takhle dostaneš, jestli mě budeš štvát!" a lehce ho tukl do uhýbající se tváře. Na druhé straně ulice se už zastavilo několik lidí a odstoupil od metaře.

který si ustrašeně mnul udeřené místo. Ten, když viděl, že bezprostřední ohrožení pomnulo a že se dostává do středu pozornosti, dodal si poněkud odvahy a řekl tlumeně: "To všechno je kvůli té holce. Víš, že před tím jsme spolu vycházeli. Ale ta holka každýmu zblbla mozek."

"Ani mi to, Macháčku, nepřipomínej," spustil teatrálně ranles Lojzík, až se při tom do tváří přihlížejících. "Vidět vás jste mi tu holku ukázali. Taková hodná, slušné ta holka chtěla."

"To ptlik, já ne," vysvětloval teď už i Macháček lidem. Ale ti se již opět rozcházeli, dívali se jinam, dávali se mezi sebe do zátiší, na tvářích zdůraznělý nezájem. Jen dvě staré cikánky a muštá Řekyně na lavičce pod polámaným, ale přesto rozkvetlým kaštanem, s vypelichaným psem ležícím si na tlapkách v stínu v trávě, je stále sledovaly se strnulým mlčením ve tvářích. "Já ne," ujišťoval chodce Macháček a vztyčenou rukou jího by chtěl, aby ho ještě lépe viděli, přestože měřil bezmála dva metry. Některí se tomu zasmáli. Lojzík se už uklidnil. Zlost vystřídala příjemná ještěnost, že je někým. Před měsícem se totiž seznámil s dvacetiletým děvčetem, tulačkou. Nevěděl ani, odkud se vzala. Pytlík na "Dřeváku" vypravoval, že jí sem přinesl Petr Hubač, který ji však po zneužití opět zahnal, protože se styděl za to, že je debilní. Neodmítla Lojzíkovu pohostinnost a žila s ním skoro čtyři týdny na "Větrníku". Byly to krásné třebaže krátké časy, na které rád vzpomíná, protože u chlavů na "Dřeváku" stoupal v ceně. Byl někdo a nemyslel na to, jak to dopadne. Škaredý chlap po padesátce a má takovou hezkou košku. Jenže netrvalo dlouho a začali se slézat kocourí. Děvče bylo dobromyslné a nikoho neodmítlo. Lojzík přestal chodit do zaměstnání ve skladu pytlů, protože ji musel hlídat. A to pro devětkrát trestaného recidivista byl kámen úrazu. Pro těch dvacáct absencí si půjde určitě zase sednout. Nemohl také zabránit, aby se dívka jednoho dne nezatoulala do olšin u řeky za fabrikou, kde ji chytily. Lidem, kteří ji tam o sváčině viděli, poslala několik nevinných úsměvů, ale někdo ji ze snaživosti praskl a za chvíli ji už měla policie a víc o ní nikdo neslyšel.

"Hele, Macháčku, cvakneš mi pivo a budeš to u mne mít zase dobrý."

"Kde bych na to vzal," bránil se horlivě špejla a na důkaz své pravdomluvnosti začal obracet kapsy saka. Při tom mu vypadl na chodník zmuchlaný špinavý hadr a potrhaná krabička Marsek.

"Tak dej sem cigáro, suchare!"

Metař se sehnul a úkosem mu podával krabičku, ze které se sypal tabák. Náhle si to však jeho ruka rozmyslela, stáhla se zpět a druhá ruka oddělila z krabičky nalomenou cigaretu a tu nabídla žadateli.

"Ale dej pokoj!" zaprotestoval s nevolí Lojzík. "Chci zdravou!"

Třesoucí se ruka se poslušně vrátila zpět ke krabičce a vyměnila zlomenou cigaretu za jedinou dobrou.

"Připaluje, co?" pokoušel se Macháček zamluvit svou hlučnou povolnost. "Jo, tak mi připal a nekecej!" řekl s poskakující

cigaretou v puse Lojzík. Kolem proběhli tři malí kluci, schovali se za roh domu a začali pokřikovat: "Macháček, partyzán Bimbo! Macháček, partyzán Bimbo!" Metař se utrápeně za nimi podíval a pak k radosti uličníků vyplázl na ně jazyk. Ti utekli se spokojeným řešotem. Lojzík se uchechtal také, zakroutil hlavou a řekl tomu, ve kterém byl opak soucitu: "Ty seš na tom už tak blbě, že - s ti i čerti smiju. Takhle bych nechtěl dopadnout." Macháček rychle nic zase nepokroutil hlavou a posmrkával.

ostatně na nic přepychovějšího by si stejně netroufl. Spěch a vzrušení mu trochu zlepšily náladu. Řeka, protože bylo sucho, byla velmi mělká. Páchnoucí temně šedá voda skákala po hrbolech a kamenech hluboko pod regulací s hustým krovím a klenutými osikami na obou březích. Pospíchal rychlou kláčivou chůzí, krátké rukávy saka se mu výhrnuly a odkryly opálené chlupaté ruce téměř až k loktům. Nepotkal nikoho, teprve až před parkem Sama.

"Kdeš ukrad ten mercedes?" zahalekal hrdelně Sam již z dálky a hned se začal kuckat sebejistým smíchem lidí, kteří mají nervy dobře obalené tukem. Což také měl, protože jezdil jako řidič u masny a na "Dřeváku" si objedával pouze víno. Lojza vtáhl hlavu mezi ramena a bez řečí prošel kolem tlustocha, který se už začínal svíjet od smíchu, předkloněný až k zemi.

"Myslím, že tentokrát sis to blbě spočítal a že ti ta basa nevyjde na zimu jako jindy," říčel za ním pištivě Sam.

Blížil se k druhému mostu, kde musel vstoupit opět na ulici a jít kolem Tišlerů. Nutno říci, že Sam mu tou poslední větou zkazil náladu a Lojzík by se teď kočárku už nejraději zbaivil. Tišler zrovna na dvoře štípal na špalku dříví a Tišlerka sbírala zašlé hadříky se šnůrkou, kterými byl dvůr obetkán jako pavučinou. Starý měl na očích žluté brýle, které nesundaval ani v posteli. Sotva spatřil Lojzu Pancíře uhánějícího s kočárem přes ulici, zavolal na něj: "Kampak, snad nejsi dědečkem?" Lojza právě přemítal o tom, že cikánka Bílá nemusí být zrovna v tom, takže o kočárek nebude mít zájem. Zavolání mu proto přišlo vhod. Zahnul do dvora, nejprve se však dvakrát rozhlédl a už stál před kůlnou u špalku. Tišler zasekl sekyru, narovnal potetované tělo v černém tričku bez rukávů a zvědavě pohlédl na příchozího se zářivým úsměvem na tváři, který mu dávaly právě ty už jmenované žluté brýle, v nichž se mu svět jevil jásavý i v tom nejpošmournějším dni.

"Nic neodpovídáš? Přeslyš, nejsi ty snad dokonce otcem? No ukaž nám malíčké. Mámo, pojď se podívat taky!" Tišlerka však místo odpovědi mávla rukou a s uchechtnutím si odplivla. Její ruce se opět natáhly po rozedraných kalhotech od pyžama - nyní vyschlého pomníčku Tišlerovy mužné slívy - a veliký zadek se jí poněkud vzpurněji mrskl, když zpozorovala, že oba chlapi jsou již blízko sebe. Tišler se naklonil dovnitř, a pak pravil užasle: "Mámo, představ si, vono tam žádný dítě nejni. Takovej podobnej případ se nám stal v Hamburku..." Tišlerka ho neposlouchala. Prochodila cosi o kurvách zlodějských, strčila do lavoru poslední kus prádla a s lampasáckou rázností vešla do dveří zbitých a neohabovaných prken a zevnitř polepených térovým papírem.

"No, koupíš za padesát?" naléhal Lojza Pancíř.

"Já ti nevím," zaškrabal se rozpačitě pod čepicí na šedivé hlavě Tišler. "Je to kradený a chci-li to mít jako vozejček na starý papír, musím to moc voškubat. To víš, s novým, to by mě hned drapli. Lojzo, že seš to ty, tak ti dám za něj dvacku."

"To ne, cikáni mi za něj daj víc," a proděvající chytil rázně držadlo kočárku a prudce ho začal tlačit zpět k ulici.

"Tak dobре, Lojzo, dám třicet, víc ti stejně nikdo nedá. Kdybys ale věděl, jak riskuju. Když na to přijdou, tak mi to

bez náhrady seberou a ještě k tomu ty oplétačky. Dovedeš si to ty představit? Třicet korun, to je jídlo na celej den."

"Na, ale dej mi těch třicet hned!" řekl netrpělivě Lojza
a strčil nazpět do kočárku, takže ten dojel až k Tišlerovi.
"Nemám je u sebe, musím říct Růžence," řekl staroch a ustra-
šeně pohlédl k oknu nad dveřmi.

Lojzík se opět zatvářil nespokojeně: "Přdivej se, co máš, nebo včájedu!" Černá peněženka s vlesnivým orámováním se otevřela, při olšeňských cigaretových papírků zakroužilo k zemi.

"nám jen patnáct."

"Mám jen patnáct."
"Taž dej těch patnáct! Zbytek mi dáš až po sběru." Vzal ban-
kovku, vovové kolečko výšivkou pohodil v dlani a bez velkého
zoučení upaloval k "Dřevákům".

J. H. KRCHHOVSKÝ
Ze sbírky ZAMILOVANÝ DEMENT

MÁJ, STROMY, DĚTI, HMYZ A KVÍTÍ
nám dásrě šílenst zkřivené ...
čci pěstnout stářím. Když ne
všichni cíci se přežrat výba k zblití!
Pak s lysou lebkou smát se světu
skrz lehou čelisti při skonc
a v uccii, když keřem květi
svámu ozechom vznosit milence

• 1963

Vyučen, žije v Chrudimi

O počasi

Prší a chysté se pěkný liják
a oni si zlidně tvrdí,
že svítí slunce.

A všichni to vidí,
Jen některí přikyvují.
Aby i zde ně v dešti svítilo.

Prší a prší ním dál víc.
Lidé se, leží v bahňě a blátě
a poslouchají,
jeho slunce svítí čím dál víc.

Mejdān

Nejdá n se výdařil,
až na několik málo drobností.

Tancovalo, pilo se,
dělaly se flourosti.

Majdan se vzdářil,
vše se hruše libil.

Nikdy bych nevěřil,
že jsem v rí taklik zmýlil.

Nikdy bych nevěřil,
jenže jí ji viděl.

Nyní už mi ráže,
polohy jsem zá-

Mejdán se vydáčil,
věžen se k výšce libil.

Tancvalo, pílo se,
Já jsem se z ní zmýlil.

Přiložil ji na krku,
sedi už i k nám.

Přemýšlejte o mň, o mně
a o svém životě.

Pak jien - it's a p'od chatou,
A m'bundu f'it'it' b'olice.

On byl první, kdo se doveděl, že už to nejsou moje želky.

Umím to!

Včera večer,
jsem byl u jedné holky.
Tě Vám byl ale kus.

Udělal jsem jí to,
asi velmi dobře.
Protože mi řekla,
že mám u ní plus.

Nevěřila prý,
že já to někdo
tak krásně udělá.

Tu koupališnu,
jsem jí vachličkoval
asi večti hodiny.
Protože mi řekla,
že mám u ní plus.

Ty moje

Ty moje tlamičko.
Ty moje sluníčko.

Ty jsi tak očklivá
a já Tě přesto miluju.

Ale jenom na zábavě,
když se hojně miluju.

Ráno bych Tě nejdříji
vyhodil hned ze opacáku.

Co to žádáš?
Co budem mít?

To pak dáme do děcáku.

Špatná informovanost
zdejších obyvatel

Dříve lidé odcházeli za prací do Ameriky,
protože ji u nás bylo málo.

Nyní je málo práce v Americe
a těm tam jsou oszeměstnáni.

V dnešní době v nás má práci každý
a řadíme "roblé" nedostatku pracovních sil.

A tedy je víc, jak
jak jsou obyvatelé na Západě špatně informováni,
jinak by k nám a vro přišli pracovat.

Holt,
dříve byli na Západě
informační průmysly spolehlivější.

Taneční zábava

Všude plno rému, piva a smradu z kouře.
A to ještě nezačali hrát.
Je tu spousta krásných děvčat,
až mi z toho buší srdce.
Žádná z nich věne nouzi o chlapce.
Prostě prachobýsajná zábava, jako každá jiná.
Na první pohled to vypadá, že je všechno v pořádku,
že to tak ráják na zábavě má být.
Nikomu nic nechybí.
Všer je tu dobré.
Ale ...
Ale něco tu přece chybí.
I když to nikdo nezpozoroval.
Je to lásku.
Ten krvavý pocit štěstí a bezpečí.
Myslím všechny nepozvané lásky.
A můžu doupat, že bude luchá těla děvčat
milující se na každe záclavě s jiným chlapcem.
Stále to cítím.
Nemohu se toho zbavit.
Stále to cítím.
Stále to cítím.
Je mi s touž smutno.

O ovečce

Zachtělo se ovečce,
zachtělo se svobody.

Tak se jednou pokusila,
utéci ven z ohražy.

Bylo to však smutné divadlo.
Chcete vědět, jak to dopadlo?

Psi se na ni vrhli,
před plotem ji k čem si strhli.

• • •

J. H. KRCHOVSKÝ

Ze sbírky NOVÉ VALČÍKY

NEJSEM TAK LENIVÝ, JAK SLÝCHÁM NEZŘÍDKA
když na práci jinačí měřítka
pracovní jak lopaty dostal jsem do vínu
a v tomu šikovné; kdo vidí, uvěří
dva užly užlu na jednor novinku
a pak je zavěsim na kliku u dveří

III.

KOMANDO DEŠTĚ /1984/

Jiri Olic

To bylo tehdy
když president Beneš
chtěl anexovat Prusko
a předběhly ho pumpky.
Naději pravím
zachovejte .
naději a obyčejnou
myší víru.
Příště se ozvu
dobře se mějte.
To bylo - nebude.
Z dýjin smrad
se stále vznáší
a usouvuje:
nesvýje nic
a když - tak "snad".

Až jednou potká Šolochov
bílého nosorožce
bude se tvářit jakoby nic,
že je vlk, nebo ovce.
Snad v druhém převtělení
zas pilně píše a píše
konvtem rozrušenou zemi.

Husův dům
právě včera
dal facku
Tyršově domu
a ten žaloval
netesům
proč právě jemu ...
Když on jak každý ví
j. samá svoboda
volnost
a bratrství.

Voda tekla
jako prívod.
Frézata zapěla
způsobem labutí.
A zhasla světla,
měla asi důvod.
Prach v kosírkách
pikle kuje.
pole nad polem
pojetuje.

• • •
I z lásky žal
je jenom žal.
A já tou vodkou
na kolenačích prosil.
Hostinský Kocián
se jen usmíval,
já všechno platil
a on nosil.

• • •
Krásná je noc
a krásná je tma.
U televize spí a sní
ti co vidí i ušima
svůj velký sen.
Dřív se tak hledělo
do básní.
Už je to pryč.
A čert to vem.

• • •
Všechny ty lípy vzaly za své,
jak se říká.
Tajemník si s předsedou
už osmý rok tyká.
Tři flašky vína ve sklepě
už vzaly za své.
Blbci to nejde do hlavy
a mudrc žasne.

• • •
Sen noci svatojánské
už se mi nezazdá:
jeli jsme spolu kamsi autem
s tou, co všechno má a dá.

A stejně jednou nezůstanou
dopisy, inkoust, ani písmena,
slova kratší než nashledanou,
osobní zájmena.

• • •
J. H. KRCHOVSKÝ
Ze sbírky ZAMILOVANÝ DEMENT

ZAS POBLÍL JSEM PRÁH BOHÝ KOMU
už nevydržím to, co dřív
když vychlastal jsem dvacet piv
a pokořilé pak trefil dámů
mám vlastně štěstí, tak proč bručet
že v noci jsem si poplet' dům
proč vrhnout té své do náruče
když mohu zblít práh sousedům

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Za blízké i vzdálené příbuzné, kteří odpočívají v pokoji.
S použitím známých obratů.

.. pokračování

Jsou mezi námi v průvodu takoví, které si ostatní navykli po-
kládat za silnější sebe samých, a to ponejvíce pro vlastní klid
a pohodlí; protože je uklidňující a omluvné si říct: "Já nejsem
nic, jsem slabý, ale ty jsi přece tak silný, mnohem silnější
než já, ty přece musíš dokázat všechno o čem jsem se kdy sotva
odvažoval myslit a co jsem třeba i započal, ale nikdy nedokon-
čil. Kdo jiný než ty by to měl dokázat?" - A kdyby mu druhý od-
pověděl: "Proč se na mne tak spoléháš? Abys věděl, nejenže nej-
sem silnější, jsem tisíckrát slabší, než ty; protože ty máš as-
poň nějakou sílu, máš úplnou schopnost apon k několika věcem,
třeba sebeneúplnějším, ale zato je vykonáváš úplně, apon něk-
teré. Zatímco já nejsem schopen ničeho, jsem uzpůsoben k niče-
mu; a jenom proto jsem se zavrdil ze všech stran, že jsem taky
ze všech stran stejně snadno zranitelný. Takže vypadám nezra-
nitelný a schopný všechno. Ale jen tobě připadá moje neústupnost
tak přirozená, protože/repoznal/nalébavost jajího vytvoření.
Jsme stejní; a nejsem nic jiného, než ty;" - Jak by se cítil
tažatel podveden ve svém přesvědčení, ale ani to ne: nejhorší
je, že by tomuto upřímné/miněnímu tvrzení ani nevěřil a považo-
val by je za pouhuc závratlost nebo vytáčku. Jenomže druhému
chybí nejen nejzákladnější prevídla zdvořilosti, ale taky jaké-
koliv skromnost, a aby tažatele přesvědčil dodá ještě: "Podívej,
jak se ti vydávám na milost! Dávám ti sám proti sobě zbraně do
ruk, protože ze všechno nejvíce si nepřeju.) abyses za mne schová-
val a bral si mě za svůj štít. Byl byc ti špatnou oporou, bud
si jist, že spolehnutím na mne bys ani v nejménším nezískal."
- Jenomže lidé už jsou takoví, že právě krajní upřímnost považu-
jí za pokus o únik, a nejotevřenější slova za potvrzení svých
opačných domněnek. A potom - především jim jde o klid.

Otzáka času v řeči, totiž nevyhnutelné rozsáhlosti a následnos-
ti /nesoučasnosti/ slov, mě znepokojuje víc, než kterákoli jiná.
Ostatně stejně, jako též otázka v životě. Proč nemůžeme pocho-
pit všechna slova nejednou, aniž jsme je průběžně sledovali?
Proč jsme vydání neodvratnému cípocítávání, čsn a nemůžeme si
vzít celý život naráz v jednom uchopení? Proč není možné zahrát
všechny tóny Requiem v jediném akordu, a slyšet přitom celou
skladbu? Někde to pořád vězne, chybí nám smysl pro současnost
všeho; - patrně jsme se přehmatli a opomenuli něco podstatného.
Jenomže všechno dočsu. - Je navečer o mlha, a ke všemu navečer
podzimu, což znamená, že to, co jsme nestačili udělat, se nám
už nepodaří; a s nadějí zaječí zimou musíme přestát to nejhorší.

"Kdo nemá dům, kdo si ho nepostaví,
a kdo je sám, stane dlouho sám."

Jedna tvář mi však přece chybí mezi pozůstatlymi - jak to, že
její nepřítomnost mi zůstala až dosud skryta? - ale pozorují
to skutečně až teprve na tom místě, kde se poprvé zminuji o li-
dech, kteří z nějakého důvodu bývají povážováni za silnější os-
tatních a také za ně odpovědnost nesoucí - je to tvář, která mi
nikdy nevymizí z paměti, a to ani tehdy, když o ní právě nemlu-
vím: jenomže to se zas budu muset vrátit nazpátek o hezký kus.
- Kdepak je Pomedor? Kde zůstal můj nejvěrnější a vlastně je-

diný přítel? Bývaly duby, kdy jsme jeden bez druhého neučinili ani krok, a často nás proto považovali za bližence, nebo aspoň za bratry. Říkali o nás: "Polydor a Pomedor", a často se pod tím označením rozuměla spíš naše bratrská dvojice jako jedna bytost, než že by minali jednoho každého z nás zvláště. A protože se nikdo nenaučil nás přesně rozeznávat, oslovovali tím obojím jménem jak jeho, tak i mne, jestliže jsme se náhodou objevili o samotě, bez doprovodu druhého. Ve tváři, myslím, jsme se navzájem nepodobali.

Jestliže ho teď postrádám, není to proto, že by snad byl umřel: o tom bych věděl; není však ani mezi pozůstatými: byl bych ho viděl. A tak mi nezbývá, než předpokládat, že mě můj dvojenec Pomedor předešel, a že se dostal sám a beze mne do té krajiny všechnožného, která je nedostupnou zemí nás všech, kteří se ještě pohybujeme zde v něčemálomožném. Některé okolnosti se tomu zdají nasvědčovat, dokonce abych pravdu řekl, všechno a vždycky právě k tomu směřovalo a nemohl to jinak dopadnout. Jenom mě nemusel tak bezohledně opuštět. - Ale sám jsem tomu přece napomáhal, a zamyslím-li se nad tím ještě hlouběji, sám jsem si to tak přál.

Přátelství s Pomedorem pro mne nikdy nebylo lehké. A to ne pro jeho povahové vlastnosti, ani pro ustavičnou pozornost, kterou takový vztah vyžaduje. Někdy jsem se zkrátka a dobré bál. Bál jsem se té naprosté totožnosti - jak se mi zdálo - která byla od pradávna mezi ním a mnou, a která se našim častějším stykem stávala čím dál zřejmější. Proč bych to neměl říct: jedním slovem jsem se strachoval o celistvost své osobnosti, o její jedinéčnost s osamělostí, protože ty jsou, podle mého soudu, jedny z prvních povinností člověka. Někdy jsem se v něm vidi, jako v nemilosrdném zrcadle, a tento příliš věrný obraz mi čas od času nahněl hrůzu. Bývaly chvíle, když po našem seznámení, kdy jsem si říkal: "Jak pokojně by se mi žilo, nemít ustavičně na očích svůj obraz v dokonalé kopii," nebo, ve chvílicích větší pokory: "Jak celkem štastně bych žil, nebýt tak věrnou kopii svého vlastního obrazu". Ve své tehdejší nevědomosti jsem věřil, že Pomedor nijak netrpí, a že se snad ani nezabývá podobnými úvahami. Útěchou je mi apon to, že teď už se jimi pravděpodobně nezabývá, a zcela jistě jimi netrpí.

Neřekl jsem ještě, že Pomedor byl v mých očích silný /ve smyslu uvedeném výše/ a že jsem z něho často nabíral úlomky té síly, kterou jsem u něho předpokládal. Tenkrát jsem ovšem nevěděl, že právě tak taky já jsem pro něho silou, ze které čerpé ve chvílicích skleslosti. Netušil jsem, že žádný člověk není z kamene /jak se mi zdálo/ a že jen žežezo žel zem se ostří. - Je zcela přirozené, že okolním lidem nípadaly naše setkání a společné vystupování jako věc nanejvýš samozrejmá, a jenom Pomedor a já /retrospektive teď už jenom já sám/ víme, kolik promyšleného úsilí nás tato zjevná samozrejmost stála. Nikdy si taky nepoložím otázku, kdo z nás dvou byl vlastně silnější: jestli on, proniknuvší teď už nenávratně do říše všechnožného, anebo já, ustavičně ještě lpející na svém vědomí něčemálomožného. Budto že se on podal, a já jsem vytrval, nebo že on byl vpuštěn do brány, zatímco já jsem zůstal odmítnut venku. Odvákl jsem si časem jakkoli mezi námi srovnávat; což vyplynulo z poznání, že totožnost mezi námi, která mi zpočátku působila tolik děsu, není zdaleka tak naprostá, abychom se museli odlišovat vzájemným srovnáváním.

Stal jsem se nesmírně shovívavým. Nikdy bych například nedokázal přesvědčit druhého o svém mínění. Ne proto, že bych na svém

přesvědčení netrval, nebo že by mi ráznost druhých dostatečně zdůvodnila jejich tvrzení: ale proto, že jsem vždycky raději pozoroval tvrdícího, než abych sledoval co se mi snaží dokázat. A nevyžadoval jsem od nich ani podobnou shovívavost k sobě; za slovních potyček jsem nejčastěji odcházel poražen. - Naopak zase z toho, že jsem se nikdy nebránil slovem a neodporoval ničemu, co se mi snažili dokazovat, vznikal u druhých názor, že je bud vůbec neposlouchám, nebo, poslouchaje jen na půl ucha, řečené zase ihned pomíjím, jako by nic nebylo proneseno. A že tedy ke mne mluvit je činnost stejně bezúčelná, jako házení hrachu na stěnu, protože nakonec stejně jednám podle svého. Ale v tom se hluboce mylili: i když jsem nenaslouchal slovům, poslouchal jsem přece s nesmírnou pozorností hlasy lidí, a zaznamenával pozorně, proč a z jaké pohnutky ke mně mluvili. A moje jednání /třebaže jsem nakonec stejně jednal "podle své hlavy"/ by patrně nebylo takové, jaké je, kdyby ke mně nemluvili. Mém potřebu lidského hlasu, i když se neřídím slovy, která pronáší.

Slova jsou opravdu nejchatrnější ze všech chatrných prostředků dorozumění, a čím víc o nich víme, tím méně se spolehlíme na jejich přímou působnost v zamýšleném účinu. V neštěstí lidé neříkají, a trpíci se často domnívá, že by své utrpení mohlo zmírnit slovem. Snaží se vyprávět o sobě něco takového, co by odpovídalo jeho trápení, pokouší se je vyličit, hledá usilovně nejpřiléhavější výrazy pro své zmatení mysli. Ale právě krajní úzkost a krajní zmatení prozrazují nadobyčej jasně nevýstižnost takového hledání výrazu. V krajní úzkosti pronáší člověk slova, která bývají naprosto odlehlá vlastní příčině /má-li totiž krajní úzkost příčinu/ a které přesto mohou být pochopena ve svém naprostém dosahu.

• • •

Eros, Morfeos, Thanatos: těchto tří slov, tří jmen antických božstev, bych patrně nejspíš užil, kdybych měl třemi slovy označit spěšný běh našeho života. A kdyby mi ještě i pak bylo dovoleno ta tři slova rozvést, zdůvodnil bych, proč slovo Morfeos kladu doprostřed, a tak jako svorník nad oběma ostatními, a prosi ho nejvíce vážím. Kdybych směl podat souvislý výklad celého seskupení těch tří slov, řekl bych, že první z nich nekladu na první místo proto, abych mu přidával prvořadou důležitost, ale právě proto, že je z těch tří považuju za výchozí a nejpřechodnější. Dále třetí místo bych vyhradil třetímu slovu proto, že se mi zdá konečné. Ale ke kterému se kloním, které má moji nej osobnější náklonnost, je Morfeos prostřední, protože zahrnuje v sobě i obě ostatní, a navíc ještě mnohé, nač obě krajní slova nestačí. Slovem "spát" se označuje jak láska, tak i smrt, a konečně spánek sám. Bádně jiné sloveso podobnou schopnost nemá. Takže pokud se pchybujeme po světě, střídavě narážíme na obě krajní slova, lásku a smrt, zatímco nejmoudřejší z nás dosahuje prostředního: spánku.

Nikdy jsem se také nepokoušel zkoumat, kdo z nás dvou má vlastře v té které věci pravdu, kdykoliv mezi námi vznikl spor. Ale spory ve vlastním slova smyslu mezi námi ani nevznikaly, mezi námi byl trvalý a mlčenlivý spor neustále, nebot ten byl právě nejpevnějším, co nás pojilo. Vzpírali jsme se ustavičně jeden druhému, popírajíce se navzájem; a kdyby byl jeden nebo druhý uhnul, kdyby se byl kterýkoli z nás druhému na okamžik podvolil, ztratilo by naše spojenectví rázem jakýkoli smysl, bylo by se zřítilo. Abych pravdu řekl, mezi námi nikdy nestála otázka pravdy ne-

bo omylu, práva nebo cestí: zastávali jsme vědomě každý odlišné stanovisko a toto stanovisko jsme také hájili proti sobě až do krajnosti. Nezatoužili jsme po jednotě názorů, nebo po společném postupu. Vycházeli jsme totiž ze společno zásady, která nás udržovala v patřičné vzdálenosti: toto jsem já a to jsi ty.

Mezi námi dvěma to bylo od počátku jasné, byl to náš první /s prominutím/ mravní příkaz. Opirali jsme se o sebe, aniž jsme usilovali o sblížení. Docházel-li přesto k hánání, k nejrůznějším disputacím, a často i k ostřejším slovním výměnám, přicházel podnět nejčastěji zvenčí, protože oba - Pomedor i já - jsme jednali vědomě v souhlase s místem, jaké jsme si určili, což nás rozvádělo, ale mimoto jsme se příliš milovali než abychom mohli postrádat jeden druhého, kdykoli te okolnosti vyžadovaly.

Taková předběžná výměna názorů, udělal-li jsem něco, co se příčilo Pomedorovi, nebo chystal-li se on něco podniknout, s čím jsem pro svou osobu nemohl souhlasit, by nezasvěcenému posluchači připadala jako prostá hédka. Jenomže pro nás to byla navíc nejjistější záruka, jak jsme se k sobě tím pevněji připoutali, bylo to východisko; na jehož základě jsme mohli pak jednat polibosti podle svého přesvědčení, a s pevným vědomím: "Pohádali jsme se, tedy Pomedor stojí při mně a podporuje mě svým odporem". - Doposud také nejsem rozhodnut /a nerozhodnu o tom nikdy/ jak vlastně mezi námi došlo k tomu trvalému odloučení a "z čí to bylo viny"? - jak by se zeptal divák nebo nezúčastněný soudce. Jenomže pro nás to nebyla vina, nemohli jsme se provinít jeden proti druhému, protože jsme čli od počátku každý svou cestou; a dokonce ani teď odluka mezi námi není, protože ani teď si nejsme blíž anebo vzdálenější, než jsme byli kdy dřív.

Někdy jsme se s Pomedorem neviděli třeba i několik dní po sobě; protože odcházel za svými neodkladnými záležitostmi - je s povinem, jak mnoho neodkladných záležitostí může mít člověk tak málo zaměstnaný - a než se vrátil, odcházel jsem zase já, rovněž po svém, a tak jsme si často po dlouhé dny jenom dopisovali. Někdy jsme se sešli zcela neočekávaně, a jindy se stávalo, že mi cizí lidé mohli o něm dát přesnější zprávu, než jakou jsem měl sám, stejně jako jemu zas vypravovali o mně. Kdykoli jsme se delší čas neviděli, a sešli jsme se pojednou zas doma, bylo to, jako bychom se viděli poprvé. Nebyvalo to často. Ale někdy nám vyplynul den, který jsme měli jen sami pro sebe, a kdy kupodivu nebyly žádné záležitosti, ani nutné pochůzky. Ztrávili jsme jej v nesmyslných a dlouho do noci trvajících rozhovorech, kdy mi vyprávěl o tom, kde byl, a co dělal, o všech směšnostech, které za tu dobu uviděl, a také já jsem mu vypravoval o svých cestách; takže vzniknuvší prázdno od posledního setkání se hned zase zaplněvalo veselými podrobnostmi. Mnohé si nechával pro sebe; ani já jsem mu nevypravoval o všech cestách, kterými jsem za tu dobu prošel.

.....

Jednou jsem měl jít na nějaký večírek, kam jsem byl v poslední chvíli pozván. Pomedora jsem už delší čas neviděl. Známí mi o něm říkali, že cestoval někde po venkově, a tak jsem nepředpokládal vůbec, že ho dnes večer uvidím. Vzal jsem si slušnější šaty - jindy je při podobných příležitostech nosíval on - a tyto šaty byly celý večer příčinou mých velkých rozpaků. Jemu bylo neméně trapně z toho, že přišel ve svém nejobnošenějším obleku,

a kromě toho špinavý a unavený jako člověk, který se vraci z cesty. Vím z jiných setkání, že kdyby byl on slušně oblečený a já unavený a špinavý, měli jsme oba obráceně tytéž trapné domněnky. Ale nedalo se nic dělat, nikdy jsme na to nebyli stejně, ostatně měli jsme dohromady jediné slušné šaty.

Jednoho po druhém nás předvedli hostitelce, a potom - nevím jak se to mohlo stát, ale patrně zde byl někdo, kdo znal zvláště jak jeho, tak i mne - nás navzájem představili. Podali jsme si velmi zdvořile ruce a připadali jsme si v tu chvíli jako na popraviště. Představy, že se dnes večer účastní vlastního odsouzení a smrti, jsem se ten večer už nezbavil. - Společnost byla velmi rozmanitá, a jenom pozvolna nacházela aspoň nějaký účel pořádné sešlosti, tou měrou, jak se jednotliví rávštěvníci seskupovali kolem různých stolů, nebo ve výklencích místnosti; jinými slovy: společný smysl shromáždění se objevoval tou měrou, jak se společnost rozpadala.

Nejednalo se o nic závažného. Nějaký příznivec umění sezval do svého bytu všechny dosažitelné lidi, od nichž se doufal něco dozvědět o současném stavu umění, a hlavně, od nichž chtěl slyšet chválu své uměnímilovnosti a svých sbírek. Zpočátku jsem byl jako na trní. Říkal jsem si: "Kam jsem to zase zapadl", ale postupem večera jsem přicházel na chut této nesmyslné sešlosti, a jenom s lítostí jsem občas vzpomněl na jejího pořadatele. Myslím, že se o umění mnoho nedozvěděl. A jenom několik zdvořilých a zcela nevědomých dam obdivovalo jeho sbírky. - Mimo veškeré nadání byl však ten večer přesto pozoruhodný, neboť - docela nepozorovaně - dění tam probíhalo pod hladkým povrchem společenské rozpravy, až na sebe vzalo tvář Limoniinu.

Limonia byla tan večer v podobném shromáždění poprvé, nevím už kdo ji tam přivedl, a rozhodně byla vyděšena tím množstvím nanicovatých řečí, které kolem sebe slýšela. V jejím věku jsou lidé ještě přísní na slova. Každé slovo váží, dřív než je pronesou, a jednou pronesené má pro ně neodvolatelný význam. Pozoroval jsem ji, když stála nebo seděla mezi všemi ostatními, neštastná z každého prázdného, nebo zbytečného slova. Ale stejně jako já ji pozoroval Pomedor. Když se společnost rozptýlila od počátečních zdvořilostí, podařilo se nám setkat se u stolu s občerstvením, a tu se mě Pomedor znenadání zeptal: "Nemyslíš, že je krásná?" - "Není krásná," řekl jsem, "tím hůř. Přináší neštěstí," - Podíval se na mne a odešel beze slova.

Skutečně jsem se za celou tu dobu, pokud jsem ji mohl sledovat, nikdy nepřesvědčil o tom, že by Limonia byla krásná. A přece to o ní všichni tvrdili. - Málodky shledávají lidí krásnými, snad jenom zcela výjimečně, a sám se nepamatuju na případ, kdy bych byl o někom řekl: "Ten je krásný". - Myslím, že je to něco zcela jiného, a že lidé přesně nerozlišují, když o někom hněd na potkání prohlásí, že je krásný. - Věděl jsem, že tohle je mnohem horší; protože Limonia nebyla krásná, neměla ani jemnou plet, ani hedvábné vlasy, byla neobratná v pohybech a neovládala svou řeč. Mluvila velmi málo, a před dokončením každé věty si rychle přikryla ústa rukou, protože litovala toho, že se dala přespříliš unést. - /a já si přes všechno myslím, že je zapotřebí mluvit, ne vážně, ale nesmysl na nesmysl, aby v mnohosti nesmyslu náhle vynikla podstata./

Tak tedy jsem už věděl, že mě čeká poslední a rozhodující řízení, ale byl jsem klidný. Co by mě mohlo oddělit od Pomedora, i když rozloučení bylo tak prokazatelně jasné? - Podruhé jsme se srazili zcela náhodně mezi roztroušenými stoly, a já jsem mu řekl /na tomto místě vám, protože můj úmysl, hnát věci až do samého konce, tedy nad slunce jasné vyavítá/: "Hodíte se k sobě nesmírně. Už jenom jménem. Pomedor a Limonia. Kdo by pochyboval o tom, že vlastně patříte k sobě?" - "A ty?" řekl mi Pomedor. - "Co já?" odpověděl jsem, "naposledy se o mne ještě začneš starat? To jsme neměli ve zvyku, pokud vím?" - "Lháři," řekl mi, "lháři, neštastný lháři," a vzdálil se ode mne, jako bychom si byli vyměnili pér bezvýznamných slov, ztracených ve všeobecném hluku hovoru.

• • • •

J. H. KRCHOVSKÝ

Ze sbírky ZAMILOVANÝ DEMENT

JE RÁNO, PRŠÍ; JE MI CHLADNO
pes kdeši v domě vyje blues
déšť jako kloub všech přístich hrůz
v mé duši tiše klepe na dno
a nevím, proč vstát; nevím, proč jít
dál k nekonečnu kolejnic
mám strach i dlaně si stáhnout s očí
že neuvidím kolem nic ...

TVÁŘ ZABCŘIL JSEM DO PODUŠKY
ta už je zvyklá na nářky ...
jsem pavouk v síti masářky
ne, chci říci mušky, malé mušky
vždyť vlastně já ji omotávám
a tím i poutám sebe k ní
a strop už padá k našim hlavám
- teď zemřem', tak se nelekni!

TEĎ V PÁTEK JSEM BYL ZA DOKTORKOU
no, to zas bylo kázání!
my opilci jsme mazaní
a přesto mi až bylo horko
prý potřebuji přesný režim
- proč nevyhovět doktorům?
tak v noci spím a ve dne ležím
a vždycky v půl tam kopnu rum

UŽ MĚL BYCH SPÁT, VŠAK NEUSÍNÁM
jen poškubávám rameny
jsem v duchu zas jak zmámený
snem o embryu svého syna
mít v líhu synka - macaréta
a nebát se, že bude růst!
a přitom by byl celý táta
skrz na skrz samý spiritus

DHARMOVÝ TULÁČT

Jack KEROUAC

/Úkázka z připravovaného překladu/

T.

Když zahoukal k odjezdu nákladní vlak, bylo to v Los Angeles jednoho dne v pravé poledne v pozdním září roku 1955, vyrazil jsem z LA, naskočil jsem do otevřené korby vagonu, uložil se tam s tornou pod hlavou a s nohama křížem a jen si tak přemýšlel o ubíhajících mracích, jak jsme si to šinuli na sever k Santa Barbaře. Byla to jen lokálka a já chtěl tu noc přespat na pláži v Santa Barbaře a bud chytit druhý den ráno další lokálku do Santa Luis - Obispa nebo jet až v sedm večer prvotřídním rychlovakem až do San Francisca. Byli jsme někde u Camarilla, kde žil a uzdravoval se bléznivý Charlie Parker, a když jsme odbočovali na vedlejší kolej, aby mohl projet jiný vlak, vyšplhal se ke mně nahoru malinký a vyzáblý starý tulák a překvapeně si mě prohlížel. Uvelebil se naproti, na druhém konci vagonu, ležel s hlavou podloženou svým ubohým rancem a mlčel. Kolem proletěl východní rychlík a nás vlak se s vytrvalým houkáním vracel na hlavní trať. Když jsme zase vyrazili, vzduch se ochladil a od moře se přes vyhřátá údolí plížila mlha. Já i starý tulák jsme se nejdřív marně snažili zahrát na studeném železe podlahy a balili se do všeho, co jsme měli, ale pak jsme vstali a začali rázovat sem a tam, každý na své straně plošiny. Brzy na to jsme v malém železničním městečku znova uhnuli z hlavní kolejí a já si spočítal, že k tomu, abych nějak vylepšil ten studený podvečerní výlet do Santa Barbary, potřebuju lahvičku tokajského. "Pohlidáš mi bágl, zatímco si támhle skáknou pro láhev vína?"

"Jo."

Skočil jsem dolů a přeběhl 101 dálnici. V krámu jsem kupil kromě vína taky kus chleba a nějaké sladkosti. Pak jsem se rozběhl zpátky k mému nákladáku, který čekal v odpoledním slunci, ještě teplém, další čtvrt hodiny na odjezd. Ale bylo už pozdě odpoledne a brzo se muselo ochladit. Malý tulák seděl na svém konci se skříženýma nohami a chystal se na hody, které se sestávaly z jedné krabičky sardinek. Šel jsem k němu, protože mi ho přišlo líto, a povídám:

"Co se takhle zahřát douškem vína? A třeba by ti k těm sardinkám přišel k chuti chleba a sýr?"

"To go,"

Mluvil odevzdaně a slabě, jakoby z veliké dálky. Na hlase mu byl znát strach nebo nedůvěra. Nechtěl, aby se mu někdo přiblížil. Koupil jsem ten sýr před třema dny v Mexico City na dlouhý, ale laciný výlet autobusem, kdy jsem urazil dva tisíce dlouhých mil přes Zacatecas, Durango a Chihuahuu až na hranice v El Pasu. Ted ho jedl on, vďakně a s gustem a zapíjel to vínom. Měl jsem radost. Vzpomněl jsem si na jedou rádku z Diamantové sútry, kde se říká: "Konej dobročinnost, ale vůbec nepřemýšlej nad tím, že nějakou dobročinnost konáš, protože dobročinnost, to je konec konců jenom slovo." Byl jsem v té době velmi zbožný a má náboženské oddanost se skoro bližila dokonalosti. Potom, pozdějc mě to začalo kapku unavovat, vkrádat se do mě cynismus

Sùbun(?) (15. stol.): Dva básníci zenisté Chan-
šan a Š-te (Chan-šanovi připsal J. Kerouac
svou knihu *The Dharma Bums*)

a já se stal trošku pokrytecký k mé neupřímné sebechvále. A teď už jsem moc starej... Tehdy jsem ale věřil ve skutečnou dobrotu, laskavost, lidskost a ve smysl snažení, věřil jsem, že existuje mír duše, moudrost i extáze, a myslel jsem, že jsem bhikku ze starých časů v moderním hávu, který se toulá světem /obvykle po obrovském trojúhelníku: New York - Mexico City - San Francisko/, aby otáček kolem Pravého Smyslu či Dharmy a získával si zásluhy jako příští Buddha /Probuzený/ a jako budoucí hrdina v Ráji. Ještě jsem nenanrazil na Japhyho Rydera, a to se mělo stát příští týden, a ani jsem ještě nic neslyšel o "Dharmových tulácích", ačkoliv tenkrát jsem já sám byl dokonalý Dharmový tulák a pokládal jsem se za zbožného poutníka. Malý tulák z vlaku moji víru upevnil, protože nad vínem roztál a rozgovídal se a nakonec vytáhl malý útržek papíru s modlitbou svaté Terezy, v níž předpovídala, že se po své smrti vrátí na zem a zasype ji růžemi z nebes, které tu budou pro vždy a pro všechny živé bytosti.

"Kdes to vzal," zeptal jsem se.

"Vytrhnul jsem to před pár lety z jednoho časopisu v čítárně v Los Angeles. Furt to nosím sebou."

"A sedíš na bobku zavřenej v nákladáku a čteš si to?"

"Skoro každej den."

Neřekl už o moc víc, nezačal mi vyprávět o svaté Tereze. Svojí vírou se nevyloučoval a nešířil se ani o svém osobním životě. Takovýho tichého, hubeného tuláčka by si stěží kdо všiml i mezi vandráky ve Skid Row, natož pak někdo ze ctihoných občanů. Když ho polda odněkud vyhání, nechá se vyhnat a zmizí. Když hledači na velkých nádražích střeží vlak, kterej je připravován k odjezdu, skoro nikdy se jim nepoštěstí zpozorovat malýho muže ve špinavý trávě, kterej číhá na ten pravej okamžik kdy naskočit. Když jsem povídal, že plánuju příští noc naskočit na Zippena, prvotřídní nákladní vlak, řekl: "Jo, tak to myslíš Půlnoční strašidlo."

"Takhle se říká Zipperovi?"

"Tys u tý železnice snad musel dělat."

"Jasně, dělal jsem brzdaře u Southern Pacific."

"Jenže my tuláci tomu říkáme Půlnoční strašidlo, protože nasedneš v LA a nikdo už tě neuvidí, kdy seš v cukuletu v San Francisku, tak rychle ta mašina uhání."

"Na rovný trati osmdesát mil za hodinu, bráško."

"Máš pravdu, jenže v noci se udělá hrozná zima, jak frčíš nahoru po tom pobřeží severně od Gavioty a vejš kolem Surfu."

"Surf, jasně, a pak ty hory dole, na jih od Margarity."

"Jo. Margatira, zdé se mi, že jsem se vez Půlnočním strašidlem už tolíkrát, že se to nedá spočítat."

"Kolik je to let, cos byl naposled doma?"

"Vím jenom, že tolík, že už jsem to dávno přestal počítat. Dřív jsem pocházel z Ohia."

Ale vlak vyrazil, vítr se zas ochladil a přinesl s sebou mlhu a my jsme další hodinu a půl dělali všechno možný i nemožný, aby chom úplně nepromrzli a aby nám zuby drkotaly co nejmíň. Schoulil jsem se do sebe a meditoval jsem o teple, skutečném

teple, které se dá pocítit a které má v sobě boží láska. Pak jsem vyskočil, máchal rukama a nohami a zpíval. Ale malý tulák měl víc trpělivosti a většinu času prostě jen ležel a zatrpkle přežvykoval ponořený v nějakých neveselých myšlenkách. Jeknal jsem zuby a rty jsem měl modré. Nálada se nám zvedla před večerem, kdy jsme před sebou začali rozeznávat dobře známé hory u Santa Barbary - těšili jsme se, že už brzy vylezem a hned u kolejí vychutnáme teplo noci plný hvězd.

Rozloučil jsem se s malým tulákom od svaté Terezy na křížovatce, kde jsme vyskočili, a šel jsem se na noc zahrabat do svých dek a do písku na pláži. Sešel jsem po pláži hodně daleko, až k úpatí nějakého útesu, aby mě polodové hněd nevyslídili a neodehnali. Připravil jsem si hotdogy, napichl je na čerstvě uříznutý zašpičatělý klacky a ohříval je nad žhavými uhlíky velkého ohně, vařil jsem taky konzervu fazolí a konzervu sýrových makaronů v rudě sálajících jamčích v ohništi, popíjal víno ve vlaku sotva načaté a užíval jsem si jednu z nejpříjemnějších nocí ve svém životě. Brouzdal jsem se ve vodě, trochu se smočil a pak stál a pozoroval překrásnou noční oblohu, Avalokitešvarův desetizáračný vesmír tmy a drahokamů. "No Rayi," řekl jsem si radošně, "zbývá už jen pár mil. Zase se ti to podařilo." Štastný. Byl jsem v plavkách, bosý, rozcuchaný, ve tmě ozářený ohněm, občas si leknout vína, plivat, skákat, prohánět se - to je přeci způsob, jak žít. Být úplně sám a volný na měkkém písku pláže, u moře, které ti dýcha do tváře, před sebou pohled na Ma - Winkovi hvězdy, teplá vajíčka z panenských útrob, která vyplavala na hladinu, přinesená sem nějakými bříšními proudy. A jestliže máš konzervy rozpálené do ruda a nemůžeš je udržet v rukách, vezmi si na to staré dobré železničářské rukavice a je to. Nechal jsem jídlo trochu vychladnout, abych se mohl déle těsit z vína a ze svých myšlenek. Seděl jsem v písku s nohami křížem a přemítal o svém životě. "K čemu jsem došel? Co se mnou bude dál?" Ale mezitím víno pracovalo na mých chutových buňkách a netrvalo dlouho a já se prostě už musel pustit do těch hotdogů, okusoval je přímo z klacky, žvejkal a žvejkal. Zavrtal jsem se starou cestovní lžíci do dvou lahodných konzerv a nabíral pořádné sousta horkejch fazolí a vepřovýho nebo makaronů s prskající horkou omáčkou a možná i s trochou písku. "Kolik zrnek písku je na týhle pláži?" napadlo mě. "No přeci tolik, kolik je hvězd na támhletý obloze." /Nam Nam/, no a potom: "Kolik bylo lidských bytostí, nebo spíš kolik bylo živých bytostí za tu m e n š í část bezpočátečního času? Jó, to bys asi musil spočítat zrnka písku na týhle pláži, na každý hvězde na obloze, v každém z deseti tisíců obrovských vesmírů, což by dalo takový množství písečných zrnek, že by je nespočítal ani IBM, ani Burroughs, chlapče, přesně to nevím, /doušek vína/, přesně to nevím, ale musí to dát pěkných pár trilionů sextrilionů nevěřicích a nekonečný vodopád růží které sladká svatá Tereza a ten dobrý malej starík sypou v tuhle chvíli na tvou hlavu i s líliemi."

Potom po jídle jsem si utřel pusu svým parádním červeným kapesníkem, umyl nádobí ve slaný vodě, nakopl pár hrud písku, trochu se prošel kolem, utřel nádobí a dal ho stranou, nacpal jsem starou lžici zpátky do prosoleného vaku a ulehhl zabalenej do deky, abych dal noci, co ji patří, a spokojeně odpočíval. Po čase jsem se probudil a zíral do tmy uprostřed noci. "Co se děje? Kde to jsem? Co má znamenat ta basketballové hra věčnosti, kterou tu hrají ty dívky okolo mě v tom starém domě mého života? Copak ten dům hoří?" Ale je to jen nástup vln, které se vrší

přes sebe a jsou stále blíž a blíž, veliký příliv valící se k mému lůžku." Budu tak tvrdej a starer jako škeble," řekl jsem si a zavrtal se do deky a snil, že při spaní spolknu tři krajice vzduchu... Ach, ubohá mysl člověka, osamělý muž, sém na pláži, a Bůh, kterej ho sleduje s pozorným úsměvem, řekl bych... A zdálo se mně o domově kdysi dávno v Nové Anglii, moje malá kotátko, která zkoušela jít tisíc mil následujících mě na cestě napříč Amerikou, moje matka s batohem na zádech a můj otec běžící za věčně nechytitelným vlakem, a já snil a probudil se do šedivého svítání, koukal, popotáhl nosem /protože jsem uviděl, jak se celý horizont otáčí jako kdyby hybatel scény pospíchal, aby ho umístil zpět na místo, a donutil mě uvěřit v jeho realitu/, a obrátil jsem se a znova usnul. "Je to všecko ta samá věc," slyšel jsem svůj hlas v prázdnote, která tě během spánku krásně objímá.

II.

Malý tulák od svaté Terezy byl prvním "Dharma bum", kterého jsem potkal. Ten druh byl Japhy Ryder, jednička všech Dharmových tuláků a ve skutečnosti to byl právě on, který razil toto rčení. Japhy byl dítě východního Oregonu, vychovaný v hrubé chatrči hluboko v lesích, kde žil s otcem, matkou a sestrou, od samého začátku lesní hoch, otcének, farmář, který se zajímal o zvířata, indiánské lidové tradice, takže když se nakonec dostal na kolej, byl dobře vybaven pro počáteční studium antropologie a později indiánských mýtů a pravých textů indické mytologie. Nakonec se naučil čínsky a japonsky a stal se orientálním učencem a odhalil největší Dharmové tuláky, zenové šílence Číny a Japonska. Protože byl severozápadní kluk s idealistickým zaměřením, začal se v tu samou dobu zajímat o staromědní odborářský anarchismus a naučil se hrát na kytaru a zpívat staré dělnické songy, které doprovázel indickými písňemi, a zajímal se všeobecně o lidovou hudbu. Poprvé jsem ho uviděl, jak procházel ulicí ve Frisku, následující týden potom co jsem já stopoval zbytek cesty ze Santa Barbary, v jedný dlouhý svištivý jízdě, a kdo by věřil tomu, že mě vzala krásná milá blondýna ve sněhobílých plavkách bez ramínek, se zlatým něramkem kolem kotníku, která řídila skořicově červený Lincoln Mercury, model příštího roku, a chtěla benzendrin, aby mohla řídit célou cestu až do města, a když jsem řekl, že nemám nějaký v batohu, zaječela: "Ty blázne!" Viděl jsem Japhyho poklusávat tím podivným dlouhým krokem horolezců, s malým tlumcem na zádech, který byl naplněný knihami a zubními pastami a čí já vím ještě, a to byl jen malý ruksak do "města" nemluvě o jeho velkém plném vaku, který byl už dokonalý i se spacákem, pončem a hrncí na vaření! Japhy měl malou kozí bradku, hrozivý orientální vzhled s poněkud zeskmenýma očima, ale nevypadal vůbec jako bohém a byl tomu taky hodně vzdálen. Byl šlachovitý, opalený, živý, upřímný a veselé řeči a dokonce pokřikoval: "Hallo" na tuláky po ulicích a když se ho někdo něco zeptal, odprostěl rychle zrovna co ho napadlo, a ani nevím odkud to tahal, ale vždy to bylo jiskrným duchaplánym způsobem.

"Kdes narazil na Raya Smitha?" ptali se ho, když jsme vešli do "Placu", oblíbeného baru hipstrů na pláži.

"Ó, stále potkávám na ulici svý Bódhissitty!" zakřičel a objednal piva.

Byla to velké noc, historická už z více důvodů. Japhy psal taky básně a překládal čínskou a japonskou poezii do angličtiny

a s některými dalšími básníky měli naplénováno přednášení v "Galerii Six" ve městě. Všichni se sešli v baru a dostávali se do nálady. Ale jak stáli a seděli kolem, viděl jsem, že on jediný nevypadá jako básník, ačkoliv jím opravdu byl. Ostatní básníci byli intelektuální hiphopštří s kostěnýma obroučkama na brýlích, /s divokou černou hřívou jako Alvah Goldbook/, nebo jemní bledí hezcí básníci jako Ike O'Shay /v obleku/ anebo jako by ne z tohoto světa křehce vypadající renesanční Italové, jako Francis Da Pavia /který vypadá jako mladý kněz/, či starí anarchističtí dědci s motýlkou, jako Theinholt Cacoethes, nebo velcí tlustí obrejlení tiší noumové, jako Warren Coughlin. A všichni ostatní nadějní básníci stáli kolem různě ohroženého, oblečení v ošoupané manšestrové kabáty, v sešmajdaných botech, a z kapes jim vykukovaly knihy. Ale Japhy byl v hrubých dělnických šatech, které koupil obnošené v Goodwillu, aby mu sloužily při šplhání po horách, při procházkách, pro sedění venku v noci, k taborovým ohňům, pro stopování nahoru a dolu po pobřeží. Ve skutečnosti měl také ve svém malém zeleném ruksaku legrační zelenavý alpský klobouček, který nosil, když se dostal k úpatí hory, obvykle s jódlováním, předtím než začal zdolávat několik tisíc stop. Nosil horolezecké velmi drahé boty italské značky, jeho pýcha a radost, s kterými klapal na pilinové podlaze baru jako dřevorubec. Nebyl velký, asi 173 cm, ale silný, šlachovitý, pevný a svalnatý. Jeho tvář byla maska žalostných kostí, avšak oči se mu třpytily přes malou bradku jako oči chichotajícího se čínského světce, aby vyvázily drsný vzhled jeho hezké tváře. Od dřívějšího zálesáckého zanedbávání měl trochu hnědé zuby, ale nikdy si toho nevšimneš, a otevíral široce ústa, aby vybuchla v žertování. Občas býval zečela tichý a smutně zíral upřeně na podlahu jako zařezaný. Byl tehdy ženatý. Ukazoval sympatický zájem o můj příběh s malým tulákem od svaté Terezy a o příběhy, které jsem mu vyprávěl o mých zkušenostech, týkajících jezdění někladními vlaky, stopování nebo toulek v lesích. Jednou tvrdil, že jsem velký "Bodhisattva", což mě znamenat "Velké moudré bytost" nebo "Velký moudrý anděl" a že ozdobuji tento svět upřímností. Měli jsme také stejného oblíbeného buddhistického světce Avalokitešvaru, v Japonsku nazývaného jedenáctihlavou Kwannon. Japhy znal všechny detaily tibetského, čínského, mahajánového, hinajánového, japonského i bermského buddhismu, ale já ho jednou upozornil, že nedám ani za mák na mytologii a všechny názvy a národní odnože buddhismu, nýbrž že mě zajímá první Šakjamuniho vzněšené pravda: CELÝ ŽIVOT JE STRÁST. A že mě do značné míry zajímá pravda třetí: PŘÍČINA STRASTI MŮŽE BÝT ODSTRANĚNA, čemuž jsem ale tehdy úplně nevěřil. /Ještě jsem tehdy nepřijal Lankavatára sutru, která ti nakonec ukáže, že na světě není nic kromě mysli a proto je vše možné, tedy i odstranění utrpení./

Kémošem Japhyho byl také už dříve zmíněný obrovský, rozpačitý a dobrosrdečný Warren Coughlin, 180 liber živé básnické váhy, o kterém Japhy tvrdil /mně do ucha/, že je v něm víc, než na první pohled.

"Kdo to je?"

"Je to můj nejlepší a největší přítel zezhora z Oregonu a známe se už hodně dlouho. Napřed si budeš myslit, že má dlouhý vedení a že je hloupej, ale ve skutečnosti je to zářící diamant. Uvidíš. Dej si bacha, aby tě nerozsekal na cucky. Srazí tě na kolena pouhým jediným slovičkem."

"Proč?"

"Ke to velký tajemný Bodhisattwa, myslím vtělení Asangy, velkého učence ze starých časů."

"A kdo jsem já?"

"Nevím, nejspíš kozel."

"Kozel?"

"Možná seš bláštivej ksicht."

"Kdo je bláštivej ksicht?"

"Bláštivej ksicht je bláto ve tvém kozlím ksichtu. Co bys řekl, když by se někdo ptal, jestli má pes Buddhovu podstatu a on by odpověděl: HAF."

"Řekl bych, že je to hodně prastřenej zenbuddhismus." Praštěnej, to Japhyho vzalo. "Poslcuhej, Japhy," povídám, "já nejsom zenbuddhistom, jsem opravdový staromódní buddhista, zasněná hinajónová baba v pozdější Mahajáně," a tak dál až do noci. Argumentoval jsem tím, že zenbuddhismus se nesoustředí tolik na laskavost, jako spíš na to, aby popletl intelekt a přinutil ho přijmout neskutečnost zdrojů všech věcí. "Vždyt je to sprostý," stěžoval jsem si, "všichni tihle Zenoví mistři házejí mladá kůzlata do bahna, protože nemůžou odpovědět na jejich nemocný slovní otázky." "Chlapce, to je proto, že je chtějí přesvědčit, že bláto je lepší než slova." Nemohl bych už ale zreprodukovať všechny ty Japhyho briskní odpovědi /zkusím to/ a slovní výpady, kterými mě držel jako na jeblách po celý ten čas, avšak nakonec si provrtal díru do mý křištálový /istý hlavy a vlastně mě přimět změnit moje životní plány.

Nicméně jsem následeval celou tu tlupu kvílicích básníků na přednášení do galerie "Six" a ta noc byla, kromě jiných důležitějších věcí, nocí zrození sanfranciské básnické renesance. Byli tam všichni a byl to pěr bláštivej podnik. A já byl ten, kdo to všechno rozpumpoval, chodil jsem od jednoho k druhýmu, vybíral deseticenty a čtvrtáky a pak někud upjatého obecenstva a pak jsem nakoupil víno, tři čínské galonové džbány kalifornského burgundského a všechny jsem tak rozparédl, že kolem jedenáctý Alvh Goldbook četl a nazíkal svou básen "Kvílení" a opile rozhazoval rukama, každej řval: "Jed, slapej!", jako na jam session, a starý Rheinhold Cacoethes, patron sanfranciské básnické scény, si utíral slzy radosti. Japhy četl své krásné básně o Kojotu, bohu severoamerických indiánů z náhorních planin /myslím/, nebo přinejmenším bohu severozápadních indiánů z kmene Kwakiutl či jiných. "Jdi do prdele." zpíval Kojot a zmizel pryč, četl Japhy vybranému obecenstvu, které výskalo radostí, a bylo to tak čistý, sprostý slovo prdel vycházel z jeho básně úplně očištěný. A recitoval také něžné lyrické verše, jako ty o medvědech pojídajících lesní plody, ukazovalo to jeho lásku ke zvíratům, a silné tajemné verše o volech z mongolské silnice, dokazuje tak svou znalost orientální literatury včetně Hsuang Tsunga, velkého čínského mnicha, který šel pěšky z Číny do Tibetu, z Lan-čou do Kašgaru a Mongolska a pritom nesl v rukou vonavé zápalné tyčinky. Pak Japhy projevil nečekaný výčepní humor ve verších o Kojotovi, jenž nosí dobroty. A anarchistické myšlenky o Američanech nemajících páru s tom jak žít, včetně veršů o lidech, kteří jezdí tam a zpátky a pak jsou uvězněny v obývacích pokojích, které pocházejí z ubohých stromů pokácených motorovými pilami /tady promluvila jeho dřevorubecká minulost/. Hlas měl hluboký a zvučný a tak nějak mi připomínal hlas

amerických řečníků ze starých dob. Lílilo se mi na něm cosi vážného, pevného a lidsky nadějněho ostatní básníci byli buď příliš přecitlivělí estéti, nebo příliš hystericky cyničtí na to, aby vůbec v něco mohli doufat, příliš abstraktní a uzavření do sebe, jiní zase moc političtí anebo zas, jako Coughlin, příliš složití na porozumění. Velký Coughlin říkal věci o nejasných procesech, ačkoliv tam kde mluvil o tom, že odhalení pravdy je osobní věc, věml jsem si silného buddhistického a idelistického cítění podobného cítění Japhyho, které jim zůstalo společný od dob jejich studentského kámošení - stejně jako já jsem sdílel svý duševno na východě s Alvahem a s dalšími bytostmi, méně apokalyptickými a ne tak složitými, ale také neschopnými takového zármutku a účasti se světem. Bloumal jsem z temělou galerií mezi davem lidí, kteří napínali uši, aby slyšeli každičké slovo té úžasný poezie. Chodil jsem od skupinky ke skupince a schválně je pozoroval a dopřával jim loku z toho moku, pak jsem se vrácel k jevišti, dřepnul si napravo od básníka a vykřikoval: "Skvělý! Nádherný!" a i celé věty komentářů, které si sice nikdo nežádal, ale ve všeobecném veselí ani nikdo nebyl proti. Byla to obrovská velká noc. Jemný Francis Da Pévis patrně strácel svými dlouhými bílými prsty lehounké cibulové žluté nebo růzové stránky, z nichž předčítal básně svého mrtvého přítele Altmana, který zemřel v Chihuahuze na peyot nebo na obrnu, nečetl sice žádnou ze svých básní - ale podařilo se mu předvést kouzelný žalozpěv na toho mrtvého mladého básníka, rozplakal by i Cervantese v sedmé kapitole, a četl s vytrženou intonací Angličana, které jsem se musel v duchu řehtat, i když později. to jsem Francise více poznal měl jsem ho rád.

Mezi lidmi stojícími v obecnstvu byla Rosie Euchanovová, děvče s krátkými rezatými vlasy, pěkně stavěná a bezká, prostě fantastické kočka, které se kamarádila se všemi týpkami na Pobřeží, seděla malířem a taky sama psala a v tu dobu přetékala vzrušením, protože byla zamilovaná do mýho starého kámoše Codyho. "Hej, Rosie, báječný, co?" křiknul jsem na ni a ona si dala pér loků z mýho zázračného elixíru a blýskla po mé očima. Cody stál právě za ní a objímal ji okolo pasu. Mezi jednotlivými čísly vstával Rheinhold Cacoethes v motýlků a v ošumělém starém kabátu, pronesl krátký legrační projev potouchlým sstrandovním hlasem, kterým představoval dalšího přednášejícího; ale jak už jsem řekl, bylo půl dvacátý, když se přečetly všechny básně a nastal všeobecný mumraj, všichni se dohadovali co se to stalo a co přijde novýho v americké poezii a dojatý Rheinhold si utíral oči kapesníkem. Běnici ho všichni obklapili a společně jsme odjeli do čínské čtvrti několika auty na báječnou čínskou menu s tyčinkami a tam v jednom z těch velkých čínských pulzujících restaurantů v San Francisku jsme diskutovali dleuhc do noci. Náhodou to byl Japhyho oblíbený restaurant Nam Yuen a on mně předváděl jak objednávat, jak jíst s tyčkami a vyprávěl vtipy o zenových šílencích Orientu a já byl čím dál šťastnější /meli jsme na stole láhev vína/, až jsem nakonec šel ke starému kuchaři ve dveřích kuchyně a zeptal se ho: "Proč přišel Bodhidharma ze západu?" /Bodhidharma byl Ind, který přinesl buddhismus na východ do Číny./

"Na to kašlu," odvětil starý kuchař s přimhouřenýma očima, a když jsem to vyprávěl Japhymu, tak o na to řekl: "Perfektní odpověď, absolutně perfektivní. Teď víš, jak si představuju Zen."

Hodně jsem se musel učit, mimo jiný taky to jak zacházet s děvčaty - Japhyho jedinečný šílený zenový způsob jsem měl přiležitost uvidět na vlastní oči hned následující týden.

11